

P. b. b.
Verlagsort: 1080 Wien
Plus.Zeitung 09Z038029P

KULTURNÍ MĚSÍČNÍK ČECHŮ A SLOVÁKŮ V RAKOUSKU

KLUB

9

září

2011

31. ročník

Pondělní promítání filmů ve spolupráci s Českým centrem a Velvyslanectvím ČR
v kině **Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien**
Informace: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

SOUČASNÝ ČESKÝ FILM

pondělí 10. 10. 2011 v 19:30

Odcházení (ČR, 2011, 97 min.)

Režie: Václav HAVEL podle vlastní stejnojmenné divadelní hry

Film je promítán u příležitosti 75. narozenin bývalého českého prezidenta a světově uznávaného dramatika Václava Havla.

Příběh filmu *Odcházení* je příběhem zlomového bodu v lidském životě. Dr. Vilém Rieger po dlouhá léta zastával funkci kancléře, nedávno však o ni přišel a zřejmě se s tím neumí vnitřně vyrovnat. I když se snaží to nedat najevo, v podstatě se mu zhroutil svět. Musí se vystěhovat z vládní vily, která se už za ta léta stala jeho domovem, a musí se účastnit nedůstojné procedury oddělování erárních věcí od věcí soukromých. Zároveň – a hlavně – musí prožít rozklad svého okolí, svého „dvora“, a uvědomit si, jak málo ho vlastně znal. Ve filmu nejde jen o odcházení jednoho politika z funkce, ale obecněji o sám fenomén změny: každou vteřinu něco přichází a něco nenávratně odchází.

Václav Havel se poprvé představil také v roli filmového režiséra, kdy převedl na filmové plátno hru *Odcházení*, kterou s úspěchem uvedly domácí i zahraniční scény. Zároveň je to poprvé, kdy Václav Havel svou autorskou vizi sám interpretoval. „Divadelní hra je jakýsi polotovar, který autor nabídně divadlům a ta si s ním naloží po svém. Poté, co mnohá desetiletí se mé hry takto hrají, pocítím jsem chuť konečně interpretovat sám sebe.“

Václav Havel (* 5. 10. 1936) je významný český spisovatel a dramatik, jedna z hlavních postav Charty 77, poslední prezident Československa a první České republiky. Narodil se do velice významné podnikatelské rodiny. Jeho dědeček založil kino Lucerna, strýc zase studio Barrandov. Roku 1951 mu díky tomu bylo znemožněno dále studovat. Z politických důvodů nebyl přijat na žádnou vysokou školu humanitního směru, proto se rozhodl pro školu technickou, kterou po dvou letech opustil. Po ukončení povinné vojenské docházky pracoval jako kulisák v Divadle ABC a Divadle Na zábradlí, přitom studoval dálkově dramaturgii na DAMU. Roku 1964 byla uvedena jeho první hra *Zahradní slavnost*. Jako disident soustavně vystupoval proti politickému systému, roku 1975 napsal otevřený dopis prezidentu Husákovi a vrcholem této činnosti byla Charta 77, za což byl odsouzen k pěti letům vězení. S příchodem „sametové“ revoluce se stal vedoucím představením nastupující garnitury, o měsíc později byl zvolen prvním a zároveň posledním československým nekomunistickým prezidentem po r. 1948. V roce 1993 se stal na deset let prvním prezidentem ČR. Havel se stal ikonou boje za svobodu a několikrát byl navržen na Nobelovu cenu míru.

Předběžné termíny promítání na velvyslanectví v roce 2011:

vždy druhé pondělí v měsíci, tj. 10. 10., 14. 11., 12. 12.

Začátek představení **vždy v 19:30, pouze v prosinci ještě v 17:00 pro děti.** Změna vyhrazena.

Srdečně Vás zveme

na prezentaci knihy
Rudolfa CAINERA
Žulový Stalin

19. října 2011 v 18.00

České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

Úryvky čte Vladimír STEJSKAL,
program moderuje dr. Marie BRANDEIS

Rudolf Cainer, autor knihy *Žulový Stalin*, se narodil v roce 1938. V roce 1968 odešel do exilu do rakouské Vídně. Z té doby si pamatuje především vánoční čas, kdy jako mladý Pražan vystoupil na vídeňském nádraží a byl fascinován osvětlenými vánočními stromky, protože něco takového na Východě, jak sám tvrdí, nebylo. Jeho kniha *Žulový Stalin* vyšla v roce 2008 v pražském nakladatelství Arsci a popisuje zábavnou formou osudy lidí kolem stavby největšího pomníku v Evropě. O ten se začal autor zajímat, když objevil pro něj fascinující podařené dílo *Motocyklista* od českého sochaře Otakara Švece a až poté se začal zajímat o jeho dílo. Prostřednictvím toho odhalil monstrózní stavbu Stalina a začal o ní sbírat informace, což vyústilo v sepsání knihy.

Srdečně Vás zveme

na vzpomínkovou konferenci
při příležitosti nedožitých 80. narozenin
P. dr. Josefa Novotného,

provinciála rytířského řádu křížovníků s červenou hvězdou (Ordo militaris crucigerorum cum rubea stella in pede pontis Pragensis) ve Vídni (Karlskirche), faráře tamtéž a duchovního správce Československého exilu v Rakousku.

21. 10. 14:00-16:00

Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

Moderuje historička dr. Jana STAREK
(jednací řeč: němčina)

Řád křížovníků byl založen v Praze roku 1233 sv. Anežkou Přemyslovnou podle vzoru sv. Hedviky a sv. Alžběty Durynské.

DOPROVODNÉ AKCE:

17. 10. 18:00 zádušní mše za P. dr. Josefa Novotného v Karlskirche

21. 10. 18:30 koncert duchovní hudby v kostele Maria am Gestade, Passauer Platz/Salvatorgasse 12, 1010 Wien

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

srdečně Vás zveme po letní přestávce v pondělí 10. října 2011 na celovečerní film »Odcházení« u příležitosti 75. narozenin bývalého českého prezidenta a světově uznávaného dramatika Václava Havla, jenž tento film natočil jako svůj režisérský debut s reprezentativním hereckým obsazením podle vlastní stejnojmenné divadelní hry. Začátek promítání je vždy v 19:30 hodin, rezervace není možná.

Na druhou polovinu roku připravujeme vedle obvyklého »Klubového« promítání další programy, jako např. na 26. září 2011 pátý literární pořad v rámci Evropského dne jazyků »Josef Seifert a jeho dědictví v česko-slovenské literatuře«.

V rámci kulatého stolu dne 19. října 2011 pak pořádáme literární pořad – prezentaci knihy zástupce emigrační vlny 1968 Rudolfa Cainera »Žulový Stalin«. Úryvky z knihy bude číst Vladimír Stejskal, program moderuje dr. Marie Brandeis.

Dne 21. října 2011 pořádáme vzpomínkovou konferenci a koncert při příležitosti nedožitých 80. narozenin P. dr. Josefa Novotného, provinciála rytířského řádu křížovníků s červenou hvězdou (Ordo militaris crucigerorum cum rubea stella in pede pontis Pragensis) ve Vídni (Karlskirche), faráře tamtéž a duchovního správce československého exilu v Rakousku a významné středoevropské osobnosti druhé poloviny 20. století. Konferenci moderuje historička dr. Jana Starek. Řád křížovníků byl založen v Praze roku 1233 sv. Anežkou Přemyslovnou podle vzoru sv. Hedviky a sv. Alžběty Duryňské.

Podrobné informace s udáním začátků pořadů a místem uvedení naleznete v tomto a následujícím čísle »Kulturního klubu«.

Hezké posezení na stránkách Klubu Vám přeje

Helena Baslerová, šéfredaktorka

Minulý měsíc se náš klubový spolupracovník, který se mj. staral o naši domovskou webovou schránku (homepage), definitivně přestěhoval do ČR. Nutně tedy hledáme někoho, kdo by byl ochotný se této práci (cca 6-10 hodin měsíčně) za odměnu přiměřenou podmínkám neziskové instituce ujmout. Kdyby tedy někdo měl chuť a sílu, ohlaste se, prosím, na mailové adrese info@kulturklub.at.

Obsah

Klub připravuje	2
Editorial	3
Obsah	3
Impressum	3
Klub představuje... ..	4
Kalendář: září – listopad 2011	5
Církevní kalendář: září 2011	9
Kultura	10
Události	35
Fejeton	38
Zajímavosti	39
Ekonomika	44
Správy ze Slovenska	56
Sokol & sport	61
Úvahy & postřehy	66
Z české a slovenské Vídně a okolí	69
Oznámení	78
Informace & inzerce	84
Příloha	I-IV

KULTURNÍ KLUB. Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku

Majitel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
 Vydavatel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku (ing. Helena Basler),
 Schlüsselgasse 18, 1080 Wien
 Sazba: KLP – Koniasch Latin Press, Praha & Jaroslav Bulíček, Praha
 Tisk: Tiskárna Sládek, Znojmo

KULTURNÍ KLUB. Informationszeitschrift der Tschechen und Slowaken in Österreich

Medieninhaber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich
 Herausgeber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich
 (Ing. Helena Basler), Schlüsselgasse 18, 1080 Wien
 Verlagsort: 1080 Wien
 Hersteller und Herstellungsort: KLP – Koniasch Latin Press, Praha & Tiskárna Sládek,
 Znojmo, Tschechische Republik
 Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

Redakce: Schlüsselgasse 18, 1080 Wien,
 mobil (od 10:00): 0043-0-664 97 33 764, fax: 0043-1-79 88 454
 e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Vedoucí redaktorka: ing. Helena Basler
 Zástupkyně vedoucí redaktorky: Mag. Dr. Marie Brandeis
 Redakce: Mag. Pavlína Böhmová (překladatelka), Anna Křivanová (asistentka)
 Technická redakce: František Písařík, Ing. Kurt Mattola, Richard Basler
 Redakční kruh: Dipl. Ing. Alexej Bálek, Jan Brabenec, Dr. Martin Franc,
 P. Dr. Jan Horák, Ludvík Kavín, Dr. Jan Kahuda, manželé Kalinovi, Jindřich Lion,
 Dr. Michael Lion, Dr. Marta Marková, Mag. P. J. N. Popov, Andrea Ozábalová,
 Dr. Květa Ozábalová, Mgr. Helena Stejskalová, Nela Štěrbová,
 Mgr. Tomáš Vaněk, Ing. Jiří Zajíček, ThLic. Petr Žaloudek
 Fotografové: Richard Basler, Vladimír Čevela, Kurt Mattola
 Distribuce: Tiskárna Sládek

Irena RÁČKOVÁ (RÁČEK)

1963-68 – Vyšší škola užitkového umění v Brně a Uherském Hradišti, ČSSR

1968 – emigrace do Rakouska

1973 – tříměsíční studijní pobyt v Africe

1973-93 – ilustrátorka dětských knih, od odchodu z Vídně (1977) žije a pracuje v Passhausu v Sitzendorfu. Ateliér Passhaus patří k architektonicky nejzajímavějším stavbám na návsi, jejíž vznik se datuje do r. 1230 a jejíž současná velikost prozrazuje tehdejší význam místa. Označení „Passhaus“ se vztahuje na dřívější majitele, kteří zde provozovali vesnickou kovárnu. Ve vstupních prostorách domu se nacházejí pozdně gotické oblouky. Dřevěné stropy pocházejí z druhé stavební fáze (16. a 17. století).

1980-90 – organizátorka kulturních dnů v Passhausu v Sitzendorfu (výstavy, čtení, koncerty, semináře)

2003 – návrh a tvorba monumentální skulptury z kulatiny a zeminy „Brána k neolitu“ v Puchu v Dolním Rakousku

2004 – zhotovení čtyř asi 3 m vysokých nástěnných reliéfů v sídle firmy „Příroda a hlína“ v Tattendorfu v Dolním Rakousku a koncepce a realizace uměleckého projektu „Jeskyň“ v rámci festivalu Weinviertel

1998-2007 – účast na mezinárodních uměleckých sympoziích v Hodoníně („Malý formát“) a na zámku Wetzdorf, v Pochlarnu a ve Falkensteinu v Dolním Rakousku

2008 – účast na výstavě „Integrace v emigraci – 40 let reflexe 1968-2008“

2009 – profesur

KONTAKT

Hauptplatz 6, A-3714 Sitzendorf

tel.: +43 (0)2959 - 23 87; +43 (0)676 - 725 44 26

irena.racek@passhaus.at

Za jakých okolností jste opustila Československo?

V roce 1968 jsem měla řadu důležitých osobních mezníků: vdala jsem se, zakončila studium na umělecko-průmyslové škole v Uherském Hradišti a začala pracovat jako referentka pro výtvarné umění a fotografii v Okresním domě osvěty v Šumperku. Bylo mi 20 let. Pracovní kolega Zdeněk Novák připravoval „Sborník veršů a dokumentů k 50. výročí československé samostatnosti – 50 let ve znamení moci“ a požádal mne o výtvarnou spolupráci. V srpnu nás přijeli v Šumperku okupovat nejdříve Poláci a ti se chovali zdrženlivě a slušně. Ředitel osvěty a vedoucí našeho oddělení zůstali pro jistotu „ze zdravotních důvodů“ doma a my mladí „divočáci“ jsme měli k dispozici tiskárnu osvěty. Oblepili jsme protiokupačními plakáty město a ne jeden skončil též na tancích a nákladčích našich okupantů. Po nějaké době byli Poláci vystřídáni Rusy, ředitel i vedoucí oddělení se vrátili na svá místa, sborník „50 let ve znamení moci“ šel do stoupy a mně bylo doporučeno hledat si jiné zaměstnání. Protože nás již před okupací pozvala do Vídně manželova sestřenice, rozhodli jsme se, že se z tohoto výletu nevrátíme.

Proč jste si pro emigraci zvolila Rakousko? Chtěla jste jít jinam?

Původně jsme chtěli zůstat v Rakousku. Manželova sestřenice Beatrix Birner nám pro začátek dala k dispozici svůj vídeňský byt, sama bydlela s rodinou v domku v Pottensteinu a manžel našel okamžitě místo muzeologa v Dolnorakouském muzeu (tehdy ve Vídni). Jenomže závistivá sousedka chtěla získat byt Beatrix Birnerové pro svého synovce a udala ji kvůli nepravděpodobnému užívání městského bytu (na to byl tehdejší zákon), a tak ztratila rodina Birner byt ve Vídni a my dva střechu nad hlavou. Skončili jsme v mokřím sklepním bytě, kde jsme oba vážně onemocněli.

Z touhy po teple a z opravdového zoufalství jsme požádali o vystěhování do Austrálie. Australané nás okamžitě přijali a dopis z ambasády o našem přijetí jsme si uschovali mezi naše důležité dokumenty. Nakonec nás udržela v Rakousku nabídka firmy „Schuh-Kunst“, kterou jsem nemohla odmítnout.

S jakými představami jste do emigrace odcházela?

Manžel již před emigrací mluvil plynně německy, já pouze rusky. Emigrace jsem se i trochu bála, ale věděla jsem, že mi nic jiného nezbývá.

Jak jste hledala první cesty k zapojení do umělecké práce v nové zemi?

Po dvouleté činnosti pro firmu Schuh-Kunst jsem se přes známého, v Itálii žijícího výtvarníka českého původu Štěpána Zavřela dostala do okruhu mezinárodně činných ilustrátorů dětských knih. Setkávali jsme se každé jaro na veletrhu dětských knih v Bologni a tam dosažené úspěchy (a nebo neúspěchy) jsme zapíjeli ve Štěpánově domě v Rugolu na severu Itálie. V roce 1974 jsem měla svou první samostatnou výstavu a pak jich následovala dlouhá řada...

V čem se lišily Vaše práce od prací rakouských výtvarníků? Nás ilustrátory slovanského původu si nakladatelé považovali pro poetičnost našeho výtvarného projevu.

Jak jste byla přijímána rakouskou společností jako cizinec (Ausländer)?

V začátcích, kdy jsem ještě neznala jazyk, jsem měla celou řadu nepřijemných zážitků. Ovšemže i mnoho neočekávaně pozitivních. Poznali jsme kupříkladu mnoho sudetských Němců, kteří se k nám chovali mile a pomáhal nám.

Co jste se emigrací – životem v jiné zemi – naučila?

Život v cizí zemi, v odříznutí od rodiny ostatným drátem, mne naučil vážit si přátelství a dobrých sousedských vztahů.

Měla jste, resp. máte kontakty s rakouskými umělci? Navázala jste s nimi přátelství?

K našemu okruhu přátel patří mnoho rakouských výtvarníků. Spolupracujeme spolu v rámci různých uměleckých sympozií, společných výstav a nebo se setkáváme jen tak „na kus řeči“.

Byla jste v kontaktu s československými umělci v zahraničí v době emigrace?

Už od konce sedmdesátých let jsme do Rakouska dostávali (pochopitelně nám v tom formálně pomáhali naši rakouští přátelé, my jako političtí emigranti jsme nesměli figurovat v kontaktech s komunistickými zeměmi) výtvarníky a hudebníky na výstavy, koncerty a festivaly. V r. 1984 jsem ilustrovala sbírku básní „Gewitter der Welt“ Jaroslava Seiferta, která byla prezentována v den udělení Nobelovy ceny básníku Seifertovi. Začátkem devadesátých let jsem koncipovala pásmo „Homage an Jan Skácel“, které bylo – spolu s výstavou mých obrazů inspirovaných tímto básníkem – prezentováno jak v Rakousku, tak i (ještě) v Československu. Za tyto aktivity a za řadu přeshraničních školních projektů mi byla v r. 2001 udělena kulturní cena „Würdigungspreis der NÖ Landesregierung für Grenzüberschreitende Projekte“.

Kde se cítíte být doma?

Jsem v Rakousku žijící, česky mluvící Slovenka. Kde jsem doma? To opravdu nevím... Mezi vinohrady Dolních Rakous toužím po slovenských horách, na Slovensku po moravských písničkách a na Moravě po malebné krajině zdejší vinařské čtvrti Weinviertelu. Tím se vlastně okruh uzavírá.

Přední strana obálky:

Irena RÁČKOVÁ: Návrat, míšená technika (Erdpigmenten), 70 × 100 cm

VÝSTAVY A FESTIVALY:**28. 09. – 02. 10 WAVES VIENNA**

Waves Vienna si klade za cíl stát se skutečným příkladem klubového festivalu, tak jak ho známe z jiných zemí (Londýn, Berlín). Ve dnech od 28. září do 2. října se bude v blízkosti nejvýznamnějších vídeňských klubů, jakými jsou například Badeschiff, Flex, Fluc, Pratersauna, odehrávat bohatý kulturní program. Během pěti dnů se na celkem deseti scénách představí umělci místní i zahraniční, představitelé alternativní, rockové i elektronické hudby a představitelé mezinárodní klubové scény. ČR bude zastoupena kapelou Tempelhof (01. 10.) a písničkářkou Janou Věbrovou (29. 09.).

Pro letošní ročník zvolili organizátoři téma „Východ se setkává se západem“ / „Setkání východu se západem“. Součástí festivalu je také hudební konference, která nabízí tematické přednášky, panely a workshopy.

Česká hvězda Jana Věbrová (*1986) je charismatická a talentovaná mladá písničkářka, kterou charakterizuje mimořádná symbióza textu, emocionálního zpěvu a zvuk hudebního nástroje. Její hra na akordeon se dá s jistotou označit za mistrovské dílo. Její vždy tak poetické texty, vyznačující se střídáním lyrického a výrazného hlasu, dělají z každého představení nezapomenutelný a jedinečný zážitek. Díky debutovému albu s názvem *Kykyrý*, které vydala v roce 2007, se mladá hudebnice probojovala na mezinárodní úrovni.

Bližší informace: <http://www.wavesvienna.com/>

29. 09. – 15. 11. Jaroslav NOSEK: Nemilá krajina

28. 09. 18:00 vernisáž

Fotograf na volné noze Jaroslav Nosek (*1950) dokumentuje lidmi opuštěné krajiny, vesnice i průmyslové areály České republiky. Rozmanité černobílé snímky z let 2009 až 2011.

Galerie auf der Pawlatsche, AAKH, Spitalgasse 2-4/Hof 3, c/o Institut f. Slawistik, 1090 Wien

Další informace: www.univie.ac.at/pawlatsche

do 01. 10. Michal RATAJ: Cesta tam... „The way there...“ (Tonspur 43)

V rámci mezinárodního projektu „A. Bosshard-Klanghimmel MQ: Tonspur_extra? european_Tonspur“, realizovaného u příležitosti oslav desátého výročí založení MuseumsQuartier Wien, se představí také český umělec Michal Rataj. Tento skladatel, producent a muzikolog již s Andresem Bosshardem v areálu MuseumsQuartier spolupracoval v roce 2004, a jak sám tvrdí, toto setkání ho značně ovlivnilo: „Když jsem dostal pozvání k účasti na tomto projektu, bylo mi jasné, že poprvé ve své tvorbě mohu vytvořit něco mezi strukturovanou zvukovou skladbou a zvukovou instalací. Něco mezi kousky hudby a jejím lineárním pojetím. Chtěl jsem najít zvuk mraků, zvuk pro »nebeské světlo«, zvuk koberce, který pro mě symbolizuje bezpečí, a naopak zvuk hromu.“

Michal Rataj se narodil v roce 1975 v Písku. Vystudoval muzikologii na filozofické fakultě Univerzity Karlovy a skladbu na hudební fakultě AMU v Praze. Během studia absolvoval mnoho zahraničních stáží. V roce 2005 dokončil postgraduální studium skladby. V akademickém roce 2007/08 obdržel stipendium Fulbrightovy nadace pro vědce a přednášející v Center for Music and Audio Technologies na University of California, Berkeley. Jeho kompozice jsou vystavovány a vysílány v řadě zemí po celém světě a získal za ně mnohá ocenění.

MuseumQuartier, Museumplatz 1, Haupthof 1070 Wien

Bližší informace: <http://www.michalrataj.com>

do 02. 10. Kabinet Jana ŠVANKMAJERA: Kyvadlo, jáma a jiné podivnosti

Slavný český tvůrce animovaných filmů Jan Švankmajer (*1934) nemá na světové výtvarné scéně odpovídající postavení. Rozsah jeho tvorby sahá od politických filmů přes lyrická díla a literární adaptace až po smyslové experimenty s materiálem. Jeho surrealisticky zaměřené (krátké) filmy ruší logické souvislosti a konstruují absurdní snové příběhy jakoby mimo čas

a prostor. Mrtvé hmotě vdechuje život a v živém hledá morbidní rysy, které poukazují na temnou stránku existence, úzkost a spletité cesty psychiky. Tyto neobvyklé perspektivy jsou východiskem neporovnatelných satirických filmových příběhů. Výstava představí vedle projekcí filmů jako *Alenka v říši divů* (1988) a *Faust* (1994) umělcovy kresby a instalace. Připravuje se i doprovodný program. Výstava se koná v kooperaci s Ursula Blickle Stiftung in Kreichtal. Kurátorem výstavy je Gerald Matt.

Bližší informace: www.kunsthallewien.at

do 06. 10. Eva VONES & Ondřej KOHOUT: „fein, aber klein“

Malby malých formátů česko-rakouského páru Evy Vones a Ondřeje Kohouta.

Die Hermeling.Treiber. Galerie Schauptplatz, Ungargasse 59-61, 1030 Wien

Bližší informace: www.hermeling-treiber-galerie.at,

www.ondrej-kohout.at, www.eva-vones.at

do 20. 10. Michal ŠKODA: Untitled**01. 10. 18:00-01:00 Michal ŠKODA & ORF: Dlouhá noc muzeí**

České centrum Vídeň se již potřetí podílí na Dlouhé noci muzeí, konající se na celém území Rakouska pod záštitou ORF. Letos nabízíme návštěvníkům výstavu Michala Škody *Untitled*, za účasti umělce, který výstavou osobně provede (v 19:00, 21:00, 23:00 hodin).

Michal Škoda je reprezentantem současné české scény, jeho charakteristickým konceptem je práce na rozhraní mezi architekturou, sochou, objektem a plošnou realizací. Projekt *Untitled* čili *Bez názvu* volně navazuje na projekt *About* (připravený ve spolupráci s Elisabeth Gröbl, participující prostorově zvukovou instalací), který proběhl na jaře 2011 v Rakouském kulturním fóru v Praze. Koncept projektu se váže k osobě Ludwiga Wittgensteina a dal by se nazvat poctou tomuto filozofovi.

Vídeňská výstava se tedy bude věnovat Ludwigu Wittgensteinovi, prostorové intervenci, ale také vztahu autora, Michala Škody, k Vídni a její historii. Dále pak k Vídeňskému kroužku (Wiener Kreis) a Vídeňské skupině (Wiener Gruppe), se kterými je jméno Wittgenstein také spjato. Hlavním mottem projektu bude pak otázka: „Co lze říci o světě, který je závislý na tom, co dokáže jazyk?“

Michal Škoda (*1962) je jihočeský sochař, malíř, fotograf a kurátor, který patří k nejpозoruhodnějším a nejsobitějším umělcům střední generace. Hlavním tématem, kterému se věnuje, je prostor a vztahy v něm. Jeho objekty stojící na pomezí architektury a sochařství vybočují ze známých klasifikačních škatulek a obdržel za ně mnohá ocenění doma i v zahraničí.

Kvůli konání celodenních akcí v CCV není možno výstavu zhlédnout v následujících termínech: **28.-30. 09. a 19.-21. 10. 2011.**

České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

30. 09. – 09. 10. VIENNA DESIGN WEEK: Petr Novague – „emotion construction“

01. 10. 16:00 vernisáž

08. 10. 16:00 finisáž

Největší událostí v oblasti designu je bezesporu Vienna Design Week, který se ve Vídni koná již popáté. Jako každý rok je i letos na tomto festivalu zastoupena Česká republika, tentokrát pražským studiem Novague. Toto studio, které založil Petr Novák (*1981), si své jméno udělalo především unikátním designem výrobků, které se přizpůsobují potřebám klientů a také aktuální situaci na trhu. Výstava ve Vídni znázorňuje různé fáze procesu vývoje nového produktu, kde hlavní roli hraje rovnováha mezi emocí, racionalitou, funkcí a technickými možnostmi.

MgA. Petr Novák je zakladatelem a ve svých třiceti letech také ředitelem designerského studia Novague. Po škole založil se svým kolegou studio Design Brothers, dnes se ovšem naplno věnuje svému vlastnímu studiu. Vystudoval design na VŠUP a strávil rok na univerzitě v Essenu pod vedením světových odborníků. Zaměřuje se na product design, transport design, environmental design a komunikační design. Mezi jeho díla patří

např. houpací křeslo *Move your energy*, se kterým studio uspělo na soutěži newyorské konference Greener Gadget. Toto na první pohled neobvyklé houpací křeslo vyrábí během svého užívání energii, díky čemuž si jeho majitel posvítl na rozečtenou knihu.

Stilwerk Wien, Praterstraße 1, 1020 Wien

Další informace: www.novague.com, www.viennadesignweek.at

13. 10. 2011 – 29. 04. 2012 Hubert Gessner: Architekt dělnického hnutí
12. 10. 19:00 vernisáž

Hubert Gessner (1871-1943), rodák z Moravy a žák Otto Wagnera, je považován za jednoho z hlavních architektů „Červené Vídně“. Jeho dílo zahrnuje např. pekárenský velkoobchod, tovární budovy, ale i soukromé vily a okresní zdravotní pojišťovny, velké bytové komplexy a bytové zařízení.

Speciální výstava probíhá v rámci trvalé výstavy *Rudá Vídeň* ve Waschsalonu Karl-Marx-Hof, která se soustřeďuje na architektury dělnického hnutí. Výstava bude zahájena Dr. Michaeliem Ludwigem. Současně bude Dr. Markus Kristan prezentovat svoji knihu, vydanou nakladatelstvím Passage, jenž nese název *Hubert Gessner: Architekt zwischen Kaiserreich und Sozialdemokratie 1871-1943*. Tato výstava může být realizována díky velkorysému podpoře Wiener Städtischen Versicherung a Wien Kultur.

Waschsalon Nr. 2, Karl-Marx-Hof, Halteraugasse 7, 1190 Wien

Další informace: www.dasrotewien-waschsalon.at

Vstupné: 3 € (dospělí)

26. 10. – 08. 12. 2 Ateliery / 2 Země; mnoho projektů / některé realizované

25. 10. 18:00-20:00 vernisáž

Dva vídeňské ateliéry **CPP Architektur** a **Fellerer Vendl Architekten** se vztahem k České republice (Jiří Vendl z Fellerer Vendl Architekten se narodil a vyrostl v ČR a Eva Česká z CPP Architektur pochází z české menšiny ve Vídni, žije střídavě ve Vídni a v Praze) prezentují výběr ze své dosavadní činnosti.

Mezi projekty, které byly určeny pro Českou republiku, patří např. Hlavní nádraží Brno, za který získali první cenu, dále Národní knihovna v Praze či knihovna v Havlíčkově Brodě. Dále realizovali dva společné projekty v Rakousku, a to: bytová zástavba Lavaterstraße, Wien 22, a Dům E-K Rohrbach Niederösterreich. Oba ateliéry se zabývají českým funkcionalismem v meziválečném období. Současně osvětlují okolnosti, proč žádný z jejich projektů pro ČR nebyl realizován a jejich práce nalezly uplatnění pouze v Rakousku.

České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

ALBERTINA

do 16. 10. Max WEILER: Zeichnungen

do 02. 10. Explosion der Bilderwelt: Die Photographische Gesellschaft 1861-1945

Albertinaplatz 1, 1010 Wien, www.albertina.at

Otevřeno: denně 10:00-18:00, středa 10:00-21:00

NIEDERÖSTERREICHISCHE LANDESAUSSTELLUNG

do 15. 11. CARNUNTUM: Erobern, Entdecken, Erleben im Römerland

denně 9:00-18:00, www.noelandesausstellung.at

JEDNOTLIVÉ AKCE:

24. 09. 17:00 prof. Erazim KOHÁK: Rozum a romantika v obrození a v nás (přednáška)

Slovanská beseda, Drachengasse 3, 1010 Wien

Pořádají Akademický spolek a České srdce

25. 09. 15:00 Pavel KOHOUT: Varhanní koncert

Varhanní recitál Pavla Kohouta nabídne díla W. A. Mozarta, A. Dvořáka a J. Myslivečka (Giuseppe Venatorini-Misliweczek) i hudbu francouzského romantismu.

Pavel Kohout (*1976) patří k nejúspěšnějším českým a evropským varhaníkům mladé generace. Je vítězem a laureátem řady národních i mezinárodních interpretačních soutěží. Prestižního ocenění, které odstartovalo jeho světovou koncertní kariéru, dosáhl ve svých čtyřadvaceti letech na Mezinárodní varhanní soutěži v Tokiu v roce 2000. Hostoval rovněž na významných domácích festivalech, jakými je například Pražské jaro.

Peterskirche, Petersplatz 6, 1010 Wien

Bližší informace: www.pavelkohout.org, www.peterskirche.at

26. 09. 19:00 Jaroslav Seifert a jeho dědictví v česko-slovenské literatuře (literární pořad)

Klubový literární pořad v rámci Evropského dne jazyků je věnován jedinému českému spisovateli, který obdržel Nobelovu cenu za literaturu (1984). J. Seifert je také spoluzakladatelem poetismu. Pořad připravily a ukázky čtou Marie Brandeis (v češtině) a Andrea Ozábalová (ve slovenštině).

Restaurant Böhmerwald, Argentinierstr. 66/Wiedner Gürtel 20, 1040 Wien

28. 09. 10:00-16:00 Pražský jarmark

Zástupci hotelů, kulturních zařízení, restaurací a firem v Praze prezentují současné kulturní a kulinářské bohatství hlavního města, ležícího na řece Vltavě.

Speciální akce, které můžete očekávat:

- ochutnávka pražských specialit (Euroagentura Hotels & Travel)
- tombola cestovních poukazů (hlavní cena: víkend v hotelu Best Western pro dvě osoby)

- hudební doprovod a filmové promítání

Předběžný program:

10:00	Zahájení a tisková konference
11:00	Filmové představení města Prahy
12:00	Kulinářské pražské speciality
12:30	Hudba – Orchestr pražského jarmarku
13:00	Filmové představení města Prahy
13:30	Hudba – Orchestr pražského jarmarku
14:00	Kulinářské pražské speciality
14:30	Hudba
15:00	Kvíz o Praze s možností výhry zajímavých cen
15:30	Hudba
16:00	Kulinářské speciality a tombola

Pořádá: Magistrát hlavního města Prahy, České centrum ve Vídni a Czech-Tourism Vídeň.

České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

29. 09. 14:00-17:00 a 30. 09. 10:00-16:00 Prezentace lázeňského hotelu Miramare Luhačovice

V rámci prezentace proběhne ochutnávka moravských jídel a bude možná rezervace lázeňského pobytu se slevou 10 %. Na prezentaci společnosti Royal Spa zveme všechny naše stálé hosty, jejich přátele a známé, cestovní kanceláře, novináře a všechny ostatní, kteří si v budoucnu chtějí užít lázeňskou nebo relaxační dovolenou v jednom z lázeňských míst v České republice – v Luhačovicích, Mariánských Lázních, termálních lázních ve Velkých Losinách a sirtatých lázních v Ostrožské Nové Vsi. V průběhu prezentace budou představeny nabídky pobytů a dalších služeb v prvotřídních lázeňských a wellness hotelech v České republice.

České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

Hlavní pořadatel: CzechTourism

Více informací: www.CzechTourism.com, www.royalspa.cz, www.miramare.luhacovice.cz

01. 10. 18:00-01:00 Michal ŠKODA & ORF: Dlouhá noc muzel

České centrum Vídeň se již potřetí podílí na Dlouhé noci muzeí, konající se na celém území Rakouska pod záštitou ORF. Letos nabízíme návštěvníkům výstavu Michala Škody *Untitled*, za účasti umělce, který výstavou osobně provede (v 19:00, 21:00, 23:00 hodin).

Bližší informace o výstavě viz na s. 5.

České centrum Vídeň, Herrengasse 17, 1010 Wien

Více informací: <http://langenacht1.orf.at>

09. 10. 11:00 film *Štěstí* (CZ 2005, 100 min., německé znění)

Hotel Die Residenz, Schloss Rosenau 5, 3924 Rosenau

04. 11. 20:00 film *Štěstí* (CZ 2005, 100 min., německé znění)

Kde: Die Quelle, Schulstraße 14, 7202 Bad Sauerbrunn

Režie: Bohdan Sláma, kamera: Diviš Marek, hrají: Anna Geislerová, Tatiana Vilhelmová, Pavel Liška, Marek Daniel aj.

Jedna z nejúspěšnějších českých tragikomedii s hvězdným obsazením bude uvedena v rámci nezávislé filmové iniciativy EU XXL, která podporuje zprostředkování a distribuci evropských filmů.

V současné době, kdy Evropa zažívá společný růst, je spolupráce a vzájemná směna na poli umění a kultury nejvyšší možnou prioritou. V této souvislosti je film tím nejpobulárnějším médiem, který může prolomit hranice a smelit lidi prostřednictvím různých příběhů a obrazů blíže k sobě. Z tohoto důvodu založila Mercedes Echerer v roce 2003 fórum EU XXL Film, které podporuje zprostředkování a distribuci evropských filmů. Kulturní a hospodářský potenciál filmového průmyslu ještě není v Rakousku a v Evropě v mnohem vyčerpán. Také proto si dal EU XXL Film za úkol být spojovací jednotkou a fórem pro rozdílné filmové aspekty – ať už kulturní, hospodářské, politické, či vzdělávací.

Středobodem práce EU XXL Film je propojení domácích a evropských filmařů s politiky na národní a mezinárodní úrovni a také regionální rozšíření a zprostředkování vzdělání prostřednictvím evropských filmů.

Další informace: www.eu-xxl.at

10. 10. 19:30 současný český film: *Odcházení* (CZ, 2011, 97 min.)

Režie: Václav Havel

Bližší informace na s. 2.

Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

15. 10. Xavier BAUMAXA (koncert)

V rámci oslav 24 let Nachtasyly, známého vídeňského klubu, vystoupí český písničkář a kytarista Xavier Baumaxa.

Xavier BAUMAXA, vlastním jménem Lubomír Tichý, je známý litvínovský písničkář a také kytarista. Narodil se 6. 12. 1973 v Mostě, od útlého dětství navštěvoval lidovou školu umění, kde se učil hře na kytaru a již ve čtrnácti letech založil se svým spolužákem ze střední školy svoji první kapelu Prach. Na vysoké škole se věnoval pedagogice s aprobací na český jazyk a angličtinu. Jeho sólové dráze předcházelo působení v kapelách, jak např. Faulnamusic či V. M. H, jež pomáhal založit. Zajímavostí jeho projevu a jeho písní jsou slovní hříčky a parodie na různé hudební styly. Nebojí se také parodovat zpěváky a popkulturní odkazy. Spolupracuje s ukrajinským nonkonformním básníkem Em Rudenkem, který prokládá jeho písně minimalistickou poezií. K jeho nejvýraznějším albům patří *Fenkám* (2003), *Retrofurto* (2007) nebo nejnovější *Coveranto* (2010).

Vídeňský klub NACHTASYL je neodlučně spjat s českou a slovenskou předlistopadovou emigrací a dodnes je proslulý svou pozdní zavírací dobou, českým pivem a intelektuálním klimatem, připomínajícím spíše konec osmdesátých let minulého století. Založen byl v roce 1987 Jiřím Chmelem, který se stejně jako mnoho jemu podobných ocitl po podepsání Charty 77 ve vězení. Po vypršení osmnáctiměsíčního trestu odnětí svobody za pobuřování se v roce 1980 stal obětí estébácké akce Asanace a v roce 1982 se ocitl zbaven státní příslušnosti ve Vídni. Zde stejně jako mnoho dalších pocítil potřebu scházet se a mluvit česky. A tak společně s ostatními (literáři, malíři, signatáři Charty 77) začal hledat místo, kde by se dali pořádat

výstavy, koncerty, autorská čtení, besedy a různá setkání. A to se v roce 1987 povedlo. Ve své době bylo v Nachtasyly možno potkat například Pavla Tigrida, Pavla Kohouta, Ivana Medka, Karla Kryla nebo Karla Schwarzenberga.

Koncert se koná u příležitosti oslav 24 let Nachtasyly po koncertě DJ-Line.

V sobotu **15. 10. od 22:00** vystoupí v rámci oslav vídeňský zpěvák a kytarista KILIAN & COUNTY (po koncertě DJ-Line).

Více informací: <http://xavi.litvinoff.cz>

19. 10. 10:00-15:00 prezentace Lázní Luhačovice ve Vídni – Den otevřených dveří

20. 10. 10:00-17:00 prezentace Lázní Luhačovice ve Vídni

21. 10. 10:00-16:00 prezentace Lázní Luhačovice ve Vídni

Jako každý rok na podzim představí jedny z nejhezčích lázní České republiky pod názvem „Den otevřených dveří“ vídeňskému publiku svoji nabídku na nadcházející sezónu 2012!

Malebné lázeňské město Luhačovice leží na jižní Moravě asi 20 km jihovýchodně od Zlína. Do Lázní Luhačovice jezdí návštěvníci podstupovat různé lázeňské procedury již více než 300 let. Lázně jsou známé nejenom svou kouzelnou architekturou lázeňských domů, nedalekými parky, okolní přírodou, ale především díky svým léčebným pramenům.

Prezentace se koná ve spolupráci s Lázněmi Luhačovice a. s. a CzechTourismem.

Více informací: www.badluhacovice.cz, www.CzechTourism.com

17. 10. 18:00 zádušní mše při příležitosti nedožitých 80. narozenin P. dr. Josefa Novotného, provinciála rytířského řádu křižovníků s červenou hvězdou

Bližší informace na s. 2.

Karlskirche

19. 10. 18:00 Rudolf CAINER: *Žulový Stalin*

Prezentace knihy zástupce emigrační vlny 1968 Rudolfa Cainera, autora knihy *Žulový Stalin*. Kulatý stůl – úryvky z díla čte Vladimír Stejskal, program moderuje dr. Marie Brandeis.

České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

21. 10. 14:00-16:00 vzpomínková konference při příležitosti nedožitých 80. narozenin pátera dr. Josefa Novotného

Vzpomínkovou konferenci moderuje historička dr. Jana Starek.

Páter dr. Josef Novotný se narodil v roce 1931 v Praze a byl nezapomenutelnou a nesmazatelnou osobností české menšiny ve Vídni v letech totality. Vystudoval na Karlově univerzitě historii a po emigraci studoval teologii v Augsburgu. V roce 1965 byl pověřen duchovní správou uprchlíků ve vídeňské diecézi. O deset let později vstoupil do rytířského řádu křižovníků s červenou hvězdou. V roce 1978 byl Svatou stolicí jmenován provinciálem rytířského řádu křižovníků pro Rakousko a Německo. Od počátku své činnosti ve Vídni působil také jako katecheta na české škole spolku Komenský. Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

21. 10. 18:30 koncert u příležitosti nedožitých 80. narozenin P. dr. Josefa Novotného

Kostel Maria am Gestade, Salvatorgasse 12, 1010 Wien

22. 10. 17:00 Vzpomínka na Gustava Mahlera (koncert)

Slovanská beseda, Drachengasse 6, 1010 Wien

Pořádají Akademický spolek a České srdce

Podrobnosti a další programy a akce naleznete v oddílech: *Sokol & sport*, *Z české a slovenské Vídně a okolí* a *Oznámení*.

Další důležité adresy a kontakty viz též oddíl *Inzerce*.

Důležité kontaktní adresy:

ČESKÉ CENTRUM:

www.tschechischeszentrum.at
 e-mail: ccwien@czech.cz
 Herrengasse 17, 1010 Wien, tel.: 535 23 60

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNY SPOLOK

www.slovaci.at
 e-mail: rsk@slowaci.at
 Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien
 tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99

SLOVENSKÝ INŠTITÚT

www.sivieden.mfa.sk
 e-mail: si.wien@gmx.at
 Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien, tel.: 535 40 57

SLOVENSKÝ ŠKOLSKÝ SPOLOK SOVA

www.slovaci.at/sova
 e-mail: sova@slowaci.at
 Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien
 tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99

DIVADLO BRETT

www.theaterbrett.at
 e-mail: theaterbrett@gmx.at
 út – so, 20:00, Münzwardeingasse 2, 1060 Wien
 tel.: 0043/676734566

DETSKÝ SÚBOR ROZMARÍN PRI RSKS

má nácviky každú stredú: predškolský vek od 15:15 do 16:30 hod., školáci a mládež od 16:15 do 18:30 hod. Tanec, spev, hra na píšťalkách, fujare, cim-bale.
 Komenského škola, Veľká klubovňa

Redakce upozorňuje, že neodpovída za zmeny termínů pořadů jiných organizací a institucí a zároveň za neúplnost kalendária. Změna programu vyhrazena.

Články podepsané autory nebo opatřené značkou nemusejí být vždy shodné s názorem redakce. Redakce neodpovída za obsah čtenářských dopisů. Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakce si vyhrazuje právo krátit a upravovat zasláné články po stránce gramatické i stylistické.

Piatok / Freitag 21.10.2011

PREZENTÁCIA KNIHY

BUCHVORSTELLUNG

Učiteľky a lektorky slovenského jazyka **Mgr. Elena Béda** a **Mgr. Liana Kitz** predstavujú novú učebnicu *Lehreinnen und Lektorinnen für Slowaksich* **Mgr. Elena Béda** und **Mgr. Liana Kitz** stellen ein neues Lehrbuch vor

TANDEM

Učenie sa v TANDEME znamená, že sa stretnú dvaja ľudia s rôznymi materinskými jazykmi, aby si vzájomne priblížili tieto pre nich cudzie reči. Skúste to aj vy raz po novom, v tandeme! Podujatie, na ktorom predstavíme nové učebné materiály, osloví nielen lektorov jazykov a študentov, ale aj Vás ostatných.

Tandem - Lernen bedeutet, dass sich zwei Personen unterschiedlicher Muttersprache zusammenfinden, um sich gegenseitig die jeweils fremde Sprache beizubringen. Probieren Sie es doch einmal mit Tandem -Lernen!

**v piatok / am Freitag, 21.10.2011
 o / um 18.00 hod./Uhr
 v spolku / im Verein SOVA
 Vstupné / Eintritt:**

dobrovoľný príspevok / freiwillige Spende

Veranstaltung in slowakischer Sprache

**SLOVENSKÝ ŠKOLSKÝ SPOLOK SOVA
 SLOWAKISCHER SCHULVEREIN**

Otto-Bauer Gasse 23/11, A-1060 Wien

Tel.: +43 1 596 13 15
 Fax: +43 1 595 57 99
 Email: sova@slowaci.at
www.slovaci.at

Sekretariát:

utorok / Dienstag 9.00 – 10.30
 štvrtok / Donnerstag 18.00 – 19.30

SLOVENSKÝ INŠTITÚT – September 2011

22.			

**Tschechische
Gemeinde in der
Erzdiözese Wien**

**Česká
duchovní služba
oblast Vídeň**

Poštovní adresa: 1030 Wien, Hagenmüllergasse 31

Tel.: +43 (0664) 406 55 41
www.sweb.cz/farnost.viden

Fax: +43 (01) 711 84 112
www.rozhledy.at

POŘAD PRAVIDELNÝCH BOHOSLUŽEB:

CHRÁM Panny Marie na Nábřeží, Salvatorgasse 12, Wien 1:

mše svatá každou neděli a svátek v **08:30**

KOSTEL Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, Wien 3:

mše svatá každou neděli a svátek v **10:00**

KOSTEL Don Bosco, Hagenmüllergasse 31, Wien 3, SALESIANUM:

mládežnická mše svatá druhou neděli v měsíci v **11:00**

KAPLE Panny Marie Pomocnice, St.-Veit-Gasse 25, Wien 13:

mše svatá třetí sobotu v měsíci v **18:30**

KALENDÁŘ AKCÍ

Ne 25. 09. MŠE NÁRODŮ ve vídeňské katedrále sv. Štěpána, Vídeň 1., v 10:15 hodin. Slavíme svátek svatého Václava, mučedníka a hlavního patrona českého národa. Hlavním celebrantem je vídeňský světící biskup Dr. Franz SCHARL. Koncelebrují duchovní správci cizojazyčných farností ve Vídni. Následuje občerstvení na prostranství arcibiskupského paláce.

Erstkommunion – 28. 05. 2011 – První svaté přijímání

Firmung – 04. 06. 2011 - Biřmování

VÝTVARNÉ UMĚNÍ

Koncem léta se konala zajímavá výstava v Topičově salonu v Praze

Před nedávnem otevřený Topičův salon v Praze si vytváří novou tradici, pro kterou je na prvním místě kvalita. Po Jiřím Kolářovi, Hugo Demartinim a dalších velkých osobnostech českého umění měli diváci možnost setkat se tu koncem léta s tvorbou Marie Blabolilové.

Malířka a grafička Marie Blabolilová (nar. 1948) patří k umělcům, kteří se od začátku své tvůrčí cesty vyznačují osobitým stylem, který nepodléhá žádným současným trendům. Tato umělkyně celá léta tvořila v ústraní a nesnažila se nikterak prosazovat. Ve svých obrazech se inspirovala světem okolo nás a její tvorba působí zcela přirozeně. Proto právě výstava u Topiče nesla název *Chůze lesem*. Marii Blabolilové se podařilo ve svých instalacích přesně vyjádřit atmosféru určitého místa, prostoru a času.

Výstava v Topičově salonu zahrnovala autorčinu tvorbu z posledních dvaceti let. Marie Blabolilová studovala na pražské akademii grafiku a malbu. Její černobílé čárkové lepty získaly mezinárodní uznání. Je také nositelkou významné české Ceny Vladimíra Boudníka, která byla v průběhu minulých let udělena největším osobnostem české grafiky, například Adrieně Šimotové, Ladislavu Čepelákovi, Jiřímu Anderlemu a dalším.

Expozice v Topičově salonu byla největší dosavadní pražskou výstavou Marie Blabolilové. Návštěvníci mohli zhlédnout nejen obrazy, které byly rozděleny do několika sálů, ale také okrajově i zmiňované lepty. Koncept výstavy jednoznačně prokázala, že je stále možné inspirovat se nejprostšími motivy, příběhy i situacemi a zrovna tak zcela obyčejnými předměty. Při posuzování nejzajímavějších prací lze dle mínění odborníků dospět k závěru, že dílo Marie Blabolilové ve své střídmosti a přesnosti patří k tomu nejoriginálnějšímu, co v českém výtvarném umění v posledních desetiletích vzniklo.

(mk)

Staroměstské náměstí bude opět hostit současné sochy

V okolí pomníku Jana Husa na Staroměstském náměstí a na náměstí Franze Kafky v Praze budou od 15. září vystaveny obří skulptury současných českých i zahraničních sochařů. Veřejnosti své rozměrné „artefakty“ představí umělci spojení se Sochařským studiem Bubec, například Čestmír Suška, Martin Pertl, Ladislav Plíhal nebo Nizozemec Floris Brassier. Pražská náměstí budou osmi objektům sloužit jako výstavní prostory až do 20. října. Studio Bubec neorganizuje výstavu děl ve veřejných prostorech poprvé. Díla v něm sdružených umělců se kromě české metropole představily například i v Brně.

V Karlových Varech provázela filmový festival výstava malíře Jiřího Anderleho

Galerie umění v Karlových Varech vystavuje s podporou nadace Film festival Karlovy Vary výběr z tvorby malíře

a grafika Jiřího Anderleho. Výtvarníkovy nejnovější kresby uhlem a barevnými křídami jsou podle kurátorky výstavy Evy Neumannové plně dramatické expresivitu, která postiňuje situace lidské bytosti vržené doprostřed planoucího času světa. Jiří Anderle tu v nových polohách navazuje na svou předchozí tvorbu.

„Z jeho sbírky pak můžeme obdivovat čtyřicetku litografií Joana Miróa, Antoniho Tapiese, Jeana Dubuffeta a Marca Chagalla,“ uvedla také, že Jiří Anderle se jako sběratel soustředí na africké kmenové umění a v současnosti patří sbírka afrického kmenového umění Jiřího Anderleho k nejvýznamnějším soukromým sbírkám v Evropě.

Legenda českého grafitti se vydala na malířskou dráhu

Kaláb vystupoval pod přezdívkami Splesh, Point, Cakes, a i když jeho kompozice na výstavě s jménem *Křížení planet* vypadají jako před rokem, ve skutečnosti se mnoho změnilo. Jsou malované na plátně štětcem a akrylovými barvami, signované občanským jménem. Obrazy jsou v rozpětí let 2009-2011 a jsou důkazem, že umělec svůj přechod mezi malíře plánoval relativně dlouho. Jan Kaláb byl mezi writery již považován za veterána a krok, ke kterému se odhodlal, má i vzhledem k jeho vzdělání AVU svou logiku.

Jan Kaláb: *Průniky krychlí*, 2010, akryl, spray na plátně

Kateřina Šedá připravila projekt v londýnské galerii Tate Modern

Česká výtvarnice Kateřina Šedá uspořádala ve známé londýnské galerii Tate Modern performanci, na níž přivezla osmdesát obyvatel z moravské vesnice Bedřichovice. Projekt nazvaného *Od nevidím do nevidím (From Morning Till Night)* se účastní také osmdesát britských profesionálních a amatérských výtvarníků. Performance probíhala od úsvitu do večera na různých místech kolem galerie na pravém břehu Temže. Kateřina Šedá je první českou umělkyní, která dostala příležitost vytvořit pro prestižní galerii samostatný projekt.

Po dlouhé nemoci zemřel výtvarník Ján Mančuška

Ve věku devětatřiceti let zemřel začátkem července v Praze po dlouhé nemoci výtvarník Ján Mančuška. Umělec, který pocházel ze Slovenska, byl držitelem prestižní Ceny Jindřicha Chalupického a získal uznání i v zahraničí. Ján Mančuška se narodil v roce 1972 v Bratislavě a vystudoval pražskou AVU. V roce 2004 dostal Cenu Jindřicha Chalupického. Žil v Praze a Berlíně a uspořádal mnoho samostatných výstav, v posledních letech především v zahraničí – ve Švýcarsku, Británii, Německu, několikrát v USA. Kromě nich se účastnil bezpočtu výstav skupinových. Na konci devadesátých let působil Mančuška spolu s Josefem Bolfem, Janem Šerých a Tomášem Vaňkem ve skupině Bezhlavý jezdec. Nejprve se věnoval malbě a kresbě, pak ho začaly více zajímat konkrétní předměty a nejbližší okolí, které konceptuálním způsobem přenášel do galerijního prostoru. V posledních pěti letech měly jeho práce literární formu i zaměření.

Zemřel Kamil Kubík

Začátkem srpna zemřel ve Spojených státech, ve městě North Bergen ve státě New Jersey, malíř a grafik českého původu Kamil Kubík. Bylo mu jednaosmdesát let.

Kamil Kubík se narodil v Olomouci a jako syn italského legionáře uprchl z Československa po komunistickém převratu v roce 1948. Postupně žil v Německu, Anglii a jedenáct let v Austrálii, kde začal pracovat jako návrhář a malíř v tiskárnách. Nakonec se usadil v New Yorku. Většinu peněz, které vydělal, věnoval na různé charitativní

účely a podporoval také uprchlíky z komunistického Československa.

Kamil Kubík se v sedmdesátých letech seznámil s Georgem Bushem a jeho ženou Barbarou. V té době byl politikem velvyslancem Spojených států při Organizaci spojených národů. (Manželé Bushovy pak doprovázel Kubík i do Prahy během jejich návštěvy při příležitosti desátého výročí sametové revoluce).

Jeho tvorba zahrnuje mimo jiné i oficiální vánoční pohlednice Bílého domu v letech 1991 a 1992, kterých bylo vytištěno 185 tisíc plus 800 prezentačních lístků. Jeho pastel Carnegie Hall byl použit pro první americký plakát v Číně.

Obrazy Kamila Kubíka vlastní kromě bývalého prezidenta George Bushe staršího i magnát Donald Trump nebo někdejší newyorský starosta Rudolph Giuliani. Mezi jeho zákazníky patřili i známá americká herečka Helen Huntová, malíř Salvador Dalí, další američtí prezidenti Richard Nixon a Gerald Ford, šéf newyorské burzy Richard Grass a také monacký kníže Rainier III.

(mk)

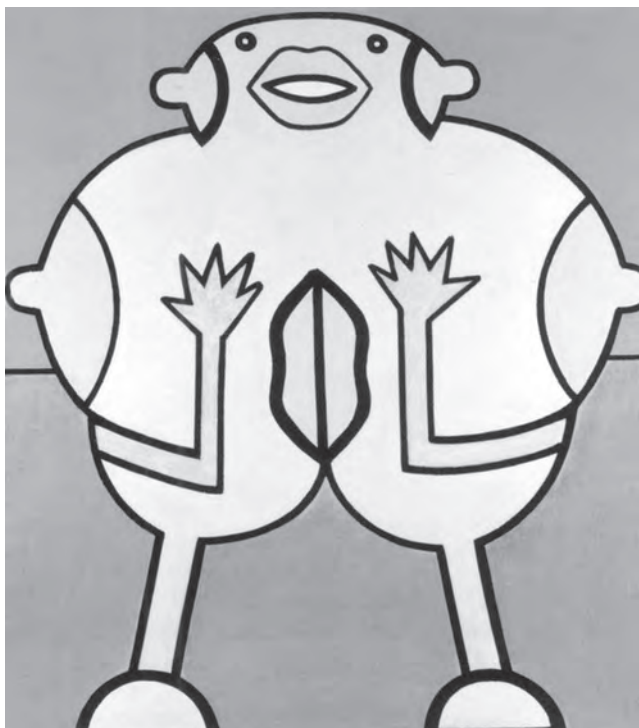
Champs-Élysées, Paříž

JUBILEA

Jiří Valoch (*6. 9. 1946, Brno), básník, vizuální umělec, teoretik umění, kurátor a sběratel, žije v Brně a pracuje jako kurátor v Národní galerii v Praze. Je originálním tvůrcem vizuálně konceptuální poezie a textových instalací, které vytváří od roku 1970. Všechny tyto realizace vycházejí z možností jazyka, někdy oproštěného na jediný význam, který funguje sám o sobě nebo v kontextu s minimální kresbou nebo barevným zásahem.

Jiří Načeradský (*9. 9. 1941, Sedlec), český malíř, v letech 1957-1963 vystudoval Akademii výtvarných umění u V. Rady. V období normalizace působil jako restaurátor. Na akademii se stal roku 1990 docentem a o rok později byl jmenován profesorem monumentální malby (do 1992). Od roku 1987 je členem Volného sdružení 12/15, samostatně vystavoval poprvé v roce 1967 v Galerii mladých v Mánesu.

Patří k představitelům nové figurace a pro svoji ironickou nadsázkou i k zástupcům tzv. české grotesky. Jeho tvorba prochází mnoha etapami, jejichž společným jmenovatelem je zájem o lidskou figuru často s erotickým podtextem. V šedesátých letech tvořil v duchu art brut. Po odluce na počátku sedmdesátých let střídá expresivní styl malba velkých čistých barevných ploch pevně ohraničených černou linií, od olejomalby přechází k akrylu a současně paroduje (v určité návaznosti na pop-art) postavy amerického kresleného filmu. Další plátina mají silný erotický náboj, v osmdesátých letech se vrátil k tradičnější figuraci, ovšem groteskně deformované. Po listopadu 1989 se stal nejprve docentem a roku 1991 pak profesorem na Akademii výtvarných umění v Praze.

Jiří Načeradský: *Žena kuře*, 1980, akryl, plátina

Vladimír Kokolia (*27. 11. 1956, Brno), český malíř, grafik a kreslíř.

Vladimír Kokolia: *České moře*, 1988, akryl, plátina

Jeho umělecká aktivita je velmi široká, je i básníkem a textařem. V letech 1984-1997 působil jako zpěvák brněnské

skupiny E, patřící svého času k absolutní špičce české alternativní a undergroundové hudby. Vladimír Kokolia vystudoval Střední uměleckoprůmyslovou školu v Uherském Hradišti a poté Akademii výtvarných umění v Praze. Je držitelem Ceny Jindřicha Chaluppeckého za rok 1990. V letech 1991-1994 pobýval studijně v San Francisku, ve Stockholmu a New Yorku. Je docentem experimentální grafiky a od roku 1992 vedoucím pedagogem grafického ateliéru 2 na Akademii výtvarných umění v Praze.

Jiří Surůvka (*24. 9. 1961, Ostrava) patří k neznámějším současným umělcům Ostravy.

V letech 1984-1992 studoval na Filozofické fakultě Ostravské univerzity obor učitelství českého jazyka a literatury, v letech 1992-1994 pracoval jako středoškolský učitel; od roku 1994 je svobodným umělcem v oblasti new media, malby, performance, project artu a kurátorem výstav. Kurátorsky se podílel na chodu Galerie 761 v Ostravě, výstavních projektů a galerií, je publicistou a spoluzakladatelem kabaretu. V osmdesátých a devadesátých letech prováděl s Petrem Lysáčkem performance na vernisážích a rockových festivalech, společně založili Předkapelu Lozinskí, dada kabaret *Návrat mistrů zábavy* a byli iniciátory ostravského performančního festivalu *Malamut*. Jeho razantní ironie se nevyhne ani tématům nacismu ani vlastní sebereflexi. Kromě malby se věnuje počítačové airbrush, ve kterých se obdobně jako ve svých performancích zabývá sociální, politickou, kulturní a uměleckou kritikou. V současné době je známý především svými tištěnými plátny počítačových obrazů vytvářených z fotografické předlohy, v nichž tematizuje různé kulturní a sociální stereotypy. Snad nejvíc uvízl v povědomí diváků jeho dvojportrét Hitlera jako malého nevinného dítěte s knírkem. Od roku 2003 je vedoucím pedagogem oddělení Nových médií intermediačního ateliéru Institutu pro umělecká studia Ostravské univerzity.

Jiří Surůvka: *Dvojčata*, 1998, počítačový airbrush, syntetické plátina

VZPOMÍNKA

Jiří Valenta (1936-1991) patří bezesporu ke stěžejním malířům českého umění šedesátých až devadesátých let. Začínal českým informelem a poslední léta vytvářel na bílé barvě postavené prostorové obrazy zabývající se skutečnými, ale i fiktivními postavami české a světové historie. Po roce 1968 odešel z Československa a nakonec se trvale usadil v Kolíně nad Rýnem. Materiálnost, smyslnost a kontemplativnost jsou hodnoty, které najdeme v celém jeho díle. Nejinak tomu bylo v posledních letech jeho života, kdy se zabýval už jenom fotografií.

František Bílek (6. 11. 1872, Chýnov – 13. 10. 1941, Chýnov) – český sochař, grafik, architekt, designér, ilustrátor, spisovatel a myslitel.

Po absolvování gymnázia v Táboře studoval v letech 1887-1890 na Akademii výtvarných umění v Praze malířství u profesora Maxmiliána Pirnera, nicméně byla u něj zjištěna částečná barvoslepost, a tak se rozhodl věnovat sochařství, které nakonec na Umělecko-průmyslové ško-

le také vystudoval. V roce 1890 Bílek získal stipendium ke studiu na akademii Collarosi v Paříži. Tam vytvořil velmi zajímavá díla, která se však nelíbila jeho sponzorům v Praze, a tak Bílkovi stipendium odňali a Bílek se tedy vrátil do Čech. Usadil se pak ve svém rodném Chýnově a do Prahy jezdil jen velmi zřídka. Jeho první výstava v roce 1895 v Rudolfinu prošla bez povšimnutí.

I přes počáteční odmítání kritikou i veřejností se Bílek postupně stal nejvýraznější osobností české symbolistické sochařské generace. Jeho dílo se svou poetičností těsně váže s dílem Otakara Březiny a duchovní charakter jeho umění přesáhl dobové konvence. Jeho díla byla charakteristická svým užitím symbolických spojení reálného a duchovního světa.

Výrazný talent Františka Bílka se uplatnil i v oblasti užitého umění a v architektuře. Významným svědectvím o jeho citu pro umění je jeho vila v Mickiewiczově ulici na Hradčanech v Praze, která byla postavena v roce 1911 podle jeho vlastních návrhů. Její interiéry rovněž odrážejí Bílkovy nauky o mystice a symbolech v umění.

ARCHITEKTURA

Dny designu v Plzni

Ústav umění a designu Západočeské univerzity, studio Design Block (majitelka, plzeňská stylistka, vizážistka Dida Nosková) se zahraničními organizátory připravují v městě Plzni příští rok v měsících květnu až červnu *Dny designu*. Podle Noskové by se v ulicích města měli prezentovat mladí designéři ze všech odvětví, studující i pracující. Zaměří se hlavně na bytové interiéry a doplňky, oblečení, šperky a další módní prvky, tedy vše, co se dá nazvat designem. Už v roce 2015, kdy se Plzeň stane Evropským hlavním městem kultury (EHMK), by to měla být významná akce.

Architekt Petr Uhlíř výrazně přispěl k soudobému obrazu svého rodného města zejména realizací areálu společnosti Jihomoravská plynárenská a kampusu Masarykovy univerzity v Bohunicích. Oba tyto soubory svou velikostí i výrazným architektonickým pojetím patří k tomu nejvýznamnějšímu, co se podařilo v Brně za posledních dvacet let postavit.

VZPOMÍNKA

VÝROČÍ

Architekt Petr Uhlíř (*31. 3. 1941, Brno) patří nesporně k předním českým architektům a profiluje výjimečným způsobem současnou architekturu města Brna.

Vystudoval Fakultu architektury Vysokého učení technického v Brně a celou svou profesní dráhu věnoval výstavbě a rozvoji rodného města. Petr Uhlíř je vedoucí tvůrčí osobností projekční kanceláře A Plus Brno. Kancelář založil již v roce 1992 spolu s architekty Jaromírem Černým a Karlem Tuzou. Již jeho první realizace, adaptace nájemního domu v České ulici pro Agrobanku, zaujala vyhraněným pojetím ve stylu high-tech. Za své stavby kancelář získala řadu národních i mezinárodních ocenění, mimo jiné několikrát uspěla v soutěži Stavba roku.

Hubert Gessner (20. 10. 1871, Valašské Klobouky – 24. 4. 1943, Vídeň) – rakouský architekt působící i na území ČR.

V letech 1885-1889 vystudoval německou průmyslovou školu v Brně a poté v letech 1894-1898 vídeňskou akademii výtvarných umění u profesora Otto Wagnera. Po absolutoriu mezi lety 1898 a 1899 pracoval ve Wagnerově ateliéru. Mezi lety 1907 a 1912 spolupracoval především se svým bratrem Franzem Gessnerem. Po skončení první světové války se stal vedoucím architektem pro bytovou výstavbu ve Vídni. V této době vznikly podle jeho návrhu Karl-Seitz-Hof a Reumannhof. Po anšlusu Rakouska v roce 1938 dostal zákaz činnosti a zemřel během druhé světové války.

Projektoval například secesní Skassikův dům v Opavě, po válce necitlivě přestavěný, rodinnou hrobku Skassiků na opavském hřbitově, areál psychiatrické léčebny v Kroměříži, který je nyní krásně opraven.

VÝSTAVY

Výstava v Rakouském kulturním fóru

Galerie Rakouského kulturního fóru v Jungmannově ulici v Praze je přímo v centru města. A právě k tomuto místu se často vztahuje známé přísloví, že „pod svícem bývá největší tma“. To, co se v Galerii vystavuje, patří často k tomu nejlepšímu, co je možné v hlavním městě vidět, ale většinou se o tom nelze nikde dočíst. To platí i o výstavě rakouského výtvarníka Thomase Vaua, která tady před nedávnem probíhala.

Thomas Vau studoval architekturu na Technické univerzitě ve Vídni a také ČVUT v Praze. Tématem jeho diplomové práce byly „Pražské panelové fasády a jejich umělecký výraz“. Architekt, který sice žije v Berlíně, se k tématu českých panelových domů stále vrací. Je zakladatelem 1. českého dne panelových domů, který se konal v roce 2009 na pražském Proseku. Thomas Vau se zde pokusil uplatnit systém, v němž by se obyvatelé domů sami mohli podílet na barevné podobě své fasády. Z této akce byla sestavena zajímavá obrazová galerie nejrůznějších návrhů, jak by panelové fasády v představách jejich obyvatel mohli vypadat.

Poslední počín Thomase Vaua pod názvem 50 byl inspirován informací, že v Praze se nachází padesát samostatných panelových sídlišť. Výstava v Galerii Rakouského fóru v Praze představila uměleckou instalaci, kde bylo do velké bílé kostky zavěšeno 49 infuzí s barvami a kyselinou citronovou, jejichž obsah pomalu kapal na betonové kostky. Ty měli údajně úplně stejné složení jako fasády panelových domů. Jednalo se tedy o umělecký experiment, jehož provedení bylo výtvarně efektní a svoji roli zde sehrála i trocha chemie.

Thomas Vau a jeho fotolaboratoř na výzkum betonových fasád

Expozice byla sympatická především tím, že návštěvník se mohl přesvědčit o existenci stálého zájmu o česká sídliště, která pořád ještě inspirují k umělecké činnosti. Je ovšem jasné, a to i autorovi, že problémy sídlišť se nevyřeší jen barevnými fasádami. Jsou zde širší možnosti a ty dávají prostor jejím obyvatelům k více vzájemným setkávání a vedení společného života, kde bude možné uskutečňovat společné „mnohabarevné“ aktivity“.

(mk)

**Historickou expozici
Barrandov Studio - 80 let**

otevřela Galerie umění v Karlových Varech, která tradičně v době konání mezinárodního filmového festivalu zařazuje do svého tematického plánu výstavu související s filmovým uměním. Unikátní expozice, jež byla v Karlových Varech k vidění do začátku září, připomněla především vývoj filmového řemesla. Obrací se spíše k historickému vývoji filmového řemesla. Výstava návštěvníkům přiblížila historii Barrandova nejen prostřednictvím dobových fotografií nebo autentických dokumentů, ale především originálními exponáty, kostýmy nebo rekvizitami.

**Moravská galerie představí
Leonarda da Vinci**

Leonardo da Vinci

V prosinci letošního roku chystá Moravská galerie v Brně expozici originálních kreseb renesančního umělce Leonarda da Vinci a také dalších slavných umělců různých dob.

Kromě uměleckých děl například od Leonarda da Vinci představí výstava množství exponátů ze světa vědy. Budou zde k vidění například středověké medicínské traktáty

a iluminované rukopisy, ale také třeba ilustrace z 19. století a rovněž současné pokročilé biomedicínské obrazy a vizualizace.

Expozice *Obrazy mysli / Mysl v obrazech* ukáže, jak umělci a vědci zobrazují lidskou mysl, případně mozek a duševní pochody. Výstava přiblíží, jak interpretují své obrazy lidské mysli například filozofové, historici umění, psychiatři a radiologové.

Díla na tuto výstavu zapůjčilo asi šedesát světových muzeí a galerií, například Tate Gallery v Londýně, dále pak prestižní instituce v New Yorku, Paříži, Rotterdamu, Vídni nebo Madridu. Mezi slavná jména ve výstavním katalogu bude mimo jiné patřit Albrecht Dürer, Lucas Cranach starší, Rembrandt van Rijn, Edvard Munch a Oskar Kokoschka. Doplní je díla českých umělců, například Jindřicha Štýrského, Toyen, Josefa Váchala a Adrieny Šimotové.

Podle odborníků se ještě nikde podobná ucelená expozice neuskutečnila. Zcela mimořádnou událostí bude například vystavení několika náčrtků Leonarda da Vinci, které v České republice v originálech doposud nikdo vidět nemohl.

Příprava výstavy trvala čtyři roky a brněnští galeristé ji připravili spolu s Německým muzeem hygieny v Drážďanech. Premiéra výstavy se uskutečnila v Drážďanech, kde potrvá od 22. července do konce října. Brněnské uvedení pak bude zahájeno **9. prosince**.

(mk)

Dvacítka mladých umělců společně tvoří současnou obdobu slavné *Slovanské epopeje* od Alfonse Muchy

Někteří okamžiky z historie Slovanů na svých obrazech zpodobnili jako scénu po skončení technoparty, jiní jako ulici plnou reklam. Jednotlivá plátna čeští výtvarníci představí už v říjnu na **13. ročníku pražského Designbloku**. Cílem projektu *Klubová epopej* je osvěžit původní námět Muchova díla a vtisknout mu podobu inspirovanou současností, v níž mladí umělci tvoří a žijí. Na projektu se podílejí autoři pouličních graffiti, malíři, grafici, designéři, scénografové, fotografové, ilustrátoři či tvůrci bodypaintingu.

Výtvarník Alex Downis například zpracovává *Bitvu grunwaldskou*, kterou chce přetvořit do scény *Ráno po CzechTeku*. Ta má zobrazovat mladé lidi po noční párty, obytné vozy a vesničany, kteří si ráno přišli pro své unavené děti. David Šesták se věnuje plátnu *Jan Milíč z Kroměříže*, jež se rozhodl pojímat jako obraz nočního města plného světelných reklam. Slavnou *Přísahu Omladiny pod slovanskou lípou* zpracovává výtvarnice Klára Tesařová.

Projektu se účastní nejen jednotlivci, ale i umělecké skupiny. Jedno z pláten zpracovává také street art umělec tvořící pod pseudonymem Aargh. S jeho tvorbou se Pražané setkávají nejen v ulicích metropole, ale také na plakátech či v reklamách.

Většina ze zúčastněných umělců na Muchově díle obdivuje zejména jeho velikost a rozsah. Pro některé z mladých výtvarníků je ale toto dílo přežitkem.

Špilberk hostí retrospektivu umělecké sklářky Adensamové

Plastiky Blanky Adensamové, jedné z nejvýznamnějších českých sklářských výtvarnic, vystavuje v letních měsících Muzeum města Brna na hradě Špilberku. Expozici ve východním křídle hradu tvoří více než šedesát objektů ze všech tvůrčích období dvašedesátileté autorky. Adensamová často a ráda ve své tvorbě pracuje se symboly, opakovaně se objevují motivy očí, rukou a prstů, informovalo muzeum v tis-

kově zprávě. Českému autorskému sklu se Muzeum města Brna věnuje dlouhodobě. Adensamová vytváří hlavně plastiky z taveného skla a interiérové skleněné doplňky. „Vytvořila také několik pískovaných a leptaných vitráží. Tavené sklo příležitostně kombinuje s přírodními materiály,“ uvedl kurátor Jiří Bohdál.

Adensamová o své technice tavené plastiky říká, že jde o nejtěžší, nejdražší a nejsložitější přístup k výtvarnému zpracování skla. Díky svým dílům získala výtvarnice celosvětový vzhlas. Od roku 1977 uspořádala přes padesát výstav. Její dílo je zastoupeno v muzeích v New Yorku, Los Angeles, Washingtonu, Vancouveru, Tokiu, Mnichově a dalších městech. Expozice na Špilberku potrvá do 11. září.

Sklářská výtvarnice a malířka Blanka Adensamová (*24. 11. 1948, Turnov) vstoupila na českou a krátce nato i na mezinárodní sklářskou scénu ve druhé polovině sedm-

desátých let, nedlouho po absolvování sklářského ateliéru prof. Stanislava Libenského na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze, jemuž předcházelo studium oboru sklářství na SUPŠ v Železném Brodě. Věnuje se tvorbě tavených skleněných plastik a interiérových skleněných doplňků. Vytvořila také několik pískovaných a leptaných vitráží. Tavené sklo příležitostně kombinuje s přírodními materiály. O své technice tavené plastiky říká: „Je to ve své podstatě nejtěžší, nejdražší a nejsložitější technika ve výtvarném zpracování skla.“

Další špilberská výstava nese název **Proudý avantgardy** a je věnována vlivu brněnských funkcionalistických architektů na rozvoj Žiliny. Stálé expozice muzea popisují historii Brna a pevnosti Špilberk.

Muzeum města Brna, Špilberk – východní křídlo hradu Špilberk

Otevřeno: út – ne 10:00 – 18:00 hodin (prodej vstupenek končí hodinu před uzavřením).

Poslední balíček zaplavených archiválií byl otevřen v Národním technickém muzeu

Poslední zamražený balíček archiválií, které v srpnu 2002 v depozitářích karlínské Invalidovny zalila špinavá povodňová voda, byl rozebrán k vysušení v Národním technickém muzeu (NTM). Uzavřel se tak příběh záchrany promáčených předmětů, které před devíti lety skončily v mrazírnách a rozmrazovány byly postupně. Jinak by je plísňe a hnilobné bakterie nenávratně zničily. Od 17. srpna bude záchranné práce v muzeu dokumentovat výstava. Vltavská voda tehdy zaplavila přízemí barokní budovy do výše tří metrů. Cesta k záchraně kulturního dědictví nebyla podle ředitele NTM Karla Ksandra snadná ani levná. Celkové náklady na vysoušení zamražených fotografií, knih a časopisů, plánů, výkresů, modelů a stovek dalších sbírkových předmětů o celkovém objemu 200 kubických metrů byly od roku 2002 25,3 milionu korun. Šlo o 641 000 výkresů a zhruba 7 530 archivních kartonů písemností. Podle Ksandra to byl boj s časem; mokré archiválie bylo nutno rychle opláchnout od hrubých nečistot a obalit fólií. Balíky se na paletách odvážely do mochovských a kladenských mrazíren, kde je šokové zamražení na minus 25 stupňů Celsia stabilizovalo. Na minimálních ztrátách mají podle něj podíl ruční práce a individuální přístup ke každému dokumentu. Z fotografií je nutno ještě ve vlhkém stavu pořizovat digitální kopie, zatímco promáčené materiály se prokládaly savými papíry a především netkanou textilií. Původně se prý uvažovalo o vysoušení zmrzlých balíků vymrazováním ve vakuu, mikrovlnným zářením či vysoušením v horkovzdušných komorách. Po zkouškách a posouzení bezpečnosti těchto metod pro archiválie byla zvolena pracnější rukodělná metoda, spočívající v ručním rozebírání jednotlivých listů a složek z rozmrznutých balíků. Výsledkem jsou přebrané, suché, čisté a vyrovnané archiválie, které se po dezinfekci mohou bez restaurování vrátit do archivů a sloužit badatelům. Po ročním provozu převzal v květnu 2005 nad vysoušecím pracovištěm NTM záštitu Český výbor UNESCO, následující rok je porota soutěže Gloria musaealis ocenila v kategorii Počin roku. O tom, jak práce postupovaly, se mohou zájemci přesvědčit na **výstavě *Dosušeno* v expozici *Architektury, stavitelství a designu* ve 3. patře budovy NTM až do 18. prosince.**

LITERATURA

Herečka Vlasta Chramostová pokřtila knihu autora Františka Cingera *Jaroslav Seifert aneb Laskavě neústupný pěvec*

Životní příběh nositele Nobelovy ceny za literaturu Jaroslava Seiferta se opírá o vzpomínky jeho dcery Jany a některých přátel. Autor PhDr. František Cinger nám ve své knize představuje světově proslulého básníka jako složitou osobnost, která musela v různých dobách čelit mnoha tlakům, aniž by díky svému charakteru ztratila nesporné lidské kvality. Unikátnost této publikace spočívá právě v tom, že není jen více či méně umně napsanou monografií. Osobnost velkého básníka, nositele Nobelovy ceny, poznáváme v textu prostřednictvím jeho dcery Jany Seifertové, ale i vzpomínek či korespondence takových osobností, jakými jsou Vlasta Chramostová, František Janouch, Arnošt Lustig, Bohumil Hrabal, Jan Werich, Milan Kundera, František Hrubín, Eva Kantůrková, Bedřich Utitz či Pavel Vašák nebo básnických gigantů – Jana Skácela, Vítězslava Nezvala, Vladimíra Holana, Františka Halase nebo Jiřího Wolкера, kteří už nejsou mezi námi, ale jejich vzpomínky na generačního soupeřníka Jaroslava Seiferta se díky korespondenci zachovaly podobně jako názory F. X. Šaldy, Josefa Hory, Bedřicha Fučíka, Ludvíka Kundery. Výběr textů Jaroslava Seiferta pak v konfrontaci s těmito dokumenty vytváří zajímavý dialog, který je nejen svědectvím o osobnosti Seiferta, ale i o vývoji české společnosti od dvacátých po osmdesátá léta, kdy Jaroslav Seifert žil a tvořil.

Zleva ministr kultury Jiří Besser, herečka Vlasta Chramostová a autor knihy, literární kritik deníku *Právo* František Cinger

Byla udělena Cena F. X. Šaldy za rok 2010

Cenu F. X. Šaldy za rok 2010 získala spisovatelka a esejistka Věra Linhartová. Cena byla této významné spisovatelce udělena za esejistickou knihu *Soustředné kruhy*, kterou vydalo v loňském roce nakladatelství Torst. Rozsáhlý svazek představuje autorčiny názory na umění, zabývá se tvůrci a tématy, jakými byli například malíři Josef Šíma nebo Mikuláš Medek, básníci z francouzské skupiny Vysoká hra, japonští surrealisté, ruský lingvista Roman Jakobson či japonské klasické umění. Věra Linhartová žije od konce šedesátých let v Paříži a do Čech se vrací jen sporadicky. Originální prózy této významné spisovatelky způsobily

v šedesátých letech obrat v nazírání, jak může také literatura vypadat.

(mk)

Václav Havel a oceněná Věra Linhartová

Známý spisovatel Jáchym Topol, nositel letošní Ceny Jaroslava Seiferta, od 1. září nastupuje v Knihovně Václava Havla

Posledním Topolovým zaměstnavatelem byly *Lidové noviny*, v jejichž kulturní rubrice pracoval od října 2009. Naplnil se tak pravidelný dvouletý cyklus, v nichž Topol střídá období, kdy se převážně věnuje beletrii, s časy, kdy pracuje jako redaktor.

V Knihovně Václava Havla bude mít na starosti program literárních pořadů a bude spoluvytvářet ediční radu. Ředitelem zůstává Martin Palouš, který na jaře vystřídal Martina C. Putnu.

Topol říká, že návrh přišel od Palouše, Václav Havel ho pak v létě „zaškolil“ v dlouhém rozhovoru na Hradečku. Řekl, že si představuje, aby Knihovna sloužila jako místo setkávání, jako ohnisko literárního a kulturního života, jako klub.

Jáchym Topol (1962) je prozaik, publicista, dramatik a básník. Je vnuk spisovatele Karla Schulze a syn dramatika a básníka Josefa Topola. Bratr Filip je hudebník, frontman skupiny Psí vojáci. V osmdesátých letech publikoval Jáchym Topol v samizdatových edicích. Pozornost upoutala jeho básnická sbírka *Miluju tě k zbláznění*, z próz *Sestra*, *Anděl*, *Výlet k nádražní hale* či *Noční práce*. Zájem o indiánské legendy a mýty dovedl Topola k jejich převyprávění v souboru *Trnová dívka*.

Román Vladislava Vančury *Markéta Lazarová* se zhruba 80 let po prvním vydání dočká překladu do angličtiny

Zatím byl přeložen do pěti evropských jazyků. Na překlad se chystá americký překladatel Alex Zucker, který v minulosti překládal z těch známějších například Jáchyma

Topola, Petru Hůlovou či Patrika Ouředníka. Na překlad získal 12 500 dolarů (kolem 212 000 korun) od americké Národní nadace pro umění. „F. X. Šalda kdysi řekl, že se při čtení knihy v roce 1931 cítil jako omámený. Překladem bych chtěl docílit toho, aby se dnešní čtenáři cítili stejně,“ podotkl překladatel, který na počátku devadesátých let žil v Praze a nyní je jeho domovem New York. Dodal, že k *Markétě Lazarové* se dostal přes filmovou adaptaci Františka Vláčila, kterou viděl několikrát.

Letní žurnalistická škola v Havlíčkově Brodě přiblížila i polská média

V Havlíčkově Brodě proběhla Letní žurnalistická škola Karla Havlíčka Borovského. Zaměřena je například na polská média v posledních desetiletích, média v Rakousku či česko-německé vztahy. Sbírat zkušenosti v žurnalistice přijely čtyři desítky mladých lidí z pěti zemí. ČTK to řekl spoluautor projektu Milan Pilař. Součástí akce jsou přednášky a besedy pro veřejnost. Do Brodu kromě mladých zájemců o novinářinu z Česka, Slovenska a Německa přijela i studentka fakulty žurnalistiky z ukrajinského Užhorodu a mladá Běloruska. Jejich lektory jsou profesionální novináři. Žurnalistická škola se koná posedmé, pořádá ji obecně prospěšná společnost Centrum Vysočina.

Jak Karai Pukú a Čerwuiš Pjošád Mendoza poznávali Prahu a svět

Dlouhý lovec, v řeči indiánů Karai Pukú a vlastním jménem Alberto Vojtěch Frič, byl správný chlapík. Bránil Indiány před bílými dobyvateli a ničemníky, zkoumal jejich zvyky a vyprávěl o nich po celé Evropě. Nejenže to vědí hoši a dívky, kteří četli jeho dobrodružné indiánské příběhy ve

čtyřicátých a padesátých letech minulého století, ale může se to teď dozvědět i dnešní omladina, pro kterou je možná přitažlivější komiksově vyprávění.

Nová kniha ilustrátorky a komiksově autorky Lucie Lomové *Divoši* je však nejen o věhlasném cestovateli, kaktusáři a etnografovi A. Vojtěchu Fričovi, ale také o jeho indiánském kamarádovi Čerwuišovi Pjošádu Mendozovi. Oba spolu roce 1908 přicestovali z Latinské Ameriky do Prahy a zažili zde skutečné multikulturní dobrodružství. Byli při něm partáky a dvojicí, která musela překonat nejen předsudky vykulených Pražanů, ale i své vlastní představy o světech toho druhého.

Lucie Lomová: *Divoši*, Vydal Labyrint, 2011

VÝROČÍ

Karel Hvížďala (*16. 8. 1941, Praha) – český novinář, dramatik a spisovatel.

Studoval Strojní fakultu na ČVUT (1963), později studoval politické vědy v Moskvě (1967-1968) a němčinu a německou literaturu v SRN (1978-1979). V letech 1966-1970 pracoval jako redaktor v časopisu *Mladý svět*, v období po normalizaci 1971-1974 byl redaktorem v nakladatelství Albatros, kde založil a řídil edici *Objektiv*. V letech 1978-1990 byl v exilu v SRN, kde žil v Bonnu, pracoval v nakladatelství Index v Kolíně nad Rýnem a spolupracoval jako žurnalista s rozhlasovými stanicemi RFE (Radio Svobodná Evropa), Deutschlandfunk, Deutsche Welle, BBC, psal rozhlasové hry a přispíval do exilových časopisů. Od roku 1990 byl šéfredaktorem (do 1992) *Mladé fronty / MF Dnes* a předsedou představenstva společnosti MAFRA, v roce 1993 šéfredaktorem *Mladého světa*, v letech 1994-1999 byl šéfredaktorem a spoluvydavatelem zpravodajského týdeníku *Týden*, který spoluzaložil.

Od roku 1999 je svobodným žurnalistou a spisovatelem. Spolupracuje mj. s deníky *MF Dnes* a *Lidové noviny*, s časopisem *Xantypa*, s týdeníky *Respekt*, *Reflex*, *Euro* a dalšími periodiky. V České televizi moderoval týdenní

rozhovory v pořadech *Press* a *Přesčas*, pravidelně komentuje domácí a zahraniční politické dění a také dění na mediální scéně v Českém rozhlasu 6.

V šedesátých letech psal básně. Je autorem dvou až tří desítek knih rozhovorů (spolu s dalšími), románů, novel (*Raroh*, *Nevěry*, *Výpověď*), knížek pro děti (*Fialoví ježci*) a více než dvou desítek rozhlasových her (mj. *Rekonstrukce začínajícího básníka*, *Vzkaz*, *Veverky na tři řádky*, *Tři výpovědi*).

Za rozhlasové hry obdržel dvě ceny v Rakousku, za *Dálkový výslech* Václava Havla řadu cen v zahraničí a jednu doma, za povídku *Eule beim Augenarzt* cenu Goethe Institutu a naposled za *Rozhovory na přelomu tisíciletí* (2002) obdržel Cenu Egona Erwina Kische. Za rok 2007 získal novinářskou Cenu Ferdinanda Peroutky. Napsal také novelu *Vzkaz*, která patří do žánru sci-fi.

Ivan Klíma (*14. 9. 1931, Praha) – přední český prozaik, dramatik, publicista, bývalý disident, spoluzakladatel Obce spisovatelů (1989) a předseda českého PEN-klubu (1990-1993).

Za druhé světové války prožil tři a půl roku v terezínském ghettu. Po gymnáziu (1951) vystudoval češtinu a literární vědu na filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze (1956). Po absolutoriu pracoval jako redaktor *Literárních novin a Listů* (až do jejich zákazu). V letech 1969-1970 učil ve Spojených státech. Po návratu v roce 1970 už byl zakázaným autorem, publikovat mohl jen v samizdatu a exilu a živil se dělnickými profesemi. Jeho dílo je rozsáhlé a žánrově pestré: próza, dramata, reportáže, eseje, fejetony a knížky pro děti.

V roce 2002 mu byla udělena Cena Franze Kafky za celoživotní dílo a knihu *Velký věk chce mít též velké mordy o životě a dílu Karla Čapka*.

Nakladatelství Academia vydává jak starší autorova díla (*Má veselá jitra, Milenci na jednu noc, Milostné léto, Soudce z milosti, Moje první lásky, Milostné povídky...*), tak jeho tvorbu současnou, k níž patří román *Premiér a anděl* (2003), sbírka povídek *Moje nebezpečné výlety* (2004) či sbírka fejetonů *Kostlivec ve skříni* (2005), *Hodina ticha* (2009), *Moje šílené století* (2009).

Antonín Brousek (*25. 9. 1941, Praha) – český básník, novinář, překladatel, literární kritik a vysokoškolský pedagog.

Po absolutoriu střední školy studoval češtinu a ruštinu na filozofické fakultě UK, svá studia však nedokončil. Poté začal pracovat v podnikovém stavebním časopisu *Náš beton*, na počátku šedesátých let 20. století pracoval v někdejší propagandistickém časopisu *Svět sovětů*, poté byl dva roky zaměstnancem literárního oddělení Československého rozhlasu. Po dobu své vojenské základní služby pracoval v redakci časopisu *Československý voják*. Od roku 1967 pracoval v redakci časopisu *Literární listy*, později pouze *Listy*. Od roku 1969 působil v emigraci ve Spolkové republice Německo, kam odcestoval na studijní pobyt, zde vystudoval slavistiku a germanistiku a srovnávací literaturu. Od roku 1981 žil v Berlíně. Byl lektorem univerzity v Kolíně nad Rýnem, od roku 1987 také docentem českého jazyka na univerzitě v Hamburku. Od roku 1989 žil střídavě v Čechách a v Německu, od roku 2003 žije trvale v České republice.

Brousek je autorem několika básnických sbírek (za první dvě obdržel Cenu nakladatelství Československý spisovatel za poezii). Jako editor se podílel na vydání několika výborů světové i české poezie (například Ivana Blatného). Vydal překlady z německé a makedonské poezie. V roce 1995 mu byla udělena Cena Jaroslava Seiferta za sbírku *Vteřinové smrti*. Roku 2003 uspořádal a v nakladatelství BB art vydal výbor ze svých veršů pod názvem jedné z vlastních sbírek *Nouzový východ*.

ÚMRTÍ

Zemřela Věra Rollerová

2. srpna zemřela v Kanadě Věra Rollerová, dlouholetá redaktorka krajských novin *Nový domov*.

Když v roce 1979 Věra Rollerová emigrovala, živila se porůznu. Šest let pracovala jako uklízečka ve Vancouveru – o tom napsala úsměvnou knížku *How to be a Homemaker aneb Každá česká ženská může přežít, pokud jí nevadí vysavače*.

Skoro patnáct let chystala Věra Rollerová vlastnoručně noviny pro Čechy a Slováky, kteří žili v exilu, psala texty, redigovala, opatřovala fotografiemi, zpracovávala graficky a nakonec i lepila štítky s adresami z celého světa a v pytlích noviny vozila z tiskárny na poštu. To vše v torontské redakci v „československém“ Masaryktownu, sídle Masarykova ústavu, kde i bydlela. Od roku 1990 se jí podařilo tímto způsobem vypravit do světa 636 vydání antikomunistického čtrnáctideníku, v nichž byl zachycen život exulantů, ale zároveň také aktuální dění v bývalé vlasti.

Ke stálým spolupracovníkům Věry Rollerové patřili především manželé Škvorečtí, ale i další autoři žijící za mořem, například Reiniš, Ulč, Kantorek, Bufka, Moc, Rosický, Čermák, Otruba, Loewy a další. K nim patřili ale také četní dopisovatelé ze staré vlasti.

Věra Rollerová neměla lehký život, ale byl rozhodně bohatý. Svoje názory, které byly vůči komunistickému režimu naprosto nekompromisní, hájila vždy velmi energicky, ale

zároveň gentlemansky. Její tatínek byl dlouhá léta vězněm a ona jako dcera politického vězně měla ve své vlasti těžkou pozici – pracovala v dělnických profesích a střední i vysokou školu vystudovala dálkově.

Od krajského sdružení v Kanadě obdržela Věra Rollerová pro *Nový domov* Cenu Jana Masaryka.

(mk)

Za tragických okolností zemřela spisovatelka Simona Monyová

Bylo jí čtyřiačtyřicet let. Simona Monyová napsala a vydala devětadvacet knih, vychovala tři syny a postavila dva domy. „Byla to neuvěřitelná ženská,“ hodnotí vitalitu spisovatelky rodinný přítel, brněnský fotograf Jef Kratochvil. Podle literárního vědce Miroslava Balaštíka patřila tato autorka ke špičce naší současné ženské literatury. Její knihy bývaly mezi nejprodávanějšími tituly. Jen namátkou: *Střípky z ložnic, Kudlanka bezbožná, Tchně a uzený*. Právě podle naposledy zmiňovaného románu natočila Česká televize úspěšný film. Názvy první a poslední knihy Simony Monyové jako by sklenuly i tragický oblouk jejího života: první se jmenovala *Osud mě má rád* a poslední *Srdcebolý*. Simona Monyová (17. 3. 1967, Brno – 3. 8. 2011, Brno) byla česká spisovatelka, zaměřující se především na romány pro ženy. Její román *Tchně a uzený* se stal předlohou stejnojmenného televizního filmu. S manželem Borisem Ingrem vlastnili vydavatelství, ve kterém od roku 2002 vycházely její knihy. Byla zavražděna ve svém domě v Brně-Obřanech, kde žila se svou rodinou. Zemřela v důsledku četných bodných ran, podezřelý je její manžel.

Národní divadlo uvede v sezóně 2011/2012 čtrnáct premiér

Národní divadlo v Praze (ND) uvede ve 129. sezóně dvě baletní, čtyři operní a osm činoherních premiér. Podle informací z tiskové konference zůstane v repertoáru dvaapadesát inscenací z uplynulých sezón. Od 1. ledna bude ND majetkově propojeno se Státní operou Praha. Ředitel Ondřej Černý počítá s postupným vybudováním jednoho baletního a jednoho operního souboru se dvěma orchestry a dvěma sbory. Za prestižní záležitost označil zahraniční zájezdy. Jmenoval například cestu činohry do jihokorejského Soulu s inscenací Roberta Wilsona *Věc Makropulos*. Národní divadlo má pro rok 2011 rozpočet 685 milionů korun, příspěvek od ministerstva kultury je 422 milionů korun, o 48 milionů méně než v roce předešlém. Soběstačnost činí 37 procent. Česká první scéna se nyní pokusí zlepšit tržby z uplynulé sezóny, v níž příjmy z představení přesáhly 140 milionů korun. Hodlá prohloubit spolupráci se sponzory a dále rozvíjet Mecenášský klub. První novinkou baletu v sezóně 2011/2012 bude 21. listopadu večer britského choreografa Christophera Bruce nazvaný *Moonshine*. Koncem března bude mít v historické budově českou premiéru *Šípková Růženka* choreografa a režiséra Javiera Torrese s hudbou Petra Iljiče Čajkovského. Sezónu završí retrospektiva prací šéfa baletu a choreografa Petra Zusky od roku 2002. Diváci uvidí sedmáct baletů v šesti večerech, každý ve třech reprízách. První činoherní novinkou bude podle uměleckého šéfa Michala Dočekala na Nové scéně poprvé uvedený text filmaře a dramatika Petra Zelenky *Ohrožené druhy. Král Lear* se vrátí v režii Jana Nebeského, zatímco rodinné představení připraví jako adaptaci svého filmu *Deváté srdce* režisér Juraj Herz. Ve Stavovském divadle se objeví politické doku-drama z roku 2009 Lucy Prebbleové o „největším korporátním zločinu v historii USA“ *Enron*. Další premiéry nabídnou Beaumarchaisovu *Figarovu svatbu*, Steigerwaldovu hru *Má vzdálená vlast*, Ioneskova *Nosorožce* v režii divadelníka Gábora Tompy a hru Martina Františáka *Karla*. Činohra se vydá i do Sarajeva a Varšavy, na jaře do Moskvy a Bogoty. Balet jedná o dvou zájezdech. Krátce po 170. výročí narození Antonína Dvořáka uvede opera 8. října *Jakobína* v nastudování šéfdirigenta orchestru Tomáše Netopila a v režii Jiřího Heřmana. Událostí má být v polovině ledna světová premiéra díla Marka Ivanoviče *Čarokraj*, jehož vznik inspiroval román Geralda Durrella *Mluvící balík*. Na českou první scé-

nu se v něm vrátí tým Petra a Matěje Formanových. V české premiéře představí Národní divadlo Brittenovu operu *Gloriana*, komponovanou u příležitosti korunovace britské královny Alžběty II. Stavovské divadlo bude v červnu hostit Mozartova *Dona Giovanniho* v „mladém pohledu“ režijního tandemu SKUTR Lukáše Trpišovského a Martina Kukučky. I v sezóně 2011/2012 se podle Černého počítá s koncertní řadou. Milovníci umění Magdaleny Kožené přivítají koncert, v němž světová mezzosopranistka vystoupí s orchestrem Collegium 1704 pod taktovkou italského dirigenta Andrey Marcona. Listopadový operní gala-koncert bude věnován jubileím sólistů Evy Urbanové, Ivana Kusnjera a Lud'ka Veleho.

Nová scéna Národního divadla zahájí sezónu na piazzettě

Větší část repertoáru Nové scény Národního divadla budou v sezóně 2011/12 nadále tvořit představení uměleckých souborů divadla – Laterny magiky, baletu a činohry. Na diváky čekají i exteriérové projekty, hostování zahraničních souborů, literární pořady, festivaly, výstavy a instalace, rodinná představení, diskuse, hudební matiné i módní přehlídky. Novináře o tom informoval ředitel Nové scény Štěpán Kubišta. Nová scéna zahájí nadcházející sezónu 31. srpna netradičním vystoupením souboru 420PEOPLE na přilehlé piazzettě, stěny samotné budovy pak ožijí pestrými digitálními performancí Rekonstrukce Bitu, na které se spolupodílel i rapper a výtvarník Vladimír 518. V hlavním sále sezónu 19. září zahájí choreografka Sol Picóová, která se pražskému publiku představí poprvé. Katalánská taneční ikona uvede svůj projekt s názvem *Muší jezero*. V lednu 2012 plánuje Nová scéna jeden z neúspěšnějších německých nezávislých projektů loňské sezóny, *Šílenou krev* autorů Nurkana Erpulata a Jense Hilljeho. V únoru se koná premiéra společného projektu české La Putyky a finského Circo Aereo, v dubnu se představí další projekt ze žánru nového cirkusu: *Fish* dánských TinCanCompany. V závěru sezóny se uskuteční premiéra nového projektu choreografky Constanzy Macrasové *Open for Everything*. V sezóně 2011/2012 bude Nová scéna dále pokračovat i v uměleckých výstavních projektech. Převážně mladí umělci představí svá díla v komorním galerijním prostoru Podesta, v café NONA, vstupním foyer, na fasádě Nové scény i na piazzettě ND. V nadcházející sezóně zůstávají na repertoáru Laterny magiky všechna stávající představení.

NAROZENINY

Primabalerína a fotografka Daria Klimentová slavila čtyřicáté narozeniny

Již patnáct let působí pražská rodačka Daria Klimentová v Londýně, kde je primabalerínou Anglického národního baletu. Za svou bohatou uměleckou kariéru, která

zahrnuje i roční angažmá v městském baletním souboru Kapského Města nebo tři sezóny ve Skotském baletu a od roku 1996 první sólistku Anglického národního baletu, ztvárnila řadu hlavních rolí z klasického repertoáru. K roku 2010 odtancovala přes tisíc představení. Vyhrála několik mezinárodních soutěží. Provdala se za svě-

telného designéra lana Comera, se kterým má dceru Sabinu.

Daria Klimentová se narodila 23. června 1971 v Praze. Po absolutoriu na Taneční konzervatoři v Praze (1989) se stala na tři roky sólistkou baletu Národního divadla. Od roku 1991 působí ve všech angažmá jako primabalerína.

Daria Klimentová

Marie Drahokoupilová (*12. 9. 1941) je herečka, která převážnou většinu svých bezmála padesáti filmů a televizních inscenací natočila v šedesátých a sedmdesátých letech. Vystudovala DAMU, jejím prvním filmem byla epizoda ve snímku *Štěňata*, následoval film *Flirt se slečnou Stříbrnou*, *Svatby pana Voka*, *30 panen a Pythagoras*, *Osud jménem Kamila*, *Pan Vok odchází*, *Daryl*, *Polda*, *Král se Sulu*, *Svatba upírů*, *Král Ubu* aj. Do paměti televizních diváků se mimo jiné zapsala svými televizními kurzy francouzštiny, které moderovala spolu se svojí hereckou kolegyní, paní Irenou Kačírkovou. Po absolutoriu v roce 1963 dostala mladá herečka umístěnku do divadla v Karlových Varech, ale hrát začala fakticky až v oblastním divadle v Kolíně, kde odsloužila dvě sezóny, poté získala angažmá v libeňském divadle S. K. Neumanna, což je dnešní divadlo Pod Palmovkou. Této scéně zůstala věrná až do svého odchodu v roce 1980.

Na filmovém festivalu v Karlových Varech se Drahokoupilová seznámila s rakouským obchodním zástupcem Ervinem Neuhartem a v roce 1980 se za něj provdala. Odešla z divadla na volnou nohu, což v praxi znamenalo, že se odstěhovala do Vídně a zpět do vlasti zajížděla jen zřídka. Prožívala poklidný život ženy v domácnosti a k herectví se vracela spíše výjimečně. Větší roli lékárnice si zahrála v seriálu Juraje Jakubiska *Teta*, který měl silné mezinárodní obsazení. Počátkem devadesátých let se sice manželství začínalo rozpadat, ale když se Drahokoupilová v roce 1993 rozvedla a odjela zpět do Čech, vracela se už do jiného státu a jiné situace na filmovém a televizním trhu. Její dřívější vazby na režiséry a tvůrčí skupiny se už dávno přerušily a pozvolna stárnoucí herečka rychle pochopila, že na velký comeback to nevypadá. Z filmových rolí této doby stojí za zmínku pouze vděčná postava paní správčové v Soukupově komedii *Svatba upírů*. Jako markýza Novohradská se v menší roli objevila i v Brabcově adaptaci hry Alfreda Jarryho *Král Ubu*.

Jiří Suchý

Jiří Suchý (*1. 10. 1931) český herec, divadelní autor, textař, režisér, scénárista, dramatik, výtvarník a spoluzakladatel divadla Semafor, legendární scény šedesátých let, a ředitel divadla Semafor.

Jiří Suchý pochází z Plzně. Po několika letech života v Klátověch se rodina přestěhovala do Prahy. Jiří Suchý vystudoval střední školu a poté pracoval jako reklamní grafik. Zároveň se věnoval divadlu a hudbě. Psal písňové texty a hrál na kontrabas. V pražské Redutě začala spolupráce Jiřího Suchého s Jiřím Šlitrem a Miroslavem Horníčkem, později i s Ivanem Vyskočillem. V roce 1958 založili spolu Divadlo Na zábradlí, jež otevřeli hrou *Kdyby tisíc klarinetů*, později zfilmovanou. Brzy po vzniku Divadla Na zábradlí vytvořil Jiří Suchý spolu s Jiřím Šlitrem a Františkem Havlíkem divadlo SEMAFOR (SEdm MALých FORem), kde v roce 1966 vznikl i Jonáš klub jako středisko nekonformního kulturního života.

Po smrti Jiřího Šlitra a díky nepříznivým politickým poměrům byly Suchého tvůrčí možnosti značně omezeny. Spolupráce s F. Havlíkem však pokračovala dál a na jevišti se jeho partnery stali např. Josef Dvořák a zejména zpěvačka a herečka Jitka Molavcová.

Po listopadu 1989 se Jiří Suchý stal opět ředitelem Semaforu, založil vydavatelství Klokočí a filmovou společnost Perplex.

Literární činnost Jiřího Suchého je zaměřena hlavně na populární hudbu a divadlo, v menší míře na prózu a poezii. Ta zahrnuje písňové texty nejruznějších forem a stylů. Vtipné kombinace hovorové a spisovné češtiny ve spojení s humorem působí příjemně a ozdravně. Stejně tomu bylo a je i s prozaickými texty určenými pro divadlo nebo povídkovými prózami, kde se uplatňuje autorův vypravěčský talent. Písňových textů vytvořil Jiří Suchý hodně přes tisíc. V archivu České televize jsou uchovány televizní záznamy některých jeho her. Je považován za klasiku české kultury, za člověka s mimořádným talentem a s bezmála renesančním záběrem činnosti. Vzniklo o něm několik dokumentů, mj. portrét v rámci cyklu *Galerie elity národa (GEN)*.

Veronika Žilková (*16. 10. 1961) je jedna z nejpoulnějších českých hereček současnosti. Dcera hudebníka prof. Václava Žilky (kterého jsme mohli osobně poznat, když přijal pozvání Kulturního klubu v Českém centru) od dětství hrála na flétnu, ale na rozdíl od svých dvou starších sourozenců, kteří jsou dnes profesionálními hudebníky, její cesta směřovala jinam. Vystupovala v souboru Chorea Bohemica, absolvovala DAMU, hrála v televizi (např. Jenůfu v televizním přepisu opery *Její pastorkyňa*, v seriálu *My všichni školou povinní*). Znamé filmy: *Samorost*, *Když rozvod, tak rozvod*, *Opera ve vinici*, *Tichý společník*, *Anděl Exit*, *Otesánek*, *Kačenka a strašidla*, *Anděl Páně*, *Kruh* aj.

Polovina osmdesátých let byla pro Veroniku Žilkovou náročná; jako nadějná herečka mladé generace dostávala četné nabídky, především z televize, hrála ve Vnohradském divadle, mezitím se ale také v roce 1984 poprvé provdala a následné mateřské povinnosti její pracov-

ní vytižení značně eliminovaly. Z této doby si připomeňme její velkou roli vychovatelky Jany v seriálu *My všichni školou povinní* (1984), jíž se uvedla do povědomí nejširší veřejnosti. V televizi, zvláště v pohádkách a inscenacích, pracovala poměrně často, znovu také v seriálech (*Druhý dech*, 1988), z filmových rolí stojí za zmínku Lori, osudová láska Karla Hynka Máchy, v životopisném snímku *Mág* (1987). Divadelní angažmá v té době neměla stálé, ale pohostinsky vystupovala například v Rokoku nebo ve Viole, koncem osmdesátých let se rozvedla a poté podruhé provdala.

V polovině devadesátých let jí nakonec velkou a umělecky hodnotnou šanci poskytl znovu film – za svou kreaci umírající Marjánky v melodramatu *Zapomenuté světlo* (1996) získala Českého lva. Na stejnou cenu byla pak znovu nominována za hlavní ženskou roli v zajímavě pojatém filmu *Otesánek* (2000). Mezitím si stále udržovala pozornost svými televizními vystoupeními a její stoupající popularita vyvrcholila hlavními rolemi v seriálech *To jsem z toho jelen* (2000) a *Šípková Růženka* (2001), které však prošly obrazovkami bez většího zájmu diváků. Do přelomu tisíciletí spadá také začátek spolupráce s Richardem Genzelem a Michalem Suchánkem na pořadu TV Nova *Tele Tele*

(2000-2007). Tento projekt po celou dobu svého několikaletého vysílání narážel na kontroverzní přijetí, měl řadu nadšených fanoušků i zarputilých odpůrců a přes jeho nevyváženou kvalitu mu nelze upřít vysokou sledovanost a také vítězství v kategorii Pořad roku v divácké anketě televize Nova. Veronika Žilková zde zastupovala ženský prvek a na pořadu se podílela i jako scénáristka. Její samostatný vlastní pořad *Pustit žilou* (2008), prezentovaný televizí Prima, zdaleka takový úspěch neměl.

Před kamerou se Veronika Žilková stále objevuje hlavně v seriálech, a to jak na veřejnoprávní obrazovce, tak i v soukromých stanicích (*Soukromé pasti*, 2008; *Vyprávěj*, 2009), oproti dřívějším letům se ale dnes věnuje více divadlu.

Veronika Žilková je potřetí vdaná, s prvním manželem, nynějším reklamním režisérem Jiřím Hanychem, žila v letech 1984-1988, se svým druhým manželem Markem Navrátilem žila sedmáct let (1988-2005). Po několikaletém vztahu se v roce 2008 potřetí provdala za herce Martina Stropnického (*1956). Ze tří manželství má Veronika Žilková celkem čtyři děti, další dvě vychovává v pěstounské péči. Nejstarší dcera Agáta Hanychová (*1985) je modelkou a také příležitostnou herečkou.

ÚMRTÍ

Zemřela divadelní a televizní herečka Blanka Vikusová

Ve věku šestaosmdesáti let zemřela divadelní a televizní herečka Blanka Vikusová. Vikusová byla zakládající členkou divadla S. K. Neumanna, kde působila až do odchodu do penze. Odehrála zde řadu významných rolí. Uplatnění našla také ve studiích Československého rozhlasu, kde účinkovala v řadě dramatizací. Před kamerou stála poprvé v roce 1958, kdy dostala roli ve snímku *Aby nebyli sami*. V šedesátých letech pak navázala spolupráci s televizí, kde hrála v několika inscenacích, pohádkách a později i v seriálech. Účinkovala například v seriálu *Chalupáři* jako hostinská nebo ve filmu Jiřího Věřčáka *Saturnin*. Naposledy se objevila v bezejmenné roli obyvatelky domova důchodců v televizním filmu *Čas jeřabin*.

Ve strašnickém krematoriu měla pohřeb herečka Jiřina Švorcová

Ve velké obřadní síni strašnického krematoria v Praze měla pohřeb herečka Jiřina Švorcová. Po dlouhé nemoci zemřela 8. srpna ve věku třiaosmdesáti let. Celý život byla věrnou členkou KSČ, spoustu let působila v jeho ústředním vý-

boru. V oficiálním vyjádření na to bezprostředně po jejím úmrtí reagoval předseda ÚV KSČM Vojtěch Filip, který se posledního rozloučení osobně zúčastnil. Jiřina Švorcová prožila čtyřicet let na jevišti pražského Divadla na Vinohradech. Až do doby, kdy jí kolegové v listopadu 1989 vyjádřili na schůzi Občanského fóra nedůvěru, a tak odešla do důchodu. V posledních dvou dekadách se účastnila řady stranických akcí, na nichž recitovala angažované verše. Báseň Miroslava Floriana *Dokud* zazněla v jejím podání během pietního obřadu ze zvukového záznamu. Na filmovém plátně debutovala v roce 1950 v přepisu Jiráskova *Temna* a hrála pak zhruba ve dvou desítkách snímků. V televizi byla nejpoblábnější její role v normalizačním seriálu *Žena za pultem*. Jako předsedkyně svazu dramatických umělců proslula projevem na shromáždění v Národním divadle v roce 1977, který vešel do dějin jako takzvaná Anticharta.

Smuteční síň se zcela zaplnila příchozími, mezi nimiž nechyběli bývalý generální tajemník ÚV KSČ Milouš Jakeš a další prominenti předlistopadové éry Miroslav Štěpán a Josef Fojtík. Přišli také herec a někdejší ředitel karlínského divadla Antonín Hardt, bývalá hlasatelka Kamila Moučková a opožděně i bývalý generální ředitel Československého filmu Jiří Purš. Přítomní uctili památku zesnulé dlouhotrvajícím potleskem.

VZPOMÍNKA

Jiřina Šejbalová (17. 9. 1905 – 23. 8. 1981)

Vystudovala na konzervatoři operní zpěv, ale přešla k činohře do pražského avantgardního divadla Dada. V roce 1928 se objevuje na scéně Národního divadla, kde zůstala až do roku 1971, kdy odešla do důchodu.

Nejznámější filmy: *Ze soboty na neděli*, *Kvočna*, *Cech panen kutnohorských*, *Stříbrný vítr*, *Vlčí jáma*, *Morálka paní Dulské*, *Občan Brych*, *Taková láska*, *Místenka bez návratu*, *Sólo pro starou dámu* aj. Znamé je i její kuchařské umění.

Adina Mandlová, vlastním jménem Jarmila Anna Františka Marie Mandlová, v Německu známá pod pseudonymem Lil Adina (28. 1. 1910, Mladá Boleslav – 16. 6. 1991, Příbram) byla česká filmová a divadelní herečka.

Její život byl mimořádně bouřlivý. Krásná, talentovaná, inteligentní, obdivovaná. „Sex symbol“ třicátých let, její jméno spolehlivě plnilo sály. Zároveň se však jednalo o nešťastnou a psychicky nevyrovnanou ženu. Byla neodůvodněně podezřívána z kolaborantských styků s německými okupanty. Pohřbena je na hřbitově v Blatné.

Dlouhý život plný tragédií, úspěchů i zklamání a osudových zvratů, které by vydaly na několik lidských příběhů, takový byl život nejzářivější hvězdy českého filmu – Adiny Mandlové. Směry, kterými se ubíral její život, se neustále měnily. Započal v rodině s dobrým společenským postavením, ale po smrti otce jej vystřídala bída.

Na tenise získala kontakty, které ji dovedly k první roli (nazvala ji „ne víc než štek před kamerou“) ve filmu *Děvčátko, neřikej ne!* (1932). Následovalo seznámení s Hugo Haasem, jehož se stala hospodyní, milenkou, sekretářkou i herečkou partnerkou. V této éře v letech 1933-1937 spolu natočili nejtýpější veselohry jako *Život je pes* (1933), *Mazlíček* (1934), *Ať žije nebožtík* (1935) ad. Po rozchodu s Haasem, který před válkou emigroval do USA, hrála s Oldřichem Novým a vznikly dnes již klasické filmy jako *Kristián* (1939), *Kouzelný dům* (1939), *Přítelkyně pana ministra* (1940), *Pacientka doktora Hegla* (1940) ad. Během tohoto úspěchu točila i jedenáct filmů ročně a provdala se za výtvarníka Zdeňka Tůmu, který však brzy spáchal sebevraždu. Za války se však kolem ní již začaly objevovat první pomluvy a fámy, v divadle tedy přišla o práci a v roce 1945 natočila poslední film *Sobota*. Po revoluci byla okamžitě zatčena, nějaký čas vězněna a tak jako množství jiných bývalých hvězd se již nemohla objevit ve filmu. Pracovala tedy v továrně a po účelovém sňatku s Čechem s anglickým občanstvím odjela do Anglie, kde natočila *The Fool and the Princess*, ale pracovala jako kuchařka bohatých klientů. Během studování nové role na Cote d'Azur se setkala s anglickým obchodníkem Geoffreym, za něhož se z rozumu provdala. Manželství plné hádek po několika letech skončilo. Ještě během něj onemocněla tuberkulózou a žila sama ve Švýcarsku, odkud psala dopisy svým známým a které později zařadila jako přílohu do své autobiografie *Dneska už se tomu směju*.

Po rozvodu začala pracovat jako sekretářka manžela a přítele, Bena Pearsona, úspěšného podnikatele ve světě módy. Ačkoli byl Ben homosexuál, provdala se za něj. Úspěch ve filmu se však stále nedostavoval, a tak začala studovat sochařství v denním studiu v Londýně a sochařství se také stalo jejím povoláním. Až do doby, než přišla o jednu ledvinu. Poté však přišla role ve filmu a v televizním seriálu s Rogerem Moorem. Divadelní premiéra však byla zrušena a Mandlová se pokusila o sebevraždu. Po návštěvě ČSSR a matky jí byla nabídnuta role v muzikálu *Hello Dolly*, kterou chtěla přijmout, v Londýně však dostala dopis od přítele, který byl na dovolené v Jugoslávii, a ten ji upozornil na petice kolegů proti jejímu návratu a na zájmy ministerstva... Do Prahy se již nevrátila a v roce 1974 se s manželem odstěhovala na Maltu, kde psala svoji autobiografii. Do ČR se vrátila až v roce 1991 (do sanatoria na Dobříši) a zde také zanedlouho zemřela.

Zorka Janů, vlastním jménem Zora Babková, se narodila 9. července 1921 ve Štěchovicích. Její matka Ludmila Babková (1890-1945) a starší sestra Lída Baarová (1914-2000) byly herečkami a otec Karel Babka (1886-1965) magistrátním úředníkem. Po absolvování pražské konzervatoře hostovala u divadelní společnosti Karla Jičínského a Wuršera, holešovické Uranii a Národním divadle. Svě první a zároveň poslední angažmá získala v Městských divadlech pražských (1942-1945).

Zorka Janů byla skvělou vyzrávající herečkou, která měla větší talent než její starší sestra. Měla však deprese, které se s přibývajícím věkem ještě zhoršovaly, a pocity zbytečného sebepodceňování. Přes naivní dívky se v Městských divadlech vypracovala na charakterní herečku, ztvárňující mladé a vyzrálé temperamentní dívky. Ve filmu debutovala v roce 1933 coby dvanáctiletá holčička v komedii Vladimíra Slavínského *Madla z cihelny*, ve které hrála hlavní roli její sestra Lída. První velkou roli vytvořila ve snímku *Ohnivě léto* (1939), v následujícím roce sehrála velké postavy ve snímcích *Baron Prášil* (komtesa Karla Prášilová), *Minulost Jany Kosinové* (Vlasta), *Pacientka doktora Hegla* (dcera Ela Heglová), *Čekanky* (Jiřina Krátká) a krátkometrážní *Podvod s Rubensem* (prodavačka u Růžičky). Roku 1941 vytvořila hlavní dívčí úlohu Lidky Kalibové v Cikánově komedii *Z českých mlýnů* a o tři roky později Helenky v Krškově a Slavíčkově dramatu *Kluci na řece* (1944), který byl jejím posledním. Spolupracovala rovněž rozhlasem.

Po válce byla její sestra Lída nařčena z kolaborace a ze styku s nacistickými pohlavary a celá rodina byla perzekvována. Na Zorku se hledělo jako na „sestru té zrádkyně Baarové“. Byla propuštěna z milovaného divadla a samotný herec Václav Vydra jí zabránil vstoupit do divadla: „Dovnitř nesmíte! Sestra Lídy Baarové mezi české herce nepatří!“ Po této hrůzně události se její deprese začaly zhoršovat, sestra Lída byla ve vězení, maminka zemřela na mrtvici při výsleších v říjnu 1945 a tatínek přišel o nohu. Jediné východisko viděla v sebevraždě.

Dne 24. března 1946 vyskočila z okna a po převozu do nemocnice zemřela. Je pohřbena se svou matkou, otcem a sestrou Lídou v rodinném hrobě na hřbitově u pražského strašnického krematoria. O její životní dráze se věnovala sestra ve svých memoárových pamětech *Útěky* (1983) a *Života sladké hořkosti* (1991, 1992, 1998 a 2005) a Adam Georgiev v knize *Deník sestry Lídy Baarové* (1998).

František Hanus (12. 5. 1916 – 2. 9. 1991) byl dlouholetým členem Divadla na Vinohradech, absolventem pražské konzervatoře. Ve filmu se uplatnil zejména ve čtyřicátých a padesátých letech. Později se více věnoval divadlu. V sedmdesátých letech účinkoval v TV programech věnovaných valašskému folklóru. Znamé filmy: *Řeka čaruje*, *Pyšná princezna*, *Byl jednou jeden král*, *Na pytlácké stezce*, *Třetí princ*, *Příhody pana Příhody* ad.

Saša Rašilov, vlastním jménem Wenzel Rasch rytíř von Hessen (6. 9. 1891, Praha – 3. 5. 1955, Praha) – český herec – komik, klaun a kabaretiér, děd herce Saši Rašilova mladšího a jeho bratra Václava Rašilova, dlouholetý člen činohry Národního divadla v Praze.

Pocházel ze zchudlé šlechtické rodiny. Otec byl správcem šlechtického kasina v Celetné ulici, zemřel náhle v roce 1901, když bylo Sašovi deset let. V roce 1909 se Saša vyučil typografem a v letech 1909-1914 pracoval v pražských typografických závodech firmy Theodora Venta.

Z první světové války se vrátil v roce 1916 poté, co úspěšně dokázal nasimulovat závažnou nervovou chorobu a byl superarbitrován (podle svědectví jeho hereckého kolegy Františka Smolíka, který s ním za války sloužil u stejného útvaru). Po svém návratu do Prahy začal vystupovat v různých pražských kabaretech (Varieté v Karlíně, Rokoko, Longenův kabaret Bum, Revoluční scéna a Červená sedma). V Rokoku jej v roce 1920 viděl v titulní roli Molièrových hry, upravené Eduardem Bassem jako revue a režirované Jiřím Drémanem, s názvem *Pán z Prasátkova* K. H. Hilar, tehdy ještě umělecký šéf Divadla na Vinohradech. Z Rokoka přestoupil Rašilov ještě krátce do kabaretu Bum, kde však bylo již několik dalších významných komiků (Vlasta Burian, Ferenc Futurista, Eman Fiala, Josef

Rovenský a Karel Noll), ale kabaret po půl roce fungování zanikl kvůli sporům v souboru. Ale již v roce 1921 z popudu tehdejšího nového šéfa činohry Karla Hugo Hilara přišel Rašilov na zkoušky a od 1. září 1921 se stal řádným členem činohry souboru Národního divadla v Praze, kde působil prakticky až do své smrti v roce 1955. Měl pozoruhodnou schopnost osobitě přetvářet klasické divadelní role podle svého naturelu, což ho posléze udělalo velice populárním. Uplatnil se také ve filmu nejen jako svérázný komediální typ, ale i jako vynikající představitel tragikomických postav. Nejznámější filmy: *Dobrý voják Švejk*, *Rozina sebranec*, *U kamenného stolu*, *Kavárna na hlavní třídě* aj. Byl nejen v divadle, ale i v životě jedním z nejproslulejších bohémských mystifikátorů, srovnávaných v tomto směru např. s Jaroslavem Haškem.

Po návratu z války bydlel na Starém Městě v Železných dveřích, později si koupil houseboat, na kterém několik let bydlel a který nechával kotvit v Podolí nebo u Žofína naproti Národnímu divadlu.

KINEMATOGRAFIE

Ohlédnutí za karlovarským festivalem

46. ročník mezinárodního filmového festivalu uvedl 180 celovečerních filmů hraných i dokumentárních a další dvě desítky snímků krátkometrážních.

Novým uměleckým ředitelem karlovarského festivalu se stal Karel Och a jeho předchůdkyně Eva Zaoralová je od letoška uměleckou poradkyní. Právě Zaoralová je s ohledem na dlouholetou spolupráci například na festivalech v Cannes či Benátkách považována za hlavní kontakt MFF Karlovy Vary.

Eva Zaoralová je uznávaná česká filmová teoretička, publicistka a překladatelka, která se zasloužila o popularizaci českého filmu ve světě. Filmové publicistice a kritice se věnovala od šedesátých let, dlouho vedla časopis *Film a doba*. Pedagogicky působila na FAMU, kde přednášela filmovou historii. Zasedala v porotách mnoha významných zahraničních filmových festivalů. Letos na Pražském hradě obdržela od Václava Klause Medaili za zásluhy, od roku 2002 je také rytířkou Řádu umění a literatury Francie. V roce 2007 ji canneský festival ocenil za dlouholetou novinářskou práci.

Karel Och začínal ve Varech na pozici tajemníka poroty, pracoval jako dramaturg sekce dokumentárních filmů. Postupně se podílel i na výběru ostatních filmů, dával dohromady retrospektivy, naposledy zastával funkci programového ředitele. Och patřil dosud na festivalu k nejbližším spolupracovníkům Evy Zaoralové. „Jeho jmenování uměleckým ředitelem představuje záruku zachování kontinuity uměleckého směřování festivalu,“ dodávají karlovarští.

Slovenský režisér Vladimír Balko byl letos členem hlavní mezinárodní poroty. Debutoval dramatem o třech tvrdých chlapech z hor, a tak teď chce natočit příběh křehké dívky z nížiny, uvedl filmař ke svému připravovanému projektu, k němuž podle románové předlohy Ladislava Baleka napsal scénář Ondřej Šulaj. Příběh se odehrává na slovensko-maďarském pomezí roku 1947.

Americký filmař Stan Warnow, který na karlovarském festivalu uvedl snímek *Deconstructing Dad* o svém otci – hudebním vizionáři, začínal jako střihač hudebních filmů. Natáčel a stříhal například legendární Woodstock. K českému filmu má blízko; spolupracoval s Milošem Formanem na jeho snímcích *Vlasy* a *Ragtime*.

Rozpaky vzbudil i v Karlových Varech vítěz festivalu v Cannes – film režiséra Terrence Malicka *Strom života*. Impresionistický snímek pojednává o dětství a dospívání nejstaršího syna rodiny ze středozápadu USA padesátých let. Od dětské naivity se tak jeho hrdina v podání Seana Penna dostává k dospívání; ovšem jde o proces plný rozčarování a mnohdy i zklamání. Jako jeden z hudebních podkresů této „obrazové symfonie“ si režisér vybral Smetanovu *Vltavu*.

Producent Čestmír Kopecký představil na MFF v Karlových Varech komplet DVD s názvem *Zlatá šedesátá* a dvoudílného filmu *25 ze šedesátých*. Završil tak nejvýznamnější cyklus o domácí kinematografii šedesátých let – jde o třicetihodinové svědectví tvůrců československého filmového zázraku. Cyklus nominovala Slovenská filmová a televizní akademie na Evropskou filmovou cenu 2011. V rámci festivalu a křtu edice se v karlovarské Galerii umění promítalo šestadvacet dílů cyklu včetně dvoudílného celovečerního dokumentu režiséra Martina Šulíka. Podle scénáristy Jana Lukeše znamenala šedesátá léta pro domácí kinematografii jedinečnou etapu. Filmová tvorba tehdy společného státu překročila za pár let ideologické i estetické limity, stala se jedním z hlasů demokratizačního hnutí a ze dne na den začala sklízet úspěchy i v zahraničí. Československý filmový zázrak, jak tento úkaz nazvala zahraniční kritika, násilně uzavřely události ze srpna 1968. „Lidé, kteří vytvořili celou epochu kinematografie, zůstali kamerou nezaznamenaní. Proto jsme chtěli tuto část zmapovat školním až osvětovým způsobem,“ uvedl Lukeš. Audiovizuální komplet obsahuje šestadvacet zhruba hodinových portrétů filmových tvůrců a další dva nosiče s dokumentárním snímkem. Mezi zpovídanými filmaři jsou Ivan Balada,

Hynek Bočan, Miloš Forman, Dušan Hanák, Ladislav Helge, Juraj Herz, Věra Chytilová, Juraj Jakubisko, Vojtěch Jasný, Jan Kačer, Zdeněk Mahler, Jiří Menzel, Stanislav Milota, Jan Němec, Vít Olmer, Miroslav Ondříček, Ivan Passer, Jan Schmidt, Jan Švankmajer, Karel Vachek, Otakar Vávra a Drahomíra Vihanová.

Významnou událostí pro českou kinematografii byla světová premiéra digitálně zrestaurované kopie filmu scénáristy a režiséra Františka Vláčila z roku 1967 *Markéta Lazarová*. Ve Velkém sále Thermalu ji osobně uvedla představitelka titulní role Magda Vášáryová. Tehdy jí bylo pouhých šestnáct let, šlo o druhý projekt v její kariéře. Snímek považovaný za nejvýznamnější dílo ve více než stoleté existenci českého filmu tehdy v kinech zhlédlo 1,3 milionu diváků. Dvě desítky let byl v trezoru a po listopadu 1989 se občas objevil na televizní obrazovce. Je trvalou součástí všech retrospektiv Františka Vláčila (1924-1999). S jeho obnovou významně pomohl právě karlovarský festival, když podpořil myšlenku digitální úpravy zásadních titulů české kinematografie a oslovil nadaci ČEZ jako svého generálního partnera, která se na zhruba dvoumilionovém rozpočtu podělila s ministerstvem kultury.

Festivalovou cenu Křišťálový glóbus si z Karlových Varů odvezl snímek *Restaurátor* režiséra Josepha Madmonyho. O tom, který ze soutěžních filmů cenu získá, rozhodovala porota v čele s maďarským režisérem Istvánem Szabó, který vítězi také sošku předal. Vítězný film vypráví o tíživé situaci, ve které se ocitne dlouholetá restaurátorská dílna poté, co nečekaně zemře obchodní partner, se kterým ji hlavní postava – Yaakov Fidelman – spravoval. Záblesk naděje poskytne učedník Anton, když v zapadlém koutě dílny najde staré piano, které by se po opravě mohlo prodat za velké peníze. Snímek ukazuje pocity smutku, zoufalství i nutkavou potřebu nevzdávat se, stejně jako to, že nové začátky jsou těžké, zvláště v pokročilém věku.

Za nejlepší film další soutěžní sekce s názvem Na Východ od Západu vybrala porota této sekce makedonsko-chorvatský počín *Punk's not dead*, který natočil režisér Vladimír Blaževski.

Cenu pro nejlepšího herce převzal americký herec David Morse, který si zahrál ve filmu *Spoluautor*. Herec do Karlových Varů přijel film uvést a do Spojených států se vrátil ještě před skončením festivalu. Když ho zastihla zpráva o tom, že získal sošku pro nejlepšího herce, koupil si letenku a znovu přiletěl do Karlových Varů cenu osobně převzít.

Nejlepší herečkou se z rozhodnutí poroty stala Stine Fischer Christensen, která ztvárnila hlavní roli v německém filmu *Neviditelná*.

Dvě sošky si z Varů odváží také nový slovenský film *Cikán*. Porota sekce udělila zvláštní uznání představiteli hlavní role Jánovi Mižigárovi, film Martina Šulíka si navíc odnesl také Zvláštní cenu poroty.

Z rukou Jiřího Bartošky převzal americký herec John Turturro cenu prezidenta festivalu. Stejného ocenění se letos dostalo také balkánskému hudebníkovi Goranu Bregovićovi.

Sošky dostali také dva dokumentaristé. Za dokument do třiceti minut si cenu z Karlových Varů odveze film *Deklarace nesmrtnosti*, sošku za dokument nad půl hodiny potom získal dánský film *Dobrý život*.

V rámci letošního festivalu se udílela také divácká cena

deníku *Právo*, ve které hlasovalo více než 70 tisíc lidí. Návštěvníkům festivalu se nakonec nejvíce líbil film režiséra Mateje Mináče *Nickyho rodina*.

V průběhu 46. ročníku festivalu se prodalo přes 126 tisíc vstupenek a uskutečnilo se 413 projekcí. Největšími hvězdami, které do západočeského lázeňského města letos přijely, byli ocenění herci David Morse a John Turturro, v úvodu festivalu zazářila také britské herečka Judi Dench, která převzala Křišťálový glóbus za mimořádný umělecký přínos světové kinematografii. V Karlových Varech se ukázal také herec a režisér John Malkovich nebo zmiňovaný Goran Bregović, který koncertem podpořil nadaci podporující péči o seniory.

The tree of the life – Strom života

Za nejgrandióznější film, jaký jsem kdy viděl, jsem až doposud považoval film Stanleyho Kubricka *Vesmírná Odysea 2001*. Ani po těch asi čtyřiceti letech, kdy jsem ho viděl poprvé, pro mě neztratil nic ze své originality a velkoleposti. Nyní jsem k němu přidal nový americký film *The tree of the life* režiséra Terrence Malicka. Nehodlám zde vyprávět obsah filmu ani vyzdvihoval skvělý výkon Brada Pitta, mnohými kritiky pokládáný snad za nejlepší z jeho dosavadních filmových rolí. Koneckonců těch „nej“ je v tomto filmu – podle recenzí anglických a německých kritiků – více. Zaměřím se na to, co je pro mě důležité.

Ve filmu je např. ztvárněna postava dospívajícího chlapce Jacka, který se vyrovnává sám se sebou pod vlivem autoritativního až agresivního chování otce, a jemného, něžného, skoro až dětsky naivního chování matky. Zmítaný tímto rozporem v sobě nedokáže utlumit narůstající nenávisť ani bezmocnost vůči otci a zoufalství nad přílišnými ústupky matky, a tak hledá východisko v agresivitě, projevující se týráním zvířat, rozbíjením oken, vyvoláváním rozmršek a bitek. Podle kritiků se snad ještě nikdy nepodařilo na filmovém plátně vytvořit tak plastický obraz toho, co se v duši konfliktem zmítaného dozrávajícího chlapce odehrává. O tom se lze dočíst v odborných časopisech i na internetu. Já bych rád poukázal na teologicko-duchovní fenomén, který jsem jinde nepostřehl a který mi při sledování tohoto filmařského veledíla spontánně přišel na mysl.

Terrence Malick, tajuplný sedmašedesátiletý režisér filmu, který je zároveň autorem scénáře, se nikdy neobjevuje na veřejnosti a neposkytuje rozhovory, přestože jde o jeho již pátý úspěšný film. Chtěl jím poukázat na problém dobra a zla ve světě, na existenci krásy a ošklivosti, na přítomnost všepřetrvávající a všeformující lásky, ale také na existenci toho, čemu říkáme opak lásky – zla a nenávisti. Zde odkazují na Bibli, která je živou knihou hovořící o existenci Boha a o hledání smyslu života, a přestože byla napsána tak dávno, její poselství zůstává stále aktuální. Třebaže se nám občas zdá, že by toto její poselství potřebovalo updaty, doplněk nebo vysvětlivky k tomu, čemu dnes říkáme moderní, technicko-civilizačním pokrokem poznamenaný život na Zemi...

Narodí-li se dítě jako plod vzájemné lásky svých rodičů, je to něco, čemu odjakživa říkáme zázrak. Každý nový tvor je čímsi mimořádným, krásným, dobrým, něžným, něčím, co milujeme, co nedokážeme nemilovat nebo dokonce nenávidět. Ale čím je tento nový tvor starší, dospělejší, inteligentnější, čím více přebírá vlastnosti a návyky svých

rodičů, vychovatelů, školy, zkrátka života samého, tím více se na něm začínají projevat i negativní vlastnosti. Někdy je jich tolik, že už toto stvoření, tuto bytost milovat nedokážeme...

Tyto obrazy zázraku stvoření nového bytí, jeho narození, obrazy dobra, krásy, milosti a lásky, stejně jako obrazy zla, ošklivosti, násilí a nelásky se prolínají celým filmem ve scénách, které do sebe zdánlivě nezapadají. Chvilí vidíme rodinu s třemi malými chlapci vsazenou na texaský venkov v padesátých letech a nato ji sledujeme v momentě, kdy jedno z dětí přijde už v dospělém věku o život. Zpráva o jeho smrti dorazí telefonicky a není přesně definovaná, ale pravděpodobně souvisí s válkou ve Vietnamu. Celá rodina je smrtí svého člena nesmírně šokovaná a zraněná. Následují obrazy ze současnosti, kdy nejstarší syn Jack, úspěšný architekt, se v supermoderním komplexu budov zamýšlí v kontrastu se svou významnou prací nad těmi nebanálnějšími událostmi svého dětství a neustále si v duchu klade otázku, na niž bez ohledu na dobu, která mezitím uplynula, nedokáže najít odpověď: „Otče, matko, proč stále ve mně bojujete?“ Jako by chtěl říci – proč jsem se musel narodit právě vám a zažít všechno to napětí vašeho komplikovaného vztahu a vaší výchovy, které doteď nedokážu strávit?

Potom se náhle objeví zdánlivě s ničím nesouvisějící obrazy vzniku života v přírodě a ve vesmíru – nepředstavitelně impozantní záběry vulkanických erupcí, pohledy do vesmírných soustav, anebo naopak do mikroskopických jader buněk – scény o to působivější, že dokonale ladí s geniální hudbou, která je podkresluje a provází. Všechny tyto obrazy z kosmu a přírody se prolínají s obrazem reálného života rodiny s dětmi. Jako by tvůrci filmu chtěli poukázat na paraboly vývoje života mezi lidmi a v přírodě. Něco se rodí, něco zaniká, něco je plné života, krásy a nádhery, něco zase plné ošklivosti, nelásky a smrti. Jedno i druhé k sobě patří, tak jako k sobě patří noc a den nebo bílá barva s černou. Ty velkolepé, z velmi zvláštního úhlu kamery zachycené záběry přírody, při kterých sedí divák s otevřenou pusou, mají přiblížit lidský život se vši jeho krásou, ale i tragikou. Napovídají, že neštěstím není to, když někdo zemře. Neštěstím je, když někdo neumí žít, nedokáže růst, když bez ohledu na postupující věk a úroveň vzdělání zůstává duchovně zakrnělou bytostí, která nepřijímá dynamiku a zákony života.

Neuvěřitelně silným dojmem působí scéna z předhistorické doby, kdy ještě po Zemi nechodil člověk a pralesy byly plné obrovských, dnes již vymřelých zvířat: dinosaurus hledající potravu natrefí na nemocné zvíře, ležící na zemi. Za normálních okolností by uteklo, ale je tak slabé, že nedokáže vstát a jen čeká na vysvobozující ortel smrti. Dinosaurus, který slabost své oběti vycítí, však místo toho, aby zvíře usmrtil, mu aktem milosrdné velkodušnosti daruje život a odchází...

V jiném okamžiku vysvětluje matka svým třem malým dětem: v životě jsou dvě cesty poznání – cesta přírody a cesta milosti. Kolik jen takových aktů milosti a velkodušného milosrdenství se dostává během života každému člověku, jinak by nepřežil! Ale člověk, životem utahaný, neschopný pozdvihnout zrak výš ani hlouběji, neschopný naučit se vděčnosti, vidí většinou jen to negativní a nedokáže se povznést k vyšším obzorům. Při sledování filmu se mi tak názorně jako doposud nikdy vyjevil teologický

problém zla ve světě. Otázka, na kterou dodnes marně hledají odpovědi velikáni duchovního života: Kde byl bůh, když Hitlerovi kati zhasínali životy milionů lidí v koncentračních táborech? Stále více lidí dnes odmítá věřit v boha, který dopouští systematické vyhlazování národů. Šest milionů zavražděných! Kdy měl bůh zasáhnout? Při třech milionech? Při prvním? Proč ne hned při úplně první oběti? A co přírodní katastrofy? Blesky, zemětřesení, povodně, tsunami... Proč bůh nezadrží padající stromy, odlamující se kamenné útesy nebo útočící žraloky?

Brilantní židovský myslitel Hans Jonas si troufl vyslovit tuto domněnku: Bůh nemohl v Osvětimi zasáhnout, protože se na své moci spolupodílel s člověkem, kterého neodvolatelně stvořil ke svému obrazu. Samoučezněný bůh?

Zkusme myslitelovu myšlenku dále rozvinout: Chtěl snad bůh být jen pozorovatelem, aniž by zasahoval? Každá kritická myšlenka končí dříve nebo později stejně: Měli by bůh být bohem dobrotivým, nebylo by možné, aby dopustil jakékoliv zlo – žádnou automobilovou nehodu, žádné přírodní katastrofy, vraždu, tyranii, bolest ze zklamání lásky. Ale ruku na srdce: jakou hodnotu by potom život měl, kdyby životní výzvy přestaly existovat? Tajemství o dobrém bohu, který připouští zlo, bolest a utrpení se dodnes nepodařilo objasnit žádnému teologovi, prorokovi, zakladateli řehole ani učitelu náboženství. Jedno je však jisté: bůh, který by neustále musel zasahovat do zrušovaného světa, aby tak zabránil ještě většímu zlu, by byl velmi mizerným bohem. Nebo snad stvořil člověka jen proto, aby do něho v jednom kuse strkal a připomínal mu, že ho stvořil ke svému obrazu a že by si tedy měl dávat pozor na to, jak se chová a co dělá, aby to staveniště nazývané stvořením zveleboval k vyššímu lidství?

U tohoto filmu jsem si lépe než jinde uvědomil význam oné věty z evangelia, kde Kristus hovoří o pšenici a kokuolu. Apoštolové chtěli ze zapleveleného pole kokuol vytrhat, a Kristus jim řekl: Nechejte to všechno spolu růst, abyste omylem nevytrhali s kokuolem i pšenici. Až přijdou žně, jedno se od druhého oddělí.

Zlo i dobro. Odjakživa vládly ve vesmíru i na Zemi tvrdé zákony, zákony mocnějších, silnějších a dravějších, nic slabého a choulostivého nepřežilo. Odjakživa byl člověk konfrontován se zlem, s nenávistí, bolestí, utrpením, křivdou či nepravostí. Existence dobrého i zlého člověka ovlivňovala, dotvářela, měnila. Noc bývá smutná a pochmurná, ale po ní přichází nádherný, slunečními paprsky ozářený den. Kdyby nebylo noci, ani bychom o té kráse nevěděli.

Film *Tree of the life – Strom života* tak představuje pravdivý a realistický obraz o životě na této zemi.

Peter Žaloudek, Vídeň, červen 2011

Film *Cikán* nesmí mít reklamu ve slovenských vlacích

Slovenské železnice odmítly reklamní kampaň k novému filmu režiséra Martina Šulíka s názvem *Cikán* – prý kvůli jeho rasovému ladění. Film vznikl v české koprodukcí a byl uveden v soutěži karlovarského festivalu. Nejnovější Šulíkův snímek je příběhem patnáctiletého chlapce žijícího v romské osadě na východním Slovensku, který se snaží překročit nejen její hranice, ale i zažitý stereotypy. Dostává

se přitom do konfliktu s rasovými, sociálními a kulturními předsudky i s nepsanými zákony vlastní komunity. Vypráví také o tom, jak se „bílí“ a Romové navzájem neznají.

Letošní září bude nejen pro komiksové fanoušky důležité

Premiéru bude mít *Alois Nebel*, kultovní „nádražácká“ trilogie autorské dvojice Jaroslava Rudiše a Jaromíra Švejdíka alias Jaromíra 99. Na karlovarském festivalu otevřeli tvůrci společně s režisérem Tomášem Luňákem a představitelem Nebela, divadelním režisérem a hercem Miroslavem Krobotem, výstavu fotografií z natáčení. K natočení tajemného příběhu použil debutující režisér Tomáš Luňák poprvé v Česku unikátní technologii kombinující hraný a kreslený film.

Příběh filmu začíná na podzim roku 1989 na železniční stanici Bílý Potok v Jeseníkách, kde slouží jako výpravčí Alois Nebel (Miroslav Krobot). Nebel je tichý samotář, kterého čas od času přepadne podivná mlha. Nejčastěji se mu v ní zjevuje Dorothe (Tereza Voříšková), oběť násilného odsunu Němců po druhé světové válce. Šedivé dny na nádraží v Bílém Potoce na sklonku socialismu líně plynou, výhybkář Wachek (Leoš Noha) společně se svým otcem (Alois Švehlík) kšeftují s důstojníky sovětské armády. Poklidnou atmosféru naruší jednoho dne Němý (Karel Roden), který překročí hranice se sekrou v ruce, aby pomstil svoji matku. Halucinace nakonec Nebela přivedou do blázince a přijde o místo výpravčího. Vydá se do Prahy hledat jinou práci u dráhy a na Hlavním nádraží najde svou životní lásku, toaletářku Květu (Marie Ludvíková). Nebel se rozhodne vrátit zpátky do hor, aby se znovu setkal s Němým a souboj s temnými stíny minulosti dovedl do konce.

Miroslav Krobot jako Alois Nebel

DonT Stop aneb zpět do osmdesátek

Debut režiséra a scénaristy Richarda Řeřichy *DonT Stop*, vypráví osudy pětice mladíků a jejich punkové kapely v Československu roku 1983: osmnáctiletý středoškolák Miky se chystá zažít nejdivočejší léto a s kamarádem Dejvidem sní o vlastní kapele. Deska *London Calling* od Clash jim ukáže směr: Punk!

Ve filmu zazní nejen skladby legendární Clash, ale také písničky současných českých punkových skupin včetně skladeb složených speciálně pro tento film. Vedle Patrika

Děrgela, Lukáše Reichla, Jiřího Kocmana, Jakuba Zedníčka a Olivera Coxe v rolích pětice teenagerů se objeví čeští a slovenští herci, například Klára Trojanová či Stanislava Jachnická.

V 83 letech 23. června zemřel inspektor Colombo – Petr Falk

Peter Falk

Narodil se 16. září 1927 v New Yorku. Matka Ruska, otec maďarsko-polský Žid s českými příbuznými. „Možná občas vypadám jako Ital, ale je to dokonalý klam. Vždycky vysvětluji, že jsem mnohonárodně namíchaný Slovan z východní Evropy,“ řekl Falk před několika lety.

Zpočátku se živil vším možným a nakonec se dostal i k filmu, byť se zdálo, že se vinou svého handikapu (když mu byli tři roky, přišel při operaci nádoru o pravé oko) se nemůže uplatnit. Dvakrát byl nominován na Oscara za vedlejší roli, jenže přes všechny role ve filmu i v divadle je Peter Falk především a navždy Colombem. Hrál ho přes třicet let, poprvé roku 1968, stejnojmenný seriál se začal vysílat o tři roky později. Colomba měl původně hrát Thomas Mitchell, ale ten před začátkem natáčení zemřel. A tak roli dostal tehdy čtyřicetiletý Falk. Natočil celkem devětašedesát epizod a byl za tuto roli odměněn pěti cenami Emmy a Zlatým glóbusem.

Roky tajil Alzheimerovou chorobu. O nemocného manžela se starala až do posledního okamžiku života, kdy už jen bezvládně trávil dny ve speciálně upraveném pokoji ve své rezidenci v Beverly Hills, jeho druhá manželka Shera Danese.

VZPOMÍNKA

4. července 1981 zemřel ve svém domě v Pearl Blossom na kraji Mohavské pouště v Kalifornii americký herec českého původu **Jiří Voskovec**. Svého někdejšího uměleckého partnera a celoživotního přítele Jana Wericha přežil o pouhé tři čtvrtiny roku. O jeho filmové a divadelní kariéře v Americe se dozvíte v říjnovém vydání *Klubu*.

Na Staroměstské radnici byla výstava *Rituály normalizace*

Atmosféru masových komunistických slavností, jako byly spartakiády na Strahově či prvomájové průvody na Letné, prezentovala výstava fotografií Dany Kyndrové *Rituály normalizace*. Snímky z masových slavností doplnila Kyndrová fotografiemi z každodenního života normalizace, jako taneční, maturita, vánoční svátky, diskotéky, chmelové brigády nebo Matějská pouť. Kyndrová získala v roce 2008 od Asociace profesionálních fotografů ČR titul Osobnost české fotografie, a to především za výstavu, která připomínala okupaci Československa vojsky Varšavské smlouvy v roce 1968. Šestapadesátiletá fotografka vystudovala ruštinu a francouzštinu na filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Fotografovat začala v roce 1973 a vždy se věnovala černobílé humanistické fotografii, od roku 1992 je volnou fotografkou. Uspořádala desítky samostatných výstav a vydala řadu autorských publikací.

Zajímavá výstava u Kamenného zvonu

V pražském domě U Kamenného zvonu vystavoval jeden z nejvýznamnějších fotografů 20. století Andreas Feininger.

Fotograf Andreas Feininger je považován za jednoho z největších umělců fotografie všech dob, i když on sám se možná spíše považoval za vědce, technika, nebo laboranta fotografie. Narodil se v roce 1906 v Paříži jako syn Lyonela Feiningera, slavného amerického malíře německého původu. Nejprve se vyučil truhlářem ve výmarské škole Bauhausu a poté vystudoval architekturu. Fotografie byla dlouho pouze jeho koníčkem. Inspiraci pro ni nacházel v elegantní funkčnosti Bauhausu. Jednoduchost, přehlednost, tím se vyznačovala jeho tvorba – celý život fotografoval dvě svá největší témata: život města 20. století a detaily přírody.

První slavné fotografie měst vytvořil Andreas Feininger na počátku třicátých let v Hamburku. V té době zde krátce pracoval jako architekt a posléze aranžér a dekorátér v obchodním řetězci Karstadt. V roce 1932 se Feininger stěhuje před nacisty z Německa do Paříže – jeho matka byla zčásti židovského původu. V Paříži pracuje jako architekt u Le Corbusiera a pak odjíždí do Švédska za svojí přítelkyní Wyse. S tou se krátce nato oženil a zůstal s ní až do své smrti. Když v roce 1939 vstoupila sovětská armáda do Finska, švédská vláda z obavy před špionáží zakázala cizincům fotografovat a jezdit autem. Andreas Feininger emigroval se ženou a synem do USA.

V New Yorku začal Feininger od nuly. Je zaměstnán jako akční fotograf v agentuře – jeho úkolem je fotit mrakodrapy, nehody a neštěstí, filmové hvězdy, bezdomovce, politická shromáždění a být 24 hodin k dispozici. Sám pak vytváří fotografie newyorských doků a přístavu, který je v té době ještě nejrušnější na světě. Feiningerův New York je jako expresionistický obraz metropole, která je svým samostatným organismem. Organismus města je možné spatřit například na slavné fotografii z letního dne na newyorském ostrově Coney Island, kde se tisíce lidských postav na písečné pláži slévá s oceánem.

Po vstupu Spojených států amerických do války nastoupil Feininger jako fotograf vojenského průmyslu v rámci propagandistického Úřadu pro válečné informace. Jedna z jeho válečných fotek zachytila například městečko Creede v Coloradu nebo další snímky, které pocházejí ze slavné mezistátní silnice Route 66, symbolu svobodné automobilizované Ameriky 20. století.

Newyorský přístav s nápisem „Vítejte doma“, 1947

V pozdější době se Andreas Feininger začal věnovat fotografování detailů přírody. Na pražské výstavě U Kamenného zvonu mohli návštěvníci třeba vidět dvě fotografie vedle sebe – jedna zobrazuje hrudní koš gorily a na druhé je zachycen chladič automobilu Chrysler. Lesklé kosti a chromované trubky se doplňují ve vzájemné harmonii.

Rád fotografoval sám sebe – Autoportrét z roku 1946

Andreas Feininger rád fotografoval sám sebe jako soustředěného tvůrce. Na slavné fotografii, která byla také plakátem jeho pražské výstavy, zachytil sám sebe, s brýlemi a soustředěným pohledem, jak zkoumá pod lupou políčko filmu. Autoportrét pochází z roku 1946.

(mk)

17. června zemřel karikaturista a fotograf **Dušan Pálka**. Pracoval také jako nakladač na nádraží či skladník a na přelomu šedesátých a sedmdesátých let žil v Londýně. V letech 1989 a 1990 vydal tři knihy kresleného humoru.

HUDBA

Ponorná řeka

Po více než třiceti letech natočil písničkář Vladimír Merta (*20. 1. 1946, Praha) nové studiové autorské album. Nazval je *Ponorná řeka* a nechal se na něm doprovázet skupinou ETC... Jako hosté na CD účinkují dva bývalí členové ETC..., houslista Jan Hrubý a akordeonista Václav Veselý.

Své první album *Ballades de Prague* natočil Vladimír Merta v roce 1968 tak trochu náhodou během svého studijního pobytu v Paříži. O rok později o něm psal časopis *Větrník*: „Všichni kamarádi o něm říkají, že je tím nejpříjemnějším člověkem, s jakým se kdy v životě setkali. Prozradí na sebe i to, že v devíti letech vzal babičce tři koruny a koupil si za ně umělé mušky k chytání ryb na šklubánek.“

Za svou dlouhou kariéru vydal Vladimír Merta jen velmi málo studiových alb se svými autorskými písněmi. V době komunismu bylo spíše zázrakem, že mu v roce 1978 vyšla deska *PS*. Další nahrávku mu režim povolil až na konci osmdesátých let, a tehdy se písničkář rozhodl pro koncertní snímky. Po revoluci se pro změnu věnoval spíše lidové hudbě, nebo vydával své starší archivní nahrávky. A jediné jeho album s novějšími písněmi *Filmy v hlavě* obsahovalo opět výběr z koncertů. Až nedávno se podařilo Luboši Houdkovi z nakladatelství Galén Mertu dostat do studia. Ve spolupráci s muzikanty ze skupiny ETC... tak vzniklo album *Ponorná řeka*.

Marie Rottrová oznámila, že po turné ukončí koncertní činnost

Devětašedesátiletá zpěvačka Marie Rottrová se rozhodla, že po plánovaném podzimním turné ukončí koncertní činnost. Svě poslední turné zahájí 19. října v Žilině a zakončí 8. prosince v pražské Tesla Aréně. „Důvod je jasný, moje listopadová sedmdesátka. A když už k nějakému datu ukončit koncertní činnost, tak teď, když je nejvyšší čas,“ řekla ČTK Rottrová. Populární zpěvačka nevyloučila, že by v budoucnosti mohla vystoupit na nějaké charitativní akci nebo jako host něčího pořadu, ale končí se svou koncertní činností.

Loni byla Rottrová, která za svou kariéru nazpívala přes 600 písníček, Akademií populární hudby uvedena do Síně slávy. Na podzim u příležitosti 70. narozenin vyjde velká kolekce se všemi jejími alby. Něčeho takového se v Česku zatím dočkal pouze Karel Gott.

První den festivalu Rock for People dorazilo 15 000 lidí

Koncerty kapel jako Plexis, The Prostitutes, Žlutý pes nebo písničkáře Xindla X vzbudily velkou pozornost návštěvníků prvního dne 17. ročníku festivalu Rock for People, který se konal na letišti v Hradci Králové. Na třech pódiích se v programu představily přes dvě desítky tuzemských kapel a interpretů, na dvou scénách produkce dýdžejů. Tisíce posluchačů se mohly například těšit na vystoupení americké punkrockové kapely U.S. Bombs, jejich krajany z formace Paramore, britskou písničkářku Kate Nashovou nebo kanadský pop-punkový kvartet Sum-41. Z tuzemských interpretů se představili zpěvačka Debbi, Tomáš Klus, Jiří Schmitzer a skupiny Sto zvířat, Tři sestry, Nightwork, UDG nebo United Flavour. Také byl zahájen program divadelní scény a další doprovodné programy. Letošní Rock for People nabídl vystoupení zhruba 140 kapel, 20 dýdžejů a 26 divadelních souborů.

Hudební festival Colours nabídl i filmy: Kusturicu nebo Kvílení

Po zkušenostech z loňska, kdy byl o filmy veliký zájem, byla projekce přestěhována do větších prostor, do kina Vesmír v centru města. Poslední den festivalu čekala diváky malá pozvánka na letošní Letní filmovou školu, promítaly se filmy *Čtyři lvi* o přípravě teroristického útoku ve Velké Británii nebo *Smlouva s vrahem* finského režiséra Aki Kaurismäkiho. Minikino kavárna nabídla po tři dny přehlídku vítězných snímků posledního ročníku Mezinárodního festivalu studentských filmů Ostrava-Picture. Lidé zhlédli dokument *For Semafor* o současných českých interpretech, kteří předělávají legendární písně Divadla Semafor, nebo audiovizuální pořady publicisty Pavla Klusáka, jenž na Colours přivezl i svůj fonoarchiv.

Psí vojáci

Dvaatřicet let trvající kariéru Psích vojáků ukončilo strohé oznámení na internetových stránkách kapely. Skupina, spjatá se vzlety a pády svého frontmana, zpěváka, básníka a klavíristy Filipa Topola, neohlašuje konec poprvé. Učinila tak již jednou, když Topola a bubeník Davida Skálu opouštěl baskytarista Jan Hazuka, za kterého osiřelá dvojice nakonec našla náhradu v Ludkovi Horkém. Kromě epizodních rolí saxofonistů a kytaristů vystupovali Psí vojáci jako trio: Topolova divoce ornamentální hra a „rozervaný“ zpěvácký prožitek nic víc než zdůraznění rytmikou nevyžadovaly. Filip Topol dal díky své virtuózní hře a vysoce osobní poezii nehledající mustru vzniknout ojedinělému osobitému tvaru. Syn dramatika a básníka Josefa Topola popr-

vé vystoupil společně s bratrem, budoucím spisovatelem a novinářem Jáchymem, na Hrádečku coby „předskokan“ při koncertním provedení plastikovských *Pašijových her*. Filipovi bylo třináct a již o rok později, v roce 1979, se underground dočkal mladické posily pojmenované Psi vojáci, zatím stále s Jáchymem na postu textaře. Na záznamu tehdejšího vystoupení, vydaném později značkou Black Point, Topol do punkově drtivého rytmu klavíru a zkreslené kytary píše bratrovy texty, plné rekvizit barbarského středověku, dětským, ještě nemutujícím hlasem. Jáchym pro Psi vojáky napsal ještě dlouhý text *Baroko v Čechách*, Filip v devadesátých letech zase zhudebnil básně z bratrovy knihy *Sestra*. Ryzost Psích vojáků ale vykristalizovala až ve chvíli, kdy se Filip Topol rozhodl zhudebnovat vlastní slova. Občasné odbočky v podobě spolupráce s orchestrem Agon, elektronického alba *Hořící holubi* či dvou Topolových sólověk byly jen krátkodobými excesy, po nich se skupina vracela ke své „přirozené tváři“. Mnohem závažnější výstřelek představoval Topolův životní styl, který se před lety tvrdě srazil s jeho zdravotním stavem.

Ironií osudu načasování tohoto konce evokuje další podivné klíše hudebních publicistů, které se v souvislosti s Psími vojáky často objevovalo, totiž „rockový šanson“. Takže lze říci, že na odpočinek v těchto dnech odchází hned dvě ikony českého šansonu – po Haně Hegerové i Filip Topol. A platí, že co je nahoře, je i dole.

Petr Ferenc, hudební publicista

Úspěšný muzikál *Bílý dalmatin* měl předpremiéru na jihu Los Angeles

Úspěšný muzikál *Bílý dalmatin*, který uvádí pražské divadlo Kalich, měl předpremiéru v americkém Laguna Beach na jihu Los Angeles. Představení, které jeho autorka Mirjam Landová charakterizuje jako „dospělý muzikál pro děti“, se do USA dostalo díky muzikálovému producentovi Stevu Josephsonovi. Muzikál ho zaujal na divadelním festivalu ve skotském Edinburghu. Hudbu k muzikálu složil Petr Günter. Příběh o kamarádství, radosti, ale také smutku a smyslu pomoci druhým vypráví o dalmatinovi, který kvůli závisti zlé čarodějnice přijde o svoje krásné barevné puntíky a vydává se je hledat za pomoci přátel do pohádkové říše. Autorka podle svých slov spolu s Josephsonem přizpůsobila příběh americkému divákovi. „Jsem s výsledkem velice spokojená. Je to neuvěřitelné, diváci na konci představení aplaudovali vestoje,“ sdělila producentka a autorka Mirjam Landová. Dodala, že po pěti představeních v Laguna Beach příští jaro plánuje uvedení *Bílého dalmatina* v Los Angeles a o rok později v New Yorku. Mirjam Landová v Divadle Kalich ještě před *Bílým dalmatinem* režírovala úspěšný muzikál *Touha*, který je stále na repertoáru. Stojí také za filmy *Kvaska* a *Tacho*. V současné době finišuje s přípravou koncertního turné svého muže Daniela Landy s názvem *Vozová hradba*, které se uskuteční na podzim ve čtyřech českých a moravských městech.

Zpěvačka Hana Hegerová ukončila svou pěveckou kariéru

Zpěvačka Hana Hegerová definitivně ukončila svou pěveckou kariéru. Popřela, že by za jejím rozhodnutím byly vážné zdravotní problémy. Chce se prý zbavit stresu. Nevy-

loučila však, že v budoucnu vystoupí jako host v programu někoho jiného.

Legendární šansoniérka, jejíž jméno se stalo synonymem českého šansonu, pochází ze Slovenska. Kariéru zahájila jako herečka v žilinském divadle. Na přelomu padesátých a šedesátých let vystupovala v pražském divadle Rokoko a později v divadle Semafor. Vystupovala na mnoha místech v zahraničí, dokonce i v proslulé pařížské Olympii. Její asi nejpůvodnější šanson *Levandulová* vznikl, stejně jako mnoho dalších písní, ze spolupráce se skladatelem Petrem Hapkou a textařem Michalem Horáčkem. Za album *Potměšilý host*, na kterém tento hit vyšel, dostala v roce 1992 od firmy Supraphon platinovou desku. O čtyři roky později ji Akademie populární hudby zapsala do Síně slávy. V roce 2002 obdržela od prezidenta Václava Havla medaili Za zásluhy.

Loni vydala album *Mlýnské kolo v srdci mém*, které stále patří k nejprodávanějším tuzemským nahrávkám. Získalo mnoho kladných recenzí i dvě nominace na hudební cenu Anděl 2010 v kategoriích album roku a zpěvačka roku. Od poloviny října 2010 se ho do konce roku prodalo 45 000, úspěšnější v loňském roce byly jen Lucie Bílá a skupina Kabát. Na říjen se podle Vladana Drvoty z vydavatelství Supraphon chystá vydání retrospektivního DVD Hany Hegerové, které bude obsahovat zejména televizní a filmové podoby písniček z celé její kariéry.

Hana Hegerová vystupovala několikrát i ve Vídni.

Zahajovací koncert FOK dirigoval v Obecním domě Jiří Kout

Díla Carla Marii von Webera, Igora Stravinského a Ludwiga van Beethovena nabídl zahajovací koncert 77. sezóny Symfonického orchestru hlavního města Prahy FOK, který se uskutečnil pod vedením Jiřího Kouta 14. září ve Smetanově síni Obecního domu v Praze. Sólistou byl fagotista Luboš Hucek. Před koncertem se uskutečnila tradiční beseda v Cukrárně Obecního domu. Dirigent Jiří Kout se týden před zahajovacím koncertem stal držitelem Ceny Antonína Dvořáka pro rok 2011. Šéf Symfonického orchestru hlavního města Prahy FOK převzal ocenění 7. září v rezidenci pražského primátora v předvečer zahájení mezinárodního hudebního festivalu *Dvořákova Praha*. V programu 77. sezóny FOK nabídne tradiční komorní cykly, k nimž v nadcházející sezóně nově přibude sborový cyklus. Těleso bude pokračovat v uvádění soudobé hudby a tvorby 20. století, například děl Alexandra Zemlinského, Arthura Honeggera, Francise Poulenca či Paula Hindemitha. Přední hráči orchestru FOK vystoupí v řadě programů jako sólisté orchestrálních koncertů. Zachovány budou i mimořádné koncerty, kam patří zejména Koncert pro republiku 28. října, vánoční a novoroční koncerty i Velikonoční festival Praha 2012.

Mezinárodní letní škola staré hudby ve Valticích

Středoevropská hudba napříč staletími byla hlavním tématem letošního ročníku Mezinárodní letní školy staré hudby. Valtický zámek si pro získání nových poznatků a dovedností vybralo 266 přihlášených účastníků. Čekaly na ně kurzy hry na dobové nástroje, ale i lekce tance a zpěvu.

„Jde o nejstarší a nejrozsáhlejší školu tohoto typu v Česku, možná i ve střední Evropě,“ řekla ČTK za pořadatele Václava Smetáčková. Valtická škola se vyznačuje svou otevřeností. Účastní se jí všechny věkové kategorie od čtyřletých dětí až po sedmdesátníky. S výjimkou několika tříd věnovaných sólové hře mohou většinu kurzů navštěvovat nejen pokročilí hudebníci, ale i „poučení amatéři“. Cílem je rozvíjet muzikálnost u všech generací včetně té nejmladší. Mezinárodní letní škola staré hudby má zázemí ve Valticích od roku 1989. Navazuje na podobnou akci, která se předtím konala v Kroměříži. Program nabízí i třídy věnované varhanám, sólovému zpěvu, gregoriánskému chorálu a baroknímu herectví. Dvě třídy byly určeny dětem, jichž se přihlásilo asi padesát.

V katedrále sv. Víta začal poprvé v historii varhanní festival

Katedrálu sv. Víta na Pražském hradě rozezněl v červenci koncert prvního ročníku varhanního festivalu. Patřil varhaníkovi Martinu Porubovi, který přednesl mimo jiné skladby od Antonína Jandy, Paula Hindemitha i vlastní autorskou improvizaci. První ročník představil profesory předních pražských hudebních ústavů i varhaníky nejvýznamnějších pražských chrámů.

„Varhanní festival otvírá nové rozměry v duchovním a kulturním životě katedrály sv. Víta. Varhany, které hudebně dotvářejí duchovní obsah posvátné liturgie, se představí rovněž v koncertních skladbách,“ uvedl v tiskové zprávě

pražský arcibiskup Dominik Duka. Připomněl, že jedním z cílů uzavření společné dohody o vzájemné péči o katedrálu byla snaha, aby po dlouhém období nejistoty došlo k rehabilitaci katedrály v jejím duchovním, ale i kulturním a společenském významu.

12. ročník hudebního festivalu Letní slavnosti staré hudby, jehož program letos nese podtitul Na křídlech Iva v Praze

Dramaturgie koncertu zmapovala vliv tvorby benátských skladatelů na hudbu u panovnických dvorů ve Vídni, Brunšviku a v Drážďanech, zazněly mimo jiné díla Johanna Rosenmüllera, Giovanni Gabrieliho a Daria Castella. Festival vůbec poprvé rozezněl akusticky příhodné prostory Pražského hradu, ale některé koncerty se tradičně uskutečnily i v Břevnovském klášteře a v Trojském zámku.

Smetanova Litomyšl vyvrcholila galakonzertem sopranistky Sumi Jo

Trojimi nadšenými ovacemi vestoje odměnilo publikum v Litomyšli korejskou koloraturní sopranistku Sumi Jo. V doprovodu Pražské komorní filharmonie (PKF) zazpívala na závěrečném galakonzertu mezinárodního operního festivalu Smetanova Litomyšl. Koncert řídil Ondřej Lenárd. 53. ročník festivalu začal 10. června a nabídl osmadvacet pořadů různých uměleckých forem, žánrů a slohů.

VÝROČÍ

Devadesátiny Karly Husy

10. srpna 2011 se dožil devadesáti let skladatel a dirigent Karel Husa, který je pokládán za jednoho z nejvýznamnějších žijících českých skladatelů. Karel Husa studoval v Paříži, kde se rozhodl po roce 1948 zůstat. V roce 1954 se stal, nejprve na tři roky a poté natrvalo, profesorem skladby na Cornellově univerzitě v Ithace ve státě New York. Je nositelem Pulitzerovy ceny za hudbu z roku 1969 za *Smyčcový kvartet číslo 3*. Byla mu udělena medaile Za zásluhy i čestný doktorát pražské AMU, kterou vystudoval. Nejslavnější kompozicí Karla Husy je *Hudba pro Prahu 1968*.

(mk)

Vilém Čok oslavil 7. září v Retro Music Hall své 50. narozeniny

V ten večer zároveň pokřtil své nové album *Živá voda*, které nahrál společně se skupinou Bypass. Mezi gratulanty nechyběla Bára Basiková, Kamil Střihavka a Michal Pavlíček.

Vilém Čok (*7. 9. 1961) – baskytarista, textař, skladatel, zpěvák, herec, showman a provokatér, vyučený spojový mechanik. Působil v legendárním Pražském výběru, ve skupině Stromboli, kapele Nová růže i jako sólista. Filmoví diváci ho jako herce poznali např. ve filmech *Pražákům, těm je hej* či *V žáru královské lásky*, jímž se do čes-

ké kinematografie vrátil režisér Jan Němec, *Marmeláda*, *Wayneův svět* aj.

Zemřel houslový virtuos Josef Suk

Pravnuk Antonína Dvořáka a vnuk skladatele Josefa Suka patřil k nejvýznamnějším českým houslistům. Josef Suk zemřel v nemocnici po dlouhé těžké nemoci. V posledních letech již nevystupoval, veřejnou koncertní dráhu ukončil v roce 2002. Během své kariéry Suk spolupracoval s řadou předních hudebních osobností a vystupoval po celém světě. Působil i jako pedagog. Před dvěma lety převzal na zámku v Lánech z rukou prezidenta Václava Klause Čestnou zlatou plaketu za mimořádný přínos k českému kulturnímu životu.

Sukovou doménou byla klasická a romantická hudba (Mozart, Dvořák, Čajkovskij, Suk). Jeho houslový projev byl podle odborníků vřelý, slovansky citlivý, později spíše akademicky uměřený. Ze skladatelů měl nejraději Mozarta, Dvořáka či Bacha. Ve spolupráci s Orchestrem Václava Hybše nahrál také několik popových evergreenů. Na violu, instrument, na který mistrovsky hrál jeho praděd Antonín Dvořák, začal hrát v roce 1973 a často v průběhu jednoho koncertního vystoupení měnil housle za violu.

Josef Suk se narodil 8. srpna 1929 v Praze. Už v dětských letech byl v houslové hře žákem Jaroslava Kociana, v letech 1946-1951 studoval houslovou hru na pražské

konzervatoři a v letech 1951-1953 na AMU a byl krátce primářiem Pražského kvarteta (1950-1952). Po absolutoriu působil v letech 1953-1955 jako zástupce koncertního mistra činoherního orchestru Národního divadla, poté jako sólový a komorní hráč.

V roce 1952 založil Sukovo trio (původně spolu s klavíristou Jiřím Hubičkou a violoncellistou Sašou Večtomovem, později s Janem Panenkou a Josefem Chuchrem), v letech 1961-1990 byl sólistou České filharmonie.

Jeho dráha sólisty začala v roce 1954 v pražském Rudolfinu. Sukův mezinárodní věhlas rostl od roku 1959, kdy na uměleckém turné s Českou filharmonií koncertoval na třech kontinentech. Roku 1964 debutoval v Anglii a také v USA. Od té doby vystupoval s předními světovými orchestry. Od ledna 1992 do prosince 2000 byl uměleckým vedoucím a dirigentem Sukova komorního orchestru.

Ocenění: V průběhu své dráhy natočil snímky pro domácí i zahraniční gramofonové firmy, které získaly řadu cen, například šestkrát pařížskou cenu Grand Prix du Disque Académie Charles Cros, Edisonovu cenu v Nizozemsku, cenu Mozartovy společnosti ve Vídni a další. Je držitelem Zlaté desky Columbia z roku 1978, Zlaté desky Supraphonu a v roce 1999 získal platinovou desku Supraphonu za 1 112 000 prodaných nosičů.

ČTK

Zemřela přední česká sopranistka Milada Šubrtová, legendární Rusalka

Ve věku sedmaosmdesáti let v Praze zemřela Milada Šubrtová, přední česká sopranistka a sólistka opery Národního divadla. Milada Šubrtová se narodila 24. května 1924. V roce 1941 ukončila dvouletou obchodní školu a začala pracovat jako úřednice. Účinkovala v ochotnickém souboru. První profesionální angažmá získala v roce 1946 v opeře Divadla 5.

května. Jelikož v roce 1949 byl soubor Opery 5. května začleněn do souboru Národního divadla, stala se i Šubrtová členkou české první scény. Oslnila svým mimořádným hlasem s rozsahem tří oktáv, který technicky dokonale ovládala, a postupně se vypracovala v jednu z klíčových osobností souboru. Na scéně ND působila plných třiačtyřicet let a ztvárnila desítky rolí českého a světového repertoáru. Byla majitelkou nezaměnitelného hlasu, v němž se snoubila vřelost, cit, dramatickosti i lehkost. Co do typu rolí byla umělkyní univerzální v nejlepší smyslu toho slova a v tomto směru byla nedostižným fenoménem. Její repertoár byl mimořádně rozsáhlý, od lyrických a koloraturních partií až k úlohám dramatickým. Její životní rolí se stala velká postava české opery – Dvořákova *Rusalka*. Tu nastudovala v roce 1955 s dirigentem Zdeňkem Chalabárou. Setkání s ním bylo jedním z profesních milníků. Tato kreace byla pod stejným dirigentským vedením a hvězdným obsazením dalších rolí (Ivo Žídek, Eduard Haken) nahrána na gramofonové desky. Nahrávka se stala legendární a Šubrtová pro mnohé nedostižnou Rusalkou. Podle kritiků Šubrtová v *Rusalkě* naplnila smysl pro cito-

vou bohatost postavy a obdařila ji nejen krásným hlasem velkého tónového rozsahu a nevšední kovové barvy, ale i zjevem.

Světový repertoár měl podobně široký záběr jako český. V Chalabalově nastudování Mozartova *Dona Giovanniho* roku 1956 ztvárnila Donnu Annu. Kromě mozartovského repertoáru zpívala Čajkovského Taťanu, Gounodovu Markétku, Verdiho Lady Macbeth, Pucciniho Musettu, Toscu i Turandot, Wagnerovu Sieglindu, Webera i Pouleuca. Úspěchy se souborem opery Národního divadla slavila Šubrtová i v zahraničí; množství nabídek k zahraničním angažmá ale vytrvale odmítala. Šubrtová se rovněž věnovala koncertní činnosti, často nahrávala pro rozhlas a televizi a natočila řadu gramofonových desek. Její hlas zní ve filmovém *Daliborovi* i ve filmové verzi *Rusalky* z roku 1962, pro televizní inscenaci *Rusalky* byla v roce 1975 použita supraphonská nahrávka. V roce 1999 dostala Cenu Thálie za celoživotní mistrovství. Pro nás není bez zajímavosti, že v roce 1982 vystupoval také ve Vídni v divadelním sále české školy.

Pižet 1994 (zleva I. Žídek, M. Šubrtová, J. H. Tichý)

V roce 2008 vydalo nakladatelství KLP – Koniasch Latin Press obsáhlou monografii muzikologa Milana Pospíšila *Milada Šubrtová*, ve které autor shromáždil informace ke všem okruhům umělecké činnosti této významné operní pěvkyně spjaté s historií Národního divadla v Praze druhé poloviny 20. století. Obsahuje chronologické soupisy rolí, dále soupisy vystoupení a nahrávek v rozhlasu, gramofonovém studiu, televizi a filmu, uvádí repertoáry operních rolí a písní. Autobiografické kapitoly ze životní a umělecké dráhy pěvkyně jsou doplněny vyjádřením několika jejich současníků a výběrem z tiskových rozhovorů.

Publikace je opatřena shrnutím v angličtině, francouzštině a němčině, rejstříky osob a hudebních a dramatických děl a vybavena obsáhlou obrazovou přílohou.

Pramen: Milan Pospíšil: *Milada Šubrtová*
Vydalo nakladatelství KLP – Koniasch Latin Press, 2008

Zemřel brněnský jazzman Max Wittman

Český rozhlas Brno přišel o výraznou osobnost své hudební redakce. V červnu totiž zemřel její vedoucí, hudebník a skladatel Max Wittmann. Ten s brněnským rozhlasovým studiem pracoval už od roku 1969.

Wittmann se narodil v roce 1941 v Nýřanech u Plzně. Po studiích středních škol s hudebním zaměřením absolvoval také brněnskou Janáčkovu akademii. V letech 1967-1968 působil na herecké katedře JAMU jako korepetitor a autor scénických hudeb pro divadelní studio Marta a další brněnská divadla, v letech 1968-1969 v Armádním uměleckém souboru Víta Nejedlého Praha jako člen symfonického orchestru. Po návratu z Prahy nastoupil na základě konkurzu do hudební redakce tehdejšího Československého rozhlasu v Brně jako redaktor malých hudebních žánrů, zároveň i jako klavírista do orchestru satirického divadla Večerní Brno, kde působil tři sezóny. Kromě tvorby pořadů redigoval v brněnském rozhlasu natáčení tehdy začínajících skupin (sourozenci Ulrychovi, sestry Elefteriadu a Bob Frídl, Synkopy 61 a mnoha dalších, v jeho produkci začali svoji úspěšnou kariéru například Wabi Daněk, Věra Martinová a Stanislav Hložek, skupiny Hráči, Progress organisation, AG Flek a další). V roce 1973 přijal nabídku Gustava Bromy ke spolupráci na dramaturgii a produkci tělesa. Nejprve pouze pro rozhlasové účely, později tuto činnost v celé šíři zajišťoval i mimo rozhlas (koncertní činnost orchestru doma i v zahraničí, televizní programy, vydávání gramofonových desek atd.), což vykonával i od Bromovy smrti s novým dirigentem Vlado Valovičem. V jeho produkci a dramaturgii bylo natočeno několik přelomových děl, které reprezentovaly těleso hlavně v zahraničí (slavná Hniličkova *Jazzová mše*, významné kompozice Pavla Blatného, Alexeje Frieda a jiných domácích tvůrců). Zval k hostování s orchestrem přední zahraniční i domácí interprety (Hans Koller, Bill Ramsey, Ben Cramer, vokální skupina VOX, Harald Gundhus, Jan Ptaszyn Wroblewski, Emil Viklický, Karel Růžička, Krystina Proňko, Betty Dorsey, Wilson de Oliveira, Rudolf Rohl ad.) a podílel se na všech významných projektech tělesa doma i v zahraničí. V roce 1989 převzal po svému předchůdci Bohuslavu Sedláčkovi ještě funkci dramaturga rozhlasového Orchestru Studio Brno, kterou vykonával až do zrušení tělesa v roce 1993 a od roku 1990 zastával funkci šéfa hudební redakce Českého rozhlasu v Brně. Od sezóny 1993-1994 působil ještě jako externí dirigent, korepetitor a skladatel v Mahenově činohře Národního divadla v Brně, veřejně vystupoval s kytaristou Milanem Kašubou a herečkou a šansoniérkou Lenkou Filipovou-Kudelovou. Pro Orchestr Studio Brno, ale i pro další domácí rozhlasová tělesa (včetně Orchestru Gustava Bromy) vytvořil řadu skladeb, které dodnes používá Český rozhlas ve svém vysílání a získal v této oblasti i řadu autorských ocenění. Některé z jeho písní interpretovali přední domácí interprety (Eva Pilarová, Karel Černoch, Pavel Novák, Helena Blehárová a jiní). Je autorem řady hudebních pořadů nejen pro domovskou rozhlasovou stanici (k velmi oblíbeným patřily pravidelné pořady *Notes Maxe Wittmanna*, *Na šťastné vlně*, kde prezentoval především populární hudbu minulého století), ale i pro Český rozhlas 3 – Vltava (*Noční vlna jazzu*, *Jazz club live*) a Český rozhlas 2 – Praha (*Čas ke snění*). Zde významně přispíval k zpracovávání historie české populární hudby a jazzu

v cyklech věnovaných osobnostem domácí hudební scény minulosti (seriály o Jiřím Traxlerovi, Kamilu Běhounkovi, R. A. Dvorském, G. Bromovi, K. Krautgartnerovi ad.), za což získal i řadu ocenění v rozhlasových soutěžích (Hlavní cena Prix Bohemia Radio 1993 za pořad *Má láska je jazz*, ceny v soutěži Prix musical de Radio Brno a Radia Budapešť). K tomu patří i úzká spolupráce s domácími hudebními vydavatelskými (Radioservis, Supraphon, Multisonic), pro která připravoval k vydání jako editor a producent především archivní rozhlasové nahrávky z bývalé velmi bohaté hudební výroby brněnského rozhlasu. Pravidelně sledoval a natáčel a pro rozhlasové využití zpracovával záznamy z domácích jazzových festivalů a koncertů (JazzFest Brno, Jazz Goes to Town v Hradci Králové, festivaly v Karlových Varech a Přerově, Jazzový večer Mikulov, pravidelně pořádaný na počest Karla Krautgartnera), v roce 1996 byl iniciátorem prestižní Ceny Gustava Bromy, kterou vyhlašuje každoročně Český rozhlas Brno a předává na JazzFestu v Karlových Varech. Je nositelem Ceny generálního ředitele Českého rozhlasu za celoživotní popularizaci jazzu v Českém rozhlase.

P. S.: Měla jsem možnost pana Wittmanna osobně poznat na Jazzovém večeru v Mikulově, který je pravidelně pořádaný na počest Karla Krautgartnera, kam mě pozval. Tehdy ještě žil pan Polanský. Nejen že jsem na toto perfektní odpoledne a jazzový večer v Mikulově nemohla zapomenout (referovala jsem v časopise), ale byla jsem okouzlena těmito již postaršími a nesmírně milými pány, z nichž čísel elán a kteří toho tolik nejen o jazzu věděli a měli toho tolik co říci. Klub měl v plánu s oběma pány uspořádat vlastní vzpomínkový večer, ale bohužel již k tomu nedojde. Ke vzpomínce na pana Polanského tedy musím nerada připojit i vzpomínku na pana Wittmanna.

H. Basler

Ve věku 91 let zemřel v Praze operní sólista Jiří Joran

Ve věku jednadevadesáti let zemřel v Praze dlouholetý sólista opery Národního divadla a významný překladatel operních libret i písňových textů Jiří Joran. Barytonista Jiří Joran byl od roku 1945 sólistou Opery 5. května, dnešní Státní opery, kde zpíval například Dona Giovanniho, Jeleckého a Germonta. Po sloučení Opery 5. května s Národním divadlem se v něm uplatnil ve velké řadě rolí, v nichž zúročil své výborné herecké schopnosti a pečlivou dikci, kterou se jeho zpěv vyznačoval. Jiří Joran sloužil opeře Národního divadla více než čtyřicet let. Mistrně ovládal charakterizační zkratku, jeho zvučný, jadrně znějící baryton disponoval dokonalou hlasovou mimikou. Významné jsou i jeho překlady operních libret a písní.

Zemřel Jiří Traxler

V Edmontonu, hlavním městě kanadské provincie Alberta, zemřel český pianista, skladatel, textař a aranžér, současník Jaroslava Ježka Jiří Traxler. V březnu příštího roku by se býval dožil sta let.

Jiří Traxler uplatnil své nadání už jako středoškolák v tanečním orchestru svého staršího bratra Josefa The Red Ace Players. Později spolupracovat se slavným Jaroslavem Ježkem, pro jehož Swing Band napsal v roce 1938

čtyři jazzové skladby. K nabízené spolupráci v aranžování už nedošlo, protože Jaroslav Ježek v lednu 1939 emigroval před německou okupací do USA. V téže roce Jiří Traxler podepsal pětiletou smlouvu s nakladatelstvím populárního zpěváka a kapelníka R. A. Dvorského. Sám skládal písničky i hudbu k filmům i divadelním představením, česky otextoval řadu amerických hitů, nahrával desky – jen do prosince 1949 zahrnuje jeho tvorba na 120

titulů. Pak nastal zlom. Tehdejší ministr informací Kopecný mu totiž hned po premiéře zakázal z politických důvodů uvádět hru *Moje žena Penelopa*, k níž napsal hudbu. Jiří Traxler vycítil, že je ohrožen, a proto raději odešel do Kanady.

Na podzim roku 2008 vyšel v Česku výběr z literárního archivu Jiřího Traxlera nazvaný *Já nic, já muzikant na penzi*.

VZPOMÍNKA

Dalibor Brázda (9. 9. 1921, Fryšták – 17. 8. 2005) – česko-švýcarský hudební skladatel dirigent a aranžér.

Studoval na hudební fakultě JAMU v Brně, po druhé světové válce absolvoval na Akademii múzických umění v Praze. Zprvu hrál na fagot současně ve dvou orchestrech – v Českém komorním orchestru a v orchestru Národního divadla, později hrál v České filharmonii a v Symfonickém orchestru hlavního města Prahy FOK. Jako student známého dirigenta Rafaela Kubelíka začal svoji dirigentskou kariéru již velmi brzy v Hudebním divadle v Karlíně, kde působil dvacet let. Brázda dosáhl velkého úspěchu jako hostující dirigent v *Every Man Opera* v New Yorku s Gershwinovým muzikálem *Porgy a Bess*.

V padesátých a šedesátých letech 20. století se stal v Praze uznávaným i pro státní gramofonové vydavatelství Supraphon, jeho jméno bylo dobře známé posluchačům Československého rozhlasu. Jeho svěží smyčcové uskupení mělo jako Orchestr Dalibora Brázdy velkou váhu u známých umělců jako Karel Gott, německý pianista Igo Fischer či britský zpěvák Gery Scott. Později se jeho orchestr stal známý jako Kouzelné smyčce Dalibora Brázdy.

Brázda také v polovině šedesátých let uvedl americký muzikál *Šumař na střeše* (*Fiddler on the Roof*, adaptace příběhu ukrajinského autora Šoloma Alejchema *Tovje vdává dceru*, v němčině *Anatevka*).

V roce 1969 emigroval Brázda do Švýcarska, v roce 1985 získal švýcarské státní občanství. Usídlil se ve městě Dietikonu, patřícímu k rozšířené aglomeraci v okolí městské metropole Curych, kde žil až do své smrti v roce 2005. Od roku 1972 do 1987 vedl Stadtmusik Dietikon (SMD Big Band, „Městská hudba Dietikon“), v letech 1972-1997 Stadtjugendmusik („Městská hudba mládeže“). Během této doby dostával nabídky renomovaných orchestrů, cítil se však natolik zavázaný svému novému domovskému městu Dietikonu, že se na žádnou z nich neuvázal. Švýcarská a především dietikonská hudební veřejnost si obzvláště cenila jeho typického zaobleného a plného „Brázda-Soundu“. Poslední tři roky svého života strávil po závažných zdravotních problémech na pečovatelské stanici nemocnice Limmattal v sousedním městě Schlieren. Ani zde však nepřestal komponovat a aranžovat.

Aranžoval pro různé orchestry jako např. orchestr německo-švýcarského rozhlasu DRS Big Band, Ambros Seelos, Hugo Strasser, Original Egerlander Musikanten a trio Festivo.

V roce 2001 byl za svoji práci v hudebním vzdělávání mladých lidí jako první poctěn Kulturní cenou města Dietikonu (Kulturpreis der Stadt Dietikon).

Stadtmusik Dietikon vydala 27. května 2006 ve Švýcarsku hudební album *The Best Of Dalibor Brazda* jako poctu za jeho přínos hudbě.

Jan Frank Fischer (15. 9. 1921, Louny – 27. 1. 2006, Praha) byl český hudební skladatel a překladatel. Maturoval na gymnáziu v Kralupech nad Vltavou roku 1940. Protože v době německé okupace byly vysoké školy uzavřeny, začal studovat kompozici na Pražské konzervatoři u Jaroslava Řídkého. Po osvobození jednak pokračoval ve studiu skladby na mistrovské škole a současně studoval hudební vědu na Karlově univerzitě. Vzhledem k důsledkům únorových událostí roku 1948 však musel toto studium přerušit a dokončil jej až po pádu komunismu v roce 1990.

Působil jako umělec na volné noze. Byl skladatelem, autorem operních libret a písňových textů a překladatelem. Se svou první ženou Olgou pracoval na překladech ze španělské literatury. Sám si psal libreta k většině svých oper a dalších velkých kompozic. Napsal scénickou hudbu pro více než stočtu činoherních a muzikálových inscenací a několik desítek filmů a televizních inscenací.

Byl činný i organizačně. V letech 1945-1949 byl členem výboru sdružení pro soudobou hudbu Přítomnost, členem komise komorní hudby Svazu československých skladatelů, předsedou pražské komise pro estrádní hudbu i tvůrčím tajemníkem Svazu.

Jeho práce získaly řadu našich i mezinárodních ocenění. Mimo jiné: cena mezinárodní poroty na Expo 58 v Bruselu za hudbu k prvnímu Polyekranu, cena za spolupráci na programu Laterny Magiky, Cenu města Prahy za operu *Romeo, Julie a tma*, cena Svazu československých skladatelů za operu *Copernicus* a řadu cen za filmovou hudbu.

Karel Vlach (8. 10. 1911, Praha – 26. 2. 1986, Praha) – dirigent a kapelník swingového Orchestru Karla Vlacha.

Během základní školy se učil hrát na housle. Po základní škole nastoupil na žižkovskou reálku. V letech 1925-1928 se vyučil jako obchodní příručí u galanterní firmy Kauders. Pracoval nejprve jako obchodní příručí (L. Phona, Finger a Stein) a později jako prokurista. V letech 1931-1933 byl nezaměstnaný.

Ve třicátých letech se Karel Vlach angažoval ve skupinách Blue Music a ve vlastním souboru Charles Hap-py Boys později přejmenovaném na Blue Boys. V roce 1939 založil vlastní orchestr nesoucí jméno orchestr Karla

Vlacha. Od roku 1940 s orchestrem vystupoval na Střeleckém ostrově a začal spolupracovat s triem Sestry Allanovy. Pro orchestr aranžoval Fricke Weiss ovlivněný orchestrem Bennyho Goodmana. Orchestr hrál převzaté, ale i původní skladby. Mezi hlavní autory patřili Kamil Běhounek a Jiří Traxler. Spolupracoval také s řadou předních zpěváků (Arnošt Kavka, Inka Zemánková nebo Jiřina Salačová).

Po druhé světové válce Vlach sestavil nový orchestr, který se orientoval především na zvuk po vzoru Glenna Millera. S orchestrem vystupovali zpěváci Václav Irmanov, Rudolf Cortés a nadále i Jiřina Salačová. Od roku 1947 měl Vlachův orchestr stále angažmá v Divadle V+W a podílel se na obnovených představeních Osvobozeného divadla. Od roku 1954 pak působil v Divadle ABC a od roku 1962 v Hudebním divadle v Karlíně. V šedesátých letech se orchestr věnoval více populární hudbě a spolupracoval se zpěváky jako Yveta Simonová nebo Milan Chladil.

Rudolf Cortés, zpěvák populární hudby (pův. jm. Rudolf Kraisinger, chybně též Kreuzinger; pseudonym úředně změněn na jméno 1955; chybně psán též Cortez, Cortéz, 15. 3. 1921, Plzeň – 12. 12. 1986, Krásná Lípa u Děčína).

Pocházel z rodiny plzeňských pivovarských bednářů, otec si z práce v Uruguayi přivedl ženu Mercedes Cortés, podle níž si později Rudolf zvolil pseudonym; v počáteční fázi, kdy působil též v oblasti vážné hudby, používal své původní vlastní jméno. Vyučil se kožešníkem. Zpíval ve Vršovickém pěveckém spolku Smetana, v Komorní zpěvohře, bral hodiny zpěvu nejdříve u D. K. Lewitzkého a pak u D. Vitiče, zpíval příležitostně drobný písňový a operní repertoár (A. Dvořák, F. Schubert, R. Schumann apod.). V oblasti populární hudby začínal se skupinou Metropolitan J. Podlahy (s ní poprvé zpíval na mikrofon 11. 1. 1941), pak účinkoval s orchestry J. Maliny, E. Ludvíka (s ním u firmy Esta nahrál první gramofonové snímky), S. E. Nováčka. Ve vážné hudbě působil profesionálně v letech 1942-1944 jako člen sboru německého divadla v Ostravě. Pak byl pracovní nasazen ve Škodových závodech v Plzni, po skončení války v Praze krátce zpíval ve sboru Opery 5. května, během vojenské služby v Armádním uměleckém souboru Víta Nejedlého, dále v Pěveckém sboru Československého rozhlasu; po jednu sezónu byl zpěvákem Orchestru Ladislava Habarta, s nímž začal získávat na popularitě.

Zlom v kariéře přineslo účinkování s Orchestrem Karla Vlacha a s Janem Werichem (1947-1956), v jejichž pořadech vystupoval po boku dalších populárních umělců (Allanovy sestry, Jiřina Salačová, Ljuba Hermanová a další). Tato spolupráce mu po konkursu přinesla i roli Woodyho v legendárním uvedení amerického muzikálu *Divotvorný hrnec* v Hudebním divadle v Karlíně (1948), v němž účinkoval i Vlachův ansámbl. Divadlo, jež pak prošlo řadou proměn organizace a názvu, se na delší dobu stalo Cortésovou mateřskou scénou. Účinkoval zde i v operetních a „raně muzikálových“ představeních, včetně např. nezvalovských inscenací *Milenci z kiosku* a *Tři mušketýři*; později se tam vrátil v titulní roli muzikálu *Muž jménem La Mancha* (1968). V divadle ABC hrál v inscenaci *César a Kleopatra* (1955) a mimořádně úspěšný byl v titulní úloze hry *Limonádový Joe* (1956, ve známé filmové verzi O. Lipského z roku 1964 byl nahrazen Karlem Fialou), působil i v Divadle na Fidlovačce. Cortés se výrazně podílel na úspěchu rozhlasových půlhodiněk Orchestru Karla Vlacha

a V. Dvořáka, pražských koncertů v divadle ABC a v Lucerně, zájezdů doma i v zahraničí, živých přenosů v rozhlase a televizi.

Z doby spolupráce s Karlem Vlachem pochází většina Cortésových dobově hitových gramofonových nahrávek. Celkem nazpíval na 350 snímků různého druhu. Měl též různě významné úlohy ve filmech, např. *Z mého života* (herecky ztvárňuje roli Dalibora ve scéně ze Smetanovy opery). Hojně vystupoval v hudebních pořadech Československé televize, mimo jiné v seriálech *Hledáme písničku pro všední den* či *Hádej, hádej, hadači*.

Po odchodu od Karla Vlacha vedl Cortés vlastní estrádně-revuální skupinu, s níž vystupoval dlouhodobě v pražském nočním podniku Alhambra (1959-1963, později pohostinsky) a hlavně na zájezdech. Uplatňoval v ní své souputníky (Ljuba Hermanová a další), ve scénkách herecky spolupůsobila dcera Dáša Cortésová. Během působení u Karla Vlacha a ve své skupině oslovil Cortés široké obecenstvo doma i v zahraničí (země někdejšího socialistického bloku, Německo, Rakousko) a těšil se značné popularitě.

Ke Cortésovým pěveckým vzorům patřili B. Crosby, F. Sinatra, P. Boone, D. Martin, sám pak ovlivnil četné české zpěváky. Disponoval krásným barevným, sametově sytým, mužným barytonem, přičemž jeho nejsilnější stránkou byly pomalé, lyrické písně. Oceňována byla též péče o srozumitelnost textu, intonační jistota, obecně profesionalita (a to i po herecké stránce v rámci divadelních a filmových úloh) a také výrazný mužný zjev. Roku 1978 byl jmenován zasloužilým umělcem. Zpěvákovu kariéru zastavila časně (již po padesátce) se rozvíjející Alzheimerova choroba (ještě v roce 1975 však vystoupil ve filmu *Romance za korunu* spolu s mladší generací zpěváků pop music a zpíval zde píseň Karla Svobody a Zdeňka Borovce *Nejmiň stárne klaun*).

Ve vzpomínkách pamětníků i v soudech historiků je Cortésova pozice v populární hudbě (zejména v době působení s Karlem Vlachem a Janem Werichem) srovnávána s pozdější pozicí Karla Gotta.

Milan Chladil (8. 2. 1931, Brno – 28. 6. 1984, Praha) byl český muzikálový pěvec a zpěvák v žánru pop music.

Zpěv studoval na konzervatoři nejprve v Brně, od roku 1954 až do roku 1957 na konzervatoři v Praze. Po ukončení studia bral soukromé hodiny u K. Karenina. Již v roce 1949 začal v Brně zpívat s orchestrem Erika Knirsche, kde vytrval až do roku 1954, poté krátce vystupoval s orchestrem Zdeňka Bartáka a Karla Hály. V roce 1956 přešel do Orchestru Karla Vlacha, kde působil jakožto hlavní sólista spolu s kolegyní zpěvačkou Yvettou Simonovou, s níž nazpíval celou řadu úspěšných a populárních duet až do své předčasné smrti v roce 1984. Výsledkem této dlouhodobé spolupráce je asi 350 nahrávek různých písní, mnoho nahrávek pro Československý rozhlas a televizi. Kromě svého mateřského Orchestru Karla Vlacha příležitostně vystupovali i s různými dalšími tanečními orchestry, např. s Tanečním orchestrem Československého rozhlasu (TOČR), Orchestrem Československé televize, Orchestrem Václava Hybše. Kromě toho také vystupoval s vlastní kapelou. Svě uplatnění našel i jako muzikálový a operetní pěvec zejména v Hudebním divadle v Karlíně např. v muzikálu *My Fair Lady* a *Na tý louce zelený*.

ČR vláda bude prosazovat sjednání výjimky z listiny práv EU

Vláda bude prosazovat sjednání české výjimky z listiny základních práv EU, kterou si vyžádal prezident Václav Klaus před podpisem lisabonské smlouvy. Kabinet schválil protokol o uplatňování výjimky a pověřil ministra zahraničí, aby sjednal zakotvení výjimky do unijních smluv. Pokud jde o způsob hlasování o výjimce, vláda si k tomu vyžádá stanovisko právní služby Rady EU, která je v této věci autoritou, řekl premiér Nečas. Kabinet tedy zatím nedořešil spor o to, zda hlasování o výjimce bude spojeno s hlasováním o vstupu Chorvatska do EU. Proti výjimce se staví ČSSD, která si ale přeje vstup Chorvatska. Podle právní analýzy ministerstva zahraničí by se o výjimce mělo hlasovat zvlášť. Z právních důvodů není možné připojit výjimku ke smlouvě o chorvatském členství v unii, vyplývá z právní analýzy ministerstva zahraničí. Nečas ale chtěl hlasování o obou tématech spojit.

Vláda schválila vznik funkce státního tajemníka pro EU, řekl novinářům premiér Petr Nečas (ODS). Ministroví zahraničí Karlu Schwarzenbergovi (TOP 09) se zřízení této funkce nelíbí; TOP 09 žádá koaliční smířčí řízení. ODS návrh předložila v době, kdy se ministři TOP 09 neúčastnili jednání vlády. Podle Nečase zřízení takové funkce plyne z uzavřené koaliční smlouvy. Premiér také dříve zdůrazňoval, že potřebuje mít aparát, který bude koordinovat evropská témata pro vyjednávání s Brusel, z nichž mnoho je ekonomických. Šéf diplomacie a předseda TOP 09 to však odmítal a zdůrazňoval, že by tak „zadními dvířky“ mohlo vzniknout nové ministerstvo pro evropské záležitosti.

Vláda schválila věcný záměr zákona o úřednících a zaměstnancích veřejné správy z dílny ministerstva vnitra. Norma má v budoucnu nově upravit zaměstnanecké vztahy a také sjednotit právní úpravu pro úředníky samospráv i státu, aniž některé z nich zvýhodní. Nová úprava má podle záměru předkladatele zajistit profesionálnější, stabilnější a prostupnější veřejnou správu, určit hranice mezi politicky obsazenými a úřednickými místy a odpolitizovat výkon veřejné správy. Zákon by měl také umožnit uplatnění ve veřejné správě odborníkům ze soukromého sektoru nebo akademické sféry. Pro úředníky v regionech nyní platí zákon o úřednících územních samosprávných celků, pro státní úředníky v minulosti vznikl služební zákon. Účinnosti ale nabylo jen několik jeho ustanovení, plná účinnost byla opakovaně odkládána.

Kabinet podle očekávání odmítl návrh zákona o Národním parku Šumava, který připravilo zastupitelstvo Plzeňského kraje. ČTK o tom informoval zdroj obeznámený s jednáním kabinetu. Ministerstvo životního prostředí spolu s regionálními politiky i vědci chystá vlastní návrh zákona o Šumavě, kde v létě spory o způsob boje s kůrovcem vyústily v blokády těžby napadených stromů u Modravy. Ministr životního prostředí Tomáš Chalupa (ODS) se v polovině září plánuje už podruhé sejit s krajskými politiky, stárosty a vědci a dál pracovat nad formulací kompromisního návrhu zákona o Šumavě. Před týdnem se tento kulatý stůl shodl, že Národní park Šumava by měl v budoucnu místo padesátičlenné rady vést jen devítičlenný výbor. Zákon má počítat také se zónami na cestě k režimu co nejbližšímu přírodním procesům.

Zemědělci, kterým loni záplavy způsobily škody, dostanou od státu na jejich odstranění dalších 21 milionů korun. Návrh ministerstva zemědělství schválila vláda. MZe počítá s převodem peněz z všeobecné pokladní správy. Částka potřebná na odstranění škod, které na zemědělském majetku způsobily záplavy loni v květnu a červnu, byla vyčíslena na celkem 234,6 milionu korun. Z toho zhruba 86 milionů korun bylo vyčleněno předchozími usneseními vlády.

Z tisku ČR

Český prezident slavil

Oslavy 70. narozenin prezidenta Václava Klause (19. 6. 1941) vyvrcholily jazzovým koncertem v areálu Pražského hradu. Koncert z cyklu *Jazz na Hradě* byl unikátní zejména tím, že na něm vystoupil kvintet sestavený speciálně pro tuto událost. Po letech se na jednom pódiu setkal virtuos ve hře na dechové nástroje Jiří Stivín s předním českým klavíristou Emilem Viklickým. Dalšími jazzovými gratulanty byl kontrabasista Josef Fečo, trumpetista Miroslav Hloucal, bubeník Laco Tropp, pianista Milan Svoboda a zpěvačka Elena Suchánková.

Klaus ke svým narozeninám v polovině týdne dostal také sborníkovou knihu s názvem *Festschrift Václavu Klausovi*, která obsahuje texty více než padesáti autorů z patnácti zemí světa. Odborné a nadčasové texty pojednávají o tématech a myšlenkách, které mají jejich autoři s Václavem Klausem společné. Ve sborníku tak nechybějí příspěvky o evropské integraci, politickém a ekonomickém vývoji v České republice či problematice klimatických změn. Klaus při jejím přebírání uvedl, že se již těší, jak si v ní bude podtrhávat zajímavé pasáže. Klaus je známý tím, že podtrhává to, s čím souhlasí, rovnou čarou. To, co se mu nelíbí, pak nesouhlasnou vlnkou...

Na malé oslavě se sešly významné osobnosti českého politického a společenského života a Klausovi názorově blízci. Prezidentovi zde poblahopřál například premiér Petr Nečas či expremiér Miloš Zeman. Mezi hosty byli dále například guvernér České národní banky Miroslav Singer, členové bankovní rady Kamil Janáček, Vladimír Tomšík,

Eva Zamrazilová, šéf Agrární komory Jan Veleba či bývalý místopředseda ODS Miroslav Macek a expředsedkyně Senátu Libuše Benešová. Byli zde například i bývalý ředitel Novy Vladimír Železný, šéfka Suverenity Jana Bobošíková, předseda Svobodných Petr Mach, Michal Semín a Ladislav Bátor z Akce D.O.S.T. Na akci dorazili i známý britský euroskeptik John Laughland a bývalý poradce Margaret Thatcherové John O'Sullivan. Z politiků například europoslanci ODS Jan Zahradil, Ivo Strejček a Hynek Fajmon či senátor Jiří Oberfalzer a mnozí další. Po krátké tiskovce pak následovaly gratulace a autogramiáda knihy. U Klausova stolku, kde podepisoval knihy a přijímal dárky, se vytvořila dlouhá fronta a viditelně spokojený prezident rozdával úsměvy na všechny strany.

Oslavy prezidentových narozenin také poznamenala stávka v dopravě. Kvůli ní prezident zrušil setkání s osobnostmi veřejného života i diplomaty.

Kdo bude ředitelem České televize?

Když dosavadní generální ředitel veřejnoprávní Jiří Janeček oznámil svou rezignaci, hodně se spekulovalo o důvodech, které ho k tomuto rozhodnutí vedly. Mluvílo se především o změnách ve složení Rady České televize, odkud odešli hlavní Janečkovi příznivci Helena Fibingerová a Jiří Baumruk. Česká televize také prohrála svůj dlouhodobý boj o reklamu a politici rozhodli, že reklamní vysílání zmizí z jejich nejatraktivnějších kanálů veřejnoprávní stanice, především z ČT1. Znalci poměrů však upozorňovali, že i oficiální argumentace zdravotními důvody v daném případě není jen pouhou záminkou, ale má svůj reálný podklad. V každém případě se rychle rozhořel boj o obsazení nečekaně uprázdněné funkce a tím také o další směřování veřejnoprávní televize v České republice.

Do výběrového řízení se přihlásilo celkem šestatřicet uchazečů a vedle některých neznámých jmen mezi nimi nechybí různé zajímavé osobnosti. Přímou z prostředí České televize projevíli o funkci zájem třeba šéf zpravodajství Roman Bradáč, sportovní komentátor Ondřej Zamazal nebo šéfdramaturgyně Jana Škopková z Centra publicistiky, dokumentaristiky a vzdělávání České televize nebo šéfdramaturgyně Alena Müllerová. Mezi přihlášenými je i mnoho bývalých představitelů vrcholného managementu komerčních televizních kanálů, mezi nimiž se největší pozornost upírá na dřívějšího ředitele TV Nova Petra Dvořáka, považovaného za jednoho z možných favoritů. O post generálního ředitele České televize chce usilovat i bývalý mluvčí premiéra Fischera Roman Prorok, prezident Česko-německé obchodní a průmyslové komory Radomír Šimek nebo proslulý režisér a scénárista Fero Fenič, kterému nevyšel jeho projekt vlastního soukromého digitálního kanálu.

V České televizi pochopitelně panuje před volbou značná nervozita, která je posílená i faktem, že novým šéfem Rady České televize se stal dramatik a bývalý ministr Milan Uhde, který se netajil svou kritikou dosavadního programového směřování veřejnoprávních stanic. Stejně jako některá česká periodika kritizuje hlavně přílišnou komercializaci České televize, která se podle jeho názoru dostatečně neodlišuje od běžné soukromé stanice. Sledovanost České televize sice dosahuje slušné úrovně a čas to dokáže i úspěšně soupeřit i se soukromými komerční-

mi giganty, ale podle Milana Uhdeho a mnohých novinářů toho dosahuje vysíláním pořadů, které prostě na veřejnoprávní kanál nepatří. Lze proto očekávat, že nový generální ředitel bude muset přijít s koncepcí, která posílí význam pořadů určených pro náročnější diváky a více naplňujících veřejnoprávní poslání České televize.

Rozhodnutí poslanců ohledně reklamy ho navíc přinutí k velkým úsporám, což se může projevit především v menším rozsahu výroby zábavních pořadů a většího nasazování levných formátů, jako jsou třeba různé diskusní pořady. To ovšem může vést k prudkému poklesu pozice České televize na mediálním trhu a není vyloučeno, že by se úspory mohly stát počátkem nebezpečné spirály. Jednotlivé programy by se staly pro diváky méně atraktivní a zesílil by tlak na privatizaci nejsledovanějších kanálů ČT1 a sportovní ČT4. Veřejnoprávní úkoly by se daly plnit jen s kanálem ČT2 a zpravodajským kanálem ČT24. Mnozí pracovníci České televize se tak obávají, že generálním ředitelem bude zvolen člověk, jehož hlavním úkolem bude právě rozdělení České televize a prodej jejích komerčně atraktivní části. Přitom je třeba říct, že v ohrožení by se ocitly především pořady stojící na pomezí komerční a nekomerční televizní produkce, tedy kultivovaná zábava, kvalitnější televizní inscenace či seriály. Zdá se však, že nutnost podpory této oblasti není většinou politiků, představitelů kulturní scény i diváků příliš pocítována a sluchu se spíše dostává vizím počítajícím s úsporami a výrazným omezením České televize v tomto segmentu.

(MaFr)

Ministerstvo zahraničních věcí a Český rozhlas budou revidovat smlouvu o vysílání do zahraničí

Ministerstvo zahraničních věcí (MZV) a Český rozhlas (ČRo) budou revidovat smlouvu o vysílání do zahraničí a uzavřou novou. Rozhlas chce mimo jiné stanovit jiný způsob, jak jej budou úředníci ministerstva zahraničí informovat o příspěvku na příští rok. Na tiskové konferenci to řekl Miroslav Krupička, ředitel ČRo7 – Radia Praha, které vysílání do zahraničí zajišťuje. Vysílání ČRo do zahraničí je financováno z prostředků ministerstva zahraničí. „My ze zákona nemůžeme používat koncesionářské poplatky,“ řekl ředitel Krupička. Má to podle něj svou logiku, protože až na úzkou, okrajovou skupinu nevysílá pro koncesionáře. Jejimi hlavními posluchači jsou cizinci nebo lidé žijící v zahraničí. O tom, kolik peněz ČRo7 dostane na další rok, se však rozhlas dozví až koncem roku. To podle Miroslava Krupičky není dobré, není totiž příliš možné plánovat.

Ministr Dobeš přesunul Ladislava Bátoru pod šéfkou kabinetu kritizovanou za odměny

Kontroverzní úředník Ladislav Bátoru bude ve své nové funkci zástupcem šéfky ministerstva kabinetu Jany Machálkové, kterou média kritizovala v souvislosti s jejími statisícovými odměnami. Na začátku tohoto roku se také spekulovalo, že za ni měl ministr Josef Dobeš (VV) napsat práci do školy. Bátoru, který byl po tlaku TOP 09 odvolán z pozice šéfa personálního odboru, bude na nové pozici řídit centrální nákupy. Podle ministra Dobeše je tato pozice také velmi důležitá. „Přeorientuje se na agendu, která je

mu možná bližší, protože je výrazněji ekonomická. A je to agenda, která se bude věnovat výběrovým řízením, změně legislativy, protože zákon o veřejných zakázkách platí od 1. ledna 2012, centrálnímu nákupu," odpověděl ministr Dobeš na dotaz ČTK ohledně přesunu úředníka na nové místo. Za úkol bude mít také vytvořit zázemí pro školské statistiky, ministr Dobeš kvůli šetření sloučí ústav školských statistik se školní inspekcí.

Pro československé tajné služby pracovalo mnoho Rakušanů

Slovenský Ústav paměti národa (ÚPN) v poslední době zveřejnil mimo jiné i seznam důstojníků a příslušníků Státní bezpečnosti působících před rokem 1989 u jednotek Pohraniční stráže na Slovensku. Výzkum spojený s přípravou seznamu však zároveň ukázal, že se československým tajným službám v období vlády komunistické strany dařilo získávat mnohé agenty i z řad rakouských občanů žijících v pohraničí. Na výplatní pásce československých orgánů byli třeba někteří místní hospodští, ale také celníci nebo policisté. Vesměs se přitom nejednalo o žádné blouznivé idealisty, kteří by československým tajným službám donášeli z touhy pomoci věci komunismu, ale hlavním motivem pro jejich jednání nebylo nic jiného než peníze. Jako příklad uvedl slovenský deník *SME* celníka z Kitsee nedaleko Bratislavy, který za 165 zpravodajských informací předaných na celkem dvaapadesáti schůzkách inkasoval nemalou sumu 39 tisíc šilinků. Rakouští agenti v některých případech pomáhali mařit pokusy o útěk přes hranice, ale jindy podávali i informace o těch, kterým se odchod přes hranice povedl.

(MaFr)

Ministerstvo obrany uvažuje o opětovném zavedení odvodů

Důvodem je klesající počet vojáků v záloze. Odvody už ale nemají být plošné, armáda si chce vybírat jen určité profese. Současný zákon počítá se všeobecnou mobilizací v případě války, ale například při záplavách není vojáků v záloze dost. Armáda by proto chtěla mít možnost povolát třeba určitý ročník k odvodu a získat tak několik set až tisíc mužů navíc.

Arcibiskup Duka odhalil památník vězněným kněžím v Želivě

Želivští premonstráti připomněli 464 kněží a řeholníků, kteří byli v tamním klášteře internováni komunisty v padesátých letech minulého století. Během slavnosti pražský arcibiskup Dominik Duka odhalil nový památník v klášterních ambitech. Na zeď tam byla ručně vepsána jména všech neprávem zadržovaných duchovních. V želivském klášteře byli bez soudu vězněni kněží z Čech, Moravy a Slovenska, a to v letech 1950 až 1956. Pobývat tam musel také želivský opat Vít Tajovský. Mezi zadržovanými byl i pozdější kardinál František Tomášek. Ten vedl první vzpomínkovou mši, která se v klášteře konala 13. srpna 1968. Tehdy se sešlo asi 150 kněží, kteří byli internováni. Období, kdy byl v klášteře internační tábor, připomínají i některé další památky v ambitech. Další jsou ještě uloženy v depozitáři

a vystaveny budou až po opravách ambitů naplánovaných na příští rok.

Bývalý premiér Jiří Paroubek plánuje comeback

V polovině srpna se v Paláci knihy Luxor na Václavském náměstí uskutečnil křest knihy Jiřího Paroubka *Ve službě republice*. Knihu o zahraniční politice pokřtil bývalý rakouský spolkový kancléř Alfred Gusenbauer. „Kniha je určena lidem, kteří se chtějí dozvědět více o zahraničních státnících, s jejichž jmény se setkávali na stránkách novin. Jací jsou, jak se chovají, jaké mají názory,“ říká ke své knize Jiří Paroubek.

Jiří Paroubek: „Záměrem mé knihy je ukázat, jaký byl v době mého působení ve vysoké politice v letech 2005-2010 můj podíl na zahraniční politice českého státu. Nejprve v období šestnácti měsíců od dubna 2005 do září 2006 jako předsedy vlády. Poté jako předsedy – od voleb do Senátu a krajských voleb v roce 2008 – nejsilnější české politické strany, ČSSD. Dodal bych ještě, jako předsedy strany pevně zakotvené v mezinárodních organizacích světového a evropského významu, Socialistické internacionále a Evropské sociálně demokratické straně.

V poslední době se v českém ale i rakouském tisku šíří zprávy, že Jiří Paroubek chystá návrat do vysoké politiky, nikoliv již v ČSSD, ale na troskách ČSNS 2005 chce vybudovat novou politickou stranu.

Ctirad Mašín zemřel

Ve Spojených státech amerických zemřel český emigrant Ctirad Mašín, který byl symbolem protikomunistického odporu. Společně se svým bratrem Josefem a Milanem Paumerem se v roce 1953 probojovali přes uzavřené hranice Československa a Východního Německa do Západní Evropy. Tento čin, při kterém padlo několik obětí, dodnes českou společnost názorově rozděluje.

Ve věku 55 let zemřela v Tiraně velvyslankyně v Albánii Markéta Fialková

Ve věku pětapadesáti let zemřela nedávno v Tiraně bývalá disidentka a současná velvyslankyně v Albánii Markéta Fialková. ČTK to řekl mluvčí ministerstva zahraničí Vít Kolář. Podle mluvčího zemřela náhle a nečekaně v budo-

vě svého rezidenčního síla. „Příčiny úmrtí nejsou známy,“ uvedl. Velvyslankyně si ale prý několik dnů před tím stěžovala na zdravotní potíže. Českou republiku v Albánii zastupovala od září 2007. Od dubna 1990 do března 1994 byla velvyslankyní v Polsku, dostala tehdy od prezidenta Lecha Wałęsy vysoké státní vyznamenání, Řád zásluh Polské republiky. V minulosti působila také jako osobní tajemnice prezidenta Václava Havla.

V noci na 23. června zemřela Renata Elhenická

Renata Elhenická byla bývalá mluvčí České televize, Frekvence 1 i filmového studia Barrandov, vydavatelka a osobní tajemnice manželky exprezidenta Václava Havla Dagmar. Psala též pro různá periodika včetně *Instinktu*. V polovině minulého desetiletí jí byla diagnostikována rakovina.

93. Trilobit Pavla Kohouta

Němčina zná slovo „Gutmenschen“, v češtině by mu odpovídalo stejně nezvyklé „dobrolidé“. Označuje druh vyskytující se hlavně v politice a publicistice. Dobrolidé nechávají obyvatele měst zamořených výfuky čekat na silniční obchvat i rakovinu plic, aby zachránili vlasatku čmoudlíkovou. Dobrolidé se v médiích o výročí ptají, byl-li atentát na Heydricha fér, když mu nic neřekli předem. Přehnané?

V reakci na smrt starého muže Milana Paumera mladý historik Zahradníček míní: „Hrdinství bylo nestřílet a najít si pro život užitečnější program, jak to dokázali bratři Medkové či Havlové...“ A mladý historik Zídek se vážně ptá: „Stálo odstranění jednoho nacistického funkcionáře a politický kapitál, který z toho vytloukla Benešova exilová vláda, za Lidce, Ležáky a vyvraždění části české elity?“

Pohled minulého režimu na působení bratří Mašínů a Paumera je srozumitelný; být také dopadeni, sdíleli by osud kamarádů, kteří zemřeli rukou kata; režim přece ohrozili razantněji než Milada Horáková, která nestřílela, a přesto ji také oběsili. Zvrácená logika stalinistické ideologie propůjčila skutečným zločincům i jejich řadovým pomocníkům svatozář obránců míru a socialismu, na něž vztáhnout ruku byl hrdelní zločin, stejně jako bránit se jim jen slovem.

Je příznačné, že dnešní rozpaky, kam tehdejší mladíky, srovnatelné s válečnými odbojáři a partyzány, morálně zařadit, vnucují dobrolidem politici a propagandisté téže strany, jejich ozbrojenci tu skupinu honili jako lovnou zvěř. Pomáhají si falešnými slzami za oběti k nim přímo nepatřící – ty mají osvědčit cynismus zabijáků zasluhujících pouze opovržení.

Písmeno M přilepené za profláknutou značku KSČ mění sice logo, ale ne dějiny. Není to jediný příklad, kdy to, co se stalo kdysi za výjimečných situací, má dodatečně odsoudit dnešní pohled zušlechťený pětadesátí roky evropského míru. Přebít poválečným řáděním české lůzy při odsunu svou předválečnou vinu za rozbití demokratického Československa se snaží někteří funkcionáři sudetských landsmanschaftů. Klást válečné ztráty Němců na roveň utrpení, které přinesli celé Evropě, se pokoušejí i dobrolidé srovnávající bombardování Drážďan s německými továrnami na smrt. Bratry Mašíny, Paumera a jejich druhy zatracují ti, kdo současně plným právem stavějí pomníky válečným partyzánům, kteří preventivně zabili tisíce nevinných, když se jim zdálo ohrožovat jejich akce. Právě proto, že jsem po válce vstoupil do té strany, co se dosud neomluvila ani vlastním členům, které přivedla do hanby, natož protivníkům, které hubila, činím to, i když desítky let vyloučený, za ni.

Pro posouzení všeho, co se tehdy kolem skupiny odehrálo, musí potomci pochopit, že studená válka se nepodobala mistrovství světa v hokeji, kde se střelí góly, ale obludné hře bez pravidel, při níž byli stříleni lidé stejně jako v horké. Rozhodně se tak musela jevit zejména oběma bratrům vychovaným hrdinou protifašistického odboje kapitánem Mašínem, jedním ze slavných Tří králů. Rodinnou výchovu dostali, nutno přiznat, prozíravější než my, kdo jsme měli rodiče komunisty. A že se jim proto Stalin nejevil být o moc jiný než Hitler, lze už dnes snad taky pochopit.

Začíná být jasno, že obě kapitulace naší vlasti v moderních dějinách silně poškodily charakter celé společnosti. Ta – jak oběma slavnými mobilizacemi z roku 1938, kdy projevila spontánní vůli bojovat, tak týdenním odporem, jímž zdemoralizovala armády okupantů v srpnu 1968 – navázala na vystoupení československých legií, z něhož se po první válce mohla zrodit samostatná republika, i na boj tisíců Čechoslováků v Anglii, v Africe i v SSSR, který ji pomohl obnovit.

Za Protektorátu se však podobně jako za normalizace – v prvním případě terorem i podplácením současně, v druhém napřed terorem a potom vydíráním – podařilo značnou část veřejnosti přesvědčit, že každý odpor je nejen marný, ale i škodlivý, jelikož nutí totalitní moc, aby se chovala méně vlídně, než by si sama vřele přála. Hrozba, kterou ti mladí muži představovali pro režim, byla chytře vykládána jako ohrožování celého národa, jemuž by rodná strana pracujících dávno poskytla slíbenou šťastnou budoucnost, nebýt těch nenávislných kazimírů.

Budiž však opět připomenuto, že angličtí letci, kteří v únoru 1944 zničili Drážďany, se pak složili na obrovský kříž, jenž zase zdobí znovupostavený dóm. Bratřím by také slušelo, kdyby se symbolicky omluvili pozůstalým těch, kdo se jim zdálo ohrožovat jejich partyzánský boj.

České republice by zase slušelo, kdyby bez čekání uznala, že oba Mašínovi, Milan Paumer i jejich popravení kamarádi byli spolubojovníky všech statečných, kteří ode dne, kdy Československo obsadila německá armáda, až do dne, kdy je opustila armáda ruská, vedli zápas o svobodu a demokracii, jaký mnoho spoluobčanů raději vzdalo a teď se, krom toho, že je soudí, chlubí, jak porazili totalitu svým mlčením.

A politický kapitál, který z atentátu na Heydricha „vytloukla“ Benešova exilová vláda, milí dobrolidé, bylo jím vydobyté oduznání mnichovského diktátu, obnova Československa a návrat otržených území!!

(Psáno původně pro Mladou frontu DNES)

Josef Balabán se narodil 5. června 1894 v obci Obora u Dobříše. Prošel typickou vojenskou kariérou: za první světové války se stal příslušníkem našich legií v Rusku, poté důstojníkem československé armády (prošel řadou funkcí u útvarů dělostřelectva i ve štábech, zastával rovněž funkci přednosta oddělení na Ministerstvu národní obrany – MNO).

V jejích službách ho zastihly i osudné události roku 1938 a 1939. Tehdy byl už podplukovníkem, pracoval na MNO a po nacistické okupaci měl zajišťovat umístování bývalých důstojníků do civilních zaměstnání. To však byla jen jedna – ta viditelná – část Balabánovy činnosti...

Od jara 1939 se totiž Balabán aktivně zapojil do odbojové organizace Obrana národa, od léta už byl členem užšího vedení a spolu s dalšími „králi“ (mimo Josefa Balabána do legendární skupiny Tři králů ještě patřil Josef Mašín a Václav Morávek) se mu podařilo vybudovat především vynikající zpravodajskou a zároveň diverzní skupinu.

Vrcholem jejich diverzních akcí byly dva bombové atentáty provedené v Berlíně. První z nich v lednu 1941 úspěšně zasáhl německé ministerstvo letectví a policejní ředitelství. Druhá diverzní akce v Berlíně byla provedena v úno-

ru 1941 na berlínském Anhaltském nádraží a byla zaměřena na vlak „druhého muže Třetí říše“ Heinricha Himmlera, který unikl smrti jen náhodou (vlak pro technickou poruchu přijel na jiné nádraží). Po tomto úspěchu se však začala kolem Balabána stahovat síť gestapa. Z obavy před infiltrací gestapa do největší odbojové organizace Ústřední vedení odboje domácího (ÚVOD) stačil ještě dát do provozu vlastní vysílačku. Při jedné z konspirativních schůzek s bývalými armádními rotmistry, mezi nimiž mělo gestapo svého konfidenta jménem Nerad, byl 22. dubna 1941 po krátké přestřelce dopaden a zatčen. Vzдор bestiálně krutým výslechům nepodleh, nic nevyzradil a dokonce se mu podařilo dezinformacemi získat čas, aby jeho přátelé mohli vysílačku přemístit. Když v Protektorátu nastoupil R. Heydrich a bylo vyhlášeno stanné právo, byl Josef Balabán odsouzen k trestu smrti. Dne 3. října roku 1941 (tedy před 66 lety) byl za prvního stanného práva v Praze-Ruzyni popraven.

Generál Josef Balabán je bezesporu pro další generace symbolem cti a statečnosti. Pamětní deska veliteli legendární odbojové skupiny Tři králové, generálmajorovi in memoriam Josefu Balabánovi, byla odhalena vloni 8. května ve Studentské ulici v Praze 6.

Exprezident Havel převzal čestné občanství Prahy 6, pak se vrátil na venkov

Exprezident Václav Havel se na skok vrátil z chalupy na Hrádečku do Prahy, aby převzal čestné občanství šesté pražské části. Po delší době se tak bývalá hlava státu objevila na veřejnosti. Havel byl v posledních měsících velmi slabý a vyčerpaný, nemohl se vzpamatovat po březnovém zánětu dýchacích cest. Léto trávil částečně v Praze a na chalupě. Pobyt na venkově mu prospívá, proto se po ceremonii radnice Prahy 6 v Břevnovském klášteře vrátil zpět na Hrádeček. Exprezident rehabilituje pod dohledem lékařů, na své chalupě je od půlky července. Předtím byl v lázních a pak doma v pražských Střešovicích, do společnosti nechodil. Na chalupu ho na začátku srpna přijel navštívit americký astronaut Andrew Feustel, který s rodinou pobýval v České republice. Vyčerpávající bylo loni pro Havla točení filmu *Odcházení*, který režíroval podle vlastní stejnojmenné divadelní hry. Role režiséra filmu byla pro politika a dramatika Havla premiérou. Čestné občanství převzala vedle Havla také herečka Iva Janžurová.

Centrum Prahy ovládne designová móda

Druhý ročník přehlídky Prague Fashion Weekend představí v luxusní Pařížské ulici ukázkou z tvorby předních domácích návrhářů i zahraničních módních domů. Konat se bude **24. až 25. září**. Podle pořadatelů tam vznikne jedno z nejdelších přehlídkových mol na světě, které návštěvníkům přiblíží světové módní trendy.

Českou módní tvorbu budou při dvoudenní přehlídce zastupovat kolekce Taťany Kovaříkové, Evy Beránkové, Martiny Nevařilové, Zuzany Veselé, Tani Havlíčkové, La-FemmeMiMI, Hany Havelkové, Jaroslavy Procházkové, E. daniely, Hany Stocklassové, Brice Mensaha, Hany Sedláčkové, Beaty Rajske, Mirky Talavaškové a Ivany Follové. Slovenskou módu představí Zuzana Bottková. Podobně jako loni, kdy se stylová přehlídka v Pařížské konala poprvé, své modely zapůjčí také světové módní domy. Podle agentury 2media.cz se tam objeví kolekce světových módních návrhářů i zahraničních značkových butiků. Mimo jiné bude zastoupena produkce značek Victor & Rolf z butiku Obsession, iBLUES, Marella, Bogner, Airfield, Corneliani, Pietro Brunelli, Anima Tua, Pinko, Magic Child a Roberto Cavalli. Ze zahraničních návrhářů se představí venezuelská návrhářka Yianniny Di Leonardová.

Prostor dostanou také mladí čeští a slovenští designéři, kteří se zúčastní soutěže New Fresh Style 2011. Mezi finalisty jsou Libor Komosný, Antonín Soukup, Ivana Kaňovská, Marie Červinková, Katarina Halasová, Tereza Ujevičová, Viktoria Vittori, Veronika Kostková, Lucie Korďáčková a Lucie Králová. O vítězi rozhodne odborná porota vedená módním tvůrcem Pavlem Ivančicem.

Součástí programu budou doprovodné performance a prezentační akce butiků z Pařížské ulice, v níž prestižní módní značky mají své zastoupení. Chystá se také taneční párty pro účastníky akce. Záštitu nad prestižní akcí převzala městská část Praha 1. Na její přípravě se podílí Česká centrála cestovního ruchu – CzechTourism a pražský magistrát. Další informace jsou na stránkách www.fashionweekend.cz.

Klementinum po rekonstrukci otevívá Zrcadlo kapli

Pražské Klementinum po opravě otevívá barokní Zrcadlo kapli. Rekonstrukce historické památky začala v lednu. Kaple byla částečně přemalována, obnovy se dočkaly i varhany, podlahy nebo umělý mramor. Památka bude opět přístupná každý den. Denně se v ní také budou konat večerní koncerty, informovala mluvčí Národní knihovny Irena Maňáková. Oprava byla součástí celkové rekonstrukce Klementina. „Zrcadlová kaple patří k největším skvostům Klementina. Právem lze říci, že její bohatě řešený interiér nemá v Čechách obdoby,“ poznamenala Irena Maňáková. Nachází se na čtvrtém nádvoří Klementina a je umístěna v přízemí křídla, které spojuje Astronomickou věž se severním křídlem koleje při Platněřské ulici. Postavena byla ve dvacátých letech 17. století.

Historický parník Vltava na přehlídce parníků v Drážďanech

Historický parník Vltava Pražské paroplavební společnosti doplul se zhruba šedesáti cestujícími z Čech Rakouska, Německa a Švýcarska po dvou dnech do Drážďan, kde se u příležitosti oslav 175. výročí založení Saské labské paroplavební společnosti konala přehlídka parníků. Parník Vltava byl podle ředitele Pražské paroplavební společnosti Dušana Sahuly jediným zahraničním zástupcem na této oslavě.

John Malkovich přijel do Karlových Varů jako módní návrhář

Americký herec a režisér John Malkovich přijel na filmový festival do Karlových Varů v nezvyklé roli módního návrháře. Krátce po vystoupení na letošním hudebním festivalu Pražské jaro představil v místní galerii svou kolekci pánského oblečení Technobohe-mian. Módní značka Technobohe-mian kombinuje přísné, hladké rysy městského způsobu oblékání s pohodlnějším a uvolněnějším pocitem.

Tisíce lidí se vydaly na cyrilometodějskou pouť na Radhošť

Tisíce lidí se vydaly na tradiční cyrilometodějskou pouť na beskydský vrch Radhošť. Poutníci si tam připomněli 80. výročí odhalení sousoší slovanských věrozvěstů svatých Cyrila a Metoděje. Tři mše se měly na Radhošti konat pod širým nebem, ale kvůli mlze a chladu se přesunuly do dřevěné kaple. Tu lidé zcela zaplnili a stáli i venku. Od rána na vrchol proudily davy lidí, od rodin s dětmi v kočárcích po staré ženy v šátcích a s hůlkou, někteří lidé byli v krojích.

Dny lidí dobré vůle na Velehradu navštívilo přes 40 000 lidí

Letošní ročník Dnů lidí dobré vůle, který na vyhlášeném moravském poutním místě Velehradě zakončila slavnostní bohoslužba, podle organizátorů navštívilo více než 40 000 lidí. Členové Maltézské pomoci, kteří na akci tradičně zajišťují zdravotní péči, ošetřovali zhruba desítku kolapsů. Koncert navštívilo zhruba 17 500 lidí a na mši bylo zcela jistě kolem 25 000 poutníků.

Brněnský biskup Vojtěch Cikrle připomněl při slavnostní bohoslužbě zde položené kořeny křesťanské víry, vzdělanosti, státnosti, práva či kultury. „Přišli jsme na Velehrad za to všechno poděkovat Bohu, setkat se s Ježíšem Kristem a prosit o porozumění Duchu, kterým byli na své misi u našich předků vedeni sv. Cyril a Metoděj,“ oslovil věřící Cikrle. Řekl také, že Duch může vést také člověka v reálném světě dnešní doby, odkrývat jeho hrozby i naděje a dávat moudrost, která je důležitá v jejich rozlišování. Brněnský biskup upozornil také na význam Písma svatého, které na Moravu přinesli soluňští bratři.

Více než 220 radnic v den oslav věrozvěstů a duchovních patronů Moravy svatého Cyrila a Metoděje vyvěsilo moravskou vlajku

Reagovalo tak na výzvu sdružení Moravská národní obec (MNO). Cílem akce je připomenout historii, kulturu a tradice Moravy. Počet radnic, které vlajku vyvěsily, se oproti loňsku ztrojnásobil. Počet obcí, které se do ní zapojily, roste. Výzva našla letos svou podporu i v Čechách v obci Jindřichovice pod Smrkem v Libereckém kraji. K akci se letos přidaly i Dačice, které leží sice historicky na Moravě, ale patří k Jihočeskému kraji.

Zoo Praha už prodala přes dvě tuny sloního trusu

Po dvou měsících od začátku prodeje sloního trusu pro zahrádkáře v pražské zoologické zahradě je jasné, že se novinka v Česku ujala. Zahrada dosud prodala 1 592 kyblíků s trusem – tedy víc než dvě tuny vzácného materiálu – a ozval se dokonce i velkoobchod, který zoologické zahradě nabídl spolupráci. „Je možné, že se domluvíme. Sloní trus pak bude možné koupit u specializované firmy,“ řekl ČTK vedoucí PR a marketingu zahrady Vít Kahle. Aby zahrada demonstrovala, jak sloní trus rostlinám prospívá, založila u východu z areálu srovnávací záhon. Na jednom pěstuje dýně hnojené sloním trusem, na druhém se rostliny musejí spokojit s obyčejným substrátem. „Na podzim uvidíme rozdíl,“ popsal Vít Kahle jednu z akcí, která má návštěvníky zahrady k nákupu sloního trusu přivést. Původně zahrada plánovala trus prodávat pouze o víkendech, kvůli zájmu ale plastové nádoby s přibližně 1,5 kilogramem čerstvého hnojiva začala nabízet i v týdnu. Kyblík přijde na 70 korun, kdo přinese zpět vymytý, dostane plný se slevou za 50 korun. Každý ze tří pražských slonů denně sežere asi dva metráky větví, klacků, kořínků nebo trávy. Protože mají rychlé a nepřiliš dokonalé trávení, vyprodukují denně 140 až 180 kilogramů trusu. Prodává se tak jen zlomek jejich „produkce“.

Nadšenci v Šatově ukazují život vojáků střežících železnou oponu

Jak vypadal výcvik a život vojáků střežících „železnou oponu“, zjistili v prvních prázdninových dnech návštěvníci Areálu československého opevnění v Šatově na Znojmsku. Pěchotní srub obsadili uniformovaní nadšenci z Klubu vojenské a policejní historie Československo 1945-1989. Dobově oděná osádka pěchotního srubu byla oživením prázdninového provozu v areálu. Nadšenci předváděli obvyklou činnost vojáků, kteří v objektu sloužili před rokem

1989. Lidé viděli ukázkou cvičného bojového poplachu, obsluhu pevnostních zbraní a také obyčejný život vojáků v opevnění. Stavba srubu v Šatově začala v roce 1938, nepodařilo se jej však dokončit před vpádem německých vojsk na československé území. Srub tak armáda dostavěla až v roce 1948. K ostraze státní hranice jej využívala až do devadesátých let minulého století. Srub neměl stálou osádku, ale konal se v něm výcvik. V případě konfliktu by srub obsadilo osmadvacet vojáků. Areál československého opevnění v Šatově s pěchotním srubem přezdívaným Zahrada je jediný přístupný objekt svého druhu na jižní Moravě. Muzeum jej spolu s nadšenci uvedlo do podoby z osmdesátých let, kdy Moravu a Dolní Rakousy dělila neprostupná železná opona. Vnitřní vybavení dnes tvoří například dva pevnostní kanóny a těžké i lehké kulometry.

Bitva na Chlumu z roku 1866 připomněla padlé vojáky

Vzpomínkové bitvy z roku 1866 na Chlumu se v létě zúčastnily tisíce diváků a stovky akterů v dobových kostýmech. Organizátoři si letos připomněli 145. výročí, 3. července se u Hradce Králové střetly pruské a sasko-rakouské jednotky. Na bojišti tehdy padlo nebo bylo zajato 50 000 vojáků. „Musím neskromně říct, že se akce řadí mezi nejvýznamnější a nejlépe provedené v Evropě. Bitva je významným a trvalým pilířem cestovního ruchu regionu,“ řekl ČTK organizátor Radek Balcárek z Gardy města Hradce Králové. Do dobových kostýmů se letos převléklo asi 500 lidí. Zhruba stovka z nich bojovala. Ostatní dotvářeli dobový dojem v polním ležení. Na akci přijely vojenské kluby z Polska, Rakouska, Německa a také z USA, řekl moderátor bitvy Jiří Balcárek.

Národní muzeum uzavřeno

7. července byla naposledy před generální rekonstrukcí otevřena historická budova Národního muzea v Praze (NM), kterou znaly celé generace návštěvníků. Oprava začne v prosinci a potrvá pět let. „To, že se uzavře historická budova, však neznamená, že nebudeme mít co nabídnout. Národní muzeum má i další pražské i mimopražské objekty – v Praze deset a mimo Prahu dalších šest,“ řekl ČTK generální ředitel NM Michal Lukeš. Za důvod rekonstrukce označil havarijný stav objektu, který nikdy nebyl významněji opravován. Přitom ho poškodily i dva vojenské útoky v letech 1945 a 1968. „Cílem náročné rekonstrukce je zachránit významnou národní kulturní památku a proměnit ji v moderní muzejní objekt,“ dodal. Díky uvolněným prostorům v historické budově a propojení s novou budovou NM rozšíří muzeum výstavní prostory v centru Prahy na dvojnásobek – 11 300 metrů čtverečních. Návštěvníci tak uvidí i unikátní sbírkové předměty dosud ukryté v depozitářích. Realizace stavby je plánována od prosince do června 2015.

Necudné bikiny slaví 65 let

Plavky bikiny vynalezli dva Francouzi: ing. Louis Réard a návrhář Jacques Heim. V květnu 1946 představil své dílo Heim a 5. července se Réard přestavil se sloganem: „Bikiny – menší než nejmenší plavky na světě“ – a o rozruch bylo postaráno. Jméno dostaly podle atolu Bikini, na němž čtyři dny před přehlídkou proběhl americký jaderný pokus.

Bikiny totiž měly způsobit obdobný „výbuch“ ve světě módy. Svět přijal nové plavky s rozpaky, v některých zemích byly dokonce zakázané a v některých zemích tento zákaz ještě panuje. Masové rozšíření se dočkaly až v roce 1956 a napomohl k tomu film ...a Bůh svořil ženu s Brigitte Bardot. V roce 1962 již „vystupují“ bikiny v americkém filmu. Dnes tento dvojdílný kus dominuje dámskému plážovému oblečení. Mezi nejoblíbenější trendy patří retro styl šedesátých let.

První odvážná byla povoláním striptýzová tanečnice a jako první 5. 6. 1946 pózovala na módní přehlídce v pařížských lázních Molitor v bikinách

V roce 1953 se BB sluní na pláži v Cannes

Nezapomenutelná Bond girl Ursula Anderss ve filmu *Dr. No* a její bílé bikiny

Na hradě Krakovci je sedící socha Mistra Jana Husa

Neobvyklý obrázek se naskytl návštěvníkům hradu Krakovec na Rakovnicku. Rameno jeřábu tam vyneslo do těžko přístupného svahu sedící sochu Mistra Jana Husa v nadživotní velikosti. Kazatel, vytesaný z hořického pískovce, v této situaci připomínal spíše turistu kochajícího se jízdou na lanovce než nesmiřitelného bojovníka za obnovu středověké církve. Jeřáb umístil téměř dvoutunovou sochu na betonový podstavec, slavnostní odhalení proběhlo při příležitosti 596. výročí Husova upálení. Autor sochy Milan Vácha se rozhodl pro civilní ztvárnění, kazatel má obtloustlou postavu a chybí mu typická bradka. Podle umělce mají lidé Husa zafixované ze školy, a to dost zkresleně. Vácha se prý chtěl vyvarovat heroické podoby se zdviženými pažemi, která byla častá v 19. století. „Tehdy to ale bylo potřeba, protože se něco utvářelo,“ míní sochař.

Gastronomie jako nástroj sblížení

Kuchyně patří bezpochyby mezi oblasti, které Čechy a Rakušany sblíží. Vídeňský řízek či štrúdl patří mezi nejoblíbenější pokrmy v České republice a Rakušané zase dávno přišli na chuť koláčům, vdolkům a mnozí i knedlíkům. V době rakousko-uherské monarchie můžeme dokonce hovořit o společné gastronomické oblasti, do jejíhož bohatství každá část přispěla nějakými specialitami. To platilo samozřejmě zejména o městské kuchyni, zatímco vaření na vesnici si ve větší míře udržovalo své regionální odlišnosti. Paralelní, ale i odlišné rysy jihomoravské a dolnorakouské kuchyně ukazuje putovní výstava, která z Brna putovala

do zámku Wilfersdorf v Dolním Rakousku a na období od konce listopadu do počátku ledna se přesune do Městské galerie v Telči v moravském regionu Vysočina. Problematika stravování je zde zachycena v časovém období od druhé poloviny devatenáctého století až po současnosti. Etnografové, kteří se na její přípravě podíleli, se přitom zajímali jak o trendy typické pro gastronomii ve městech, tak v tradiční lidové kultuře. Kromě jídla se zabývají ovšem i obvyklými nápoji, vzhledem k oběma regionům především kulturou spojenou s konzumací vína. Opomenuta není ani problematika moštu, piva nebo velké inovace v podobě kávy. Výstavu lze považovat mimo jiné za součást dlouhodobější snahy v regionech České republiky odhalit tradice místní kuchyně a vyzvednout domácí regionální potravinové speciality, ať již se jedná o produkty s hlubokými tradicemi, nebo o pokrmy z nově vznikajících soukromých dílen, které dokázaly oslovit místní zákazníky. Regionální kuchyně se má stát jedním z největších lákadél pro turistický ruch. Právě zájem na jeho rozvíjení přitom mnohé české a moravské kraje spojuje s přílehlými rakouskými regiony. Je samozřejmé, že takto orientované kampaně mohou realitu stravovací kultury v minulosti poněkud zmanipulovat. Akcentovány jsou vlastně jen ty atraktivní aspekty, různé problematické rysy, mezi něž zejména na vesnicích patřila i určitá monotónnost stravy, bývají v tomto pojetí spíše potlačovány. Ale zato podobné výstavy mohou sloužit jako zajímavá inspirace a třeba povedou i k založení gastronomické stezky, která by mohla procházet Jižní Moravou i Dolními Rakousy a nabídnout turistům opravdový výlet do kulinářského ráje.

(MaFr)

KRÁTKÉ HISTORICKÉ OHLÉDNUTÍ

12. srpna 1881 došlo k požáru Národního divadla

20. srpna 1891 – slavnostní otevření Petřínské rozhledny
1911, červen – Jaroslav Hašek zakládá v hospodě U zlatého litru Stranu mírného pokroku v mezích zákona, aniž by tušil, že o sto let dojde ke zkomolení názvu, kdy pokrok bude stát stranou a meze zákona nikdo nebude schopen stanovit. **Strana mírného pokroku v mezích zákona** byla satirická politická strana. Ve straně byla řada tehdejších anarchistických básníků jako Josef Rosenzweig-Moir

či Luis Křikava, dále např. Josef Lada nebo František Drobník. Strana vznikla v hospodě U zlatého litru v Balbínově ulici v Praze na Vinohradech. V současné době na tento název odkazuje nepřímě Balbínova poetická strana, současné satirické uskupení v Česku.

Roku 1911 se také zdatně elektrifikuje, v Těšíně a Ostravě začíná jezdit tramvaj. V Praze startuje stavba Gočárova domu U Černé Matky Boží – stavba století. Josef Gočár se však proslavil především urbanistickou koncepcí Hradce Králové, kde shodou okolností v témže roce na světlo přichází Otakar Vávra, jistě již tehdy s Dívkou v modrém v hlavě...

S rokem 1911 se rozloučíme slavným výrokem výše zmíněného Josefa Gočára. Traduje se, že na otázku, co bude za sto let, odpověděl následovně: „Nevím, je však jisté, že budeme minimálně o sto let dále, budeme moudří, laskaví, vzdělaní a velkorysí. Za sto let? To už se bude za Gočárem prášit.“

Jan Kašpar uskutečňuje první dálkový let z Pardubic do Prahy

1. 12. 1911 byla poprvé v Berlíně uvedena hra Huga von Hofmannsthal **Jedermann**. O devět let později, v roce 1920, byla uvedena v Salzburku, kde se z úspěchem hraje dodnes.

1936 – Rádio Praha zahájilo pravidelné vysílání do zahraničí. V této tradici dnes pokračuje ČRo7, rozhlasová stanice Českého rozhlasu. Pravidelné české vysílání do zahraničí bylo zahájeno 31. srpna 1936.

Redakční pozn.: Více o Radiu Praha a české redakci se dočtete v dalším čísle časopisu KLUB.

16. května 1966 začala v Číně **kulturní revoluce**. Bývá označována jako jedno z největších barbarství 20. století, jehož charakteristickými rysy je smrt stovek tisíců lidí, zničené životy milionů Číňanů, rodiče udávaní vlastními dětmi atd. Ztracená generace se naučila nevěřit nikomu, což se podepisuje na čínské společnosti i nyní. Dodnes není průběh kulturní revoluce důkladně prozkoumán. Na čem se historici shodují, je fakt, že začala v roce 1966 a skončila smrtí Mao Ce Tung a pádem tzv. Gangu čtyř v roce 1976.

Veškeré materiály, které se týkají kulturní revoluce, jsou pečlivě střeženy Komunistickou stranou Číny. V roce **1981** bylo toto období odsouzeno, vyšlo několik článků a bylo uspořádáno několik seminářů. Rozsah tragédie však čínská vláda nikdy neuznala.

V říjnu 1941 odjel z Prahy **první transport Židů do Terezína**. Terezín měl sehrát roli sběrného tábora a přestupní stanice před dalším přesunem Židů do vyhlazovacích táborů především v Polsku. Židé byli „označováni“ Davidovou hvězdou a stali se terčem pronásledování, ponižování, utlačování a zabavování majetku. Jejich cesta měla vést až k úplnému zničení (proto je nacisté nazvali Endlösung – „konečné řešení“). Postupně tak bylo deportováno na 74 000 Židů. Vězni byli „ubytováni“ v kasárnách (muži a ženy zvlášť), spali buď na podlaze, nebo na tvrdé palandě a říkali jim jediné čísla. Pracovní povinnost byla od 16 do 65 let, ale bylo běžné, že pracovali i dvanáctileté děti.

- Terezinským ghettem prošlo na 140 000 vězňů...
- Mezi vězni bylo 12 000 dětí...
- Vězni nevěděli nic o cílech transportů ani o své budoucnosti...
- Nacisté za války zavraždili na 77 000 Čechů židovského původu... Terezín byl osvobozen 8. května 1945...

11. září 2001 došlo k sérii koordinovaných **teroristických útoků na Spojené státy americké**. Podle oficiálního vyšetřování 19 mužů spojených s militantní islámskou organizací al-Kájda uneslo 4 letadla letící na komerčních linkách společnosti American Airlines a United Airlines. Dvě z nich (American Airlines č. 11, United Airlines č. 175) narazila do věží Světového obchodního centra v New Yorku, zabila všechny na palubě a další lidi uvnitř budov. Obě zasažené budovy se do dvou hodin zhroutily, zničily blízké budovy a další poškodily. Třetí letadlo (American Airlines č. 77) narazilo do Pentagonu, sídla Ministerstva obrany USA v hlavním městě USA, Washingtonu, D.C. Čtvrté letadlo (United Airlines č. 93) se zřítilo v neobyvané oblasti v Pensylvánii po souboji mezi teroristy a pasažéry o ovládnutí letadla. Letadlo letělo na Washington, D.C. a spekuluje se, že mělo za cíl zasáhnout Bílý dům, nebo americký Kapitol.

Při útocích celkem zemřelo 2 996 lidí včetně 19 únosců. Až na 55 vojáků ze 125 obětí, které zemřeli v Pentagonu, byli oběťmi jen civilisté, pocházející celkem z 90 zemí.

Poškození Pentagonu bylo opraveno během jednoho roku. První opravenou budovou Světového obchodního centra se stala v roce 2006 budova číslo 7. Budova č. 1 (Věž svobody) má být dokončena v roce 2013 a celková rekonstrukce by měla skončit o rok později.

ZÁŘÍ

Hned na začátku měsíce září slaví svůj svátek svatý Jiljí. Po jeho vzoru nám rozdává bohatství úrody současného roku – svatý Jiljí-Aegidius byl bohatý Řek, který své bohatství rozdál chudým a až do své smrti žil jako poustevník.

Začátkem září můžeme tedy začít se sklízni brambor, různého druhu ovoce, šípků nebo bezinek. Všechny barvy se rozzáří chryzantémy, astry a na řadu přijdou i plody šípkové růže. A také listy stromů. Povinností září je při vůni ohniček z bramborové natě dovařit i vinné hrozny.

Panny Marie narození – vlaštoviček rozloučení nám již důrazněji připomene nastávající podzim. Svatá Ludmila se pak ráda ohlašuje deštěm – to proto, aby se ještě trochu napila, než přijde suché babí léto. Na svém konci nám září

připomene svátek svatého Václava – noční chladna shání dohromady hady a štíry a upozorňují, že „svatý Václav je tady a uklízí hady“.

(mk)

Pranostiky

O svatém Jiljí, jdou jeleni k říji.

O svatém Matouši vlaštovka nás opouští.

Na svatého Václava had a štír se schovává.

Ozve-li se v září hrom, bude v zimě zavát každý strom.

Jaké počasí v září, tak se i březnu vydaří.

Když je vlhko v září, v lesích houbám se daří.

O Marie narození vlaštovek tu více není.

(mk)

Vláda schválila návrh priorit, na které bude chtít Česko po roce 2013 použít peníze z evropských fondů

Po schůzi kabinetu to řekl premiér Petr Nečas. Finance z Evropské unie mají pomoci například zvýšení konkurenceschopnosti české ekonomiky a rozvoji páteřní infrastruktury. Dalšími oblastmi, které bude chtít Česko z evropských peněz v období 2014 až 2020 podpořit, jsou kvalita a efektivita veřejné správy, sociální začleňování, boj s chudobou a systém péče o zdraví a integrovaný rozvoj území. Objem prostředků v evropských fondech bude záviset na podobě rozpočtu EU po roce 2013. Je totiž prý pravděpodobně, že příští rozpočtové období 2014 až 2020 bude poslední, kdy Česko z Bruselu víc peněz získá, než do unijní pokladny odvede.

Vláda nesouhlasí se zavedením takzvané daně z finančních transakcí, kterou navrhuje některé země Evropské unie. Po jednání vlády to řekl premiér Nečas. Dodal, že kabinet má podporu České národní banky. Podle premiéra by šlo o průlomový moment, protože případný souhlas s poplatky za bankovní transakci by de facto vedl k zavedení prvních evropských daní. Plán na zavedení kontroverzní daně z finančních transakcí podporují Francie a Německo. Proti navrhované dani ostře vystoupila například Británie a řada evropských bank, podle nichž tato daň nebude mít na stabilizaci trhů žádný vliv. Česká vláda také nepodporuje harmonizaci přímých daní v rámci EU. Přímé daně jsou podle Nečase důležitým prvkem konkurenceschopnosti jednotlivých států.

Prezident Václav Klaus chce pro Českou republiku trvalou výjimku z povinnosti přijmout euro

Prezident Václav Klaus chce pro Česko trvalou výjimku z povinnosti zavést euro. Prezident to uvedl při setkání s českými velvyslanci. „Jestli bych měl (k euru) něco nového veřejně nastolit, pak by to byl jedině opt-out z naší povinnosti přijmout euro. Ale toho se vláda bojí,“ řekl prezident. Klaus je odpůrcem přijetí eura dlouhodobě.

Klaus už dříve uvedl, že projekt eura je riskantním politickým a až následně ekonomickým projektem, při jehož vzniku nebyly brány v úvahu jednoduché ekonomické argumenty a teorie.

Například loni v listopadu na pražské Vysoké škole ekonomické řekl, že euro současné dluhové problémy přežije, ale za cenu vytvoření rozpočtové a politické unie, což ovšem povede ke ztrátě demokratických principů.

Prezident tím patrně reagoval projev premiéra Petra Nečase před českými velvyslanci. Nečas uvedl, že postoj České republiky k euru by neměl být a priori skeptický, země by ale neměla o přijetí společné evropské měny usilovat za každou cenu.

Česko podle něj bude dál v unii prosazovat fiskální disciplínu a podporu vnitřního trhu. Nečas míní, že současná krize eurozóny je „zakořeněná hluboko v podstatě společné měny“, čímž však prý nechce nutně říci, že projekt samotný je špatný.

Eurozóna, která má nyní sedmnáct členů, zápasí v posledních měsících s krizí kvůli dluhovým potížím některých svých zemí.

Finanční trhy mají ohledně řešení této krize pochyby, v minulých týdnech je proto ovládla nervozita, která se počátkem srpna na několik dní změnila v paniku a prudký pokles všech hlavních akciových trhů.

Rakouští podnikatelé lákají Čechy

Někteří rakouští politici a média se předháněly v katastrofickém líčení dopadů uvolnění pracovního trhu v Rakousku pro pracovníky z České republiky, Slovenska, Polska a dalších zemí. Již tenkrát jsme upozorňovali, že realita bude vypadat podstatně méně dramaticky a skuteční odborníci nečekají nějaký příliv zejména z České republiky. To také potvrzují data za květen a červen letošního roku, tedy prvních dvou měsíců po odpadnutí všech překážek. Podle statistik si práci u firem v Rakousku našlo v tomto období pouze 1 400 Čechů, tedy ještě méně, než kolik se původně očekávalo. Přitom například Rakouská asociace hoteliérů potřebuje zaplnit až 6 000 pracovních míst od pokojských a uklízeček přes kuchaře a management. Kampaň zacílená speciálně na získání nových zaměstnanců v České republice, na Slovensku a v Maďarsku se přitom minula účinkem – podle naprosté většiny hoteliérů se daří jednotlivé posty obsazovat stejně nebo dokonce hůře než před květnem. Jejich příchod přitom hoteliéři považují za nutnou podmínku udržení stávajícího tempa hospodářského růstu. Řada německých i rakouských podnikatelů dnes označuje sedmileté přechodné období, v němž obyvatelé nových členských zemí EU nemohli volně vstupovat na německý a rakouský pracovní trh, za velkou chybu, která výrazně přispěla k současnému akutnímu nedostatku kvalifikovaných pracovních sil pocítovaný v současnosti jak v Německu, tak v Rakousku. Němečtí podnikatelé i politici nyní upozorňují, že budou nuceni hledat kvalifikované pracovní síly na mnohé pozice v zemích mimo Evropskou unii. To se však v Rakousku jeví jako politicky velmi obtížné průchodné. Hysterickou kampaň některých politických sil, která by následovala, si ani nechceme představit. Recept na řešení se však bude hledat jen velmi obtížně.

(MaFr)

Baumax v ČR s prodělkem

Češi jsou známí jako národ kutilů, a tak není divu, že se tamější trh stal velmi atraktivní pro různé řetězce hobbymarketů. Na třetím místě v tržbách se v České republice drží rakouský řetězec Baumax, který zde působí již od roku 1991. V současnosti v českých zemích provozuje Baumax celkem 24 hobbymarketů. V minulém roce se jim však dařilo podstatně hůře než v minulých letech a poprvé od roku 1995 se musela firma smířit se ztrátou ve výši 67 milionů korun. Přitom ještě v roce 2009, kdy již Českou republiku svírala hospodářská krize, vykázal Baumax slušný zisk skoro sto milionů korun. I přesto vysvětlují představitelé rakouské firmy dopady globální finanční krize, která nutí i české zákazníky výrazně šetřit. Tržby skupiny Baumax v České republice se snížily o celých půl miliardy na 4,644 miliardy korun a poklesla také relativní marže. Naopak zřetelně nahoru vyskočily daně a poplatky – z necelého milionu na více než miliony dva. Nezdá se však, že by Baumax přes špatné loňské výsledky chtěl Českou repub-

liku opustit. Zájem Čechů o kutilství a zahrádkaření totiž jednoznačně přetrvává a hobbymarkety si velice oblíbili. Baumax však bude muset zvážit svoji obchodní strategii v České republice – jeho hlavní konkurenti mu zde totiž unikají. Platí to zejména o síti OBI, jejíž tržby loni vyrostly asi o 100 milionu na 9,3 miliardy korun. Před Baumaxem je v tržbách v České republice ještě síť německé firmy Hornbach, přestože ji reprezentovalo v roce 2010 pouhých šest provozoven. I Hornbach však svoji síť letos rozšiřuje, a tak musí Baumax počítat se stále ostřejší konkurencí, zejména když nejbližší roky asi nelze očekávat, že by Češi měli možnost nějak divoce utrácet.

(MaFr)

Úroková míra v ČR stále rekordně nízká

I na svém letním zasedání bankovní rada České národní banky ponechala základní úrokovou sazbu na rekordně nízké úrovni 0,75 %. Nepřidala se k Evropské centrální bance, která v posledních deseti měsících zvýšila úrokovou sazbu třikrát na stávajících 1,5 procenta, a naopak se řídila spíše rozhodnutími centrálních bank zemí s posilujícími měnami, jako je Japonsko nebo Švýcarsko. Možná k tomu přispěla i zveřejněná úvaha jednoho z britských ekonomických analytiků, že by se česká koruna mohla stát díky své stabilitě měnou vhodnou pro ukládání investic, podobně jako je nyní švýcarský frank, jehož posilování se v současnosti snaží Švýcarsko všemi prostředky bránit. Pro českou korunu, jejíž kurz se v posledních měsících stabilizoval a osciluje kolem 24,50 korun za euro, by to znamenalo prudké zhodnocení s ničivými dopady na místní průmysl orientovaný na export. Čeští ekonomové přitom upozornili, že útokům světových spekulantů by Česká republika mohla čelit jen velmi obtížně. Česká národní banka se však při svém rozhodování řídila i vývojem inflace v zemi, která se zatím udržuje na relativně nízké úrovni. Rozhodnutí centrálních bankéřů potěšilo pochopitelně především české exportéry, kterým by posilování koruny nadělalo čtené vrásky. Spokojen byl ale i ministr financí Miroslav Kalousek, bedlivě sledující vývoj úroků u státních dluhopisů s desetiletou splatností. Naopak bankovní radu příliš nepotěšily české banky. Není náhodou, že za zvýšení sazeb lobboval šéf rakouské Erste Bank, ovládající největší českou finanční instituci Českou spořitelnu. Ten v rozhovoru pro český deník *Hospodářské noviny* připomněl, že nízké úrokové sazby vedou k nízkému zúročení vkladů občanů a peníze uložené na běžných účtech tak ztrácejí na své hodnotě. Jestliže se takto střadatelé letos připraví o procento svých vkladů, v příštím roce to bude dokonce dvojnásobek. Lidé tak logicky ztrácejí zájem o spoření v bankách a tempo růstu vkladů v bankách poměrně zřetelně klesá. Vedle ekonomické kalkulace k tomu však nejspíš přispívá i snížení příjmů některých skupin obyvatelstva, především většiny zaměstnanců ve veřejném sektoru. Obavy do budoucna pak vedou i k omezení zájmu o půjčky. Rozsah hypoték na nové bydlení se oproti loňskému roku snižuje a spotřebitelské úvěry si lidé berou rovněž výrazně méně. To samozřejmě vede k růstu úroků u hypoték i spotřebitelských úvěrů. Česká národní banka svým rozhodnutím prakticky ještě víc podpořila exportní zaměření české ekonomiky a dále jen velmi málo stimuluje domácí spotřebu. To se však může v příštích měsících ukázat jako velmi problematický pří-

stup, zejména pokud skutečně dojde k výraznému ochlazení západoevropských ekonomik včetně Německa, jak ho signalizují některá letní čísla. Vládní kroky pravděpodobně povedou k dalšímu snížení ochoty většiny rodin k utrácení. Maloobchodní čísla z letošního roku to ukazují velmi přesvědčivě. Mohlo by tak dojít k zastavení ožívání českého hospodářství a k návratu ekonomiky do recese, nebo dokonce krize. Ratingové společnosti sice hledí na budoucí vývoj české ekonomiky s optimismem a jedna z nejvýznamnějších agentur Standard & Poor's dokonce České republice zvýšila známku hned o dva stupně, ale to nemusí pro občany až tak mnoho znamenat. Jde spíše o svědectví, že agentura věří ve schopnost české vlády držet na uzdě veřejný dluh a splácet své závazky. Již teď se však ukazuje, že kabinet premiéra Nečase sice úspěšně dokáže škrtat, ale zároveň má problémy s naplňováním příjmové strany rozpočtu. Podle opozičních ekonomů se tento rozpor v příštím roce přes připravované razantní zvýšení daně z přidané hodnoty ještě více prohloubí. Pokud by skutečně ještě došlo k návratu celosvětového hospodářského ochlazení, hrozily by České republice výrazné obtíže, které by už nebylo možno řešit jen dalšími tvrdými rozpočtovými škrti. Už dnes totiž jednostranné preferování škrtů vede k výraznému narušení sociálního smíru a k ohrožování budoucí prosperity zanedbáváním takových důležitých sektorů, jako je dopravní infrastruktura nebo vzdělávání. Navíc vládnoucí koalice bude s postupem doby nucena vzít v úvahu další sérii voleb, v nichž zejména některé vládní strany mohou při neobratné politice zcela propadnout.

(MaFr)

Škodě Auto se dařilo

Společnost Škoda Auto v prvních sedmi měsících letošního roku plně potvrzovala svoji roli tahouna českého průmyslu. Na celém světě prodala v období od ledna do července 2011 celkem 523 200 automobilů, což znamená nejlepší výsledek v historii společnosti. Meziročně se pak jedná o nárůst prodeje skoro o pětinu, což lze jistě považovat za fantastický výsledek. Skvěle se Škodě Auto dařilo v růstových regionech, jako je Rusko, Čína nebo Indie. Jestliže v Rusku stoupl počet prodaných vozů Škoda o 22,7 % a v Číně o 15,4 %, v Indii tempo růstu dokonce překonalo hranici 70 %. Škoda Auto zaznamenala výrazný růst prodeje i v západní Evropě včetně Rakouska, kde počet prodaných vozů vzrostl dvojciferným tempem, stejně jako v Belgii, Švýcarsku či Francii. Ovšem největší skok v západní Evropě udělala Škoda Auto v Nizozemí, kde se odbyt jejích automobilů zvýšil o plných 53,2 %. Poněkud mírnější vzestup dosáhla Škoda ve střední a východní Evropě, např. ve Slovinsku nebo v Polsku. Podobně raketově jako v Nizozemí ovšem rostly prodeje Škodovek na Ukrajině, kde stouply o 54,8 %. Navíc ukrajinská vláda v rámci úsporných opatření hodlá sama přesedlat na české vozy. Škoda Auto z hrozby nové hospodářské recese či krize může jako výrobce méně náročných vozů spíše těžit a ukrajinská vláda nemusí být jediným příkladem veřejné instituce, která z úsporných důvodů na škodovky přejde. Samozřejmě již nelze počítat s injekcí v podobě šrotovného, které vlajkové lodi českého průmyslu tak výrazně pomohlo v době první hospodářské krize. Státní rozpočty naprosté většiny zemí jsou fatálně vyčerpány a na podobně

pobídky by již neměly síly. Lze tak očekávat, že automobilka by mohla zápasit s poklesem poptávky po svých vozech v nejhudších regionech postižených krizí, například na Balkánském poloostrově. Vyrovnat by ho však měl přechod movitějších společností na levnější druhy. Paradoxně by se tak mimořádně mohlo dařit prodejem Škody Octavia a Škody Superb jako vozů, které za relativně nižší cenu poskytují komfort luxusních limuzín. I v Rakousku lze i pro další období očekávat, že se na zdejších silnicích bude objevovat stále více vozů s typickým okřídleným šípem automobilky Škoda Auto. A za volanty jistě nebudou chybět ani ti, kteří jinak na Češích jinak při svém brblání v restauracích a kavárnách nenechají nit suchou.

(MaFr)

Nová „trendy“ spořitelna v ČR

Česká spořitelna, vlastněná rakouskou Erste Bank, má sice pověst tradiční a stabilní finanční instituce, která je „too big to fail“, ale část zákazníků může její image spíše odpuzovat. Jde o lidi, kterým se Česká spořitelna zdá příliš usedlá, s příliš masovou klientelou. Chtějí něco modernějšího, s jinou nabídkou služeb. Pro banky je přitom tato skupina zákazníků velmi zajímavá – jedná se totiž o většinou dobře situované lidi, kteří jsou zvyklí si naplno užívat světa, neomezují se nadměrným šetřením, a naopak si bez větších rozpaků berou půjčky a kreditní karty. Česká spořitelna zvažuje, že těmto klientům vyjde vstříc novou bankou, která splní jejich požadavky. Vydala by se tak prakticky stejným směrem jako konkurenční rakouská bankovní skupina Raif-

feisen Bank International, která přišla na český trh s internetovou bankou Zuno Bank. Nový projekt České spořitelny by však měl podle jejích představitelů nabídnout něco víc. Na rozdíl od klasických internetových bank se počítá s existencí poboček, které by však nabídly podstatně odlišný vzhled a styl. Mohly by třeba být koncipovány jako kavárny některých moderních řetězců. Samozřejmě projekt v sobě skrývá i nezanedbatelné nebezpečí. Oslovovaná skupina klientů by se mohla v případě návratu hospodářské recese dostat do nezanedbatelných potíží. Jedná se totiž většinou o mladé lidi, kteří sice nyní mají opět značné příjmy výrazně převyšující průměr, ale většinou nepatří k naprostému top managementu. A krize ukázala, že právě na středních stupních řízení stejně jako mezi různými asistentskými pozicemi mohou velké korporace nalézt rezervoár pro možné úspory. Navíc demografická situace v České republice signalizuje menší zájem o zboží a služby atraktivní pro dospívající mládež. A právě předpokládaní klienti nové banky právě podnikají v oborech přitažlivých pro teenagery (luxusní sportovní vybavení apod.). Na druhé straně Česká spořitelna už v segmentu klasické klientely patrně dosáhla svého maxima a pro získání každého dalšího procenta v klientele musí podstoupit určitý risk. Může přitom doufat, že jí alespoň přitom pomůžou vládou chystané daňové reformy, které by mohly pomoci především části podnikatelů, jimž výrazně klesne povinné pojistné. Oslovovaná skupina navíc pravděpodobně uvolněné peníze využije k okamžité spotřebě, protože na zadní kolečka příliš nemyslí.

(MaFr)

životní prostředí

NÁŠ KLUK TO NEBYL! NESMÍTE ZAPOMENOUT, ŽE KŮROVCŮ TADY ŽIJE STO DRUHŮ.

Konflikt o Šumavu

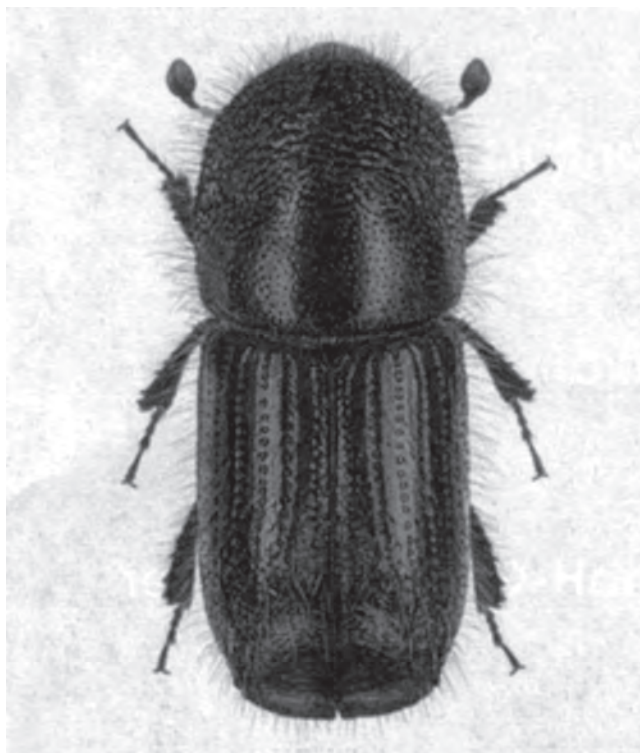
Problém Národního parku Šumava a tamějšího boje s kůrovcem se stává snad věčným evergreenem. Celá záležitost se v průběhu let silně zpolitizovala, takže hledat nějaká věčná stanoviska na obou stranách bývá docela problém. Zdá se také, že ani odborníci nejsou zcela jednotní. Po-

kusme se ještě jednou shrnout, o co jde. Rozsáhlé části jehličnatých lesů na Šumavě likviduje již řadu let kůrovec. Jeho působením se z velkých částí národního parku stávají holiny s uschlými pahýly. Existují přitom prakticky dvě koncepce likvidace celé kalamity.

První prosazuje současné vedení národního parku v čele s bývalým federálním premiérem a bývalým předsed-

dou Klubu českých turistů Janem Stráským a podporuje ho i většina obyvatel obcí v národním parku. V rámci této koncepce se počítá s tvrdým chemickým bojem s kůrovcem a s kácením zasažených stromů tak, aby se kůrvec dále nemohl šířit. Tento přístup by měl uchránit lesy ve stavu podobném co nejvíce tomu současnému. Druhá koncepce je bližší většině ekologických aktivistů a nezanedbatelné části přírodovědců. Podle ní by bylo výhodnější nechat přírodu, ať si s kůrovcovou kalamitou poradí sama. Zastánci druhé koncepce upozorňují, že kůrvec se šíří v jehličnatých porostech, které jsou přítom na území Šumavy většinou nepůvodní. Doporučují nechat přirozeně vymřít tyto porosty a místo nich vysázet smíšené lesy, které vrátí Šumavě původní ráz. Připouštějí ovšem, že další desítky let by Šumava skýtala dost tristní pohled. Obecně však odmítají jakékoliv větší zásahy člověka do přírody, i když lesy napadené kůrovcem leží mimo nejužší jádro parku, kde je kácení zakázáno.

Nynější vedení Národního parku Šumava pak obviňují, že jde na ruku zájmu těžbařů dřeva. Celý spor má ovšem výrazné koncepční pozadí – jde o to, zda člověk má výrazněji zasahovat do modelování krajiny a přizpůsobit je svým zájmům, jak požaduje ředitel Stráský a občané šumavských obcí, nebo zda má být příroda ponechána sama sobě. Na obou stranách se do konfliktu aktivně zapojili politici. Jan Stráský je exponent Občanské demokratické strany, kácení lesů zasažených kůrovcem však podporuje vedle prezidenta Klause také bývalý sociálnědemokratický premiér a nynější lídr Strany práv občanů – Zemanovci Miloš Zeman a dokonce i sociálnědemokratický hejtman Jihočeského kraje Jiří Zimola.

Kůrvec

Ve prospěch aktivistů se zase angažoval současný předseda sociálních demokratů Bohuslav Sobotka. Spor se vy-

hrotil v létě, když vedení šumavského národního parku rozhodlo o kácení stromů ve druhé zóně parku a ekologové, především z hnutí Duha, se přivazovali ke stromům nebo se schovávali do jejich korun. Na místě zasahovala i policie a bojovníci proti kácení si stěžovali, že proti nim postupuje s přílišnou brutalitou. Razantně do konfliktu o kácení promluvila i část obyvatel Šumavy vedená starostou obce Modrava. Ti pořádali demonstrace ve prospěch dřevorubců a nosili jim koláče. Ekology pak napadali, často dost nevybíravým způsobem. Mnozí z nich se dokonce netajili názorem, že jim existence národního parku přináší podstatně více nevýhod než výhod.

To však zpochybnila studie, kterou vytvořili studenti Ústavu pro životní prostředí Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Studenti vedení profesorem Martinem Branišem srovnali rozpočty obcí v Národním parku Šumava a vesnic mimo chráněné území a zjistili, že obce na Šumavě měly prakticky vždy větší rozpočty než vesnice mimo park, a to i v přepočtu na jednoho obyvatele. Závěry studie odborníky nepřekvapily, ostatně podobné výsledky přinesla před několika lety i jedna bakalářská práce z Vysoké školy evropských a regionálních studií.

Proti studentské analýze se ovšem ostře postavili představitelé šumavských obcí, kteří ji označili za pouhou ekvilibristiku. Poukázali přitom na negativní dopady, které podle nich mělo zřízení Národního parku Šumava na zaměstnanost obyvatelstva. Zatímco dříve lidé ze šumavských vesnic pracovali především v zemědělství a v lesnictví, nyní se soustřeďují především na práci v cestovním ruchu. V tomto odvětví však není tolik míst a šumavské obce tak sužuje v zimních měsících nezaměstnanost přesahující dvacet procent.

Jisté zlepšení by podle šumavských starostů přineslo zřízení lanovky na Smrčinu, slouží i pro lyžaře mířící do rakouského střediska Hochficht. Tu intenzivně propaguje třeba i známý příznivec lyžování, prezident Václav Klaus. Ekologové však o ní nechtějí ani slyšet. Proti názoru šumavských starostů lze jistě namítnout, že o pracovní příležitosti v lesnictví a zemědělství přišli i mnozí obyvatelé vesnic mimo Šumavu. Pravdou ovšem je, že národní park přináší Šumavanům skutečně výrazné nevýhody, především nemožnost nakládat s vlastními lesy a nízké kompenzace za omezující režim v lesích.

Spor o kůrovce nepochybně bude pokračovat, i když s různou intenzitou. Zatím se zdá, že vítězí koncepce důkladnější přeměny šumavské přírody. Pro turisty to jistě je řešení příjemnější, ale zda je to lepší i pro přírodu, zůstává nadále otázkou.

(MaFr)

Zázemí v pražské ZOO má malým varanům nabídnout podmínky domoviny

Umělý déšť, vyhřívání písek, do stran se vysouvající okna na přímé slunění, únikové cesty pro případ napadení partnerem, to všechno nabídne malým varanům komodským právě dokončovaná stavba v ZOO Praha. Nové zázemí pro malé varany komodské se zahrada rozhodla vybudovat po úspěchu s rozmnožováním tohoto vzácného druhu. Celkem jich zatím zahrada odchovala dvaatřicet. Protože

v podnebí Česka venku ještěji prochládají, místo venkovního výběhu dostanou ti pražší prostor s odsuvnými okny, která za slunečného počasí umožní varanům slunit se, aniž by opustili teplo domova. Teplotu budou udržovat infračervené zářiče, v noci má klesat k 27 stupňům, ve dne se bude pohybovat mezi 35 až 40 stupni Celsia, na nejteplejších místech dosáhne i 50 stupňů.

Líhnoucí se varan

Plynovod Moravia

Území České republiky protne další plynovod. Stavba o délce 262 kilometrů se zařadí mezi nejrozsáhlejší plynovodní stavby od sedmdesátých let minulého století, kdy v tehdejší Československu vyrostl tranzitní plynovod určený pro přepravu ruského plynu.

Plynovod s názvem Moravia povede z Břeclavi na Ostrovsko. Nedaleko severomoravského Příboru se rozdělí na dvě větve. První povede k podzemnímu zásobníku plynu v Třanovicích jižně od Ostravy, druhá větev bude naopak obcházet Ostravu ze severu a na Hlučinsku se napojí na polskou síť.

Investorem projektu je provozovatel sítě páteřních plynovodů v Česku, společnost NET4GAS. Projekt a jeho dopady nyní posuzuje ministerstvo životního prostředí, následovat bude územní a stavební řízení.

Zahájení výstavby společnost plánuje na rok 2015, dokončení je reálné o dva roky později. Společnost nepředpokládá závažnější dopad na obyvatele v obcích podél trasy plynovodu. Ten totiž z převážné části kopíruje trasu stávajících potrubí. Společnost by se tak mohla vyhnout potížím, které má nyní se schvalováním plynovodu Gazela v severozápadních Čechách. Jeho část je totiž vedena novým koridorem a naráží na odpor nebo přehnané finanční požadavky některých vlastníků pozemků.

Mluvíci společnosti NET4GAS Milan Řepka uvedl, že nový plynovod přispěje k posílení energetické bezpečnosti České republiky a současně umožní posílení kapacity domácí přepravní soustavy. Kapacita stávajícího plynovodu již přestává postačovat potřebám průmyslu na Ostravsku a vylučuje též možnost výstavby plynových elektráren na severní a střední Moravě. Součástí záměru je i přípojka do areálu automobilky Hyundai v Nošovicích.

Plynovod Moravia má být součástí propojení sever – jih, jež má snížit závislost střední Evropy na dodávkách plynu z Ruska i zvýšit bezpečnost v případě výpadku dodávek z východu. Na jihu totiž na Moravii naváže připravovaný plynovod, který propojí Česko s rakouským Baumgartnem, hlavním středoevropským obchodním místem pro plynaře. Právě zde má končit mezinárodní plynovod Nabucco, který po roce 2017 přivede do střední Evropy plyn z oblasti Kaspického moře a Blízkého východu. Výstavbou propojení na sever naopak Česko do budoucna získá možnost dovážet plyn, dopravený ve zkapalněné podobě do polského terminálu ve Svinoústi u Štětína. Pokud se Polsku podaří rozvinout těžbu zemního plynu z břidlic, jehož zásoby jsou považovány za největší na evropském kontinentu, nový plynovod umožní export vytěžené suroviny i do Česka.

Severo-jihní propojení plynovodních soustav zatím ve střední Evropě schází. Aspoň částečným řešením má být plynovod Stork, který u Českého Těšína letos na podzim spojí českou a polskou soustavu. Ve srovnání s velkými projekty Moravia a Gazela, které vyjdou až na deset miliard korun, se jedná o malou investici za zhruba 150 milionů korun.

Bakterie E.coli

Krise kolem infekce, kterou způsobuje neznámý kmen bakterie E.coli, by mohla paradoxně pomoci českým zemědělcům a potravinářům. Česko bylo zelinářskou velmocí vyhlášenou zelím, okurkami a česnekem, s úspěchem pěstovali brambory, cibuli, jablka nebo mrkev. Přesto obchody nabízí dánskou cibuli nebo španělské brambory, nyní se většina zeleniny dováží, je totiž levnější. Čeští zemědělci i vědci začali bojovat za záchranu česneku.

Topinka s česnekem, bramboráky nebo česneková pomazánka. Těmhle dobrotám dává český česnek nezaměnitelné aroma i zdravotní účinky. Mimochodem nejstarší archeologický důkaz o pěstování česneku pochází z Kyjovska. Archeologové tu vykopali nádoby této cibuloviny staré 7 tisíc let.

Jedinou silou, která je schopná vrátit na pulty ve větší míře české potraviny, jsou zákazníci. Sehnat v obchodě český česnek, je však zážrak. Najdete tu česnek z Číny, Španělska nebo Nizozemska. Že je český česnek specifický, potvrzuje i Jiří Zámečník, vědecký pracovník Výzkumného ústavu rostlinné výroby v Praze. „Český česnek je spe-

cifický hlavně svým aroma. To je daleko silnější než dovozené česneky a také tím, že se pěstuje v našich podmínkách a dává vyšší výnosy. Vzhledem k různým nepříznivým klimatickým podmínkám může dojít ke ztrátě jednotlivých genotypů. Proto naším úkolem bylo vzácné genotypy česneku uchovat v tekutém dusíku.“ Česnek se tak zamrazuje na teplotu kolem minus 200 stupňů Celsia. Jedná se o pilotní projekt EU, do kterého je zapojeno deset zemí. Má dokázat, jak by se státy mohly starat o genofondy vegetativně množených rostlin.

Česko má navíc česneků obrovskou sbírku. „Česká republika má největší sbírku dlouhodobních česneků na

světě – kolem 640. Šlechtitelé, případně budoucí pěstitelé, mají z čeho vybírat. V té sbírce jsou velmi vzácné odrůdy, které se už nevyskytují nikde jinde než v té sbírce.“

Podle předsedy Zelinářské unie Čech a Moravy Jaroslava Zemana se v ČR ročně spotřebuje 70 dekagramů česneku na osobu. A podobně jako s česnekem je to i s další zeleninou. Od nuly začínají na Znojemsku. Před dvaceti lety se tu sklízelo 55 tisíc tun okurek, dnes je to třetina. Jen firma Znojmia kdysi produkovala tolik okurek, co dnes nesklidí na polích celé Česko. Podobně je to s rajčaty. V roce 1990 se jich pěstovalo 54 tisíc tun, před dvěma lety jež jen 19 tisíc.

ARCHEOLOGIE

Při stavbě Blanky bylo nalezeno pohřebiště z doby svatého Václava

Při stavbě tunelu Blanka na Prašném mostě v Praze archeologové našli významné slovanské pohřebiště. Podle prvních výsledků výzkumu, především nálezů šperků, by mělo spadat do období konce 9. až první poloviny 10. století, tedy do období prvních historicky doložených českých knížat. ČTK to řekla Kateřina Tomková z pražského Archeologického ústavu Akademie věd s tím, že výzkum dále pokračuje. V místech budoucích tunelů archeologové našli zatím více než dvě desítky hrobů. Pohřbeni v nich byli pravděpodobně lidé, kteří žili na Pražském hradě či na jeho předpolí. Jistě se tak potkávali s prvními českými knížaty Bořivojem, Splytihněvem či Václavem.

Hroby jsou poměrně dobře zachované a archeologové v nich našli i zbytky dřevěných konstrukcí či rakví. Mrtví měli u sebe zlacené gombíky, stříbrné náušnice, jantarové perly, nože a u jedné z pohřbených archeologové našli dokonce vědro. Šlo zřejmě o nebožtíky s významnějším postavením.

V Mikulčicích proběhla zkušební výstava unikátních šperků z dob Velké Moravy

Šperky pocházejí z archeologických výkopů minulých padesáti let. Vystavena byla asi pětina ze zhruba šesti set velmi vzácných šperků, které archeologové v lokalitě velkomoravského hradiště Vally našli. Některé byly veřejnosti prezentovány vůbec poprvé. Podle vedoucího expozice

Františka Synka se na výstavu se během jednoho dne přišlo podívat kolem 800 lidí. „Pojali jsme výstavu jako zkušební. Zajímalo nás, jestli o ni bude mít veřejnost zájem.“ Podle něj organizátoři budou zvažovat zopakování výstavy za dva roky, kdy bude výročí 1 150 let od příchodu věrozvěstů svatého Cyrila a Metoděje na Moravu. Očekává se, že na oslavy přijede i papež.

V Bečově našli archeologové unikátní lahve vína a stříbrné mince

Archeologové objevili v bečovském hradu stříbrné mince z konce 16. století a láhve archivního vína z 19. století. Tři plné a jedna poškozená láhev jsou totožné s láhvemi vína a koňaku, jež členové rodu Beaufort-Spontini schovali na konci druhé světové války spolu se vzácným románským relikváriem sv. Maura v kapli. Hodnota těchto archivních vín se pohybuje v řádech desítek tisíc korun a má nedoceňitelný sběratelský význam, informoval ČTK kastelán Tomáš Wizovský. Nálezy budou, stejně jako vína nalezená v roce 1985, zařazovány a zapsány do mobiliárního fondu. Budou umístěny ve speciálním depozitáři a dostane se jim péče specialistů na potravinářskou chemii. Mince budou odborně ošetřeny restaurátorem kovů, uvedl kastelán Wizovský. „V posledních letech však nejsou tyto nálezy v Bečově ojedinělé. V letech 2006 až 2007 tu byla při archeologickém výzkumu objevena téměř kompletní lidská kostra asi dvacetiletého muže z let 1454 až 1642,“ poznamenal kastelán.

Ve výkopu na Děčínku našli mrtvého vojáka z 18. století

Při rozšiřování silnice z České Lípy do Varnsdorfu na Děčínku našli pracovníci ve výkopu dvě kostry – lidskou a koňskou. Jezdec i kůň zemřeli nejspíš v roce 1757, kdy se poblíž Lisky konala jedna z bitev prusko-rakouských válek, informovala děčínská policie. Krátce po nálezů místní lékař určil kosti jako lidské a zvířecí, znalec z Ústí nad Labem později doplnil, že kosti jsou staré více než sto let. Vzhledem k dalším nalezeným věcem, což jsou zbytky oděvu, knoflíky, řemení, části obuvi a zbytky opasku, je velmi pravděpodobné, že se jedná o jezdce s koněm z roku 1757, popsali policejní mluvčí Vojtěch Haňka.

VĚDA, TECHNIKA

Bývalá předsedkyně Akademie věd Illnerová získala ocenění Mensy

Sdružení Mensa České republiky udělilo čestné uznání fyzioložce a biochemičce, bývalé předsedkyni Akademie věd Heleně Illnerové. Čestným uznáním Mensa ČR oceňuje osobnosti ze všech oblastí společenského života za významný přínos inteligenci národa, propagaci duševní kultury a šíření dobrého jména České republiky ve světě. Prvním nositelem ocenění se loni stal astrofyzik a popularizátor vědy Jiří Grygar. O ocenění rozhodují členové Mensy ČR intranetovým hlasováním. Laureátka obdržela pamětní list s grafikou malíře Karla Šafáře s motivy symbolizujícími myšlení a inteligenci.

Češi od vesmírné agentury ESA získali kontrakty za 73 milionů korun

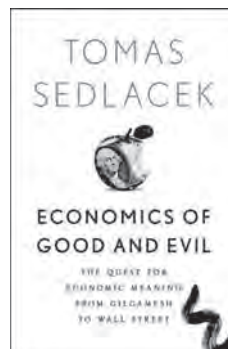
Česká vesmírná aliance, která sdružuje několik tuzemských firem, získala v tendru Evropské vesmírné agentury (ESA) osm kontraktů v celkové hodnotě bezmála tři milionů eur (73 milionů korun). ČTK to sdělila mluvčí vládní agentury pro podporu podnikání a investic CzechInvest Štěpánka Filipová, podle které byl tento tendr zaměřen na výzkumně-vývojové projekty. Letecký a kosmický průmysl podle Filipové patří k prioritním sektorům CzechInvestu. Velká kontaktní setkání zaměřená na vesmírné projekty a technologie zorganizoval CzechInvest například v Japonsku a v Brazílii, a to v rámci projektu České technologické dny. V obou zemích ČR uzavřela dohodu o spolupráci na vesmírných projektech.

Žebříček: Univerzita Karlova je mezi 1,5 % nejlepších VŠ světa

Univerzita Karlova patří podle takzvaného šanghajského žebříčku mezi 1,5 procenta nejlepších světových univerzit. Ze 17 000 vysokých škol celého světa skončila na 201. až 300. místě. Žebříček srovnává univerzity podle výsledků ve vědě a výzkumu, nejlépe dopadly vysoké školy z USA. Kromě suverénně nejlepší univerzity z Harvardu se jich v nejlepší dvacítku objevilo ještě šestnáct, například školy z Yale, Princetonu, Berkley nebo Stanfordu. Z neamerických škol se probojovala na pátou příčku britská Cambridge, na desáté místo Oxford a na dvacáté University College London. Ve srovnání s univerzitami ze střední a východní Evropy předstihla Univerzitu Karlovu jen Moskevská univerzita na 74. příčce, zhruba stejně jako UK pak dopadla univerzita z Petrohradu. Podle rektora UK Hampla má ale jeho škola ambice dostat se do první dvoustovky. Specializované centrum Šanghajské univerzity se hodnocení nejlepších vysokých škol věnuje řadu let. Školy se poměřují kupříkladu množstvím držitelů Nobelových cen i dalších významných ocenění mezi učiteli a absolventy, nebo počty publikací tamních kapacit v prestižních vědeckých časopisech. Toto hodnocení je považováno za jeden z nejlivnějších mezinárodních žebříčků na poli univerzit.

Čeští vědci dostali v USA ocenění za léčbu diabetické nohy

Čeští vědci z Centra diabetologie pražského IKEM a Ústavu experimentální medicíny Akademie věd dostali na mezinárodním kongresu diabetologů v americkém San Diegu prestižní ocenění za studii o novém způsobu buněčné léčby, takzvané diabetické nohy. Oznámilo to tiskové oddělení Akademie věd. Prestižního kongresu Americké diabetologické asociace v San Diegu, na němž letos se svou novou léčebnou metodou slavili úspěch čeští vědci, se jako každý rok zúčastnilo téměř 20 000 specialistů z celého světa. V sekci diabetická noha je každoročně udělována cena dvěma nejlepším příspěvkům. Čeští vědci se ve své studii zaměřili na pacienty, u nichž hrozila amputace, dlouhodobě se jim nehojily rány po amputaci, nebo trpěli nesnesitelnými bolestmi, přičemž všechny dostupné možnosti léčby byly vyčerpány. Od roku 2008, kdy se jim podařilo vyléčit prvního pacienta, prošlo buněčnou terapií téměř třicet nemocných.

Ekonomie dobra a zla vyšla v Anglii

Český ekonom Tomáš Sedláček představil v Londýně anglické vydání svého bestselleru *Ekonomie dobra a zla*. Pod titulem *Economics of Good and Evil* a s podtitulem *The Quest for Economic Meaning from Gilgamesh to Wall Street* (Hledání ekonomického smyslu od Gilgameše po Wall Street) vydalo Sedláčkovu knihu nakladatelství Oxford University Press.

Ekonomie dobra a zla se zabývá zkoumáním vývoje ekonomického myšlení. V roce 2009 patřila v České republice k nejprodávanějším titulům – prodalo se jí celkem na 50 tisíc výtisků a byla také převedena do úspěšné jevištní podoby.

Podle autora je anglická podoba knihy rozšířenou a doplněnou verzí českého vydání. Je asi o 60 procent delší a podle autora je tam hlubší práce s literaturou a je konec konců i zajímavější. Tomáš Sedláček v současnosti připravuje další knihu, tentokrát by se mělo jednat o sbírku esejů. Podle autora by to měla být kolekce dvanácti esejů o filozofii a ekonomii, do nichž by zapojil i filmy a literaturu a také další žánry.

(mk)

Zemřel vynálezce Velorexu

Již před začátkem prázdnin, v červnu, zemřel v České Třebové český konstruktér a vynálezce velorexu Mojmír Stránský.

V listopadu roku 1945 si Mojmír Stránský se svým bratrem Františkem nechali patentovat motorovou tříkolku s rámem potaženým plátnem. Ta byla původně určena pro invalidy a autoři ji pojmenovali OSCAR. Mezi lidmi se však

okamžitě vžil název „hadraplán“. Tříkolka se začala vyrábět v Solnici v počtu 15 300 kusů, z nichž polovina jich šla do zahraničí. Pořizovací cena vozítka byla tehdy 10 650 korun, z čehož postižení mohli získat na předpis zhruba čtvrtinový příspěvek.

Mojmír Stránský na snímku z roku 2004

Velorex se zrodil ve staré stodole u České Třebové, kde měl František Stránský firmu MOTO VELO SPORT na opravu kol, motorek a kočárků. Se svým bratrem Mojmírem vymysleli stroj s třístupňovým motorem Sachs ze dvou kol z bicyklu umístěných vepředu a z jednoho kola z motorčky vzadu, v němž by byl jezdec chráněn před deštěm. Pak došlo k tragické události, v lednu 1954 František havaroval a svým zraněním podlehl. Mojmír pak pokračoval sám ve vynalézání dál a o rok později se mu podařilo zkonstruovat ruční řízení automobilu pro invalidy.

V pozdějších letech byl Mojmír Stránský autorem mnoha zlepšovacích návrhů. Až do důchodu pracoval ve Výzkumném ústavu bavlnářském v Ústí nad Orlicí.

(mk)

Akademie věd ocenila astronauta Feustela

Akademie věd ocenila amerického astronauta Andrewa Feustela, který byl na návštěvě v České republice, medailí Za zásluhy o vědu vzdělání a kulturu a za prosazování humanitních idejí. Před ním ji dostali další astronauti s českými kořeny John Blaha a Eugene Cernan. Andrew Feustel bude také garantem společného projektu Akademie věd a americké ambasády „Mladí velvyslanci vědy a technologií“. Feustel je ikona, která spojuje vědecký aspekt s popularizací vědy, uvedl předseda akademie Jiří Drahoš.

Andrew Feustel s manželkou, která má české kořeny

VZPOMÍNKA

Jan Janský, český lékař, psychiatr a neurolog, objevitel čtvrté základní krevní skupiny, přichází na svět 3. dubna roku 1873 v Praze v rodině obchodníka.

V mládí Janský studuje gymnázium, po maturitě pak pokračuje ve studiích na lékařské fakultě pražské univerzity – absolvuje v roce 1898, poté Janský nastupuje v roce 1899 jako lékař na psychiatrickou kliniku v Praze.

Jako psychiatr se Jan Janský od počátku své lékařské praxe zabývá (hypotetickým) vztahem

mezi aglutinací (tj. srážlivostí) krve a duševní nemocí – po několikaletém výzkumu pak dospívá k poznání, že tento vztah neexistuje, tedy že srážení krve nelze dávat do nijaké souvislosti s duševním onemocněním člověka – vzniká vědecké pojednání *Hematologická studie u psychotiků* (1907), v níž jako víceméně vedlejší produkt své výzkumné činnosti Jan Janský klasifikuje čtyři základní krevní skupiny

(které neoznačuje tak, jak je tomu dnes, tedy A, B, AB a 0, nýbrž jim přiřazuje římské číslice I., II., III., IV.).

Tento zásadní objev nicméně není v době svého vzniku doceněn – Janský sám se výzkumu krve dále nevěnuje, středem jeho činnosti je psychiatrie, provádí též mnohé výzkumy neurologické, věnuje se intenzivně problematice mozkomíšního moku.

V roce 1914 se Jan Janský stává profesorem pražské České univerzity a zástupcem přednosta psychiatrické kliniky, ve stejném roce, po vypuknutí první světové války, je pak jako lékař nasazen na frontu – teprve v roce 1916, po prodělaném srdečním záchvatu, je Jan Janský služby zproštěn a vrací se do vlasti.

Po skončení první světové války Jan Janský nastupuje na místo přednosta neuropsychiatrického oddělení Vojenské nemocnice v Praze, nicméně tři roky nato, 8. září roku 1921, v Černošicích nedaleko Prahy umírá (na následky anginy pectoris).

V roce 1921 pak americká lékařská komise uznává Janského prvenství v objevu krevních skupin (v pomyslném soupeření o tento primát je Janský upřednostněn před rakouským lékařem K. Landsteinerem, který objev krevních skupin učinil již před Janským, ale rozlišil pouze tři, nikoli čtyři základní krevní skupiny).

DOPRAVA

Peníze budou chybět i českým železnicím

Návrh českého státního rozpočtu dává tušit, že kruté šetření čeká mnoho rezortů a nevyhne se ani Správě železniční dopravní cesty (SŽDC), tedy společnosti, která v současnosti spravuje železniční tratě a infrastrukturu (České dráhy jsou pouze provozovatelem dopravy). Podle sdělení mluvčího SŽDC bude mít tato státní organizace k dispozici až o čtyři miliardy korun méně než v letošním roce. Celkem bude disponovat necelými jedenácti a půl miliardou korun, což ovšem představitelé SŽDC považují za naprosto nedostatečné. Peněz se podle nich nebude dostávat jak na běžnou údržbu tratí a jejich opravy, tak na investice do zabezpečovacích zařízení na železničních přejezdech. Finance budou také omezovat práce na dokumentaci a výkup pozemků u železničních staveb, na nichž se finančně podílí Evropská unie. Nižší rozpočet rovněž zbrzdí projekt na zavedení evropského vlakového zabezpečovacího zařízení, což je přitom nutná podmínka pro dokončení dvou železničních koridorů, z nichž jeden směřuje z Německa přes české území až do Rakouska a druhý z Polska přes celou Moravu a dále na Slovensko. Naopak jednoznačnou prioritou zůstává čerpání prostředků operačního programu Doprava na další dva koridory. Ten první opět spojuje Německo přes západní Čechy, Prahu a Moravu se Slovenskem, pro rakouské občany má však větší význam druhý koridor, který opět začíná v Německu, dále však pokračuje přes Ústí nad Labem, Prahu a České Budějovice dále do Rakouska. Zdá se tedy, že na této pro spojení České republiky s Rakouskem tak důležité trati, bude výstavba i nadále pokračovat. Jen se musíme obávat, aby podobně jako u výstavby silničního spojení v tomto směru se situace neměnila každý měsíc. Dodržování investičních priorit totiž dosud zůstává jednou z trapných slabin nynější české vlády. Bohužel příliš často v ní vítězí hlasy, že investice do infrastruktury mohou klidně čekat i další roky. Někdy se zdá, že tvůrci rozpočtové politiky v České republice umí pouze jedinou účetní operaci – škrtat, škrtat a zase škrtat. To se však může v následujících letech české ekonomice velice vymstít. Doufejme, že alespoň představitelé Správy železniční dopravní cesty si to uvědomují a budou se chovat jako zodpovědní hospodáři, a ne zdivočelí účetní.

(MaFr)

Konkurence na české železnici startuje

O potřebě konkurence na železnici v České republice se sice hovoří již velmi dlouho, ale viditelné kroky v tomto směru zatím prakticky chyběly. To však letošní podzim změní, přinejmenším na trati mezi Ostravou a Prahou, kam vyjedou vedle souprav Českých drah i žluté vozy železničního dopravce RegioJet. Ten přitom patří do skupiny Student Agency známého brněnského podnikatele Radima Jančury, který již ovládl svými autobusy řadu důležitých tras. Autobusy Student Agency jsou proslulé vyšší nabídkou komfortu, při cestě dostává cestující zdarma denní tisk a teplý nápoj, může poslouchat rozhlas a hudbu či sledovat promítané video. Ve většině vozů je k dispozici i připo-

jení wi-fi. Přitom jízda autobusem Student Agency vyjde zákazníka často levněji, než kdyby jel s jiným dopravcem nebo využil vlak.

O vstup na železnici se Radim Jančura pokoušel již v minulosti, ale při jednání s kraji jako objednavateli značné části spojů neuspěl. To ho podnítilo k ostré kritice sociální demokracie, která drží s výjimkou Prahy všechny posty hejtmanů. Jeho oponenti ovšem namítali, že chtěl provozovat pouze nejlukrativnější trati a odmítal převzít spoje nutné pro obslužnost, ale málo vydělávající.

V každém případě Jančura svůj sen o vstupu na českou železnici neopustil a od září zahájí provoz na skutečně jednom z nejlukrativnějších a nejžádanějších železničních spojů mezi Prahou a Ostravou. Cesta z Prahy do Ostravy po silnici je poměrně náročná a zdlouhavá, a proto řada cestujících i v současnosti raději putuje vlakem. Na trase vedle běžných rychlíků a rychlíků kategorie Eurocity jezdí i moderní vlaky Pendolino, které však nabízejí lepší komfort za zvýšenou cenu. Navíc zejména v běžné druhé třídě jsou exkluzivní služby dost omezené, dokonce na rozdíl od většiny vlaků Eurocity zde chybí zásuvky pro připojení notebooku. I na železnici přitom chce Jančurův RegioJet konkurovat Českým drahám vyšším komfortem, kde samozřejmě bude klimatizace, zásuvky nebo připojení na wi-fi síť. Přestože všechny vagony budou označeny jako 2. třída, jejich úroveň by měla odpovídat většinou spíše první třídě nebo prémiové třídě Business Class. Zatímco lokomotivy souprav RegioJet jsou výrobkem plzeňské Škody, vagony Radim Jančura koupil od rakouských státních drah, nechal je však upravit. Zpočátku chce RegioJet s pětivozovými soupravami provozovat devět spojů každým směrem denně, později svůj jízdní řád upraví podle zájmu cestujících.

Česká republika však není jediným státem, kde Jančura zkouší přenést své impérium i na koleje. RegioJet od příštího roku začne totiž jezdit i na Slovensku na trati mezi Bratislavou, Dunajskou Stredou a Komárnem.

Skupina Student Agency prožívá v posledních letech ohromnou expanzi – v prvním pololetí letošního roku vzrostl v meziročním srovnání její obrát o zhruba 35 % a dosáhl 2,85 miliard korun. I když pro zbytek roku počítá s menší rychlostí nárůstu obrátu, přesto se jedná o mimořádná čísla navíc v ekonomice, která se jen velmi pomalu vzpamatovává z recese. Není divu, že sny Radima Jančury, že se stane vedle autobusového i železničním králem, dostávají hned jasnější obrysy. Je tu ovšem jeden varující případ – i Václav Fischer, majitel kdysi nejvýznamnější české cestovní kanceláře, se svého času rozhodl splnit si svůj sen – koupit si vlastní flotilu letadel. Viditelně však přecenil své možnosti a splněním své vize nastartoval rychlý pád. Jančura však postupuje podstatně opatrněji a svůj krok si mohl během let důkladně promyslet. Navíc vlaková doprava je přece jen jistější investicí, zejména když jde o tak vytížený spoj jako Praha – Ostrava. Přesto bude zajímavé sledovat, jestli se zahájením provozu na kolejích skupina Student Agency příliš nevyčerpá a nebude nucena sáhnout k nějakým úsporným opatřením, snižujícím komfort pro cestující v autobusech. To by ovšem mohlo odlákat část stabilní klientely a přinést dopravci nemalé obtíže.

Lítý boj o železniční soupravy

České dráhy jsou dlouhodobě vystaveny kritice kvůli nízké kvalitě poskytovaných služeb na železnici. Vedle nedodržování jízdních řádů, které se v posledních letech daří i díky sankcím ze strany objednavatelů spojů (především krajů) držet víceméně na slušné úrovni, cestující nejvíce kritizují doslova katastrofální kulturu cestování v mnoha vlacích Českých drah. Jde zejména o desítky let staré soupravy, opotřebované, nenapravitelně špinavé a poškozené. Přitom problematické soupravy nejezdí jen na místních tratích, ale často fungují i jako mezinárodní rychlíky.

České dráhy se v poslední době dostávají i v této oblasti pod silný tlak veřejnosti a musí čelit také hrozbě výraznější konkurence v podobě nových dopravců. Snaží se proto nakoupit nové soupravy a nahradit jimi vysloužilé exempláře. Plánují například zakoupit od společnosti Siemens šestnáct vlaků Railjet za skoro pět miliard korun a přitom hodlají využít opce Rakouských spolkových drah (ÖBB) na tyto soupravy. Rakouské dráhy totiž v obřím tendru objednaly desítky souprav a poté zjistily, že ne všechny skutečně potřebují. Soupravy railjet jsou přitom schopné vyvinout rychlost až 230 kilometrů v hodině a cestujícím by poskytl i výrazně větší komfort.

Jenže kontrakt vyvolal zuřivý odpor společnosti Škoda Transportation, která tvrdí, že je v jejích možnostech nabídnout Českým drahám podobně kvalitní vlaky za výrazně nižší cenu. Její zástupci proto požadují, aby České dráhy od nákupu prozatím upustily a vypsaly na nákup mezinárodních vlakových souprav nové výběrové řízení. To ovšem České dráhy odmítají a nákup railjetů nadále označují za optimální variantu.

Škodě Transportation se však podařilo dosáhnout předběžného opatření českého Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, které Českým drahám podepsání kontraktu znemožňuje. Nyní se hraje o čas – České dráhy podaly proti rozhodnutí rozklad, nabídka nákupu souprav railjet ovšem trvá jen do konce září. Škoda Transportation vyslovila dokonce obavy, že v dalším řízení Úřad pro ochranu hospodářské soutěže půjde Českým drahám „na ruku“ a podala podnět k Evropské komisi ohledně podezření na porušení pravidel při zadávání veřejných zakázek. Evropská komise zatím přislíbila, že podnět blíže přezkoumá. Zároveň se celý spor přesouvá i na pole expertů.

Centrum pro efektivní dopravu (CEDOP) totiž zpochybnilo posudek Českého vysokého učení technického (ČVUT), kterým argumentuje právě Škoda Transportation. Jde především o racionalitu nákupu souprav dosahující rychlosti 230 kilometrů v hodině, na což nejsou české (ale ani rakouské) železnice uzpůsobeny. Podle odborníků z ČVUT modernizace v Rakousku i v České republice umožní využít podobně vysokou rychlost až někdy po roce 2030, tedy v době po uplynutí životnosti souprav. Petr Šlégr z CEDOP to ovšem považuje za výrazné podhodnocení tempa úprav na železnici zejména v případě infrastruktury v Rakousku. Podle jeho tvrzení budou klíčové investice v Rakousku ukončeny podstatně dříve. I v případě České republiky a Polska bude podle CEDOP modernizace pokračovat rychlejším tempem, a tak i zde budou moci České dráhy výhody skýtané soupravami railjet plně využít.

Martin Jacura, autor posudku ČVUT, však kritiku odmítá a tvrdí, že některé kritizované pasáže byly vytrženy z kontextu. I nadále trvá na svém závěru, že pro České dráhy by bylo výhodnější koupit pouze polovinu souprav railjet a ušetřené peníze investovat do vlaků s nižší konstrukční rychlostí. Poukazuje také na skutečnost, že soupravy railjet jsou konstrukčně staré pět až šest let a samotný tendr v Rakousku na jejich nákup proběhl již v roce 2005. Nabízenou cenu přitom nepovažuje za až tak výhodnou pro České dráhy.

Bude samozřejmě zajímavé sledovat, jak se celá kauza bude vyvíjet a zda kontrakt se zapojením Rakouských spolkových drah nakonec bude realizován. Spíše lze očekávat dlouhodobé tahanice, které skončí ve ztracenu. A cestující Českých drah budou i dále trpět v nevyhovujících a zastaralých vozech. Přinejmenším zatím se totiž zdá, že Škoda Transportation je spíš úspěšná v prosazování svých zájmů u soudů než v dodávkách nových a kvalitních výrobků. Ale snad to tentokrát bude jinak.

(MaFr)

Kapsch získal od SŽDC skoro půlmiliardovou zakázku na GSM-R

Česká pobočka rakouské společnosti Kapsch pokryje v tuzemsku dalších 230 kilometrů železničních tratí technologií GSM-R za 20 milionů eur (zhruba 486 milionů Kč). Pokrytí se tak rozšíří na téměř 1 000 kilometrů. Zakázku získala od Správy železniční dopravní cesty. Technologií pro komunikaci lokomotiv a pozemního personálu dráhy GSM-R je v Česku již pokryto 731 kilometrů tratí. V rámci nového projektu má Kapsch do roku 2013 pokrýt úseky Ostrava – státní hranice s Polskem a Přerov – Česká Třebová. Projekt bude spolufinancován z unijního operačního programu Doprava. Zahrnuje mimo jiné kompletní přípravu a plánování, vybudování devětatřiceti základnových stanic nebo instalaci optické přenosové sítě, uvedl Kapsch. Firma v Česku také vybuodovala a spravuje pro stát systém výběru mýtného na dálnicích a rychlostních silnicích.

Odbory a železnice podepsaly memorandum o převodu pracovníků

Celkem devět odborových centrál na železnici podepsalo s ministrem dopravy Pavlem Dobešem a vedením Českých drah (ČD) a Správy železniční dopravní cesty (SŽDC) memorandum o převodu 9 500 zaměstnanců drah na správu dopravní cesty. Memorandum řeší zajištění podmínek z kolektivních smluv pro přecházející zaměstnance. Převod pracovníků souvisí s rozdělením železnice na dopravce a provozovatele dráhy. Do SŽDC přejdou například výpravčí, signalisté, hradláři a další pracovníci zajišťující provoz na kolejích. Dráhy nyní zaměstnávají celkem 27 000 lidí. „Prioritním cílem dohody je zachování sociálního smíru na železnici. Uskutečnění převodu Živé dopravní cesty je prvním krokem k dokončení transformace Českých drah. Jsem velmi rád, že Memorandum dnes podepsalo 99 procent ze všech železničních odborových svazů. Pevně doufám ve zdokonalení komunikace mezi jednotlivými subjekty, což povede k rapidnímu zlepšení současného stavu na české železnici,“ uvedl Dobeš v prohlášení pro ČTK.

Správa železnic koupí evropský zabezpečovací systém ETCS

7. 7. 2011, E15, Jan Šindelář – České dráhy

Pravidla schengenského prostoru o volném přeshraničním pohybu si pomalu nacházejí cestu i na železnici. Správa železniční dopravní cesty (SŽDC) se definitivně rozhodla pro pořízení evropského zabezpečovacího systému ETCS (European Train Control System), který má umožnit průjezd vlaků po evropských koridorech bez přepřahání či dovybavování lokomotiv národními systémy.

Češi nainstalují ETCS pro začátek na prvním koridoru mezi Kolínem a státní hranicí s Rakouskem a Slovenskem. Hodnota zakázky je téměř miliarda korun. Systém by měl fungovat od ledna. „Jde především o komunikaci hnacích vozidel s tratí, která musí být plně kompatibilní se standardy Evropské unie. Že s tím umíme zacházet, jsme si vyzkoušeli na pilotním projektu, který funguje dobře,“ uvedl mluvčí SŽDC Pavel Halla. Nový způsob zabezpečení se zkouší na krátkém úseku Poříčany – Kolín. Pilotní projekt zrealizovalo konsorcium firem Ansaldo STS Italy a Ansaldo STS France s hlavním subdodavatelem AŽD Praha. Podle Hally novinka, na kterou přispějí evropské fondy, mimo jiné umožní vlakům jezdit rychleji.

ETCS by měl nahradit zhruba dvě desítky národních zabezpečovacích systémů v Evropě. Systém například umí – stejně jako další zabezpečovače – aktivně zasáhnout do řízení vlaku při selhání strojvedoucího. Sleduje dodržování návěstí, maximální rychlost, dodržování trasy nebo přechodná omezení na trati.

Rozdílnost systémů v jednotlivých státech se považuje za jednu z hlavních překážek neomezeného pohybu vlaků v Evropě. S problémem se potýkaly i České dráhy při testování pendolin. ETCS je součástí širšího projektu ERTMS (European Rail Traffic Management System), který vedle zabezpečení zahrnuje například i komunikaci.

SŽDC se nemusí na rozdíl od Ředitelství silnic a dálnic tolik uskovňovat. Zatímco silnice se téměř nebudují, na železnici panuje čilý stavební ruch. Kromě evropského zabezpečení je vypsáno i několik dalších zakázek. Hledá se dodavatel části čtvrtého koridoru u Veselí nad Lužnicí za 1,6 miliardy korun. SŽDC počítá i s vypsáním tendru desetiletí na dokončení trati z Rokycan do Plzně za osm miliard. Na investice a zajištění provozuschopnosti má správa železnic letos 21 miliard korun.

Zasláno Ing. Jiřím Zajíčkem

Vysokorychlostní tratě jsou i na českém území nezbytné

14. 7. 2011, *Dopravní noviny* – Tomáš Johánek

Výstavba vysokorychlostních tratí není žádný nadstandard či pouhá třešnička na dortu. Ze zásadní přeměny železniční sítě, kterou vysokorychlostní tratě přinesou, bude profitovat jak osobní, tak i nákladní doprava. „Pokud se česká železnice nevydá tímto směrem, ztratíme v Evropě konkurenceschopnost,“ řekl v této souvislosti v rozhovoru pro *Dopravní noviny* ředitel Centra pro efektivní dopravu Petr Šlegr.

Svého času jste působil jako náměstek ministra dopravy. Můžete nejprve představit své současné působení?

„Na ministerstvu dopravy jsem se mimo jiné zabýval právě přípravou výstavby vysokorychlostních tratí na našem území. Po odchodu z funkce jsem postupně zapadne; vláda měla tehdy jiné priority. Založili jsme proto občanské sdružení, jehož ambicí je být partnerem jak státu, tak soukromým firmám a myšlenky moderní dopravy dále prosazovat.“

Jaké by měly být základy nové dopravní politiky?

„Začnu asi legislativou, musíme především narovnat zpoplatnění dopravní cesty na dopravním trhu. Novelizace euroviněty nechala tuto pravomoc na jednotlivých státech, můžeme tedy čekat velký odpor sil-

ničních dopravců. Tady bych si dovolil poznamenat jednu věc. Oni často straší tím, že pokud se zvýší mýtné a zavedou zákazy jízdy nebo nějaké regulační poplatky, ztratí čeští dopravci konkurenceschopnost. Ale pokud tady budou jezdit řidiči odjinud, budou pro ně platit naprosto stejné podmínky. Těžko si lze představit, že rohlíky bude rozvážet autodopravce z Moldávie a i kdyby, platil by stejně.“

Druhá oblast je infrastruktura, musíme udělat inventuru toho, co jsme již postavili a v jakém stavu to je. Krátkým pohledem zjistíme, že železnice potřebuje výrazně vyšší investice než silnice. Není to překvapení, protože za výstavbou dálniční sítě má železnice u nás tak padesátileté zpoždění. Tím však nezpochybnuji údržbu, kde je u silnice také obrovský dluh. Zpět k železnici: spojení pěti největších českých měst železnicí není konkurenceschopné vůči silnici. Dokonce

ani spojení Prahy s Ostravou není úplně konkurenceschopné – pendolino má sice průměrnou rychlost 120 km/hod., ale pokud musíte přestupovat, cestovní rychlost klesne: z Nového Jičína do Poděbrad je to již jen 65 km/hod.

A nakonec třetí prioritou je vytvoření celostátního integrovaného dopravního systému podle vzoru Švýcarska: jeden doklad na všechnu veřejnou dopravu v republice a také komplexní provázání vlaků, autobusů a MHD od zkracování přestupních vzdáleností po integraci informačních systémů. Obnovu vozového parku veřejné dopravy netřeba připomínat.“

Pokud přejdu na téma vysokorychlostní železnice, na nedávné konferenci zazněla i hrozba, že dálkové vlaky ve směru ze severu na jih Evropy mohou brzy Českou republiku objíždět. Do jaké míry je reálná?

„Je to reálné. Kolem roku 2016, až Německo zrekonstruuje své hlavní tratě a zejména dokončí nové rychlé spojení Erfurtu a Norimberku, bude dálkový vlak z Berlína do Vídně pravděpodobně rychlejší oklikou mimo Českou republiku. To může být docela silný argument proti zajištění těchto vlaků do Prahy a povede k navýšení požadavků na českého dopravce, po-

kud bude chtít uhájit jejich vedení přes Prahu a Brno.“

Jaká je u nás situace s přípravou vysokorychlostní železnice?

„Stále jsme okolo bodu nula. Nicméně je tu posun, a to, že jak ministerstvo dopravy, tak České dráhy jako jeden z potenciálních dopravců na těchto tratích to již berou vážně. České dráhy si uvědomily, že pokud chtějí podnikat a chtějí konkurovat, musí nabídnout kvalitní produkt. Dokončují se studie, ale je potřeba, aby se od studií pokročilo k projektové přípravě, abychom mohli čerpat peníze z dalšího operačního programu a dejme tomu kolem roku 2018 mohli začít stavět.“

Proč je vůbec podle vás potřeba investovat do vysokorychlostních tratí? Jaký je jejich význam?

„Těch významů je celá řada. Za prvé je potřebujeme proto, že česká železniční síť je sice hustá, ale zastaralá, existující koleje jsou pomalé a většinou je nelze zmodernizovat o moc levněji, než kolik by stála nová stavba. Spojení dvou největších měst v republice vede oklikou přes Českou Třebovou a je zhruba o 50 kilometrů delší než spojení silniční. Koridory slouží pro všechny tři dopravní segmenty – příměstskou, regionální a dálkovou dopravu a ještě i pro nákladní dopravu. Některé úseky jsou již dnes na horní hranici kapacity. Potřebujeme novou kolejovou kapacitu, tedy nové tratě. A pokud se shodneme na tom, že potřebujeme nové tratě, tak je nebudeme stavět na příštích dvacet let, ale spíše na příštích sto let. A v takovém případě je třeba je stavět rovnou ve vysokorychlostních parametrech, aby nebyly za pár let morálně zastaralé, jako se to stalo železničním koridorům ještě před jejich dokončením.“

Zároveň si musíme říci, jaké jsou podmínky konkurenceschopnosti železnice. Podmínkou je dostat se pokud možno na srovnatelný čas jako při cestě autem, ale od domu k domu. Na to spousta lidí zapomíná. Musíme tedy do cestovní doby zahrnout i cestu na nádraží a cestu z nádraží v cílovém městě. Na hlavních relacích by tedy doba jízdy vlakem měla být proti cestě autem zhruba poloviční. Problém existujících koridorů je také v tom, že tam jsou obrovské propady

v rychlosti. Vlak neustále mění rychlost, brzdí a rozjíždí se. Pokud by se postavila vysokorychlostní trať, kde by vlaky jezdily zhruba konstantní rychlostí, tak by to i spolu s kratší délkou nových tras dokonce znamenalo úsporu energie proti současnému stavu.“

Jak by podle vás měla ideálně vypadat síť vysokorychlostní železnice na českém území? Hovoří se o koridoru Praha – Brno – Ostrava, ale jak by vypadalo napojení na zahraničí?

„Potřebujeme především dvě nová spojení s Německem, a to přes Plzeň do Bavorska a přes Ústí nad Labem do Berlína. Z Prahy by potom šla trať na Brno a na Ostravu. Trať do Bavorska by se měla stát součástí vysokorychlostního železničního spojení Varšavy, Vratislavi, Hradce Králové a Prahy s jižním Německem. Dále se počítá s propojením do Vídně. Tam je příznivý terén, podél současné tratě Brno – Břeclav stačí položit další dvě koleje do Vranovic kvůli kapacitě a pak se uvidí, jak dál; je to věc mezinárodních dohod a posuzování různých variant.“

Na severu se plánuje stavba nové železnice přes Krušné hory. Měla by být rovnou vysokorychlostní, nebo by byla i pro další druhy dopravy?

„Tam se uvažuje o tom, že by vysokorychlostní trať vedla pouze do Ústí nad Labem a dále by se stavěl základnový tunel pod Krušnými horami na rychlost 200 km/hod. Tento úsek by sloužil i pro nákladní dopravu, aby se ulehčilo trati údolím Labe. Nesmím zapomenout na odbočku, kterou se napojí podkrušnohorská trať, tedy Most, Chomutov a Karlovy Vary.“

Umíte si představit, že by se v českých podmínkách za současné legislativy mohla začít stavět vysokorychlostní železnice, když je velký problém schválit několik kilometrů dálnice, například právě D8?

„Ale i přesto se dálnice obecně staví... Samozřejmě si dovedu představit, že na některých místech budou problémy s ekologickými iniciativami, vím, že třeba na Vysočině mají obyvatelé mylné představy o tom, že tyto tratě zaberou 600 metrů široký pás. Každopádně železniční trať zabírá zhruba jen polovinu šířky dálnice, tak by snad problémů mohlo být méně. Je však

potřeba, aby se vysokorychlostní tratě staly prioritou a aby se s nimi ztotožnili jak zástupci státu, tak místních samospráv na všech úrovních.“

Dalším mýtem je to, že tyto tratě budou jen pro dálkovou mezinárodní dopravu. To je nesmysl. Naše představa je taková, že se stanou páteří národního dopravního systému a budou se využívat i pro rychlé regionální vlaky. V praxi by to vypadalo tak, že by po vysokorychlostních tratích jezdily tři kategorie vlaků: vlak kategorie IC/EC by například na trati mezi Prahou a Brnem nikde nestavěl, pak by tady byl vlak kategorie Inter Regio, který by zastavoval v Jihlavě a pokračoval třeba přes Třebíč do Znojma nebo z Brna do Českých Budějovic. Třetí kategorii by tvořily vlaky, které by jely po rychlé trati třeba jen z Prahy do Stránčic a dále by pokračovaly jako spěšný vlak po starých tratích. Podobně ze směru od Brna. Byla by to taková analogie dálnice. Vysokorychlostní tratě mohou některým regionům, jako je právě Vysočina, výrazně pomoci, přiblíží je sousedním krajům.“

Jakou obecně dáváte budoucnost železniční dopravě?

„Budoucnost vyžaduje, aby technický pokrok na železnici šel kupředu. Bohužel u nás jde občas právě opačným směrem, například s nově instalovaným elektronickým stavědlem trvá křižování vlaků déle než s jeho relovým předchůdcem. Sporné jsou přínosy různých takzvaných optimalizací či racionalizací pro dopravce – rychlost se nezvyšuje vůbec, nebo minimálně a kapacita je ve výsledku často menší. Obecně si myslím, že dobrá dopravní politika bude železnici brát jako budoucí páteř dopravy, že se železnice stane znovu páteří dopravy, kterou byla někdy do druhé světové války. A to platí jak pro osobní, tak pro nákladní dopravu. Švýcarské zkušenosti ukazují, že dobře navržená kombinovaná doprava může fungovat i v tak rozlohou malé zemi, jako je Švýcarsko. Koneckonců i nový materiál Evropské komise železnici výrazně podporuje. Je potřeba, aby jednotlivé druhy dopravy zaujímaly v systému správnou roli a doplňovaly se, místo aby mezi sebou válčily.“

*Redakčně zkráceno,
zasláno Ing. Jiřím Zajíčkem*

Art Film Fest 2011

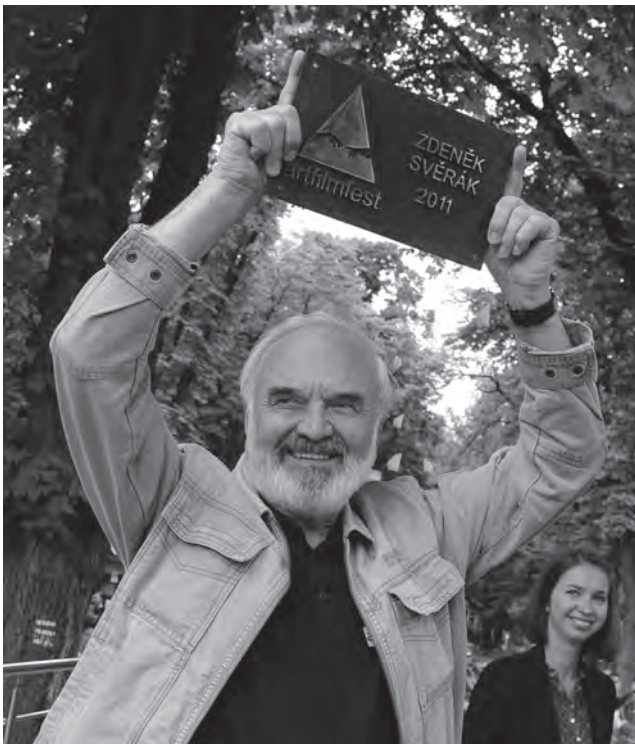
Zdeněk Svěrák si na Art Film Feste prevzal ocenenie Hercova misia

Hercom sa nikdy stať nechcel a s kamerou sa sprvu nepriatelil. Ale napokon sa stal jedným z najpopulárnejších českých hercov. Zdeněk Svěrák si na Art Film Feste prevzal ocenenie Hercova misia za mimoriadny prínos do hereckého umenia. Popoludní vlastnoručne pripevnil mosadznú tabuľku so svojím menom vo Festivalovom parku v Trenčianskych Tepliciach. Jeho vystúpenie sprevádzal nadšený potlesk festivalových návštevníkov a fanúšikov.

„Na začiatku sme ja a kamera boli nepriatelia. Bál som sa jej. Ale potom prišlo iné obdobie. Uvedomil som si, že kamera je ako žena, nemôžete jej klamať, hneď vás prekukne, spozná falošnosť. A tak som sa pred kamerou správal úprimne, civilne. Prestal som sa jej báť a prijala ma medzi svojich blízkych,“ opísal začiatky svojej filmovej kariéry čerstvý držiteľ Hercovej misie Zdeněk Svěrák. Od roku 1969, keď s filmom začínal, nakrútil 70 celovečerných a 10 dokumentárnych snímok.

Mnohé filmy, v ktorých hrá, aj tie, ktoré ako scenárista napísal, sa stali kultovými. Vytvoril legendárneho českého „hrdinu“ Járu Cimrmana. A pre Česko po desaťročiach priniesol z Hollywoodu Oscara.

Jeden z najtalentovanejších českých hercov a scenáristov sa narodil 28. marca 1936 v Prahe. Pôvodne bol učiteľom českého jazyka, pôsobil aj ako rozhlasový redaktor. K dramatickému umeniu sa dostal ako spoluzakladateľ dnes už kultového Divadla Járy Cimrmana. V roku 1967

spolu s Ladislavom Smoljakom položili „základné kameň“ a vymysleli najväčšieho neexistujúceho českého hrdinu, ktorý žne u publika úspech a už vyše štyri desaťročia vypredáva DJC. Za sebou má Svěrák už 43 sezón v tomto divadle.

„Celý život pracujem s humorom. Nemusí to byť humor na rehotanie, niekedy stačí iba úsmev. Humor je jediná obrana proti smrti,“ povedal Zdeněk Svěrák na tlačovej konferencii.

Od začiatku 70. rokov sám, ale aj s Ladislavom Smoljakom písal námety a scenáre. Cimrmana previedli na plátno napríklad vo filme *Jára Cimrman ležící, spící*. Svěrák sa podpísal napríklad aj pod filmy *Marečku, podejte mi pero*, *Vrchní, prchni*, *Báječní muži s klikou*. Spolu s Jiřím Menzлом získali za film *Vesničko má středisková* prvú nomináciu na Oscara pre Česko po takmer dvoch desaťročiach.

Spolu s hereckými partnermi z *Vesničky*, maďarským hercom Jánosom Bánom a slovenským hercom Mariánom Labudom, rozdávali v Trenčianskych Tepliciach autogramy.

Filmy povestného „svěrákovského tandemu“ – otca Zdeňka Svěráka a syna Jana – získali najväčšie ocenenia. Pre celovečerný debut syna Jana napísal Zdeněk Svěrák scenár k filmu *Obecná škola*, vďaka ktorému sa vrátil do spomienok na vlastné detstvo i učiteľské roky. Film bol v roku 1991 nominovaný na Oscara v kategórii najlepšieho zahraničného filmu. Na zlatú sošku si však otec a syn museli ešte chvíľu počkať. Napokon Oscara získali za film *Kolja* v roku 1997. A to nebola jediná svetová cena za snímku, v ktorej Zdeněk Svěrák stvárnil aj hlavnú úlohu. Film získal napríklad aj Zlatý glóbus.

Vítazi Art Film Festu 2011

Devätnásť ročník Art Film Festu, ktorý sa konal od 17. do 25. júna v Trenčianskych Tepliciach a Trenčíne, sa úspešne skončil slávnostným záverečným ceremoniałom. Tvorcovia víťazných snímok si na ňom prebrali ocenenia.

Hlavnú cenu Art Film Festu, Modrého anjela za najlepší film, získal ruský film *Stichnuté duše (Ovsianki)* režiséra Alexeja Fedorčenko. Medzinárodná porota na čele s Jurajom Jakubiskom zvolila snímku za víťaznú pre jej „jedinú poetickú víziu a silné režisérské rozhodnutia“. Film zobrazuje poslednú rozlúčku so zosnulou manželkou tak, ako ju údajne praktizuje menšinová komunita Merjanov v stredozápadnej oblasti Ruska. Film už získal Cenu FILIPRESCI v Benátkach, ako aj cenu za najlepšiu réžiu a scenár na festivale v Mar del Plata.

Modrý anjel za najlepšiu réžiu putuje poľskému filmu *Miestnosť samovrahov (Sala samobójcow)* režiséra Jana Komasa. „Bojovný film naplnený osamotenosťou mladej generácie stratenej v modernej technológii v spoločnosti, ktorá sa vyrovnáva s problémami postkomunistickej éry,“ zhodnotila film päťčlenná medzinárodná porota. Snímka hovorí príbeh chlapca, ktorý má veľa priateľov, najkrajšiu frajerku, bohatých rodičov. Lenže jeden moment v živote zmení všetko. A chlapec sa začne izolovať. Čas trávi už len za počítačom vo virtuálnom svete. Nadviaže kontakt s dievčinou, ktorá ho uvedie do „miestnosti samovrahov“ – miesta, odkiaľ niet úniku.

Modrých anjelov za najlepšie herecké výkony získal česko-slovenský film slovenskej režisérky Zuzany Liovej *Dom*.

Bol vôbec prvým slovenským celovečerným otváracím i súťažným filmom v histórii Art Film Festu. Modrého anjela za najlepší ženský výkon získala slovenská herečka z filmu *Dom*, Judit Bárdos „za prirodzený a vierohodný výkon, ktorý je ťažiskom filmu a získava si naše srdcia“. Modrého anjela za najlepší mužský herecký výkon si prebral český herec z filmu *Dom*, Miroslav Krobot. Porota ho ocenila za „jemný, zdržanlivý výkon, ktorý sa divákovi prihovára minimom slov“.

Snímka *Dom* získala aj cenu Film Europe „za mimoriadny tvorivý čin mladého slovenského filmového tvorca, ktorý získal uznanie aj v zahraničí“. Nové ocenenie je spoločnou aktivitou Art Film Festu, mediálnej spoločnosti Film Europe a národného filmového televízneho kanálu Kino CS.

Špeciálne uznanie získal na Art Film Feste rakúsky film *Michael*, ktorý v Trenčianskych Tepliciach uvádzal osobne jeho režisér Markus Schleinzer. Snímka, ktorú vybrali aj do hlavnej súťaže v Cannes, hovorí o posledných mesiacoch spoluzitia pedofila s jeho zajatcom, malých chlapcom. „Odvážny film, ktorý predstavuje silný režisérsky debut,“ zdôvodnila porota. Šokujúci film získal aj Cenu primátora mesta Trenčianske Teplice. „Za odvahu a osobnostný postoj rozprávať o zložitej téme vizuálne striedmymi, a predsa filmársky výraznými prostriedkami, ktoré nútia diváka hľadať vlastný názor,“ znelo odôvodnenie.

Ďalšie špeciálne uznanie získal na Art Film Feste čínsky film *Zimné prázdniny (Han Jia)* režiséra Li Hongqia „za vizuálnu precíznosť, umeleckú štylizáciu, minimalizáciu a čierny humor“. Snímka o „nude v Číne“, ktorá je paródiou na typické ázijské meditatívne festivalové snímky, už má na konte Zlatého leoparda a Cenu FIPRESCI z festivalu v Locarne.

V Medzinárodnej súťaži hraných filmov sa o ceny Art Film Festu „popasovalo“ 15 filmov, z ktorých viaceré už získali ocenenia na známych festivaloch. O víťazoch rozhodovala porota pod vedením legendy slovenského filmu Juraja Jakubiska, jej členmi boli aj víťaz Modrého anjela za najlepšiu réžiu z minulého roka, izraelský režisér Samuel Maoz, mexický oscarový filmár Eugenio Caballero, americká filmová kurátorka Alissa Simon z festivalu v Palm Springs a chorvátsky kameraman Živko Zalar.

Modrého anjela za najlepší krátky film si z Art Film Festu odniesla 14-minútová švédka snímka *Tussilago* režiséra Jonasa Odella. Porota film ocenila „za osviežujúci prístup k filmovej práci, ktorou prehodnocuje žánrové konvencie a výrazne pretvára hranice medzi animovaným, dokumentárnym a hraným filmom“. Snímka zobrazuje príbeh dievčaťa, ktoré sa „namočilo“ do teroristickej akcie v 70. rokoch.

V Medzinárodnej súťaži krátkych filmov sa nachádzalo 44 snímok z celého sveta. O víťazovi rozhodla trojčlenná porota, v ktorej rozhodovala pedagogička Mária Ferenčuhová, prezident fínskeho Filmového festivalu v Tampere Jukka-Pekka a talianska filmárka Gaia Meucci.

(artfilmfest)

Dramaticky mladí 2011

V pondelok 20. júna 2011 sa počas Junior dňa festivalu Dotyky a spojenia v Martine odovzdali ceny súťaže dramatických textov autorov do 18 rokov Dramaticky mladí

2011. Druhý ročník súťaže vyhlásil na začiatku roka Divadelný ústav Bratislava. Do termínu uzávierky prišlo do súťaže až 38 textov od 36 autorov vo veku od 8 do 18 rokov. Oproti minulému, pilotnému ročníku súťaže sa počet prihlásených textov zdvojnásobil. Táto stúpajúca tendencia by mohla byť príslubom vzrastajúceho záujmu mladých ľudí o písanie dramatických textov a o divadlo samotné.

Porota súťaže Dramaticky mladí 2011 v zložení Daniel Hevier (spisovateľ), Ján Uličiansky (spisovateľ) a Lenka Dzadíková (divadelná kritička špecializujúca sa na divadlo pre deti) udelila tieto ceny:

V kategórii do 14 rokov:

1. miesto: Andrej Samuel Čermák: *Omyl komédie*
2. miesto: Katarína Kováčová: *Záchrana Jahodovej Jahody*
3. miesto: Lucia Čurillová: *Nečakaná pomoc*

V kategórii od 15 do 18 rokov:

1. miesto: Daniel Kazankov: *Nočný obraz*
2. miesto: Veronika Horňáková: *Kradnuté auto*
Lenka Roskošová: *Prines mi pivo*
3. miesto: Peter Hadvab: *Peniaze veria v spravodlivosť*

Súťaž Dramaticky mladí je súčasťou vzdelávacích projektov Divadelného ústavu určených deťom do 18 rokov so záujmom o dramatické písanie, ktoré realizuje v rámci medzinárodného projektu Platforma 11+ a pri ktorých spolupracuje s vybranými profesionálnymi divadlami na Slovensku.

Pod vedením skúsených lektorov a lektoriek pracovali deti, resp. mladí ľudia, celý rok v dielňach kreatívneho písania v Divadle Andreja Bagara v Nitre (lektor Daniel Majling), v Bábkovom divadle Žilina (lektor Peter Palik), v Bábkovom divadle na Rázcestí v Banskej Bystrici (lektorka Iveta Škripková), v Bibiane (lektorka Eva Čárska) a Štúdiu 12 (lektor Miro Dacho) v Bratislave.

Súčasťou včerajšieho slávnostného odovzdávania cien súťaže bola aj prezentácia týchto dielní. Inscenované čítanie textov detí, ktoré v dielňach vznikli, nápadito predviedli, sprevádzaní veľkým záujmom prítomných divákov, herci a herečky z bansko-bystrického Bábkového divadla na Rázcestí, Bábkového divadla Žilina a v rámci dielne Štúdia 12 poslucháči VŠMU.

(DÚ)

Odišla Hana Sarvašová

Dňa 20. júla 2011 odišla vo veku 84 rokov v Kanade bývalá členka Činohry SND, herečka Hana Sarvašová.

Hana Sarvašová, rodená Hertlová, sa narodila 9. marca 1927 v Bratislave. V detstve sa venovala tancu, no jej ďalšie kroky ju nasmerovali do rozhlasu, kde stvárnila množstvo detských postáv. Dramatický potenciál ju napokon doviedol k štúdiu na dramatickom oddelení Štátneho konzervatória v Bratislave, ktoré absolvovala v roku 1946 pod vedením Andreja Bagara. Jej prvou kreáciou na javisku Slovenského národného divadla bola postava Aquilar v inscenácii Molinovej hry *Don Gil – Modrý kavalier* (réžia: František Krištof Veselý, premiéra v roku 1945).

Počas nasledujúcich dvadsiatich sezón stvárnila na doskách Činohry SND množstvo postáv – Kristínu v Čapkovej *Veci Makropulos* (réžia: Ivan Lichard), Lízu z Gribojedovových *Útrap z rozumu* (réžia: Jozef Budský), Fanchettu z Kruczkowského *Nemcov* (réžia: Janusz Warnecki), titulnú rolu v *Dievčati s bielymi vlasmi* (réžia: Ivan Lichard), Aničku v Tajovského *Ženskom zákone* (réžia: Andrej Bagar), po boku Ladislava Chudíka stvárnila Oľu v Kornijčukovej hre *Chirurg Platon Krečet* (réžia: Ivan Lichard), v alternácii s Máriou Kráľovičovou vytvorila Salome v legendárnej inscenácii Hviezdoslavovej tragédie *Herodes a Herodias* (réžia: Janko Borodáč), ktorou sa v roku 1955 slávnostne otvárala nová budova Divadla Pavla Országha Hviezdoslava. Rovnako významnou sa pre Hanu Sarvašovú stala postava Komisárky vo Višnevského *Optimistickej tragédii* (réžia: Jozef Budský) a svoj komediálny potenciál prejavila v Palárikovom *Inkognite* ako slúžka Borka (réžia: Karol L. Zachar) či ako stará dievka Babakinová v Čechovovom *Ivanovovi* (réžia: Jozef Budský). Spolu s Ladislavom Chudíkom, Máriou Kráľovičovou, Zdenou Gruberovou, Júliusom Pántikom, Ivanom Rajniakom a mnohými inými tvorili jednu hereckú generáciu. Jej tvorivé divadelné úsilie však bolo ukončené v roku 1964, keď sa spolu so svojim druhým manželom rozhodla emigrovať do cudziny. Po krátkom pobyte v Rakúsku sa natrvalo usídlili v kanadskom Toronte.

Pre herectvo Hany Sarvašovej bol charakteristický temperamentný prejav, komediálny talent, ale i racionálny odstup a sugestívna dramatickosť. Často sa spomína jej schopnosť našťudovať tzv. záskok za pár hodín a naplno vytvoriť javiskovú kreáciu.

Po dlhej a ťažkej chorobe jej srdce navždy dotĺklo dňa 20. júla 2011 v Toronte.

Češť jej pamiatke!

(DÚ)

Balet SND na vychýrenej scéne milánskej La Scaly

Na prelome rokov 2011 a 2012 odchádza baletný súbor Slovenského národného divadla (SND) na umelecké turné do Talianska. Od decembra 2011 do februára 2012 uvedie vyše 50 predstavení. Na trase sú významné talianske divadlá od severu krajiny až po Neapol.

Vedenie SND dostalo práve v týchto dňoch potvrdenie talianskej agentúry, že medzi najvýznamnejšie zastávky bude patriť hosťovanie na doskách Teatro alla Scala v Miláne, kde sa súbor predstaví romantickým baletom *Giselle*, príbehom prostej dievčiny, ktorá sa zamiluje do muža vznešeného pôvodu, aby za to zaplatila daň najvyššiu.

Tento titul mal premiéru v SND v novembri minulého roka. Konceptcia baletnej inscenácie v choreografii a réžii Ondreja Šotha prináša do pohybového stvárnenia nový pohľad – snaží sa vrátiť príbeh do reálií a súvislosti, v ktorých sa odohráva. Medzi tvorcov, ktorí ozvláštnili pôvodnú verziu, patria popri Ondrejovi Šothovi aj Juraj Kubánka, Natália Horečná, Michajlo Novikov a Liudmyla Zhytnyková. Tanečný prejav umocňuje emocionálna hudba Adolpha Charlesa Adama.

(SND)

Herečka Elena Petrovická sa dožíva 70 rokov

Elena Petrovická patrí k nevela herečkám, ktoré už na začiatku svojej hereckej kariéry mali šťastie na veľké divadelné príležitosti. Rovnako úspešne hrávala aj v mnohých televíznych a rozhlasových inscenáciách. Herečka sa narodila 31. júla 1941 v Bratislave a dožíva sa 70 rokov.

Po absolutoriu štúdia herectva na bratislavskej VŠMU prijala v roku 1962 angažmán v martinskom Divadle Slovenského národného povstania.

V prvých rokoch zaujala predovšetkým interpretáciou mladých dramatických hrdiniek, ako boli Katarína v Ostrovského *Búrke* (1963), ale aj Nina v Lermontovovej *Maškaráde* (1965) či Beatrice v Shakespearovej komédii *Mnoho kriku pre nič* (1967). Aj v neskorších rokoch intenzívne rozvíjala svoje dramatické danosti, zmysel pre divadelný kontrast a výraznú javiskovú reč rovnako v dramatickom, ako aj komediálnom žánri. Také boli predovšetkým jej Elmíra v Molièrovom *Tartuffovi* (1973), Dorippa v Plautovej *Kupeckej komédii* (1979), ale aj Košárička v Hollého *Kubovi* (1981), Mešťanostová v Gogolovom *Revízorovi* (1984), vrchná sestra Ratchedová v adaptácii Wassermanovho románu *Eniki beniki...* (1985) či Obermüllerová v Zuckmayerovom *Hajtmanovi z Köpenicku* (1987).

V roku 1987 dostala Elena Petrovická angažmán v činohre bratislavskej Novej scény, kde s úspechom nadviazala na svoje najlepšie kreácie z minulosti postavami Dotty Otleyovej v inscenácii Fraynovej situačnej komédie *Sardinky, na scénu, prosím...* (1987) či Karolíny v Moreauovej a Sardouovej komédii *Dáma z práčovne* (1991). Nateraz jej poslednou úspešnou divadelnou rolou bola Lucette Guatierová vo Feydeauovej komédii *Taká ženská na krku*, ktorú v roku 1993 pohostinsky vytvorila v činohre zvolenského Divadla J. G. Tajovského.

(DÚ)

Nevyhadzujte staré divadelné fotografie

Divadelný ústav prichádza s výzvou smerovanou priaznivcom divadla a pamätníkom, aby pomohli pri mapovaní divadelnej histórie.

Máte doma staré divadelné fotografie? Divadelný ústav Bratislava pri príležitosti otvorenia výstavy *Ako sa uchováva pominuteľnosť* vyzýva majiteľov starých divadelných fotografií (najmä z obdobia pred rokom 1945), aby ich priniesli priamo do Divadelného ústavu, na Jakubovo námestie 12, a pomohli tak pri budovaní jeho zbierok.

Prosíme, aby ste sa dopredu ohlásili buď e-mailom na adresu dana.tomeckova@theatre.sk, alebo telefonicky na číslo +421 2 20487501.

(OVV)

Oslavy Slovenského národného povstania

Slovenské národné povstanie (SNP) si Slováci tento rok pripomínajú na viac ako dvoch stovkách akcií, na centrálnych oslavách 29. augusta v Banskej Bystrici sa očakávala účasť prezidenta Ivana Gašparoviča, predsedníčky vlády Ivety Radičovej (SDKÚ-DS), ako aj podpredsedov Národnej rady (NR) SR Pavla Hrušovského (KDH) a Roberta Fica (Smer-SD). Na spoločnej tlačovej konferencii Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov (SZPB) a Múzea SNP o tom informovali predseda SZPB Pavol Sečkář a riaditeľ Múzea SNP Stanislav Mičev.

Podľa Mičeva sa na oslavách v Banskej Bystrici očakávajú príhovory všetkých zúčastnených politických špičiek, po ktorých by mal vystúpiť za SZPB predseda Sečkář. „Slovenské národné povstanie vytvára hodnotový základ moderného Slovenska. Je preto dôležité, že osláv povstania sa zúčastňujú vrcholní štátni predstavitelia,“ povedal tajomník Ústrednej rady SZPB Roman Hradecký. Dodal, že množstvo spomienkových aktivít, ktoré prebiehajú často na úrovni jednotlivých obcí, je dôkazom, ako hlboko je tradícia SNP spätá so životom Slovákov. SZPB sa podľa neho tento rok sústredil na tri desiatky podujatí. Podľa Sečkářa zatiaľ prebiehajú dôstojne a bez provokácií, ktoré by ich narušovali.

„Záujem mládeže o SNP sa v posledných rokoch markantne zvyšuje. Je veľa mladých ľudí, ktorí sa angažujú prostredníctvom občianskych združení,“ doplnil Mičev. Tohoročné oslavy v Banskej Bystrici sú podľa neho prepojené s leteckými dňami na Sliači, kam Múzeum SNP umiestni obrnený vlak Štefánik. „Slovenská letecká agentúra s našimi vzdušnými silami zabezpečuje 29. augusta prelet nielen stíhačiek, ale aj účastníkov leteckých dní, nad Múzeom SNP,“ upozornil Mičev. V areáli múzea bude prezentácia techniky Ozbrojených síl SR, ale aj historickej vojenskej techniky. Mičev očakáva v prípade pekného počasia účasť podobnú minuloročnej, teda okolo 10 000 ľudí. Zvlášť oceňuje tradične vysoký počet zastupiteľských úradov iných krajín, ktorých tento rok očakávajú dve desiatky, od Spojených štátov a Ruska až po vzdialenú Indonéziu a po prvý raz aj Egypt.

Na otázku, či sa SZPB zúčastní 29. augusta protestných akcií proti buste Ferdinanda Ďurčanského v Rajci, Hradecký odpovedal, že v tomto meste sa koncom augusta uskutočnia viacero akcií. „Samotné mesto Rajec organizuje oslavy SNP 26. augusta, tých sa zúčastníme. Čo sa týka protes-

tov 29. augusta, tam sa podľa našich informácií pripravujú tri podujatia,“ vysvetlil. Prvz z nich budú podľa neho robiť mladí aktivisti, ktorí sa možno pokúsia bustu opäť zahaliť, ďalšiu akciu pripravuje KSS. „29. augusta o 16 00 hod. pripravuje akciu hnutie Human, kde by sa mali zúčastniť zástupcovia veľvyslanectiev Ruska, USA a zrejme aj SZPB,“ doplnil Hradecký.

Sečkář reagoval aj na novinársku otázku, či SZPB organizuje vzdelávacie aktivity venované SNP aj na školách. „Robíme cez metodické oddelenia škôl rôzne školenia pre učiteľov, ale aj súťaže pre žiakov, kde môžu napísať články, básne,“ povedal Sečkář s tým, že tieto aktivity prebiehajú v priebehu celého roka, keďže samotné výročie SNP je v čase školských prázdnin.

Zároveň pripomenul, že zväz má 20 000 členov, z ktorých 4 000 sú priami účastníci bojov, a 35 členských organizácií. Dodal, že minulý rok sa po dlhom čase podarilo prvýkrát dosiahnuť, že do zväzu vstúpilo viac členov, ako ich ubudlo v dôsledku vysokého veku. „Žijeme z dotácie od štátu,“ poznamenal Sečkář s tým, že tento rok bola výrazne nižšia ako vlani. SZPB preto redukoval výdavky, okrem iného prepustil časť zamestnancov, napríklad v centrále z pôvodnej dvadsiatky ostalo len šesť ľudí.

SZPB sa tento rok podieľa na takmer troch desiatkach akcií, ktoré ľuďom pripomínajú odkaz SNP. Centrálna oslava SNP sa uskutočnia 29. augusta v Banskej Bystrici a zúčastnia sa ich okrem predsedu a tajomníka Ústrednej rady SZPB aj predsedovia a tajomníci oblastných organizácií zväzu. Aktivity pripomínajúce povstanie však prebiehajú už od začiatku leta.

Prvou významnou akciou spojenou s oslavami SNP bol Prechod SNP hlavným hrebeňom Nízkyh Tatier v dňoch 3.-9. júla 2011. Po pamätných miestach SNP Telgárte, Kráľovej holi, Homôlke, Čertovici, Ďumbieri, Chabenci, Laticborskej holi, Prašivej, Donovaloch a v Španej Doline spolu kráčalo 137 jeho účastníkov. Ich zastúpenie bolo zaujímavé: Česi, Nemci, Švajčiari, Angličania, Američania, Kanadania a ľudia z ďalších krajín.

Slovenské národné povstanie si pripomenuli účastníci stretnutia v Lehote pod Vtáčnikom 30. júla, významnou akciou bolo Stretnutie generácií 13. augusta vo vypálenej obci Kalište. Čestný predseda SZPB Ján Husák a predseda zväzu Sečkář sa 20. augusta zúčastnili pochodu v Skýcove Zlatne, o deň neskôr bola spomienková akcia v Spišskom Bystrom.

Nasledoval 24. augusta Bardejov s účasťou tajomníka Ústrednej rady SZPB Romana Hradeckého, 26. augusta sa trojčlenná delegácia SZPB zúčastnila spomienky v Bratislave. V ten istý deň prebehli spomienkové akcie s účasťou zástupcov SZPB v Medzilaborciach, Nitre, Rimavskej Sobote, Zvolene, Leviciach, Strečne, Prievidzi a v Humennom, 27. augusta na nich nadviazalo stretnutie na Jankovom vršku a v starej Lubovni. Deň pred centrálnymi oslavami v Banskej Bystrici sa uskutočnilo v Magale Stretnutie generálov, oslavy v Rohu pri Lubine, Martine, v Prašniku, Dúbrave, Pustej Vsi, v Partizánskej Lupči, v obci Lubeľa, v Dúbrave, vo Svidove a v Banskej Štiavnici, kde sa zúčastnil aj predseda SZPB.

Súčasne s centrálnymi oslavami sa konali 29. augusta, v deň výročia vypuknutia SNP, aj akcie v Trebišove, Snine, Trnave, v Liptovskom Jáne a v Makove.

Euroval koalícia odsunula

Rozhodnutie o zvyšovaní eurovalu a pomoci Grécku prenechalo Slovensko ostatným krajinám únie. Koaliční lídri sa dohodli, že Slovensko odsúhlasí dokumenty o eurovale ako posledné. Premiérka Iveta Radičová (SDKÚ) nemá dostatok hlasov na ich schválenie v parlamente. Predseda SaS Richard Sulík stále neustúpil zo svojho nesúhlasného postoja.

„Potrebujeme čas na rokovania,“ povedala Radičová. Sulík sa spolieha, že zvyšovanie eurovalu stopne iná krajina eurozóny.

Pomoc Grécku by nemuseli schváliť viaceré štáty. Dohoda medzi Gréckom a Fínskom, ktoré si dohodlo záruky za svoju časť pôžičky, sa nepáči Rakúsku, Holandsku, Slovensku, Slovinsku, Estónsku ani Nemecku. Namietajú, že sa tým menia podmienky na pomoc, ako ju spolu schválili.

Euroval

- akciová spoločnosť pre zadlžené krajiny, peniaze získali Íri aj Portugalci;
- úverová kapacita je 255 miliárd eur, má sa zvýšiť na 440 miliárd;
- naša záruka má stúpnuť zo 4,4 na 7,7 miliardy eur. Trvalý euroval (od júla 2013): okrem záruk sa ráta aj s hotovostným vkladom. Slovensko má vložiť 659 miliárd eur za päť rokov.

„Cieľom nie je lámať partnera cez koleno,“ povedala po rokovaní premiérka Iveta Radičová (SDKÚ) o postoji SaS.

Oznámila, že Slovensko pristúpi k ratifikácii ako posledné z členských krajín Európskej únie. Nespresnila, kedy by sa tak mohlo stať.

Predseda SaS Richard Sulík dúfa, že sa o veci nerozhodne do konca roka. „Trebá to naťahovať. Keď už je Slovenská republika malá na to, aby to dokázala ovplyvniť.“

Pôvodne minister financií Ivan Mikloš (SDKÚ) žiadal rýchle rokovania v koalícii aj vo vláde. Začiatkom augusta tvrdil, že zvyšovanie eurovalu treba schváliť v Národnej rade ešte pred termínom, na ktorom sa pôvodne štáty EÚ dohodli.

Tým bol koniec tohto roka, neskôr sa začalo hovoriť o konci septembra. „Po turbulentnej situácii na trhoch sa ukázalo, že bude potrebné, aby to bolo schválené v parlamente čo najskôr,“ hovoril Mikloš.

Pre nesúhlas SaS so zmenami v eurovale začali niektorí členovia KDĽH spomínať pád vlády. SaS však zo svojej pozície neustupuje.

Minister obrany Lubomír Galko v pondelok povedal, že SaS v žiadnom prípade neustúpi. A ak by sa tak stalo, vážne by uvažoval o odchode zo strany.

Šéf Mosta-Hídu Béla Bugár ešte pred začiatkom stretnutia predsedov vládnych strán s premiérkou hovoril, že úspechom bude, ak dospejú k tomu, že je šanca sa dohodnúť.

Sulík pripomenul Bugárovi programové vyhlásenie vlády, kde sa koalícia zaviazala, že bude presadzovať sprísnenie podmienok v Európskej únii pre krajiny, ktoré robia nezodpovednú hospodársku politiku.

Premiérka je s dohodou spokojná. Vidí v nej priestor na diskusie, ktoré považuje za zásadné.

Slovensko bude ratifikovať ako posledné nielen zvýšenie eurovalu, ktoré má pomôcť zadlženému Grécku, ale aj vytvorenie trvalého eurovalu naplánované od júla 2013.

Radičová dodala, že Slovensko bude podobne ako iné krajiny žiadať záruky za pôžičku Grécku, takzvaný kolaterál.

„Slovenská republika od začiatku deklaruje, že toto je zásadná podmienka na to, aby ďalej ratifikovala dokumenty.“

(ao)

Pamiatka na obeť augustových udalostí 1968

Naša sloboda si vyžiadala životy mnohých ľudí a boj o jej udržanie je stále aktuálny, pripomenul prezident Ivan Gašparovič, ktorý v Bratislave pri pamätných tabuliach venovaných augustovým udalostiam roku 1968 uctil obeť 21. augusta.

„Odpúšťaj a nezabúdaj! Je to už história, ale história, ktorá nás v mnohom poučila a nabáda nás vážiť si to, čo nám priniesli dni po roku 1989. Stali sme sa slobodnými, ale nebolo to len tak. Za ten čas stratili mnohí ľudia život a my sme tu ostali preto, aby sme za to, za čo padli, bojovali,“ povedal prezident.

Bojovať za slobodu však už dnes podľa hlavy štátu neznamená používať zbrane, ale to, čo nám umožňuje demokracia.

„Slobodou, uznávaním slobody, rovnosťou, uznávaním rovnosti a samozrejme aj solidaritou, ktorá je dnes veľmi potrebná,“ konštatoval.

V noci z 20. na 21. augusta 1968 vtrhli vojská Varšavskej zmluvy bez Rumunska do Československej socialistickej republiky. Jednotky Poľska, Maďarska, Bulharska a NDR sa neskôr stiahli, ZSSR rozmiestnil svoje vojská na území ČSSR. Sovietske vojská sa stiahli až v roku 1991.

Nádeje vkladané do obrodného demokratizačného procesu v komunistickej strane a spoločnosti boli intervenciou zmarené a nastúpila politika normalizácie.

Okupácia si vyžiadala desiatky mŕtvych a stovky zranených a veľké ekonomické straty.

(ao)

Amazon otvoril v Bratislave podporné centrum

Spoločnosť Amazon.com, Inc. otvorila v Bratislave podporné centrum pre predajcov. Na slávnosti sa zúčastnili aj poradca ministra hospodárstva SR Martin Chren a generálny riaditeľ Slovenskej agentúry pre rozvoj investícií a obchodu (SARIO) Róbert Šimončíč. Do konca roka 2012 by americká spoločnosť mala vytvoriť viac ako 200 pracovných miest. Informoval o tom rezort hospodárstva.

Nové podporné centrum pre predajcov bude dopĺňať existujúce centrá v Nemecku a Írsku a bude napomáhať obchodným rokovaniam s cieľom pomôcť predajcom Amazonu byť úspešnejší so svojimi firmami. Tovar predaný cez týchto predajcov predstavuje 30 % všetkých objednávok uskutočnených na stránke Amazon.

„Teší ma, že za taký krátky čas od skončenia našej roadshow v USA sa Amazon etabloval na Slovensku. Je to odraz zlepšovania podnikateľského prostredia v SR. Chceme dosiahnuť, aby sa zo Slovenska stala najatraktívnejšia krajina pre investície v rámci strednej a východnej Európy,“ povedal Chren.

Amazon.com patrí medzi 500 najväčších amerických spoločností, svoje sídlo má v meste Seattle. Na webe sa predstavila v júli 1995 a v súčasnosti je najväčším internetovým predajcom na svete.

Sokolská župa rakouská
1010 Wien, Drachengasse 35
www.sokol-wien.com
e-mail: sokol@sokol-wien.at
Starosta:
Dr. Thomas FREY-MATERNA
e-mail: materna@aon.at
Čestný starosta:
Dipl. Ing. Jiří NOVÁČEK
e-mail: novacek.wien@aon.at
Tel./fax: ++43 1 604 87 04

Sokol informuje
Jako tělovýchovný spolek s dlouholetou tradicí Vám Sokol nabízí sportovní hodiny vedené školenými vedoucími s velkou praktickou zkušeností.

Přijďte se podívat, srdečně Vás zveme!

Náčelnictvo a cvičitelé Sokolské župy rakouské

Informace:

s. Marie Píbilová, tel. 330 97 87
s. Irena Floriánová,
tel. 0650/90 194 90

Sokolský adresář:
www.sokol-wien.com

Česká obec sokolská
Tyršův dům – Újezd 450,
118 01 Praha 1
Tel.: ++420 257 007 111
Fax: ++420 257 320 580
www.sokol.eu

Sokol Vídeň XX

Helena Rybáková
tel. 01/332 46 10

Cvičení rodičů s dětmi

Cvičíme
každé pondělí
16:30 – 17:30

Bližší informace:
Mag. I. Mühlbergerová
tel.: 480 49 14

Župní družstvo volejbalu (vedoucí odboru Anton Florián, tel. 01/586 86 86)
23, Anton-Baumgartner-Strasse – kulatá hala Alt-Erlaa

Čtvrtek	19:30 – 21:00	odbíjená (muži)
---------	---------------	-----------------

Župní trénink ve stolním tenise (info přes den: Pavel Vlček, tel. 01/86 99 297)
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Středa	19:00 – 21:00	stolní tenis
--------	---------------	--------------

Župní zdravotní cvičení
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Úterý	16:00 – 17:30	ženy a muži
-------	---------------	-------------

Sokol Vídeň I/V

3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Úterý	19:30 -	rekreační volejbal
-------	---------	--------------------

Sokol Vídeň II

2, Blumauergasse 2 – tělocvična veřejné hlavní školy

Pondělí	18:00 – 21:00	muži
---------	---------------	------

Sokol Vídeň III/XI

Info (volejbal): N. Stěrbová, tel. 0650/967 80 80, e-mail: K.Sterba@gmx.at
3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Čtvrtek	19:00 – 21:00	gymnastika (ženy a muži)
---------	---------------	--------------------------

Sokol Vídeň X

Každou první středu v měsíci seniorské odpoledne od 15:00. Hosté vítáni.

Info: Werner Kallin, tel. 0699/19 68 20 53, e-mail: sokol-10@chello.at

10, Angeligasse 21 – sokolovna (tel. a záznamník: 01/600 20 20)

Úterý	17:00 – 18:00	tanečky pro malé děti Sokol X
	18:00 – 19:00	showdance Sokol X
	19:00 – 20:00	aerobic Sokol X
	20:00 – 22:00	fotbal Sokol X
Středa	18:00 – 22:00	Volejbal Sokol III (18:00-20:00, 20:00-22:00)
Čtvrtek	09:00 – 10:30	jóga Sokol X
Pátek	15:30 – 19:00	SVS (dorstenci, Sokol V U-17)
	19:00 – 21:00	SVS (Sokol V)

Sokolská jednota Tyrš XII/XV

Info: jar.hovorka@gmx.at, tel. 0699/12 68 12 46

Jednota cvičí v sokolovně 10, Angeligasse 21.

Pondělí	19:30 – 21:00	míčové hry (muži)
Čtvrtek	17:30 – 18:45	základní sport. gymnastika (žactvo 3-14 let)
	19:30 – 20:30	kondiční a posilovací cvičení na hudbu (ženy + muži)

Sokol Vídeň XVI/XVIII

17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Pondělí	16:30 – 17:30	cvičení rodičů s dětmi
	17:30 – 18:30	cvičení žactva
	19:00 – 21:00	trénink oddílu stolního tenisu
Středa	17:00 – 19:00	trénink oddílu stolního tenisu
Čtvrtek	19:30 – 21:00	cvičení žen
Pátek	18:00 – 19:15	cvičení žactva a stolní tenis
	20:00 – 22:00	cvičení mužů

Sokol Vídeň XXI (Info: karl.brousek@bmukk.gv.at)

21, Roda-Roda-Gasse 7

Úterý	18:00 – 21:00	gymnastika, míčové hry (ženy + muži)
-------	---------------	--------------------------------------

Upozornění!

Od letošního podzimu začne nácvik na slet, který se bude konat v červenci 2012 v Praze. Zájemci se mohou přihlásit u náčelnictva jednot.

Ohlédnutí:

Oslava maminek u žactva Sokola Vídeň XVI/XVIII

V pondělním cvičení jsme maminkám a babičkám připravili na jejich počest malou oslavu. Na závěr cvičební hodiny je děti uctily básničkami a s radostí jim předaly sestrou vedoucí připravené kytičky.

Sestra vedoucí Mühlbergerová popřála všem přítomným maminkám a babičkám (i prababičkám) hodně zdraví a radost z jejich ratolestí.

Kytičky obdržely také sestry vedoucí Helča Fárová, Danuška Frey-Maternová a sestra Ilonka Mühlbergerová. Obzvláště velkou radost udělala kytička bývalé vedoucí žactva sestře Blance Žmolové, která vždy se zájmem sleduje cvičení žactva.

Za odměnu překvapily naše maminky své děti malým lákavým (jako vždy zdravým) pohoštěním v naší sborovně.

Všem maminkám a babičkám přejeme vše nejlepší!
Nazdar!

Mb

Tradiční sokolské setkání v Oetzu 2011 – fotoreportáž

Jarní veselice

26. června uspořádaly sokolské jednoty XII/XV v areálu české školy tradiční Jarní veselici. I když dvakrát zapršelo, byla nálada výtečná. Od grilu se vinula líbezná vůně grilovaného masa, ke zpěvu a tanci hrál krajan z Moravského Slovácka. Pro děti byly připraveny různé hry. Záběry z programu Jarní veselice byly 14. srpna vysílány na ORF kanálu 2, Vídeň.

Další český fotbalista do rakouské ligy

Nováček rakouské nejvyšší soutěže Admira Wacker Mödling (respektive FC Trenkwalder Admira) získala kromě zkušeného záložníka Patrika Ježka, působícího dříve v týmu Red Bull Salzburg, ještě další českou posilu. Stal se jí dvaadvacetiletý záložník Martin Zeman, který do rakouského mužstva odešel na roční hostování ze Sparty Praha. Martin Zeman nastupoval v základní sestavě letenských již od svých osmnácti let a před několika lety se o něj dokonce zajímala i juniorka Realu Madrid. Jenže nadějný mladíček náhlou slávou neunesl a následoval rychlý pád. Trenéři si začali stěžovat na jeho přístup k zápasům, naboural luxusní automobil a po ostré hádce se spartanským trenérem Chovancem byl dokonce přeřazen do B-týmu. V rakouské lize má však šanci znovu zahájit svoji kariéru ve vrcholovém fotbale a ukázat, co v něm je. Jeho agent dokonce prohlásil, že tým Admiry by mohl znamenat pro Zemana stejný odrazový můstek v cestě za nejvyššími fotbalovými metami, jako bylo mužstvo Rennes pro českou fotbalovou superhvězdu a brankáře Chelsea Petra Čecha. Na zkuš-

kách v Admirě však Zeman utrpěl menší svalové zranění, takže do prázdninových ligových soubojů ještě nenastoupil. Přesto věří, že bude nastupovat v příštích zápasech v základním kádru a stane se alespoň podobnou oporou mužstva Admiry, jako je jeho krajan Patrik Ježek. Toho však dosáhne jedině tehdy, když skutečně změní své dosavadní chování a prokáže, že i lidsky stačil dozrát. Pak se možná stane i jednou z hvězd rakouské fotbalové ligy a postupně se i probouje do některého z předních světových týmů, pravidelných účastníků Ligy mistrů.

(MaFr)

Moravský tým do rakouské hokejové ligy

Celkem deset sezón strávilo mužstvo Orli Znojmo v české nejvyšší hokejové soutěži. Jenže pak přišly finanční obtíže a před dvěma roky vedení klubu prodalo práva na účast v české extralize HC Kometě Brno a přesunulo ho do nižší soutěže – první ligy. Fanoušci pád nesli velmi těžce a projevil se to výrazně i na návštěvnosti jednotlivých utkání. Navíc rozdíl mezi úrovní české extraligy a první ligy je velice markantní. Složitou situaci se tým nakonec rozhodl řešit přechodem do rakouské hokejové soutěže, kde již dnes hrají i mužstva ze Slovinska, Maďarska nebo Chorvatska. Orli uzavřeli s vedením rakouské mezinárodní ligy (EBEL) smlouvu o minimálně tříletém působení v této soutěži. Jak přitom řekli představitelé moravského klubu, není pro ně cesta zpět, protože by museli začít svou pouť od těch nejnižších soutěží. S přechodem A-mužstva do rakouské ligy přitom souhlasili jak hráči, kteří se těší na utkání s kvalitnějšími týmy, než jaké nabízí první česká liga, tak sponzoři, pro které je start znojemských Orli v EBEL velkou příležitostí. Český svaz ledního hokeje změně nijak nebránil, oficiálně však nemusel znojemským dávat souhlas. Orli, respektive A-mužstvo mužů, totiž bude oficiálně registrováno v Rakousku a bude spadat pod pravomoc rakouských hokejových funkcionářů. Pro hráče to znamená, že oficiálně odejdou do zahraničí. Těžko se dá nyní odhadnout, jakou šanci uspět znojemští Orlové v rakouské lize mají. Sami představitelé moravského týmu upozorňují, že všechny současné týmy EBEL by v České republice byly schopny hrát nejvyšší soutěž a nepropadly by. Pro znojemské bude tedy každý zápas skutečně tvrdou zkouškou. Na druhé straně však budou moci využívat velké zázemí mládežnického hokeje, které je v zemi mnohonásobných mistrů světa přece větší než v samotném Rakousku, o Maďarsku či Chorvatsku nemluvě. V rakouské lize se přitom Orli chtějí opírat především o české hráče včetně znojemských odchovanců. Před sezónou je posílil například dříve extraligoví brankáři Filip Landsmann (Pardubice) a Lukáš Sáblik (Karlovy Vary) nebo slovenský útočník ze Zvolena Peter Pucher. Nakupování starších hvězd ze Skandinávie či Kanady totiž představitelé klubu považují za nadbytečný luxus. Přesto věří, že i s týmem bez nějakých zvukných cizokrajných jmen dokážou znovu domácí diváky přitáhnout do hlediště a jejich stadion bude při utkáních plný zrovna tak, jako býval za nejslavnější éry znojemského hokeje, kdy třeba v extraligovém ročníku 2005-2006 skončili na skvělém bronzovém místě. I krajané v Rakousku snad získají ve znojemských Orlech tým, kterému by mohli s radostí fandit a nemuseli přitom propadat po každém utkání nejčernějším pocitům zmaru a méněcennosti.

(MaFr)

Milan Fukal opustil Kapfenberg

Obránce Milan Fukal opustil po třech letech rakouský Kapfenberg. Fukal sice nosil v Kapfenbergu kapitánskou pásku, byl spokojen, ale nedohodil se s vedením na podmínkách další sezóny. Již minulý rok mu byl plat snížen o čtyřicet procent, další snižování bylo již neúnosné. Když byl v Rakousku, viděl rodinu dvakrát za měsíc, vždy na jeden den. A moc mu chyběla. Ještě by chtěl hrát českou ligu a je přesvědčen, že na ni má.

Česká tenistka Petra Kvitová vyhrála Wimbledon

První grandslamový titul získala po skvělém finále, v němž zdolala Rusku Marii Šarapovovou 6:3 a 6:4. Na trávě v londýnském All England Clubu navázala po třinácti letech na triumf Jany Novotné. Květa Peschkeová k tomu přidala vítězství ve wimbledonské čtyřhře a Iveta Benešová vyhrála smíšenou čtyřhru.

Jednadvacetiletá Kvitová získala za životní úspěch přemii 1 milionu jednoho sta tisíc liber a v žebříčku WTA bude poprvé v kariéře sedmá. Hráčka z Fulneku se stala třetí českou rodačkou, která zvítězila ve Wimbledonu. Před ní to dokázaly jen Martina Navrátilová a Jana Novotná.

Na tabuli vítězů se objevilo i další české jméno – Květa Peschkeová spolu se Slovincou Katarinou Srebotnikovou ovládly čtyřhru, když porazily německo-australský pár Sabine Lisická, Samantha Stosurová po setech 6:3 a 6:1. I Květa Peschkeová měla ohromnou radost ze svého prvního grandslamového triumfu v kariéře. K vítězství jí prý pomohla finálová zkušenost z loňského ročníku.

Třetí český titul v letošním ročníku tenisového Wimbledonu získala Iveta Benešová, která s Rakušanem Jürgenem Melzerem vyhrála smíšenou čtyřhru.

Petře Kvitové bylo v rodném Fulneku uděleno čestné občanství. Dosud jediným čestným občanem šestitisícového města na Novojičínku byl pedagog Jan Amos Komenský.

Oldřich Machač (65) je po Jaroslavu Jiříkovi a Eduardu Novákovi dalším československým hokejistou, který letos zemřel

Za československou reprezentaci odehrál brněnský rodák Oldřich Machač 293 mezistátních utkání, více jich má na kontě jen Jiří Holík. Důrazný zadák začal s hokejem v Prostějově, později přešel do Brna, kde strávil většinu kariéry. V reprezentaci vytvořil legendární dvojici s Františkem Pošpíšilem. Z mistrovství světa měl zlaté medaile z let 1972,

1976 a 1977, na olympijských hrách pomohl vybojovat dvě stříbra a bronz. V roce 1999 byl uveden do Síně slávy světového hokeje a v listopadu 2008 byl uveden do Síně slávy českého hokeje.

Zemřel legendární cyklistický komentátor Robert Bakalář

Po dlouhé nemoci zemřel Robert Bakalář, slavný hlas z televizních obrazovek, který provázel fanoušky při největších etapových závodech světa Giro d'Italia, Tour de France či španělské Vuelte. Legendárnímu cyklistickému novináři bylo jednadsmesát let.

Češi ani Slováci v kvalifikaci na fotbalové EURO nepřesvědčili

V zářijových kvalifikačních zápasech o postup na evropský fotbalový šampionát, který se příští rok uskuteční v Polsku a na Ukrajině, čeští ani slovenští fotbalisté zrovna nezazářili. Česká reprezentace na poslední chvíli zachraňovala remízu 2:2 ve skotském Glasgow. Zápas poznamenala kontroverzní rozhodnutí hlavního sudího, který neodpískal po jedné penaltě na každé straně, vyrovnávací gól ČR pak padnul z pokutového kopu po nafilmovaném pádu českého útočníka. Češi se remízou přiblížili druhému místu ve skupině, a tedy i baráži o postup na šampionát, ke které by jim měl dopomoci i pouhý bod z venkovního utkání s Litvou.

Fotbalisté Slovenska si užili pořádnou ostudu, když podruhé v tomto kvalifikačním cyklu prohráli s fotbalovým trpaslíkem Arménií, tentokrát na domácím hřišti vysoko 0:4. Tento výsledek znamená pro Slováky velkou komplikaci v boji o postup na závěrečný šampionát – ani dvě vítězství z posledních dvou zápasů jim nemusí zaručit, že se podívají alespoň do baráže.

Špotáková trefila stříbro, zbytek výpravy bez medailí

Letošní mistrovství světa v atletice, které proběhlo v jihokorejském Tegu, si česká ani slovenská výprava za rámeček rozhodně nedá. Jediný medailový úspěch si připsala česká oštěpařka Barbora Špotáková, která hodem dlouhým 71,58 metrů získala stříbrnou medaili. Českým atletům se i trochu lepila smůla na paty – výškař Jaroslav Bába skončil jen kvůli horšímu zápisu čtvrtý, stejné umístění si připsal i oštěpař Vítězslav Veselý, kterého od bronzu dělilo pou-

hých 19 centimetrů. I přes pouhou jednu získanou medaili hodnotí šéf české výpravy Tomáš Dvořák, bývalý několikanásobný mistr světa v desetiboji, účast na šampionátu veskrze pozitivně. Slováci do závěrečných bojů o medaile výrazněji nepromluvili.

Při hokejové tragédii v Rusku přišlo Česko a Slovensko o čtyři vynikající hráče

Ruský hokejový klub Lokomotiv Jaroslav postihla 7. září tragédie, když letadlo s jeho hráči krátce po vzletnutí z letiště havarovalo. Nehoda, nad kterou truchlí celý hokejový svět, si vyžádala čtyřiačtyřicet lidských životů, přežil jen

jeden člen posádky, který je však v kritickém stavu. Mezi oběťmi byli i čeští mistři světa Jan Marek, Karel Rachůnek a Josef Vašíček, zahynul i jeden z nejlepších slovenských hokejistů všech dob Pavol Demitra. Příčiny havárie se nadále vyšetřují, na vině však bude nejspíše kombinace faktorů jako technický stav letadla, typ užívaného paliva a pochybení posádky. Na pražském Staroměstském náměstí, kde se obvykle slaví úspěchy českého týmu, teď probíhá pietní akce – fanoušci zde vzpomínají na opory svého týmu, krátkou zádušní mši zde odsloužil i pražský arcibiskup Dominik Duka. Smutní i Slovensko a Demitrova rodná Dubnica nad Váhom, kde na počest zesnulého pojmenují základní školu a zimní stadion.

VZPOMÍNKA

Jaroslav Drobny (12. 10. 1921, Praha – 13. 9. 2001, Londýn) byl amatérským tenistou a hokejistou československého národního týmu. Reprezentoval Československo v Davis Cupu, kde dosud drží rekord v počtu jedenácti vítězství ve čtyřhře spolu s Vladimírem Černíkem. V roce 1954 vyhrál Wimbledon, v letech 1951 a 1952 také French Open. Drobny držel zajímavý rekord, když hrál ve Wimbledonu pod čtyřmi různými národními identitami. V roce 1938, ve věku šestnácti let, hrál poprvé za rodné Československo. O rok později, po německé invazi a okupaci Československa, oficiálně reprezentoval Protektorát Čechy a Morava. Po druhé světové válce hrál ve Wimbledonu opět jako československý občan, ale po komunistickém převratu v roce 1948 opustil dne 11. července 1949 Československo. Drobny se neúspěšně pokoušel získat občanství Švýcarska, USA a Austrálie, až nakonec mu občanství nabídl Egypt, a tak hrál ve Wimbledonu za Egypt od roku 1950 do roku 1959, včetně svého titulu ve dvouhře v roce 1954. Je dosud jediný egyptský občan, který vyhrál tenisový turnaj Grand Slamu. Při svém posledním vystoupení ve Wimbledonu v roce 1960, ve věku osmatřiceti let, hrál za svoji

novou vlast – Velkou Británií. V roce 1983 vstoupil do tenisové Síně slávy. Zajímavostí je také fakt, že Drobny byl prvním levorukým vítězem turnaje v jeho historii.

PhDr. Augustin Pechlát (26. 8. 1877, Praha – 30. 9. 1941, Praha) byl českým činovníkem Sokola, účastníkem druhého odboje, publicistou a pedagogem. Jako publicista redigoval v letech 1921-1938 časopis *Cvičitel* a řídil vydávání *Tyršových spisů*. Ve své disertační práci z roku 1928 s názvem *Psychologie tělesných cvičení* vycházel z myšlenek Komenského, Tyrše a dalších a zaměřil se na klasický obsah sokolských cvičení z psychologického hlediska. Od června 1939 byl náčelníkem České obce sokolské a členem Sokolské revoluční rady. Po zákazu Sokola za okupace usiloval o převedení jeho činnosti do ilegality a o spolupráci s vojenskou odbojovou organizací Obrana národa. Byl členem tzv. ilegální pětky, nejvyššího řídicího orgánu sokolského odboje. 3. července 1941 byl zatčen gestapem a poté 30. září 1941 popraven v Praze-Ruzyni. Má pamětní desku na domě v Revoluční ulici č. 26 v Praze 1, kde žil.

Křesťanská solidarita

O tom, čo je solidarita a ako je potrebná na všetkých úrovniach každodenného života, snáď ani nie je potrebné písať. Nastúpime do autobusu, ktorý nie je plný. Na nasledujúcej zastávke pristúpia ľudia, autobus sa zaplní. Medzi stojacimi osobami je zopár starých či chorľavo vyzerajúcich ľudí. Pár sediacich vstane a ponúkne svoje miesto...

Ideme po ulici, pristúpi k nám žobrák s prosbou o halier. Väčšinou sa nás asi zmocní nedôvera a pochybnosti, či nejde o podvodníka, zaháľača, ale mnohokrát si povieme: niečo mu predsa len dám, ktovie, možno to naozaj potrebuje a mne pritom neubudne...

V Japonsku či na Haiti pustoší zemetrasenie, tisíce ľudí príde o život, tisíce sa síce zachránia, ale stratili dom, byty a celý majetok. V Somálsku sucho zničí celú úrodu. Celý svet sa potom zbiera a posielajú peniaze či rôzne materiálne veci a jedlo na pomoc postihnutým. Vďaka tejto pomoci sa aspoň čiastočne zmierni utrpenie ukrátených...

Niekedy nedokážeme možno rozlíšiť medzi zdvorilosťou, slušnosťou, ochotou a tým, čo odborné nazývame solidarita. Ale určite nieto človeka, ktorý by nevedel, čo solidarita je a ako ju v určitých životných okolnostiach potrebujeme všetci. Solidaritu teda nielenže sami potrebujeme a často i konzumujeme, solidaritu jednoducho sami rozdáваме – buď nám bola prirodzeným spôsobom do určitej miery vrodená, alebo sme ju nadobudli na základe výchovy, prostredia či osobných skúseností. Solidarita je jednoducho fenomén, ktorý existuje. Aký je teda rozdiel medzi takouto bežnou solidaritou a medzi kresťanskou solidaritou?

Vždy som hovorieval, že ľudskosť je akoby predstupeň k tomu, čo nazývame kresťanský spôsob života. Nemôžem byť dobrým kresťanom, ak som predtým nebol dobrým človekom. Lenže to sú tak trochu spojené nádoby a platí to i naopak. Ako človeka ma vždy niečo inšpiruje, vždy mi niečo dáva vyšší zmysel a to duchovné, to dobré a krásne sa potom odráža reflektívnym spôsobom v mojom živote.

Ktosi múdry raz napísal, že človek si musel v minulosti najskôr odžiť zákony divočiny, zákony silnejšieho a mocnejšieho. Až potom musel vymyslieť zákon a právo, lebo ináč by musel žiť v neustálom strachu a napätí, že niekto iný, mocnejší ho olúpi či zavraždí. To samo o sebe však ešte nestačí. So zákonom prišla potreba ešte čohosi viacej – spoločnosť ovládaná právom, zákonom je spoločnosť chladná. Tak vznikla filozofia a teológia. Ony život ľudí nielen zušľachtujú a zduchovňujú, ale vnášajú doň i čosi, čo nazývame solidarita, súcit, ba dokonca láska. Dá sa však láska niekomu prikázať či nariadiť? Ak zoberieme vážne Evanjelium a Kristove slová, tak sa prikázať dá: „Milujte sa navzájom, tak ako som vás ja miloval“ (Ján 13, 34). „Milujte svojich nepriateľov a modlite sa za svojich prenasledovateľov“ (Mt 5, 44). „Ak milujete iba tých, čo vás milujú, akú to máte zásluhu?“ (Lk 6, 32). „Každému, kto ťa prosí, daj a od toho, kto berie tvoje veci, nežiadaš späť“ (Lk 6, 30). V takto ponímanej kresťanskej láske a solidarite ide teda o čosi viacej než len o solidaritu spôsobenú sympatiami či zdedenou výchovou.

Pri mojej poslednej návšteve Ríma tohto roku u kamaráta z mojich študentských čias, kňaza a profesora teológie Roberta som si živo uvedomil, čo kresťanská solidarita je a aké nezvyklé a výnimočné formy môže mať, len keď sa snažíme o to, aby sme ju praktizovali. V roku 1966 vzniklo v Ríme laické hnutie *Comunità di San Egidio*, pomenované podľa kostola *San Egidio* v rímskej štvrti *Trastevere*. Skupina ľudí inšpirovaná myšlienkami II. vatikánskeho koncilu o väčšom zapojení laikov – neklerikov – do života cirkvi a pri hľadaní nových ciest a foriem apoštolátu a evanjelizácie sa rozhodla spojiť svoje sily. Na rozdiel od vtedy vznikajúcej skupiny *Comunione e liberazione*, propagujúcej návrat k modlitbe, duchovným piesňam, kresťanskej dokonalosti podľa motto, čím je človek lepší, tým viacej sa páči Bohu a Boh ho obdarúva čoraz väčšími darmi, si začala „*komunita di San Egidio*“ všimnúť okolo seba tých, ktorí z rôznych dôvodov dokonalí neboli: nezamestnaných, narkomanov, ľudí prepustených z väzníc a neschopných integrovať sa do spoločnosti, ale i väzňov, žijúcich v opustenosti a izolácii, ba dokonca takých, čo sú odsúdení na smrť a čakajú na výkon trestu. K mnohým z takto odsúdených väzňov v komunistických krajinách i Číne sa nebolo vtedy možné dostať. Avšak k väzňom odsúdeným na smrť v USA vtedy i dnes prístup možný bol.

Môj priateľ Roberto ma zasvätil do jeho korešpondenčného vzťahu s väzňom odsúdeným na smrť v Kalifornii. Na smrť bol odsúdený v roku 1996 za údajné zavraždenie malého dieťaťa. Dnes sa píše rok 2011, tzn. že už pätnásť rokov žije v očakávaní realizácie rozsudku smrti. O možnosti korešpondencie sa Roberto dozvedel v roku 2006. Je univerzitným profesorom teológie, celý jeho pracovný deň je uprostred kníh a priprav prednášok. Okrem slávenia ranej omše spolu s inými spolubratmi z kapucínskej rehole je jeho každodenný život zasvätený akademickej činnosti a na akúkoľvek praktickú pastoračnú činnosť mu nezostáva čas. Ale práve táto časť praktizujúceho kňazského povolania mu chýba. Počas jednej návštevy *Community di San Egidio* sa zoznámil s jednou paňou a tá mu hovorila o rôznych formách netradičného apoštolátu. Roberta to natoľko zaujalo, že keď prišiel neskoro večer domov, pozrel sa na internete na ich stránku, aby sa dozvedel ešte podrobnejšie o ich činnosti. Na stránke našiel i rubriku: *Kontaktovať väzňa odsúdeného na smrť*. Klikol na túto informáciu.

Objavil sa internetový formulár, ktorý bolo treba vyplniť v angličtine. Urobil to a odoslal. Za týždeň dostal odpoveď, že si môže vybrať z uvedeného zoznamu konkrétnu osobu a napísať jej. Zároveň tam boli uvedené informácie o tom, akým spôsobom takýto druh komunikácie funguje. Jeho e-mail väzenská služba vytlačí a odovzdá dotyčnému väzňovi. Ten, pokiaľ bude chcieť, odpíše buď ručne, alebo na požičanom písacom stroji. List prekontroľuje a prečíta dozorca a potom bude odoslaný poštou. Od momentu, kedy Roberto napíše a odošle e-mail až po obdržanie odpovede môžu tak ubehnúť dva až tri týždne. Takáto komunikácia je teda dosť zdĺhavá, Roberto sa však na ňu podujal. O nejaký čas mu prišiel poštou list od väzňa. Pre nezasväteného človeka, akým som bol ja, keď mi Roberto láskavo dovolil si tento list prečítať, je evidentné, že pisateľ toho listu je opatrný na voľbu slov, pokiaľ sa jedná o opis spôsobu jeho života a toho, čo prežíva. Je si dobre vedomý toho, že jeho list prejde cenzúrou väzenskej stráže. Ku koncu začína byť osobnejší, citujem tieto slová: „Som pripravený konať všetko, čo je v mojich silách urobiť. Ale je to zvláštne, že každý z nás často bojuje proti niečomu vo svojom vnútri. Dúfam, Roberto, že Ty si v poriadku a že budeš mať i naďalej, po prečítaní tohoto môjho listu, záujem si so mnou dopisovať. Je to nádherný pocit vedieť, že mám v Ríme blízkeho a drahého priateľa. Ten priateľ je akoby môj osobný anjel. Veľmi sa teším, že si môžem s niekým vymeniť myšlienky, i keď je to len prostredníctvom papiera...“ (21. 2. 2006, *San Quentin, California*. Meno väzňa)

Od tej doby obdržal Roberto 169 niekoľkostránkových listov. Všetky ich má chronologicky uložené vo svojej zásuvke. On sám napísal a odoslal 98 listov. Čo sa skrýva za takouto zvláštnou formou komunikácie? Až do momentu obdržania prvého listu žil Roberto bežným akademickým životom. Po obdržaní listu sa čosi podstatné v jeho živote zmenilo. Až dovtedy trávil voľný čas odpočinkom, prechádzkami, čítaním kníh. Teraz venuje celé nedele, niekedy i viacero dní pripravám a písaniu listov, v ktorých reaguje či odpovedá na otázky väzňa. „Je to, ako keby som šiel k nemu na návštevu a rozprával sa s nim o tom, čo prežíva, čo cíti. No za tie roky to už nie je len o ňom, je to i o mne. Stali sme sa priateľmi a on chce vedieť o tom, ako žijem ja, čo prežívam, čo ma trápi...“ hovorí mi Roberto. Pritom nikdy nevyňikal tak ako väčšina Talianov v ovládaní angličtiny. I to je jeden aspekt, ktorý mu sťažuje komunikáciu. Ich vzťah sa stal natoľko silným, že minulý rok si vybavil všetky potrebné dokumenty, zaplatil rôzne poplatky a na vlastné náklady väzňa navštívil. Bol tam 10 dní. „Bolo to ponižujúce, za akých okolností ma k nemu pustili, ponižujúce dívať sa vždy, ako ho privádzajú v okovách a s putami na rukách do malej miestnosti, kde sa mohli rozprávať. Ale stretli sme sa. Odvtedy je náš vzťah ešte oveľa intenzívnejší. Nevie, či je, či nie je vinný, on tvrdí, že je nevinný. Ale do toho nemôžem vstupovať. To, čo je pre mňa dôležité, je, že komunikujeme a že aspoň trochu môžem vyplniť tú jeho hroznú a nekonečnú samotu. Nevie, ako by som sa ja cítil na jeho mieste – zavretý v malej miestnosti, čakajúc na smrť. Nie je kresťanom, hovorí však, že má silnú vieru v posmrtný život a v Boha a ja mu verím.“ Na moju otázku, ako pôsobí na neho to nekonečné čakanie na smrť, Roberto hovorí: „Nechápem americké zákony, prečo nechajú ľudí tak dlho čakať na výkon trestu smrti. Môj priateľ však hovorí, že predsa už nemôže byť nič horšie než toto...“

Toto všetko mi Roberto rozpráva pokojne. Cítim jeho úprimnosť, jeho čistý úmysel byť s niekým, komu sa vedie zle. Roberto ma inšpiruje. Nevdojak si uvedomujem slová Evanjelia: „Bol som vo väzení a navštívili ste ma...“ (Mt 25,36).

Je toľko a toľko foriem, ako je možné byť šíriteľom Radosnej Zvesti. To len v našich myšliach existujú bariéry, pripomínajúce nám misionárov, kňazov na kazateľniciach, plné kostoly. Ale Evanjelium je niečo, čo treba žiť teraz a tu, všade, nielen na umelo vytvorených miestach a podmienkach. Vďaka Roberto za inšpiráciu!

Peter Žaloudek, Viedeň, júl 2011

P.S.

Meno môjho priateľa Roberta v Ríme nie je žiadnou tajnosťou. Meno väzňa som však z taktických dôvodov vynechal.

Právni stát jako předmět spoluvlastnictví občanů (a nikoli jako kořist politických stran)

Nemám ambície ani chuť zakládať žiadnu novú mesiášsku filozofiu či ideológiu, ani napravnú či vylepšujúcu stávajúci politický systém – nebot ten je neopraviteľný, procedurálne zastaralý a odsouzený k nevyhnutnému – leč príliš pomalému – a tým i nákladnému zániku. A to nejen v našej zemi.

Mám v úmyslu iniciovať, prípadne i materiálne napomoci založiť:

„Univerzálny projekt konsenzuálnej správy sdíleného vlastníctví (majetku)“.

Výkon spoluvlastníckych práv (hospodárenie sa spoločnou vecí) je u malých či prirodzene vzniklých skupín (napr. spoludědicové) relatívne jednoduchý a prehľadný (byť často nikoli bezkonfliktný), pretože sa môžu a musejú medzi sebou domluviť nemnohí jednotlivci a dosahenie konsenzu hlasovaním či dohodou, prípadne rozhodnutím súdu, je relatívne ľahké, rovnako ako je pomerne ľahké vyhodnotenie následných ekonomických dopadov takto prijatého rozhodnutia.

U väčších celkov – tzv. právnických osôb – je situácia pochopiteľne tým složitější, čím väčším počtom fyzických osôb je tato tvorená a čím väčší je frekvencia a závažnosť (cena) rozhodovania v tejto právnickej osobe; (nelze volávat hlasování všech členů i několikrát za den).

Hlavní problém je tudíž informačně-technologický.

V malých spoločenstvách, napr. rodinách, sa problémy rieši osobne alebo prostredníctvom zástupce či zmocnenca (advokát pri rozvode, dedičtvi, pri kupní smlouve apod.). Vzťah medzi zmocnencom a zmocniteľom je jasný a priamočarý a i zákonom dostatočne upravený. Jinak je tomu u množiny zmocniteľov (napr. občanů) a množiny jejích zmocnenců – (poslanců). Preto je nutno tento dosud zcela nepřehledný svazek a nepřehlednou spleť zájmových vzťahov medzi oběma množinami nahradit s pomocí software (podobného bankovnímu) tak, aby i každá individuální a časově vymezená oboustranná vazba mezi voličem a jím zmocněným zmocněncem byla dohledatelná a její výsledky vyčíslitelné a podle různých účelných třídících hledisek kumulovatelné a porovnatelné.

Ve výsledné fázi to vypadá tak, že občan si vybere z rejstříku akreditovaných zmocněnců (politiků) několik jemu blízkých, převede jim ze svého „úctu důvěry“ hodnotu +1 (nebo naopak hodnotu -1 či 0) – tj. aritmetický výraz hlasování „pro“, „proti“ a „zdržel se“. To může učinit kdykoliv průběžně vůči kterémukoliv registrovanému politikovi – bez ohledu na nějaké „volební období“ – které tím pádem zanikne a stane se obdobím průběžným a trvalým. Software pohledává nárůst či úbytek na „kontě důvěry“ jednotlivých politiků a permanentně bude aktualizovat jejich pořadí. Prvních 200 se dostane do parlamentu a každý z nich se tam udrží jen tak dlouho, dokud stav jeho konta neklesne pod úroveň posledního (dvoustého) v pořadí a nebude nahrazen tím politikem z registru, který dosáhne lepšího výsledku.

Každé hlasování parlamentu bude označeno číslem „veřejné zakázky“, před hlasováním ekonomicky vyhodnocené nezávislým ústavním orgánem a tímtež orgánem nadále sledované až do jejího „umoření“. Zisk či

naopak ztráta z každého jednotlivého rozhodnutí politiků se průběžně začítuje nejen příslušným hlasujícím politikům v závislosti na jejich pozitivním či negativním postoji, ale zejména alikvotně i jejich konkrétním zmocniteľom (voličům), kteří tak budou zodpovědněji sledovat, koho kdy zmocnili, neboť jestliže se dostanou „do mínusu“ budou (podobně jako v hokeji) vyloučeni ze hry na tak dlouho, než se jimi způsobená ztráta „umoří“. A ve hře zůstanou jen ti zmocnitelé (a jejich zmocněnci), kteří hlasovali moudře a neškodně pro státní rozpočet, aniž by parazitovali na zbylých občanech – resp. ti voliči, kteří se od svých plýtvavých poslanců závčas odvrátili.

Výsledný model je univerzálně použitelný pro správu jakékoliv právnické osoby, řízené z tohoto okruhu volbou vybranými osobami fyzickými. Tedy napr. větší akciové společnosti, sportovní svazy, zájmové organizace s větším majetkem a samozřejmě obce, kraje, země i státy.

Ten projekt nebude snadný, bude to týmová práce právníků legislativců, ekonomů, informatiků a programátorů, jejichž hlavní (a snad i jedinou) motivací bude zápal pro věc. Výsledek bude vybaven parametrickými regulátory a tlumiči, aby se systém příliš nerozkmítal.

Nelze očekávat podporu žádné stávající ani budoucí politické strany – byť by se sebevíc zaklínala přímou demokracií a péčí o věci veřejné –, protože jí v tom brání elementární parazitický pud sebezáchovy.

Proto je třeba funkčnost modelu vyzkoušet na menším, leč dostatečně velkém i dlouhodobém vzorku – napr. na paralelním „cvičném“ akademickém senátu či jiném útvaru studentské, akcionářské nebo jiné volené samosprávy –, pokud se je podaří pro myšlenku získat.

Takto zmocněným úspěšným politikům se to bohatě vyplatí, když uvážíme, že státní peníze, připadající až dosud politickým stranám, si rozdělí pouze aktivně činní poslanci. Pak i z tohoto důvodu ztratí motivaci k vlastní korupci a „lobistům“ se jejich snažení nesmírně prodraží, protože by namísto několika politiků museli získat (či uplatit) většinu voličů, kteří by si navíc jistě rozmysleli, za jakou cenu a na jak dlouho by mohli či chtěli pozbýt účast na další hře o osud své země.

Pro účely správy státu se ze stávající právní úpravy vyloučí některé přežívající nesmyslné a očividně nepravosti a bude nutno upravit právní řád, počínaje ústavou včetně listiny základních lidských práv, a to na základě těchto tezí:

- 1) Primárním subjektem práva je osoba fyzická. Osoba právnická je až odvozená od osob fyzických (je jejich účelovou a dočasnou kumulací, tudíž principiálně nemůže mít nikdy přednost – napr. před soudem – před trvající a autentickou osobou fyzickou).
- 2) Každý člověk, který má být podroben výkonu pravomoci voleného zástupce, musí mít možnost takového zástupce volit či aktivně nevolit (hlasovat proti jeho zvolení). To znamená, že zaniknou m.j. i všechny účelově vymezené a rozdrobené volební obvody a budou nahrazeny obvodem jediným – tak vymezeným, aby obsáhl celou jurisdikci voleného orgánu. Volebním obvodem obecní samosprávy je území (katastr) obce, volebním obvodem státního orgánu je celý stát.
- 3) Volební právo a jeho výkon nesmí zůstat (a vůbec být) tajné či anonymní (podobně jako účty v bankách); může být pouze nevěřejné, ale vždy dohledatelné a dokumentovatelné. Jak zmocněnec, tak zmocnitel musí znát (resp. mít možnost zjistit) svého partnera ve vzájemném vztahu po celou dobu trvání tohoto vztahu.

Politické strany tím ztratí svoje výsadní a diskriminující postavení ve společnosti a mohou se účastnit rovné a rovnoprávné soutěže s jinými akreditovanými a státem povolenými společenskými organizacemi. Mohou napr. podporovat vybrané politiky, ovšem pouze za vlastní, nikoli státní prostředky. Snadno proveditelným se stane referendum o čemkoli i přímá volba kohokoli.

Epilog:

Před zveřejněním textu (formou privátní inzerce) jsem oslovil na straně jedné řadu známých politiků a jejich asistentů, na straně druhé řadu angažovaných politologů, politických komentátorů, ba i teologů. Odpovědí je moudrý a uvážlivý „postoj mrtvého brouka“ obou navzájem

provázaných, symbiotických táborů, nerozlučně těžících z kapes občanů i ze zaběhnuté a oboustranně výnosné politické tradice.

Vždyť co by si ti chudáci počali, kdyby se z nich museli stát kvalifikovaní a kompetentní advokáti svých voličů, podřízení stejným kritériím a normám jako každé jiné ctihodné a svobodné povolání.

Ing. Bořivoj Pauk

Není restaurace jako restaurace

Říká se, že nejatraktivnější a turisty nejvyhledávanějšími místy na světě jsou ta, kde je nejvíce rozvinuta infrastruktura zabezpečující kulturní, sportovní, kulinářské a další typy zážitků, relaxace a využití volného času. Existuje o nich celé spektrum turistických informací a domorodec se často diví, co všechno náhodní návštěvníci o jeho kraji vědí. Na jedné straně přispívají informace nejenom ke spokojenosti turistů, ale zároveň i stále větší ekonomické prosperitě navštěvovaných oblastí. V mnohých zemích to už pochopili a vědí, co pro ně znamená zisk z turistického byznysu. Vedle typicky agrárních nebo industriálních zemí se objevily země bohaté na cestovní ruch. Jenže turismus, který má přívlastek masový, který přestává respektovat zásady soukromí, projevuje se nedostatkem jemnosti a tolerance, dělá si nárok na maximální sebeuspokojení a konzumaci, s sebou nese mnoho negativního a nepříjemného, ba až zotročujícího. Zámožní lidé si často ani neuvědomují, jak je peníze deformují. Jsou stále agresivnější, zato méně tolerantní a mají až vykořisťovatelské sklony.

Není to tak dávno, co jsem slyšel v jednom cestopisném pořadu vyprávění redaktora o překrásné, avšak ekonomicky chudé oblasti v Indonésii, která je tak zaostalá, že se ani nenachází na mapě a dostat se k ní můžete jen pěšky nebo džípem. Závěrem řekl: „Až do městečka XY se dostanete běžnými dopravními prostředky. Abyste se ale dostali dál, do osady, kterou popisují, musíte si do kufru přibalit velkou dávku trpělivosti. Nikde neuvídíte žádnou informační tabuli nebo směrovku. Budete se muset poptat mnoha lidí, aby vám popsali cestu. Ale moc se toho od nich nedozvíte. Je to škoda, protože tak krásný kout jinde na světě tak snadno nenajdete. Přitom příliv turistů by mohl lidem v této zaostalé oblasti finančně prospět.“

Tehdy mě napadlo, zda lidé, kteří mají peníze a cestují po světě, musí automaticky vidět všechno, koupit si všechno, na co mají chuť, vkročit na území, která by měla zůstat tabu, protože jsou to poslední ráje, nádherné perly, jež by měly zůstat skryty, nepřístupné, utajené před ničivou vlnou civilizace bohatých zemí euroamerické zóny, aby si zachovaly svoje kouzlo, svůj pokoj, své bohatství.

Moje následná návštěva jižní Francie mi onen rozhlasový pořad připomněla. Jakoby z jiného úhlu pohledu se vracím k fenoménu konzumní turismus – turismus bez morálky a jemnosti.

V listopadu toho roku jsme trávili několik dní v Nice a jeho okolí. Bydleli jsme v hotelu s nádherným výhledem na zátoku, kolem níž se město rozprostírá. Počasí bylo vzhledem k ročnímu období nad očekávání teplé, slunečné, bez jediného mráčku. Modrá obloha se zrcadlila v azurově zbarveném moři – ne nadarmo se této oblasti říká Azurové pobřeží. Volný čas jsme trávili procházkami. Když bylo chození dost, udělali jsme si pauzu v nějaké příjemné restauraci nebo baru.

Jednou dopoledne jsme se procházeli úzkými uličkami historické části Nice. Hlad ani žízeň jsme ještě neměli, ale

jaksi spontánně jsme nahlédli do jednoho baru. Navenek nepůsobil nijak nápadně, ale cosi nás na něm upoutalo. Uvnitř sedělo jen pár lidí, kteří popíjeli kávu a kouřili. Obsluhoval je jediný muž, oblečený v civilu. V tom okamžiku vycházel ven velmi slušně vyhlížející člověk staršího věku. Asi nepoznal, že nejsme Francouzi. Když nás míjel, řekl: „V této restauraci se vaří velmi dobře.“ Výmluvným gestem ruky i výrazem tváře naznačil kvalitu jídla, které zde podávají, a pokračoval ve své cestě. Podívali jsme se na sebe a bez dlouhého uvažování jsme vstoupili dovnitř. Objednali jsme si kávu, ale croissant, typický francouzský rohlík, bohužel neměli. Obsluhující pán nám poradil: „Kousek od nás je pekárna, skočte si tam rohlík koupit a dejte si ho tady s naší kávou.“

Přesně tak jsme to udělali. Jedli jsme rohlík, popíjeli kávu a rozhlíželi jsme se kolem. Byla to jen jedna místnost, uprostřed předělená barem. Malé stoly a židle, jednoduché, skoro až staromódní vybavení ze šedesátých let.

Co nám ale téměř vyrazilo dech, byl pohled do místnosti na druhé straně baru. Tato část byla kuchyň, otevřená očím návštěvníka, jakoby vystřižená z šedesátých let a přenesená do dnešní doby. Vypadala tak i paní, která tam vařila, asi sedmdesátiletá, prostě oblečená, se zástěrou okolo pasu. Právě čistila mrkev. Dělal to pomalu a poctivě. Očištěnou mrkev nakrájela, vysypala na pánve a začala ji dusit. Ale na jakou pánve. Takovou dnes najdete už jen v obchodě se starožitnostmi. Pánve a hrnce visely i na zdech. Jednoduchý plynový sporák, stůl, nože, vše stylové a raritní.

Zeptali jsme se paní, jestli můžeme přijít na oběd. „Samozřejmě,“ zněla její odpověď, „jenom to musíte nahlásit, protože u nás vaříme pouze na objednávku.“ Pán vepředu nám zarezervoval stůl na pravé poledne. Přišli jsme včas. Místnost už byla plná lidí a řada dalších stála venku. Řekli jsme si, že to asi bude stát za to. A opravdu stálo!

Toho dne se podávaly pečené sardinky, salát, zeleninová polévka a roštěnka, zdánlivě obyčejné jídlo. Byl to pokrm jedna báseň! Stokrát můžete jíst to samé a stokrát to může chutnat jinak: záleží na kuchaři, ingrediencích, způsobu přípravy, prostředí. Už jsme se nedivili, že venku čeká tolik lidí, v místech, kde stojí jedna restaurace vedle druhé a jejich personál dělá všechno možné pro to, aby přilákal co nejvíce hostů.

Překvapila nás i nízká cena jídla. Ta byla zřejmě přímo úměrná zdejšímu prostředí, vždyť všechno to tu bylo tak jednoduché. Celé dopoledne tam byla jen ta stará paní kuchařka a obsluhující pán vepředu. V době oběda přišli čtyři lidé vypomáhat se stolováním, roznášením jídla a umýváním nádobí. Takhle to tam prý funguje denně kromě neděle a pondělí, kdy mají zavřeno. Na naši otázku, proč mají zavřeno dva dny za sebou, pán odpověděl: „Restauraci nemáme na byznys, ale na obživu. To, co si během týdne vyděláme, nám stačí, potřebujeme si taky odpočinout.“

Zažít takový kontrast bych přál tomu redaktorovi z rádia, který si lámal hlavu nad tím, co všechno by se mělo udělat, aby se ten zaostalý, avšak krásný kout Indonésie stal přístupným co největším masám turistů. Ne, takový druh turismu zásadně odmítám a odsuzuji. Naopak z celého srdce doporučuji zažít tu krásu, pohodu a neopakovatelnou atmosféru podobných atrakcí, jakou je ta „naše“ malá restaurace v Nice. Pro jistotu neuvádím ani její jméno ani ulici, kde se nachází, ani žádný jiný orientační bod...

Peter Žaloudek

BROUK V HLAVĚ

Divadelní spolek VLASTENECKÁ OMLADINA zve na komedii
Georgese Feydeaua

režie: Alena Tobrmanová
hrají: Lubomír Tobrman, Petra Kalousková, František Kalousek, Žaneta Čapková,
Petr Kubát, Tomáš Procházka, Michal Vlasák, Jindra Morizová, Jana Salotová, Barbora
Tůmová, Jana Bělochová, Venan Malý, Daniel Mazanik, Lída Štastná a další

sobota, 12. 11. 2011 v 17 h

v divadelním sále školy Školského spolku Komenský, Vídeň 3, Sebastianplatz 3
vstupenky: Jiřina Rozehnalová 0699/19239506

www.omladina.at

Cena sv. Anny je v Čechách

V rakouské obci Julbach se již tradičně uděluje Cena za zvláštní zásluhy v oblasti kultury a umění. V letošním roce ji získal český sochař Václav Fiala.

Cenu sv. Anny založil sochař Erwin Reiter, profesor na akademii v Linci – zhotovil sto stejných bronzových soch a očísloval je od jedné do sta. Po dobu sta let je bude jury každý rok udělovat vybranému umělci. V minulosti sochu obdrželi například architekt Egon Horlen, který založil a dodnes vede Muzeum moderního umění v Pasově, dále také dvorní rada hornorakouské vlády Aldemar Schiffkorn, který se významně zasloužil o mezinárodní umělecké aktivity, obzvláště vzhledem k Česku, a držitelem Ceny je i výtvarník Hubert Heber, který je vedoucím sdružení bavorských umělců a jen díky jemu funguje přeshraniční přátelská umělecká činnost. Cena sv. Anny také již jednou putovala do Čech – získala ji fotografka Anna Kocourková, které více než deset let organizovala mezinárodní umělecká sympozia a výstavy.

Václav Fiala (vpravo)

Václav Fiala má za sebou ve svých šestapadesáti letech již významné umělecké úspěchy. Svoji první dřevěnou plastiku vytvořil v sedmatřiceti letech shodou okolností na sochařském sympoziu v rakouském Schwarzenbergu. Jmenovala se *Oblouk pro Adalberta Stiftera*. Do té doby se umělec věnoval pouze malířství. Od roku 1992 do dnešní doby vytvořil asi sedmdesát pomníků, pamětních desek a soch pro veřejný prostor. Jednou z jeho nejpůsobivějších prací je *Bílá zahrada* pro atrium Univerzitní kliniky v Grazu. Václav Fiala uspořádal již výstavy na nejprestižnějších místech doma i v zahraničí a jeho nejvýznamnější ocenění souvisí s vůbec největší výstavou monumentálních soch na světě, která se jmenuje *Sculpture by the Sea* a koná se v australském Sydney. Práci tohoto umělce byly také již věnovány dvě rozsáhlé knižní monografie.

(mk)

Otto von Habsburg

S Ottou von Habsburgem zemřel poslední člověk, který měl ještě ústavní funkci „ve starém mocnářství“, připomněl český ministr zahraničí Karel Schwarzenberg.

Habsburk, který ve věku osmadvadesáti let zemřel v bavorském Pöckingu, ale podle něj například „okamžitě rozpoznal, co je Hitler zač,“ a jako europoslanec se velmi zasazoval o pomoc lidem, kteří bojovali proti totalitním režimům v někdejších východoevropských sovětských satelitech.

„On ještě byl korunní princ rakouský, uherský a český, nesmíme na to zapomenout,“ připomněl Schwarzenberg. „Kromě toho to byl významný europoslanec, zajímavý člověk. Musím říci, že do vysokého věku sloužil jako poslanec evropského parlamentu, nakonec byl doyenem,“ pokračoval ministr.

Fota: Vladimír Stejskal

Otto von Habsburg byl dlouholetým poslancem Evropského parlamentu za bavorskou konzervativní stranu CSU. Často se zasazoval o zájmy sudetských Němců vysídlených po válce z Československa. Respekt k jeho osobnosti vyjádřili i jeho političtí odpůrci.

Práce s nasazením

„Opravdu statečně bojoval za všechny naše národy a lidi, kteří byli tehdy zavřeni za oponou,“ prohlásil šéf české diplomacie. Schwarzenberg také připomněl, že i lidé jako Jiří Pelikán, který v Evropském parlamentu zasedal za italskou socialistickou stranu, o Ottovi von Habsburgovi hovořili jako o člověku, který „se vyzná a pracuje s plným nasazením“.

Jako každý člověk měl i Otto von Habsburg „své slabé stránky, své chyby“, míní Schwarzenberg. „Nícméně bychom neměli zapomenout, že od počátku rozpoznal, co byl Hitler zač, to mu musíme přiznat.“

Operace Otto

„Už jako mladistvý se proti němu postavil,“ prohlásil český diplomat. Připomněl, že kódové označení, které armáda nacistického Německa použila pro vojenské obsazení Rakouska, znělo „Operace Otto“ a mohlo k osobě Otty von Habsburga odkazovat. „Nacisté věděli, že je to jejich úhlavní nepřítel,“ doplnil Schwarzenberg.

Otto von Habsburg měl podle něj „obrovskou radost“, když se stal čestným občanem v Brandýs nad Labem. „To bylo, jak známo, milované místo jeho otce, který si to koupil. Chtěl to mít jako rodinný domov,“ dodal Schwarzenberg.

Poslední rakousko-uherský císař a otec Otty Karel I. byl posledním majitelem panství Brandýs nad Labem a v dvojměstí Brandýs nad Labem – Stará Boleslav sídlil až do roku 1918.

50. výročí Letních táborů

V roce 1961 byly založeny letní tábory pro děti a mládež katolické misie pro Čechy. Pro Zvidavý mikrofon hovořila pastorační asistentka Paula Carmignato, která stála při zrodu těchto letních táborů. Viz <http://volksgruppen.orf.at/cesi/aktualne/stories/148361/>

Krátce:

Magazín *A la Carte* letos udělil cenu „Trophée Gourmat“ v Hofburgu televiznímu kuchaři Timu Mälzerovi a vedle dalších vyznamenaných se nachází také Schweizerhaus – rodina Kolaříkova.

Ke spokojenosti diváků se začátkem června na českém velvyslanectví ve Vídni v rámci projektu Centrope hudebně prezentovali žáci škol spolku Komenský.

V pondělí dne 27. června 2011 zvalo Bilingvní reálné gymnázium II. stupně Školského spolku Komenský na maturitní oslavu u příležitosti složení maturitních zkoušek. U této příležitosti převzal starosta spolku Komenský dar Jihomoravského kraje na ve výši 40 000 EUR na stavební činnost.

Rakouský test Českých drah: Jen pro otrlé nostalgiky

Rakouský list *Die Presse* kriticky hodnotil úroveň cestování v České republice

V létě se cestující potí, v zimě je jim zima a zpoždění vlaků je spíše pravidlem než výjimkou. Tak hodnotí novináři z rakouského listu *Die Presse* kvalitu mezinárodních vlaků Českých drah. V českých vlcích navíc není podle jejich zkušeností občas teplé jídlo a v horku selhává elektronika.

„Jízda vlakem z Česka potěší nejvíce milovníky nostalgie,“ uvádí novináři s tím, že ostatní cestující se musí smířit s tím, že ve vlcích, které mají v průměru dvacet let, „občas něco prostě nefunguje“.

Novináři se na kvalitu českých vlaků zaměřili vlastně náhodou. Popisovali totiž spor o nákup nových vlaků za pět miliard korun od společnosti Siemens. České dráhy chtě-

jí využít opci Rakouských spolkových drah (ÖBB), které v obřím tendru koupily desítky vlaků od Siemensu a některé z nich nebudou potřebovat.

Návrat o roky zpět

Nižší kvalita rychlíků z Česka podle *Die Presse* vynikne tam, kde se střídají soupravy třeba s vagony vypravenými německými drahami. Oznamení o zpoždění vlaků je běžné, píše novináři.

Podle nich se také stává například to, že nebylo teplé jídlo ve vlaku z Berlína přes Prahu do Vídně, jehož provoz zajišťují právě České dráhy. Podobnou zkušenost s rychlíkem z Berlína do Vídně přes Brno mají i další cestující, ale podle ohlasů pod internetovou verzí článku existují i zastávky Českých drah. Agentura ČTK jich citovala několik, kteří upozorňují, že i v rakouských vlcích není vždy všechno v pořádku.

Spor přibrzdí zlepšení služeb

České dráhy chtějí nyní vylepšit své služby nákupem šestnácti vlaků Railjet od společnosti Siemens. Ale kvůli vlekcujícímu se sporu dodavatelů a ČD to nevypadá na rychlé řešení.

Škoda Transportation, která byla dosud téměř monopolním dodavatelem vlaků pro ČD, však tvrdí, že je drahám schopna nabídnout levnější vlaky ve srovnatelné kvalitě. Požaduje proto, aby dráhy na nové mezinárodní vlakové soupravy vypsaly výběrové řízení.

České dráhy ale na výhodnosti nákupu railjetů trvají, jsou podle nich vyzkoušené a u rakouských drah se osvědčily.

Antimonopolní úřad po stížnosti Škody už vydal předběžné opatření, které drahám zakazuje smlouvu o nákupu šestnácti souprav Railjet za pět miliard korun se společností Siemens uzavřít. Spor už také zamířil do Bruselu na stůl úředníků Evropské komise.

Kdo má pravdu?

Mluvčí Českých drah Petr Štáhlavský uvedl, že Škoda není schopna dodat požadované vozy, které by mimo jiné byly schváleny pro provoz v ČR, Německu, Rakousku a Maďarsku. „Tento fakt ostatně i Škoda sama připouští,“ uvedl Štáhlavský.

Siemensu zase vadí, že Škoda railjety srovnává s virtuálními vlaky, které Škoda dosud nikde nepředstavila, jen o nich tvrdí, že je schopna je do osmnácti měsíců vyrobit podstatně levněji, než kolik stojí railjety.

„Písemně jsme proto upozornili Škodu, že dle našeho názoru jde o záměrné nekalé soutěžní jednání, které obhájí nepřípustnou srovnávací reklamu a poškozují dobré jméno firmy Siemens. Zvažujeme, že se budeme bránit i soudní cestou,“ řekl mluvčí Siemensu Pavel Kaidl.

Kvalita vlaků Českých drah se přitom podle kontrolorů ministerstva dopravy loni zlepšila. Dráhy dostaly sice za loňský rok od ministerstva dopravy za nedodržení smluvních podmínek v součtu zhruba o třetinu větší objem pokut, nárůst je ale způsoben především šestkrát vyšším počtem kontrol. Celkem i s pokutami od krajů zaplatily dráhy za špatnou kvalitu devět milionů korun.

Kvalitu cestování po železnici navíc zvýší konkurence soukromých dopravců. Už v září vyjede na trať Ostrava – Praha vlak společnosti RegioJet podnikatele Radima Jančury, svoje vlaky připravuje také společnost Leo Express.

Tomáš Fránek, zaslal ing. Zajíček

Smrt na hranici II

Muzeum železné opony a Stezka svobody Slavnostní otevření 27. května 2011 v Mikulově

Když jsem přednedávnem psal text *Smrt na hranici* o brutálně zastřelených rakouských občanech na hraniční řece Dyji v srpnu 1956, netušil jsem, že mne tento příběh natolik chytí za srdce, že budu psát na toto téma dál. První článek mne vyprovokoval k navázání kontaktů s pány Luděkem Navarou, redaktorem *MF Dnes* a ČT, Miroslavem Kasáčkem z Občanského sdružení Paměť v Kanicích u Brna a s Lubomírem Morbacherem z Ústavu pro paměť národa v Bratislavě, patřícími k nejznámějším a zároveň nejlépe informovaným odborníkům na téma zločinů komunismu, především těch, které byly spáchány v době existence železné opony. Všem třem tímto děkuji za jejich nesmírně důležitou, houževnatou a doslova mravenčí práci, díky níž vychází na světlo světa stále více faktů svědčících o zrůdnosti tehdejšího estébácko-komunistického režimu. Avšak přestože činnost těchto lidí je tak důležitá, jsem smutný z toho, že i přes určitou podporu státu, který zřídil instituce a ústavy zkoumající zločiny komunismu, vidím, jak je tato podpora nedostatečná a podceňovaná. Nebyt zápalu a někdy až nadlidského úsilí těchto tří pánů a několika dalších osob, byli bychom dnes okradeni o to, co tvoří naši budoucnost – protože jak nás učí dějiny: národ, který nezná svou minulost, své vlastní kořeny, má jen pramalé šance na přežití.

K pokračování v psaní mne však přiměla ještě jedna, zdánlivě nepatrná skutečnost: po napsání prvního textu jsem zatoužil navštívit místa, kde se tehdejší tragédie odehrála. A tak jsem se spolu s panem Romanem Sovou, mým známým z Břeclavi, který je vášnivým cykloturistou a terén kolem řek Moravy i Dyje dobře zná, vydal v neděli 22. května k soutoku řek Kyjovky a Dyje, kde se dnes nachází kříž připomínající smrt dvou rakouských rybářů. Z Břeclavi je to sem přesně patnáct kilometrů. Cesta vede překrásným krajem lužních lesů, někdejšími pásmem „země nikoho“, kam kdysi mívali přístup jen pohraničníci a sem tam nějaký ten uprchlík. Výjezd na kolech jsme zakončili návštěvou hřbitova v Břeclavi, kde jsou oba Rakušané pohřbeni. Podle rakouské rozhlasové relace, která se jejich případem zabývala, měli být pohřbeni v hrobech číslo 4 a 5, s nápisem „Zde leží můj otec Walter Wawra, zastřelený 4. 8. 1956“, doplněným po roce 2006, kdy byla zjištěna totožnost zastřelených a místo jejich uložení. Hroby jsme však nenašli a ani lidé, které jsme na hřbitově potkali, nic nevěděli. Na správě hřbitova nám paní ředitelka přesně popsala, kde hroby jsou, a dodala: „Tu tabulku tam bohužel již nenajdete. Někomu z Břeclavi vadilo, že jeden z nich byl vlastně spolupracovníkem StB, a tak to odstranil...“

Byl jsem její informací zdrcen. Vnímal jsem ji jako tu pověstnou poslední kapku vody, po jejímž dopadu sklenice již přeteče. Ve svém textu jsem psal, jak jsme si my Češi i Rakušané podobní, jak se v průběhu let škádliváme a nastavujeme jeden druhému zrcadlo. Jednou v něm vypadáme lépe my Češi, podruhé zase Rakušané, a tak pořád dokola. V podstatě jsme ale stejní a vůbec si nemáme co vyčítat, jsme všichni na stejné lodi. Jestli se nenaučíme brát se taková, jací jsme, se svými dobrými i špatnými vlastnostmi, jestli se nenaučíme být jeden vůči druhému tolerantní a navzá-

jem si odpouštět, jestli si budeme pořád dělat naschvály, nikdy se nepohneme vpřed. Pořád se budeme jen motat na tom svém vlastním políčku.

Když někdo ze vzteku odstraní z hrobu jméno pohřbeného a společnost to klidně toleruje, jsou to kroky ne k lepšímu zítřku, ale kroky zpátky. Velice si přeji, abychom už jednou dostali rozum a začali se chovat jako lidé, a ne jako nevzdělaní a nekulturní barbaři.

27. května 2011 jsem se zúčastnil otevření Muzea železné opony – Stezky svobody v Mikulově. Iniciátory zrodu tohoto muzea jsou již zmínění tři pánové, především však neúnavný a v pokoře pravdu hledající pan Miroslav Kasáček z Brna.

Slavnostní ceremonie začala o půl desáté prezentací přihlášených účastníků a pokračovala projevy hostů, závěr byl plánován na 13. hodinu. Vše probíhalo podle plánu, jen závěr se posunul až na půl šestou odpoledne. Asi stovka lidí z celé republiky, ale i pár někdejších prchajících přes železnou oponu a žijících dnes v Rakousku a v USA, zcela jistě nelitovala, že se program tak natáhl. Jako první promluvil Luděk Navara a Miroslav Kasáček, po nich pak Zdislaw Jurkowski, ředitel Institutu Pamięci Narodowej z Krakova, a starosta města Mikulova Rostislav Košťál. Starostka sousedního rakouského krajanského města Poysdorf, paní Gertrude Riegelhofer, se z pracovních důvodů omluvila, poslala však list, který byl přečten. Jako poslední z hostů promluvil Daniel Herman, ředitel Ústavu pro studium totalitních režimů z Prahy.

Myšlenky přednášejících lze shrnout do dvou vět:

- 1) Lidé, kteří podnikli riskantní pokus o útěk přes hermeticky uzavřenou hranici, tvořenou dvěma drátěnými ploty a třetím plotem nabitým elektrickým proudem, přes zamínovaná pole, pod neustálou hlídkou těžce ozbrojených vojáků se cvičenými, dravými psy, se strážními věžemi opatřenými světlomety, tak jednali proto, že chtěli žít ve svobodě.
- 2) Generace vyrostlá po pádu komunismu se o tom, co se zde ještě nedávno dělo, dovídá už jen z učebnic dějepisu. Je nesmírně potřebné, aby další generace poznaly to, co tvoří naši minulost. Starosta města Mikulova řekl: „Vždy jsem obdivoval ty, kteří za komunismu utíkali na Západ. I já jsem o tom uvažoval, ale neměl jsem odvalu. Proto bych chtěl tuto stezku svobody nazvat taky stezkou odvahy.“ Tato slova odměnili přítomní aplausem a také v průběhu dne bylo v diskusních skupinkách slyšet, jak mluví o stezce odvahy.

Po projevech následovalo svěcení zvonu, který má trvale připomínat tuto slavnost i oběti železné opony. Symbolické bylo, že zvon posvětil otec Karel Janoušek, mikulovský farář, který kdysi také emigroval a vystudoval teologii v Římě. Působil pak jako kněz v Římě a v Mnichově, než se po změně režimu vrátil do Česka.

Před samotným obřadem svěcení řekl: „Město, ve kterém není slyšet hlas zvonu, je mrtvé. Kéž tento zvon je symbolem nového života nejen v tomto městě, ale i v celém národě... Moje cesta na Západ nebyla tak riskantní a životu nebezpečná jako u těch, kteří šli přes ostnatý drát. Jel jsem v roce 1971 autobusem do Vídně a se mnou cestovali ještě dva lidé – Ind, kterého však vysadili hned na hranici, a jedna stará paní. Dodnes si vzpomínám na moment, kdy jsem vystoupil ve Vídni a najednou mne ovanul silný závan svobody.“

Luděk Navara,
redaktor MF Dnes a ČT

Daniel Herman, ředitel
Ústavu pro studium totalitních
režimů z Prahy

Starosta města Mikulova
Rostislav Košťál

Otec Karel Janoušek,
mikulovský farář

Miroslav Kasáček z Občanského sdružení Paměť v Kanicích u Brna

Pak přišla na řadu prohlídka čtrnácti informačních tabulí. Jedna z nich se nachází přímo na zámku v Mikulově, dalších dvanáct je v délce 2,5 km rozmístěno jižně od města v linii, kudy kdysi vedla skutečná železná opona. Stezka svobody začíná u někdejšího, dnes již nepoužívaného hraničního přechodu, kde je nyní turistický chodník pro pěší a cyklisty. Poslední, čtrnácté zastavení poblíž Lanžhoty představuje kříž stojící na místě, kde byli v roce 1956 oba rakouští rybáři zastřeleni. Je pozoruhodné, že tabulí Stezky svobody je právě čtrnáct, přesně tolik, kolik je útrpných zastavení Ježíše Krista na křížové cestě. Texty jsou psány v češtině a němčině, na jedné z nich i v polštině, protože přes hranici tudy prchali nejen Češi a Slováci, ale také občané bývalé NDR a Polska. Podle posledních informací zahynulo na železné oponě jednatřicet Poláků, jejich počet však neustále pomalu stoupá v souvislosti s průzkumem nových archivních dokumentů.

Dnes je již velice těžké zjistit totožnost obětí a určit jejich hroby na hřbitovech v Břeclavi, Poštorné, Valticích a jinde, podle místa, kde přišli o život. Co se při incidentech na hranicích skutečně stalo, se dnes již nikdo přesně nedoví. Pokusme se vrátit do doby, jaká tehdy byla. Stát, vojsko ani StB neměly nejmenší zájem psát podrobné protokoly o všech těch neštěstích. To málo, co se zachovalo, bylo sepsáno velice stroze a účelově, vždy ve prospěch státu i vojáků, kteří dostávali za zneškodnění „narušitele míru“ odměnu – diplomy, dovolenou či hodinky. K rozluštění strohých informací musí mít člověk velkou dávku fantazie, aby se domyslel, co všechno se opravdu stalo, a musí být dobrým znalcem tehdejších poměrů, stejně jako stylu a způsobu vyjadřování tehdejších úředníků. To, co příslušníci státní a vojenské služby tehdy prováděli, bylo zvěrstvo největšího kalibru.

Podle doposud zjištěných údajů se soudí, že v letech 1949-1989 bylo na hranicích zastřeleno, usmrceno elektrickým proudem či výbuchem miny, případně roztrháno psy kolem 400 lidí. Dalších 600 usmrcených lidí představují vojáci, z nichž 265 spáchalo sebevraždu. Na hranici sloužili vždy ve dvou, hlídali jeden druhého a mnozí neunesli tu psychickou tíhu. Další vojáci zahynuli po úrazech zapříčiněných většinou kontaktem s elektrickým proudem nebo nášlapem na minu.

Z množství informací o lidech na útěku vybírám tři případy. Jak byly vojákům v pohraničí vymývány mozky, aby v každém, kdo se pokusil o útěk, viděli jen zločince – narušitele míru, dokazuje veršovanáka: „A kdyby snad, ne z odvahy, jen ze zoufalství, vydali jste se na křížáckou výpravu, jak zvěř vás pochyťáte, jak zvěř v pasti a v boji porazíme na hlavu“ (Jiří Ostaš, Rudé právo, 28. 11. 1954).

Případ první

V létě 1953 bylo Václavu Krbečkoví z Mladé Boleslavi šestnáct let, studoval na gymnáziu a chtěl být lékařem. Jenže komunisté potřebovali odborníky do těžkého průmyslu a do dolů, a tak dostal posudek, že se hodí na báňského inženýra. O to neměl zájem. Jeho otec byl po komunistickém puči degradován z pozice úředníka na dělníka v automobilových závodech. Vzápětí přišla měnová reforma a Václavova rodina (měl ještě sestru) najednou žila v bídě. V Americe měli vzdálené příbuzné, od nichž občas přicházely balíčky s oblečením, čokoládou a mnoha pozdravy.

Václav se rozhodl, že nebude rodičům na přítěž. Chtěl studovat medicínu, cestovat a poznávat svět. Bez jejich vědomí se v době prázdnin 1953 vydal přes železnou oponu do Německa. Vybral si cestu přes Šumavu, poblíž německé vesnice Heidmühl. Přicestoval tam vlakem. Cizí kraj, plný rašelinových bažin, vůbec neznal, nevěděl ani, kudy vede hranice a jak je strážena. Měl jen kompas a v kapse malou sošku Panny Marie. S obrovskou dávkou štěstí a odvahy se mu podařilo nemožné. I když se málem utopil v jedné z bažin, dostal se až k samému plotu. Občas slyšel a dokonce i zahlédl vojáky se psy, ale ti ho nezavětrili. Bylo už šero, prostříhal plot a dychtivě vykročil dál, až narazil na hraniční kameny s písmeny CS a D. Byl na svobodě, šťastný, ani tomu nemohl uvěřit.

Přestal být obezřetný a pokračoval dál, i když už mezitím nastala tma. Chtěl se dostat od československé hranice co nejdále. Jenže bez lampy v té tmě a hloubce lesa zabloudil, a namísto do Německa se dlouhým obloukem vrátil zpátky zase až k samému plotu. Když to zjistil, bylo už pozdě. Psi ho zavětrili a rozštěkali se. Na strážních věžích se rozsvítily reflektory, vojáci vystřelovali světlice a začali po něm střílet. Dostal první zásah a padl na zem. Jeho tělem prolétly další dvě kulky. Omdlel a probral se až v nemocnici.

Jak vyplynulo z archivních dokumentů, obsahujících výpovědi dvou vojáků, kteří na něho stříleli a jejichž jména jsou rovněž uvedena, bylo na Václava vystřeleno 38 ran ze samopalu a 12 ran z pušky. Ze zranění se pomalu vylízal, i když jedna kulka navždy zůstala v jeho těle. A protože ještě nebyl plnoletý, nebyl ani odsouzen.

Po roce 1989 zažaloval dosud žijící muže, bývalé vojáky, kteří ho kdysi málem zabili a z jejichž tří zásahů měl celoživotní handicap. Po dlouhém vleklém soudním procesu byl konečně v roce 2002 obžalován někdejší voják Jiří Holoubek za zneužití pravomoci veřejného činitele, neboť zbraň prý použil nepřiměřeně. Václav Krbeček totiž u sebe žádnou zbraň neměl a dvě střely ho zasáhly, když již ležel, nikoho neohrožoval a nikam neutíkal. Holoubek však střely před soudem popřel. A protože ostatní, v té době dosud žijící svědci si již nic „nepamatovali“, byl celý případ bez vynesení rozsudku uzavřen. Za svůj sen o životě ve svobodě pan Krbeček krutě zaplatil a žádného odškodnění se nedomohl. „Přesto bych to udělal znovu, protože svoboda mi za to stála,“ řekl v roce 2006 panu Luďku Navarovi.

Případ druhý

Dne 8. srpna 1986 se pokusil o útěk z Bratislavy-Petržalky směrem k rakouské vesnici Kitsee devatenáctiletý německý mladík Hartmuth Tautz z Magdeburgu. Nevýhodou Poláků a Němců bylo, že na území ČSSR neměli žádné spojení či rádce a že nedovedli dobře odhadnout, jak těžké, ba prakticky nemožné je přes železnou oponu proniknout. Byl totiž obrovský rozdíl mezi tím, jak byla strážena česká hranice se sousedními socialistickými státy a mezi ČSSR a západním Německem nebo Rakouskem. Hartmuth přešel do Československa načerno někde poblíž Ústí nad Labem. Do Bratislavy přijel vlakem a ubytoval se na studentských kolejích Družba. Následujících osm dní pravděpodobně zkoumal, jestli je vůbec možné utéci. Zřejmě si stále více uvědomoval obtížnost svého plánu, protože svůj pobyt na kolejích za dnem prodlužoval. 8. srpna ho však již prodlužit nemohl, protože tam měla být ubytována skupina studentů

v rámci mezinárodní družby. Měl tedy na vybranou – buď se vrátí domů do NDR, bude hledat další nocleh, anebo to riskne a pokusí se o útěk.

Riskl to. Vybral si místo za Petržalkou s relativně úzkým hraničním pásem (250 metrů). Musel sice překonat tři ploty, ale pak už bylo jen kukuřičné pole a za ním Rakousko. Podařilo se mu ve tmě přestříhnout ploty, které v té době již nebyly pod proudem a neusmrcovaly. Zato však začaly houkat sirény, rozsvítily se reflektory a rozštěkali se psi. V blízkosti prvního plotu se nacházeli vojáci Ivan Hirner a Oldřich Kovář, s nimi měli službu vlčáci Roby a Rišo. V kukuřici nebylo uprchlíka vidět, a tak vojáci vypustili psy, kteří chytili stopu a zběsile se rozběhli jedním směrem. Němec neměl ani lampu ani kompas a místo kolmo na hranici běžel paralelně s ní.

Během několika sekund ho psi dohonili a nastal boj, už ne o život ve svobodě, ale o holý život. Němec neměl šanci. Poválená kukuřice byla od rakouské hranice pouhých 22 metrů. Místo poskytnutí první pomoci začali doběhnutí vojáci pátrat, jestli nemá komplice, a přestože umíral, pokoušeli se o výslech. Jeho volání „Hilfe“ surově ignorovali. Z protokolu se dovídáme: „Na zátylku měl staženou kůži i s vlasy, ze zranění ve tváři a na spánku mu tekla krev, měl zranění na stehenní části nohy, ale nevím které... Viděl jsem, že se na zemi obrátil na záda a něco nesrozumitelně říkal. Zeptal jsem se ho, jestli nemá nějakého společníka, ale neodpovídal, jen sténal bolestí.“ Tak vypovídal Kovář.

Na případ tohoto východoněmeckého uprchlíka asi nikdy nezapomene Jaroslav Sochor, soudní lékař z Bratislavy: „Je to jeden z nejdrastičtějších případů mé praxe. Šlo o mladého chlapce, který utrpěl mnohonásobná poranění, z nichž nejrozsáhlejší bylo skalpování hlavy. Tato poranění sama o sobě nevedla bezprostředně k smrti, ale spustila šokovou reakci, která měla významnou psychogenní složku, protože zde byli dva útočící psi, dvě silná zvířata, proti nimž neměl ten chlapec šanci. O tři hodiny později zemřel.“

Bezcitnost, bezohlednost a brutalitu tehdejšího režimu nejlépe vystihuje výrok vojenského soudce kpt. JUDr. Tibora Gaplovského, který případ Hartmutha Tautze zhodnotil takto: „Vykonaným preverováním bolo preukázané, že zákrok vykonaný príslušníkmi PS jednotky Petržalka-Kopčany proti narušiteľovi čs. štátnej hranice občanovi NDR Hartmuthovi Tautzovi bol vykonaný v súlade so zákonom o ochrane štátnych hraníc, ako aj v súlade s ďalšími služobnými predpismi, a že teda v danom prípade nejde o podozrenie z trestného činu ani prečinu a nie je na mieste vec vybaviť inak.“

Případ třetí

Při zahajovacích pozdravech byl v Mikulově přečten list prof. Rudiho Krejčího, filozofa z univerzity na americké Aljašce, který se kvůli vysokému věku a zdravotním potížím nemohl slavnosti zúčastnit. Jedna věta z jeho dopisu na mě obzvláště zapůsobila: „Jsem vděčný za otevření tohoto muzea. Kéž je svědectvím pro dnešní a budoucí generace, že byly časy, kdy se za svobodu muselo platit životem.“

Kdo je Rudi Krejčí? Pochází z Hrušky, malé vesnice na Břeclavsku. Po skončení gymnázia začal studovat filozofii. Protože se nemohl smířit s komunismem, dal se do protikomunistického odboje a šířil plakáty. Cítil, že nebude moci ani dostudovat ani žít svobodně, a tak se rozhodl pro riskantní útěk. Věděl, že z Ostravy jezdí pravidelně náklad-

ní vlaky s uhlím přes Břeclav do Vídně. Za Břeclaví, těsně před hranicemi, byla vybudována rampa, přes kterou musel každý vlak projet, aby zde byl důkladně ze všech stran zkontrolován. Vojáci propichovali uhlí dlouhými železnými tyčemi.

Do tohoto vlaku ještě daleko před Břeclaví Rudi nepozorovaně nastoupil, a než se vlak přiblížil k hranici, zahrabal se do uhlí. I kdyby ho vojáci při pátrání v uhlí rovnou neprobodli, čekalo by ho po odhalení dlouholeté vězení. Ale měl štěstí a ve zdraví dojel až do Vídně, bylo to v květnu 1954. Jeho žádosti o vystěhování do USA bylo vyhověno, Rudi tam dostudoval vysokou školu a stal se profesorem filozofie na univerzitě v Aljašce, kde žije dodnes. Za svou pedagogickou a publikační činnost byl americkým prezidentem vyznamenán titulem Humanist 2009.

Rudi Krejčí je jedním z mnohých, kteří díky útěku z komunistického Československa mohli studovat a věnovat se své kariéře, v níž realizovali svůj um a talenty, což by za tehdejšího režimu v jejich rodné zemi nebylo prakticky možné. Je světlým příkladem všech těch exulantů a emigrantů, kteří potřebovali dýchat a žít svobodou, aby pak jako za odměnu obohatili lidstvo o své objevy a zkušenosti. Oč více odborníků, umělců a zručných řemeslníků mohlo Československo mít, kdyby se svými občany nezacházelo tak bezcitně.

O Rudim jsem četl na jedné z tabulí lemuujících Stezku svobody a musel jsem dát za pravdu vedle mne stojícímu panu Kasáčkovi, když si povzddechl: „To dnes ani v těch Hruškách nevědí, jak velký a slavný rodák z jejich vesnice pochází...“

Slavnosti otevření Muzea železné opony se zúčastnili i dva lidé, kteří měli štěstí a útěk se jim vydařil. Pan Václav Bažina se v září 1985 podkopal se třemi druhy pod železnou oponou v obci Úvaly poblíž Valtic. Před rozběsněnými psy a střelami ze samopalů unikl jen o vlásek. Tehdy byl mladý a silný. Dnes žije v New Yorku a pracuje jako umělecký kovář. Často se v noci budívá zalitý potem při představě, co všechno se tehdy mohlo stát, a dokonce musí občas vyhledat pomoc u psychiatra.

Pan Libor Veselský se ukryl v širokém kmeni stromu, který dlabal celé týdny. V červnu 1987 se pod ním plavil několik hodin přes hraniční pásmo u Břeclavi, než bezpečně zakotvil u rakouských břehů. Od té doby žije ve Vídni.

Jsmo právem hrdí na naše bývalé spoluobčany, kteří se v cizině proslavili, a s pýchou říkáme: To jsou naši krajané, Češi a Slováci. Ale co ti, kterým se to nepovedlo, kteří byli při pokusu o útěk zadrženi, uvěznění či dokonce zavražděni? Kolik z nich nás mohlo dnes stejně dobře reprezentovat a kolik z nich mohlo dosáhnout slávy! Namísto toho skončili v bezejmenných hrobech, jejich rodiče a příbuzní byli šikanováni, vystaveni pohledům plným despektu a pohrdání, nejedna matka utonula v slzách smutku a deprese. Pro mě osobně jsou tito bezejmenní odvážlivci hodni stejné úcty jako ti, kteří měli více štěstí a dosáhli ve své vysněné cizině uznání.

A abych byl upřímný – všem těm neznámým zavražděným vzdávám hold jako hrdinům a vážím si jich ještě mnohem více než těch, kteří přežili. Díky Vám za Vaši oběť!

Peter Žaloudek, Vídeň, 3. června 2011

P. S.: Příběhy těchto lidí, které jsou stručně popsány na tabulích Stezky svobody, jsem doplnil informacemi z knih Ludka Navary *Příběhy železné opony*.

Vyšla kniha věnovaná slavnému průmyslníku a mecenáši Karlu Wittgensteinovi

O Karlu Wittgensteinovi se na přelomu 19. a 20. století hovořilo jako o ocelovém králi. Patřil k nejvlivnějším podnikatelům v oboru těžkého průmyslu v rakousko-uherské monarchii. V roce 1889 založil v Kladně Poldinu huť. Jméno i světoznámý emblém – dnes bychom řekli logo – získala Poldovka po Wittgensteinově manželce Leopoldině. Mezi dětmi, které spolu manželé Wittgensteinovi vychovali, byl i slavný filozof Ludwig Wittgenstein. Knihu věnovanou slavnému průmyslníku a mecenáši Karlu Wittgensteinovi, v níž se připomíná i celá jeho rodina, vydalo kladenské sdružení Arteum.

Dne 29. dubna uplynulo šedesát let od úmrtí filozofa Ludwiga Wittgensteina a 3. června uplyne pětadesát let od úmrtí jeho maminky Leopoldine, známé jako „Poldi Kladno“. Občanské sdružení Skutečnost připravilo k těmto výročím dvě akce v rámci dlouhodobého cyklu „Wittgensteinové na Kladně“. Jiné občanské sdružení, kladenské Arteum, vydalo knižní sborník *Ocelový král, mecenáš a sběratel: Karl Wittgenstein*. Jeho editorka Dagmar Šubrťová k osobnosti průmyslníka Wittgensteina říká: „Dobře to v předmluvě vystihl Jan Koukal, český velvyslanec ve Vídni, že v současné době, kdy se vzpamatováváme z hospodářské krize a stojíme na nějakém rozhraní a musíme se lépe dívat do budoucnosti, tak právě on byl člověk, který moc dobře věděl, kam má jít, co má udělat. Jak i trochu americkým, arogantním způsobem získávat majetek, akcie apod. Ale na druhou stranu obratem ruky ty peníze vložil do podstatných věcí, které nám i dneska něco říkají. Jednak Poldina huť z ekonomické stránky ještě běžela dalších sto let, čili on dobře věděl, do čeho vkládá peníze. A když podporoval vídeňskou secesi, která později ovlivňovala další umělce a další směry, tak také věděl moc dobře, co dělá.“

Příběh Wittgensteinova života a vzestupu je výjimečný i dramatický a navíc přesahuje lokální hranice, neboť je v mnohém spojen s vývojem železářství i ocelářství v Čechách, na Moravě a v rakouských zemích, s dějinami techniky, ekonomiky, politiky, kultury a myšlení vrcholné éry habsburské monarchie.

Ochranná známka z roku 1910

„Ochranná známka Poldiny hutě a Oceli Poldiny hutě je profil Leopoldiny Wittgensteinové. Koncern se v devadesátých letech v období privatizace rozpadl na samostatné jednotky, dodnes se táhnou soudní spory spojené s osobou posledního ředitele Vladimíra Stehlíka. Ochranná známka v současnosti patří Strojárnám Poldi, které opracovávají ocel, vyrábí hřídele apod. Je to jedna z částí bývalého komplexu Poldiny hutě, který se v roce 1996 uzavřel.“

Leopoldine Wittgensteinová zemřela před pětadesáti lety. S manželem vychovali devět dětí. Karl se jim snažil vštípit rozhodnost, vůli k životu a smysl pro povinnost. Chtěl z nich mít dědice své říše a stejně schopné podnikatele. Žádný ze synů však netoužil jít v otcových šlépějích a on jim poskytl pramálo svobody k volbě.

„Čtyři z jeho synů spáchali sebevraždu a jeho nejmladší dcera se nikdy nevdala, protože do konce jeho života byla jeho opatrovatelkou. Ale na druhou stranu mu i pomáhala ve výběru obrazů, protože celá rodina díky tvrdší výchově i díky talentu byla umělecky zdatná, jestli to tak můžeme říct.“

Kniha z nakladatelství Arteum poprvé otiskuje paměti průmyslníka Karla Wittgensteina, biografickou studii posledního ředitele Muzea Poldi Jiřího Kovaříka a uměnovědný náhled do wittgensteinovského salonu od Radoslavy Schmelzové.

Redakčně zkráceno – Vilém Faltýnek

VZPOMÍNKA

Josef Hybeš (29. 1. 1850, Dašice – 19. 7. 1921, Brno) byl český i rakouský sociálnědemokratický politik a novinář, který se koncem života přiklonil ke krajní levici. Již v mládí organizoval na Vídeňsku a jižní Moravě dělnické hnutí a stávkový textilních dělníků.

Josef Hybeš nedokončil základní vzdělání, od roku 1859 (od svých devíti let) pracoval jako dělník v textilním průmyslu. Zpočátku pomáhal svému otci, který měl tkalcovskou živnost. Kolem roku 1867 se odstěhoval za práci do Vídně. V roce 1870 vedl stávku, kterou bylo dosaženo zvýšení platů tkalců. Snažil se organizovat a sjednocovat dělnické hnutí, působil mezi rakouskými i českými dělníky. V roce 1868 spoluzakládal První všeobecný dělnický vzdě-

lávací spolek ve Vídni, založil Dělnickou jednotu a vzdělávací spolek Rovnost. Za vedení stávkový vídeňských textilních dělníků v roce 1876 byl vězněn.

V roce 1876 byl zvolen do ústředního výboru Sociálně demokratické strany dělnické v Rakousku. 7. dubna 1878 spoluzakládal v Praze Československou sociálně demokratickou stranu dělnickou se sídlem ve Vídni a byl zvolen do její kontrolní komise, v roce 1881 do ústředního výboru. V letech 1881-1884 byl redaktorem *Dělnických listů* ve Vídni. V roce 1884 byl zatčen a vyhoštěn z Vídně do rodné obce za nedovolené spolčování a socialistickou agitaci. Přesídlil do Prostějova, v okolí budoval síť dělnických organizací a na venkově agitoval pro socialismus. V letech 1884-1887

byl redaktorem v Prostějově, jako redaktor působil v tiskovinách *Hlas lidu* (v roce 1886), *Posel lidu*, *Textilník*. Od roku 1887 působil též jako redaktor *Rovnosti* (založené roku 1885) v Brně. V roce 1887 se usadil v Brně a v prosinci 1887 zorganizoval v Brně-Lužánkách sjednocovací sjezd Československé sociální demokracie v rakouských zemích. V letech 1897-1918 byl poslancem rakousko-uherské Říšské rady za sociální demokracii. V letech 1906-1918 byl členem Moravského zemského sněmu. V letech 1918-1920 byl poslancem Revolučního národního shromáždění ČR. Prosazoval osmihodinovou pracovní dobu, všeobecné volební právo, První máj jako den boje dělnictva. Byl čelným představitelem české i rakouské sociální demokracie a byl opakovaně delegátem na sjezdech II. internacionály, počínaje jejím ustavujícím sjezdem v roce 1889.

V roce 1901 se zapsal do dějin českého esperantského hnutí, když se v Brně stal spoluzakladatelem prvního esperantského klubu na území českých zemí a celé rakouské monarchie. V roce 1907 spoluzaložil Spolek pro stavbu zdravých a laciných obydlí v Lískovci, který ovlivnil celou Moravu. Ostře vystupoval proti první světové válce, od období Říjnové revoluce v Rusku sympatizoval s krajní levicí a marxismem. 14. prosince 1920 dostal při projevu v senátu záchvat mrtvice a 19. července 1921 zemřel.

Hybešovy ostatky jsou uloženy na čestném pohřebišti Ústředního hřbitova v Brně. Jeho pomník tvoří sousoší truchlící dělnické rodiny s nápisem „Senátor Josef Hybeš, průkopník proletariátu“. Po Josefu Hybešovi je pojmenována jedna z hlavních brněnských ulic.

ÚVAHA

Tři sta katolických kněží v Rakousku vyzývá k neposlušnosti vůči papeži

Dne 28. června 2011 ve 22 hodin večer byla zveřejněna zpráva, že tři stovky katolických kněží z organizace Pfar-
rer Initiative (Iniciativa farářů), kterou vede Mgr. Helmut Schüller, vyzvaly ostatní kněze, biskupy i všechny rakouské věřící k aktu neposlušnosti vůči papeži. Tato zpráva, kterou v televizní relaci *Zeit im Bild II* oznámil rakouský moderátor Armin Wolf, na mě zapůsobila jako exploze.

Kdo je Mgr. Helmut Schüller, ročník 1952, jenž prošel klasickou teologicko-kněžskou formací? Po studiu ve Vídni a Freiburgu im Breisgau byl v roce 1977 vysvěcen na kněze. Nejdříve pracoval jako kaplan a zároveň jako duchovní pro mládež, mnoho volného času věnoval i organizačním aktivitám v Rakousku velmi silné charitativní služby Caritas, v letech 1988-1993 byl jejím ředitelem. Za svou práci byl v roce 1993 vyhlášen největší manažerskou osobností. V roce 1995 ho kardinál Schönborn jmenoval svým generálním vikářem. Měl všechny předpoklady k tomu, aby pokračoval v klasické kněžské cestě, završené funkcí biskupa či kardinála: vzdělaný, veřejnosti známý vždy jen v kněžském oděvu s kolárkem, často vystupující v televizi i v rozhlasu, s mnoha články v novinách.

Helmut Schüller je však také člověk s pevnou páteří, netaktizuje, nevyhýbá se problémům a dokáže je pojmenovat. Krátce po jeho jmenování generálním vikářem se v Rakousku rozpoutala aféra okolo tehdejšího kardinála Hermanna Groera, obviněného ze sexuálního zneužívání chlapců. Groer bez ohledu na obrovskou lavinu faktů obvinění odmítal, nebo se k nim jednoduše nevyjadřoval. Několik jiných kněží a biskupů začalo vystupovat na jeho obhajobu, především Kurt Krenn, Groerova pravá ruka. Helmut Schüller – ve snaze očistit katolický klérus a církev, která zveřejněním těchto zpráv dostala obrovskou ránu – žádal Krenna i Groera, aby odstoupili. V tomto období byl snad nejčastějším hostem televizních i rozhlasových relací a moci ho vidět a poslouchat působilo jako závan čehosi krásného a osvěžujícího. V oné smutné situaci, do níž se rakouská katolická církev sama vmanipulovala, byl usměrňovatelem a inspirátorem poukazujícím na věčné a trvalé

hodnoty, pro které stojí za to zůstat i přes všechno to zlé členem církve. Falešnou taktikou tehdejší rakouské a bohužel i římské kurie se totiž problémy sexuálního zneužívání začaly tutlat a v důsledku toho začaly tisíce lidí z církve odcházet.

Celá společnost tehdy vkládala do Helmuta Schüllera velké naděje. Žádal od církve veřejné a pokorné uznání viny, omluvu a nápravu, aby tak získala ztracenou tvář. Byla to obrovská šance – už tehdy to mohl být nový začátek –, ale trvalo bohužel téměř patnáct let, než při propuknutí dalších afér sexuálního zneužívání vystoupil v březnu minulého roku před kameru kardinál Schönborn, aby veřejně řekl to, co žádal Helmut Schüller už v roce 1995 a co se bohužel nikdy neuskutečnilo. Právě v kardinálově osobě se hierarchie zachovala vůči Helmutu Schüllerovi velmi brutálně: v tajně vykonstruované akci odňal Schönborn Schüllerovi úřad generálního vikáře způsobem, jaký nemá v kulturním světě co dělat: jedné noci roku 1999 mu podsunul pod dveřmi dopis, v němž ho odvolával z funkce a jmenoval farářem v tiché, zastrčené vesnici u Vídně. Kdybych měl říci, v čem spatřuji velikost Helmuta Schüllera, byl by to právě tento moment, kdy lidsky ani křesťansky neselhal, pokorně odešel a do funkce faráře nastoupil.

Ale nebyl by to Schüller, kdyby se vším tím talentem, vzděláním a schopností oslovovat lidi zůstal v tichosti sedět na své faře. Stal se řádným profesorem etiky na Vysoké škole ekonomické ve Vídni, duchovním pro vysokoškolskou mládež a na dlouhá léta i ombudsmanem pro vyšetřování sexuálních zločinů. Je nejen dobrým knězem, ale také dobrým analytikem, a když viděl situaci v rakouské a nakonec i celosvětové církvi, založil v roce 2006 společně s dalšími kněžími Iniciativu farářů. Jejím cílem je návrat k odvážnému duchu Druhého vatikánského koncilu, který dva poslední papeži udusili, ale také hledání cest ze současné situace, kam byla církev uměle vmanipulována, ve smyslu Evangelia a zkušeností křesťanů prvních století.

Helmut Schüller a spolu s ním mnoho dalších rakouských kněží nejsou ani buřiči, ani revolucionáři, ani kritici jen kvůli kritice samé. Poukazují na zkostnatělost církevních struktur. Chtějí využít obrovský potenciál křesťanů,

zabránit donekonečna se vlekoucímu záplatování děr starými hadry, vrátit se k pokoncilovému duchu obnovy a hledání nových cest. Již vícekrát poukazovali na to, že potenciál ani možnosti nejsou využity. Protože však vedení církve stále tvrdohlavě mlčí, zvolili cestu výzvy k neposlušnosti.

V televizi následoval rozhovor, ve kterém Helmut Schüller kromě jiného řekl: „Všechno se zastavilo. Z Říma nepřichází ani náznak sebemenší reformy. Římský odpor k jakémukoli dávno potřebné reformě a nečinnost biskupů nám nejenže dovolují, ale přímo nás nutí, abychom následovali hlas svědomí a abychom se sami stali aktivními.“

Všechny rakouské noviny o výzvě podrobně informovaly 29. června. Deník *Die Presse* poskytl Helmut Schüller dlouhý rozhovor, z něhož vybírám pár myšlenek: Situace ve farnostech je vybičovaná až na mez únosnosti. Pokud my kněží nebudeme otevřeně mluvit, kdo to za nás udělá? Právě nyní se uskutečňuje to, před čím už léta varuji: slučování farností do velkých celků kvůli nedostatku kněží. Kněží z hnutí Iniciativa farářů chtějí na tuto tristní situaci poukázat a začít dělat to, co Řím zakazuje. Zavazují se k tomu, že přestanou odpírat eucharistii upřímně smýšlejícím a po křesťanském způsobu života toužícím věřícím, kteří by k ní podle oficiálního učení neměli mít přístup. Rozumí se jimi rozvedení a znovu sezdaní, členové jiných křesťanských církví, kteří přicházejí slavit mši s katolíky, a také ti, kteří z vážných důvodů vystoupili z daňového seznamu církve, ač se cítí být věřícími. Kromě toho dovolí kněží z Iniciativy kázat ve svých farnostech kompetentním a vzdělaným laikům (např. učitelům náboženství). Kněží také začnou chránit sami sebe a v neděli a ve svátky budou sloužit jen jednu mši.

Kromě toho chtějí zamezovat přílivu nových kněží ze zahraničí, zvláště z Polska. V těchto případech se totiž ze slavení eucharistie často stává divadelní představení, když cizí kněží neovládají dobře jazyk a nemají ani potuchy o mentalitě lidí a kulturně-náboženském kontextu země, ve které mají působit. Blokáda se má uskutečňovat s mottem „Je lepší účastnit se na »divadelním« představení za účasti cizích kněží«. S vědomím nedostatku kněží a ve snaze dodržovat „nedělní povinnost“ se budou takto slavené bohoslužby pod vedením laiků označovat za „nekněžské eucharistické slavnosti“.

K vysvětlení a lepšímu pochopení situace v Rakousku (v ostatních zemích západní Evropy je to podobné) je třeba říci, že nikdy v dějinách nestudovalo katolickou teologii takové množství mladých lidí jako dnes. Avšak v průměru jen necelé jedno procento absolventů se rozhoduje pro kněžskou službu. Ostatní studenti si přibírají ke studijnímu oboru ještě jiný předmět, např. ekonomii, medicínu, fyziku, žurnalistiku apod. Mnoho teologicky vzdělaných lidí se pak věnuje jiné odborné činnosti a teologie jim slouží jako podklad, jako nový, širší pohled na život, jak to nedávno řekla v novinovém rozhovoru i velmi známá rakouská televizní hlasatelka Isabella Krasnitzer, která vedle teologie vystudovala meteorologii a nyní v televizi ohlašuje předpověď počasí.

V Rakousku se odjakživa projevuje velmi silný vztah k náboženství v celé společnosti, která si nedokáže představit běžný život bez pastorálních teologů či učitelů náboženství. Tito lidé se všeobecně těší příznivému pohledu veřejnosti, protože pracují na plný úvazek v nemoc-

nicích, věznicích, sociálních zařízeních, ve školách všech typů atd. Většina z nich je aktivní i v životě farností, kde se díky nim organizují různé charitativní a kulturně-vzdělávací akce, které by jinak už dávno zanikly, protože ve farnostech buď chybějí kněží, nebo se kněží polského původu o takový druh činnosti nezajímají, nebo jej bohužel i ignorují a vůči takto vzdělaným teologům se chovají povýšenecky a arogantně.

S tím, jak je rakouská společnost celkově teologicky vzdělaná, úměrně roste i snaha o reformy v církvi. Ty začaly už dávno. První velká událost – Kirchenvolksbegehren – se uskutečnila v roce 1995, kdy více než půl milionu věřících podepsalo petici za uskutečňování reformy. Tato aktivita se setkala s obrovskými sympatiemi celé společnosti, avšak po počátečním příslibu církevní vrchnosti byla drasticky smetena ze stolu a o jejích požadavcích odmítla církevní hierarchie jednat. Jejím nezájem vyústil později do jiných reformních hnutí – Laická iniciativa, My jsme církve a Iniciativa farářů.

K dalším rozhodnutím, ke kterým Iniciativa farářů dospěla ve snaze přejít od požadavků vůči vedení církve k přijetí vlastní zodpovědnosti, patří: Kněží se budou zasazovat o to, aby každé farní společenství mělo jednoho vedoucího, muže nebo ženu, který bude tuto funkci vykonávat na plný úvazek nebo ve svém volném čase. Při každé bohoslužbě bude přednesena prosba za reformu církve. Dále budou kněží veřejně usilovat o to, aby do kněžského úřadu mohli být uvedeni ženatí muži a také ženy.

Jelikož Iniciativa farářů kontaktovala nejprve rakouské biskupy a papeže, zareagoval v televizních zprávách i v tisku předseda rakouské biskupské konference, biskup Egon Kapellari z Grazu. Po dohodě s kardinálem Ch. Schönbornem byla uveřejněna strohá reakce: „Každý věřící a každý kněz má právo vyslovit svůj názor a znepokojení nad vývojem v církvi. Jedna věc je říci svůj názor a něco jiného je vyzvat věřící k neposlušnosti vůči papeži. Poslušnost papeži byla vždy považována za identitu katolické církve.“

Televizní redaktor Armin Wolf a s ním i další komentátoři si na zveřejněné informaci všimli zejména tří fenoménů:

1) Razance, s jakou 300 činných kněží vyzvalo k neposlušnosti, je natolik silná, že ji nebude možné ignorovat. Pokud by něco takového vyslovil jeden nebo dva, byli by za své názory potrestáni. Přinejmenším by je z důvodu neposlušnosti a nedostatku pokory přeložili na jinou faru, pravděpodobněji by však bylo, že by je biskup zbavil úřadu a pro výstrahu suspendoval. V případě 300 kněží to není možné, protože je to obrovské číslo, které navíc z měsíce na měsíc a z roku na rok dále roste.

2) Vatikán bude, tak jak je to běžné, k této kauze zřejmě mlčet.

3) Mlčet budou také rakouští biskupové. Jejich mlčení však bude mít jiné pozadí než ve „vzdáleném“ Vatikáně. Musí si totiž sami uvědomit, že cesta, kterou se ubírá církev v Rakousku, a nejen v této zemi, směřuje stále více do slepé uličky. Nejenže se vzdaluje od reality dnešního postmoderního světa, ale stále hlouběji se odrcizuje i usnesením II. vatikánského koncilu, a co je nejhorší, odchyluje se stále víc od původního smyslu Evangelia jako od poselství radostné zvěsti, která dodává nové vize a hlavně odvahu žít jako křesťan v konkrétním prostoru a čase.

Peter Žaloudek, červenec 2011, Vídeň

Brett im Kopf

Eine darstellerische Kreation aus der Welt der Fantasie. Improvisationen führen die internationale Schauspieltruppe zum bildhaften Theater. Die Sprache des Körpers ist ein sehr wesentliches Element dieses Bühnenspiels. Die Vorstellung muss ja von jedem Zuschauer, egal welcher Sprache ist er mächtig, nicht nur verstanden werden, sondern soll ihn in die Wellen der Gefühle und der Unterhaltung wahrlich einsaugen. Worte und Sprachfetzen auf Englisch, Französisch, Deutsch, Ungarisch, Slowakisch, Polnisch und Tschechisch fliegen ab und zu durch den Raum. Gemeinsam mit der Sprache des Körpers bilden diese Wortfetzen eine neue Sprache: EUMittel (aussprechen bitte als „OJMILT“ Sprache), das heißt Sprache der Mitteleuropa. Die Identität des Geschehens auf der Bühne mit der Erlebniswelt des Publikums ist sehr wohl zu erwarten.

Junge Schauspieler aus Tschechien, Polen, Ungarn, Österreich und der Slowakei, die Großteils Studenten von Theaterakademien à la Wiener Reinhardseminar sind, arbeiten an der Inszenierung gemeinsam mit/unter der Leitung von Nika Brettschneider, Leiterin des Wiener Theater Brett und des Schauspielateliers an der Brünner Janáček Akademie für darstellenden Künste.

Vorstellungen finden statt am **15., 16. Und 17. September, jeweils um 20 Uhr.**

Am **15. September** wird mit der Vorstellung **die Saison 2011/12 eröffnet.**

Ort des Geschehens: Theater Brett, Münzwardeingasse 2, 1060 Wien.

Vorbestellungen unter 0043/6767345566 oder theaterbrett@gmx.at

Eintrittskarten: 16,- Euro

Ermäßigte Eintrittskarten: 12,- oder 10,- Euro

Gruppenbesuche: spezielle Preise nach der Absprache

Wien – Tschechische Gemeinde feiert 50-Jahre der Sommeraktionen

Im Rahmen eines Festaktes feierte die Kath. Mission für Tschechen in Wien im Don Bosco-Haus, Wien 13., am Samstag den 21. Mai 2011 ein Jubiläum: 50-Jahre der Sommeraktionen im Geiste Don Boscos. Besonders erfreut war die Koordinatorin des Ortzentrum der Salesianischen Mitarbeiter Don Boscos PAss. Paula Carmignato darüber, dass man nicht nur Kinder, Jugendliche und Eltern, sondern auch Vertreter von tschechischen Vereinen aus Wien begrüßen konnte, die zu diesem Jubiläum gratulierten.

Die Salesianischen Mitarbeiter Don Boscos haben sich über diese Resonanz der Sommeraktionen besonders gefreut. Zeigt es doch, dass man in das Gemeinwesen und in die Volksgruppe voll integriert ist. Zu den Grußwortrednern gehörte neben Herrn Jürgen Egermeier auch Herr Petr Pastrňák, beide als Vertreter der Eltern. Im kulturellen Rahmenprogramm trat der Kommentator und Animator Patrick Jurdič auf und sorgte für viel Heiterkeit unter den zahlreichen Gästen. Es war hier eine Luftburg für die Kleinsten, eine Tanz-Animation für die Jungen, eine tänzerische Show-Highlights für die Älteren. Von der 19-Monate alte Laura bis zu 90-jährlichen Frau Kameš. Für alle ein

Willkommendrink und Buffet im Haus, Grillen und Cocktails im Garten. 50 Gasballons stiegen mit großer Begeisterung aller zum Himmel auf. Am Abend ein bildermächtiges Musik-Spektakel mit Flammen unter freiem Himmel und Lagerfeuer.

Die Geschichte der 50 Jahre der Sommeraktionen wurde durch viele Fotos, Berichte und Zeitschriften „Rozhledy“ (Rundschaue) erzählt. Bilder, Dias und Filme zeugten von den wunderschönen Wochen, die die Kinder und Jugendlichen dort verbracht haben. Berührend die Wiedersehensfreude von jenen, die sich schon viele Jahre nicht mehr gesehen haben.

Als Höhepunkt wurde ein festlicher Dankgottesdienst mit dem Salesianerpater Jan Horák gefeiert. Die musikalische Gestaltung der Eucharistiefeier übernahm die Don Bosco-Schola. Ein recht herzliches Dankeschön an alle, die sich bei der Vorbereitung und bei der Veranstaltung beteiligt haben. Klar, dass alle dieses Treffen wieder einmal wiederholen möchten.

50 Jahre lang hat sich die tschechischsprechende Don Bosco-Familie und viele SozialarbeiterInnen und HelferInnen um die Wiener jungen Tschechen engagiert. Die Sommeraktionen sind zu einem Markenzeichen der sozialen, kulturellen und religiösen Arbeit und fachlicher Kompetenz geworden. Dieses Werk zeigt, wie ein Orden der katholischen Kirche zielbewusst und mobil auf die Zeichen der Zeit reagiert und die Ziele ihres Ordensgründers Don Boscos bis in unsere Zeit hinein verfolgt. Unsere Sommeraktionen sind ein Ort, wo sich Lebensfreude und Gemeinschaft entwickeln können, wo Erzieher in erster Linie Berater sind, Lebensorientierung geben und über Krisen hinweghelfen. Junge Menschen werden hier an- und ernstgenommen. In einem jugendgemäßen Lebensraum finden sie Möglichkeit, Konflikte zu lösen und Verantwortungen einzuüben, um später in Beruf, Familie und Gesellschaft Aufgaben kompetent übernehmen zu können.

Weitere Fotos finden Sie unter <http://picasaweb.google.com/donboscoclub>.

Rozhledy-Team empfiehlt einen Blick auf diese Sendung in der ORF TVthek:

<http://tvthek.orf.at/programs/181719-Tscheske---Slovenske-Ozveny/episodes/2759415-Ozveny>.

DIE DON BOSCO SOMMERAKTION IST ZIEMLICH AM SCHLUSS DER SENDUNG ZU SEHEN!

Kostenlose Rathausführungen: Die nächsten Termine

„Wege der Frauen durchs Rathaus“

Die Frauenabteilung der Stadt Wien (MA 57) bietet gemeinsam mit dem Bürgerdienst Wien kostenlose Führungen durchs Rathaus an: Historisches und Aktuelles zum Wiener Rathaus wird auf den „Wegen der Frauen durchs Rathaus“ mit Informationen über die Politik von und für Frauen verknüpft. Die Führung beleuchtet, wie und wo Frauen Politik machen, was sich getan und verändert hat, was heute für und durch Frauen in Wien geschieht.

An folgenden Terminen finden die nächsten Führungen für 10-50 Personen statt:

- September: 20. 09. 2011 16:30-17:45 Uhr
- Oktober: 18. 10. 2011 16:30-17:45 Uhr
- November: 08. 11. 2011 16:30-17:45 Uhr
- Dezember: 13. 12. 2011 16:30-17:45 Uhr

Wir bitten um Anmeldung: Telefon: 01 4000 83539,
E-Mail: oeffentlichkeitsarbeit@ma57.wien.gv.at,
www.frauen.wien.at

Slovník spisovného jazyka českého na webu ÚJČ AV ČR

Digitalizovanou podobu Slovníku spisovného jazyka českého zveřejnil v těchto dnech na webové stránce <http://ssjc.ujc.cas.cz> Ústav pro jazyk český AV ČR (ÚJČ). Slovník knižně vycházel v letech 1960-1971 a obsahuje 197 200 hesel české slovní zásoby s jejich výklady a typickými příklady užití.

Weitere Veröffentlichungen sind unter <http://www.cas.cz/sd/novinky/hlavni-stranka/110530-100-let-ujc.html> bzw. unter <http://www.cas.cz/sd/novinky/hlavni-stranka/110615-slovník-spisovneho-jazyka-ceskeho-na-webu-ujc.html> einzusehen.

Výbor ze starší české literatury obsahuje soubor šestaadvaceti česky psaných textů nebo jejich úryvků z období od 13. do 18. století. Středověkou literaturu reprezentují např. díla veršované lyriky, erbovní pověst o Bruncvíkovi, úryvky z biblické knihy *Genesis* a z děl Tomáše ze Štítného i Jana Husa a ukázky z odborné středověké literatury lékařské a právnické. Raný novověk je zastoupen mj. spisy zábavního charakteru – cestopisem, satirami, kuchařkou atd. Výbor ze starší české literatury stojí na počátku nového edičního projektu a je „ochutnávkou“ z chystaných knih. Edičně jej připravilo oddělení vývoje jazyka Ústavu pro jazyk český AV ČR, v. v. i. Vydávané texty jsou transkribovány do novočeského pravopisného systému a obsahují nezbytný textově kritický komentář.

Kostenlos downloadbar unter: <http://eknihy.academia.cz/vybor-ze-starsi-ceske-literatury.html>

Miloš Marek: *Národnosti Uhorska*. Vysokoškolský učebný text. Trnava: Filozofická fakulta TU, 2011, 460 str., ISBN 978-80-8082-470-9

Publikácia chce poskytnúť študentom histórie a príbuzných odborov, ale aj ostatným záujemcom prehľad o pôsobení jednotlivých národností v niekdajšom Uhorsku. Uhorské kráľovstvo sa už vo svojich začiatkoch formovalo ako mnohonárodnostný štát. Predurčovala ho k tomu už sama poloha. Tento štát vznikol v priestore, v ktorom sa stretávali západ s východom, kde sa prelínala okcidentálna kultúra s kultúrou Orientu. Táto skutočnosť sa prejavila na jednej strane negatívnym spôsobom v tom, že Uhorsko ako nárazníková zóna zachytávalo útoky z východu (tatársky vpád, výboje osmanských Turkov), na druhej strane bolo pozitívom, že sa príslušníci týchto odlišných svetov a kultúr na území Uhorska aj usadili a obohacovali ho svojimi obyčajmi a špecifickým talentom.

Uhorskí panovníci si tento fakt uvedomovali a usilovali sa, aby krajina z ich prítomnosti profitovala. Oni sami boli iniciátormi povolávania hostí pochádzajúcich z cudziny. Vo vzťahu k cudzincom a okolitým národnostiam prejavovali toleranciu. Nesnažili sa o násilnú asimiláciu a pomadařčenie svojich inoetnických poddaných. Až v neskoršom období novoveku, v dobe vzniku moderných národov, sa začal prejavovať nacionalizmus s jeho negatívnymi dôsledkami pre život tu žijúcich národností. Uhorská štátna moc začala proti nim násilne vystupovať, usilovala sa vytvoriť monolitný štát s jediným vládnucom maďarským národom. Takéto kroky však nevedli k upevneniu krajiny, ale naopak, politika neznašanlivosti a národnostného útlaku mala negatívne dôsledky pre ďalší osud krajiny, ktorá sa nevyhnutne musela rozpadnúť. Slová zakladateľa Uhorského kráľovstva svätého Štefana o tom, že kráľovstvo jedného jazyka a jedného obyčaja je slabé a krehké, sa ukázali byť prorockými. Z krajiny, ktorá bola od stredoveku zhromaždiskom rozličných národností, sa v modernej dobe stal štát s povestou „žalára národov“.

Publikácia prináša prehľad o pôsobení jednotlivých národností na území Uhorska. Autor sa v úvode venuje objasneniu základných pojmov. Načrtáva rozdiel v chápaní národa v minulosti a dnes. Vysvetľuje, aké kategórie sú dôležité pre to, aby sme mohli príslušníkov určitého spoločenstva klasifikovať za národ, aké významové odtiene získali v priebehu istého času niektoré etnonymá apod. Oboznamuje s uhorskou legislatívou upravujúcou život národností, s prameňmi a literatúrou využiteľnými pri ich výskume. Osvetľuje vzťah uhorskej moci k tu žijúcim národnostiam, venuje sa problému asimilácie, praxi pomadařčovania osobných mien a miestnych názvov. Všima si tiež existencie národnostných rozporov v minulosti, odpovedá na otázku, čo lákalo cudzincov k príchodu do Uhorska, akými spôsobmi sa sem sťahovali a aký bol účel ich usadzovania.

Každá z kapitol o národnostiach je usporiadaná podľa rovnakého „kľúča“. Na začiatku objasňuje pôvod etnika a jeho označenia, potom predstavuje jeho dejiny v chronologickej postupnosti. Z jednotlivých národností sa venuje na prvom mieste Slovákom. Nielen preto, že sa na celú problematiku díva zo slovenského zorného uhla, ale predovšetkým preto, že slovanský živel bol takpovediac „kmeňovým“ etnickým prvkom Uhorského kráľovstva. Slovania žili v Karpatskej kotline už pred príchodom starých Ma-

ďarov a tvorili jeho významnú časť aj počas jeho existencie. V dvoch kapitolách preberá pôvodný sídliskový zá-
sah Slovákov, ich etnogenézu, postavenie a vývoj sloven-
skej národnosti v Uhorskom kráľovstve. Ďalšie dve kapito-
ly sú venované Maďarom, ich pôvodu, usadzovaniu v to-
to priestore, úlohe ako tzv. štátotvorného etnika a vzťahu
s ostatnými národnosťami. V nasledujúcej časti sa zaoberá
etnikami orientálneho pôvodu: Kovarmi, Sikulmi, Peče-
nehmi, Uzmi, Kumánmi, Chvalízmi a napokon aj Židmi.
Väčšina z nich – okrem Židov – bola využívaná vo vojens-
kých službách kráľovstva. Židia v Uhorsku pôsobili pre-
dovšetkým vo finančnej sfére. Ďalšie kapitoly sú o etnikách
zväčša západného pôvodu, teda o Nemcoch, ktorí sa spo-
medzi nich prejavili najvýraznejším spôsobom, nielen čo
do početnosti ich sídelného zásahu, ale aj svojim význa-
mom, potom o Valónoch či Talianoch, ktorí patria do ro-
mánskej jazykovej skupiny národov, podobne ako Rumu-
ni či Valasi, zaradovaní do jej východnej vetvy. Okrem Slo-
vákov tvorili slovanský element Uhorska aj Česi, Morava-
nia, Poliaci, Chorváti a Srbi. V posledných kapitolách au-
tor približuje čitateľom pôvod a osudy Arménov, Grékov
a Rómov.

Jaroslav David: *Smrđov, Brežněves a Rychlonožkova ulice. Kapitoly z moderní české toponymie. Místní jména – uliční názvy – literární toponyma.* Praha: Academia, 2011, 334 str., ISBN 978-80-20-1913-4, 325 Kč

Další informace a objednávky viz:

<http://www.academia.cz/smrđov-brezneves-a-rychlonozkova-ulice.html>

Kniha se zabývá vývojem českých oikonym (místních jmen) v moderní době. Zaměřuje se na hlavní vývojové tendence místních jmen, názvotvorbu, motivaci a odraz politických a společenských změn v toponymii. Prostřednictvím sledování úlohy honorifikačního motivu (oslavná jména) upozorňuje na případových studiích věnovaných konkrétním toponymům (např. Žižkovo Pole, Havlíčkův Brod, Gottwaldov, Havířov, toponymie jižního Slovenska, Sudet a východního Pruska) na specifika české toponymie ve středoevropském kontextu. Pozornost je věnována rovněž vývoji uličních názvů, fungování toponym v uměleckém textu, reklamní a mytizační funkci zeměpisných pojmenování.

Vladimír Varsik: *Slovensko na hraniciach Rímskej ríše. Kvádské sídlisko – vnútorná štruktúra a chronologický vývoj* (Učebné texty). Trnava: Filozofická fakulta TU, 2011, 56 str., ISBN 978-80-8082-469-3

Další informace a objednávky viz:

<http://fff.truni.sk/index.php?mod=publication&detail=145>

V dôsledku veľkých geopolitických zmien po prelome le-
topočtov a expanzie Rímskej ríše počas vlády prvých ríms-
skych cisárov sa územie Slovenska ocitlo v hraničnej sfére
dvoch svetov: anticko-rímskeho na juhu a barbarsko-ger-
mánskeho na severe. Osídlenie územia dnešného Slo-
venska v dobe rímskej, teda v 1. až 4. storočí po Kr., však
nemalo jednotný kultúrny ani etnický charakter. V podsta-
te sa rozpadalo na tri viac-menej samostatné kultúrne ob-
lasti. Juhozápadnú časť až po Poiplie a stredné Pohronie

postupne osídlili germánski Kvádi, hornaté oblasti stred-
ného a severného Slovenska predstavovali doménu etnic-
ky zmiešanej púchovskej kultúry, na východnom Slovensku
pomerne dlho pretrvávalo keltsko-dácke osídlenie, ktoré
bolo od 2. storočia prevrstvované východogermánskou
(vandalskou) migráciou zo severu.

Do priameho kontaktu so svetom rímskych provincií sa
dostala len prvá z uvedených kultúrnych zón s kvádskym
osídlením. Vďaka svojej jedinečnej polohe sa toto územie
stalo akýmsi mostom alebo „treťou zónou“ medzi antickým
a barbarským svetom. Cez toto územie prúdil nielen ob-
chodný tovar, ale aj kultúrne výdobytky, poznatky a rôzne
technologické znalosti.

Kvádi z juhozápadného Slovenska spolu so susednými
Markomanmi, ktorí sídlili najskôr v Českej kotline a neskôr
sa posunuli aj na južnú Moravu, patrili k veľkému kme-
ňovému zväzu Svébov. Historici predpokladajú, že v po-
sledných desaťročiach starého letopočtu Kvádi spoločne
s Markomanmi sídlili na území stredného a dolného Mo-
hanu. Pod dojmom veľkých víťazstiev rímskych légii na čele
s Drusom Starším odišli oba kmene niekedy po roku 9 pr.
Kr. smerom na východ a zaujali oblasti v Čechách (Marko-
mani) a severne od stredného Dunaja (Kvádi). Z archeolo-
gického hľadiska patria pamiatky germánskej hmotnej kul-
túry z týchto území do tzv. polabského kultúrneho okru-
hu. Predovšetkým v najstaršom období kvádskoho osídle-
nia juhozápadného Slovenska (v 1. storočí po Kr.) mož-
no sledovať silné kultúrne väzby smerom na severozá-
pad – k strednému a hornému Polabiu a najmä do Čiech.
Už v nasledujúcom 2. storočí sa však tieto väzby uvolni-
li a stredodunajskí Svébi (Markomani na južnej Morave
a Kvádi na juhozápadnom Slovensku) vytvorili samostat-
nú kultúrnu oblasť, ktorá sa úspešne rozvíjala až po záver
doby rímskej, resp. až do úvodnej fázy doby sťahovania ná-
rodov začiatkom 5. storočia.

Tschechisch und Slovakisch: Nähe und Distanz. Beiträge zum 4. Bohemicum Dresdense 13.-14. November 2009.

Herausgegeben von Holger Kuße und Claudia Woldt [= Specimina Philologiae Slavicae, Band 163], München – Berlin, Verlag Otto Sagner, 2011, Br., 204 S., ISBN: 978-3-86688-136-5, Preis: 29,00 Euro

Der Band versammelt sprach- und literaturwissenschaftliche Beiträge zum 4. Bohemicum Dresdense, das im Rahmen der Deutsch-tschechischen Kulturtagung im November 2009 in Dresden zum Thema „Tschechisch und Slovakisch – Nähe und Distanz“ stattfand und vom Institut für Slavistik sowie dem Tschechischen Zentrum organisiert wurde. Aus dem Inhalt:

H. Keipert: *Das Tyrnauer Slovakisch-Lehrwerk von 1780 und die Entwicklung der grammatischen Terminologie des Tschechischen*, V. Velčovský: *Sprach- und Sprachenpolitik der Ersten Republik*, L. Uličná: *Zur Sprache der tschechoslowakischen Juden – Über die Bücher von H. J. Tauber*, H.-C. Trepte: *Sprachliche Wahrnehmung, falsche Freunde und Sprachwitz: Polen und Tschechen im Lachkontakt*, M. Schulmeisterová: *Tschechisch und „Tschechoslowakisch“ an der WU Wien – Erfahrungen in der Vermittlung des Tschechischen*, A. Hulstsch: *Slowakisch(es) in der tschechischen Dichtung zwischen 1850 und 1935*,

R. Sirota-Frohner: *Mit u- präfigierte Verben im Tschechischen und Slowakischen. Ein Beitrag zu Aspekt und Aktionsart*, A. Nagórko: *Weltanschauung vs. das sprachliche Weltbild: säkularisierte Lexik im westslawisch-deutschen Sprachvergleich*, S. M. Newerkla: *Slowakisch und Tschechisch – Distanz trotz Nähe. Norm und Kodifikation des Slowakischen in der Außensicht* u. a. m.

Bestellungen z. B. unter:

<http://www.kubon-sagner.de/opac.html?record=3163>

Slowakei: Geschichte – Theater – Musik – Sprache – Literatur – Volkskultur – Bildende Kunst – Slowaken im Ausland – Film. Klagenfurt/Celovec: Wieser Verlag, 2010, 462 S., ISBN 978-3-85129-886-4, hart gebunden, 24,4 × 17,2 × 3 cm, Preis 49,90 €.

Bestellungen:

Beim Verlag, im guten Fachhandel oder z. B. unter

<http://www.amazon.de/Slowakei-Geschichte-Literatur-Volkskultur-Bildende/dp/3851298861>

Seiten der tschechischen und slowakischen Volksgruppenredaktion des ORF hin.

TSCHECHISCH:

<http://volksgruppen.orf.at/cesi/aktualne/> (tschechisch)

<http://volksgruppen.orf.at/tschechen/aktuell/> (deutsch)

SLOWAKISCH:

<http://volksgruppen.orf.at/slovaci/aktualne/> (slowakisch)

<http://volksgruppen.orf.at/slowaken/aktuell/> (deutsch)

Česká škola bez hranic

V Praze proběhlo III. setkání Českých škol bez hranic. Sešli se tu zástupci českých ministerstev zahraničí a školství a dalších českých institucí s učitelkami, které působí v síti těchto škol ve Spojených státech, Austrálii, Německu, Francii, Belgii, Švýcarsku, Itálii nebo Velké Británii. První Česká škola bez hranic, kde se děti zahraničních Čechů učí češtinu, českou historii a realie, byla otevřena v roce 2003 v Paříži. A od té doby jich neustále přibývá, dnes je jich na třech kontinentech už patnáct. Většina z nich našla učební prostory v Českých centrech. Na zkušenosti s českou školou se ptala redaktorka Českého rozhlasu Milena Štráfěldová Martina Krafla, bývalého ředitele Českého centra v Berlíně (který od příštího roku bude zastávat stejnou funkci ve Vídni), kde jedna z nich působí:

„Když jsem do Berlína přišel, česká škola už tam existovala. Byla to škola pod názvem Mateřídouška. A já jsem přišel s nápadem, že by bylo skvělé tuto Mateřídoušku začlenit do systému Českých škol bez hranic, protože jsem se přes své bývalé kolegy z Pražského hradu seznámil s Lucíí Slavíkovou-Boucher, která založila Českou školu bez hranic v Paříži. A ta mne přesvědčila, že když se jednotlivé školy, které existují různě v Evropě pod jinými názvy, zařadí do nějakého systému, tak mají větší šanci na získávání učebních pomůcek. Tak jsem ty dvě dámy, které školy vedly, seznámil, a tak vlastně vznikla berlínská škola. A musím s radostí říci, že postupem času se přidaly ještě Drážďany a Frankfurt nad Mohanem. Moje kolegyně v Mnichově

založila Českou školu bez hranic v Bavorsku, takže dnes na území Německa působí už čtyři. A to je určitě dobrá zpráva.“

Kolik dětí zhruba do těch čtyř poboček chodí?

„Je to rozdílné. V Berlíně se jedná asi o třicet dětí, ale třeba ve Frankfurtu se to číslo blíží až ke stovce. To je možná boom, který nikdo nečekal, když jsme ve Frankfurtu tu školu zakládali. Já myslím, že to vždycky hodně závisí na území. V Berlíně to určitě hodně souvisí i s tím, že tam už není tolik českých rodin, protože migranti přeci jenom v Západním Berlíně byli obklíčeni socialismem v NDR, takže utíkali do Západního Německa. Berlín je dnes svobodomyšlné město pro mladé, takže tam ani neodcházejí rodiny s dětmi, spíše třeba bezdětní umělci nebo mladí studenti. Takže tam těch dětí není tolik. Naopak třeba Hessensko, právě ten Frankfurt, je spolková země, ve které se daří hodně byznysmenům a manažerům. To jsou lidé, kteří už většinou mají rodiny. A tam je dětí samozřejmě víc.“

Jsou to podle vašich zkušeností ti tzv. noví Češi, to znamená ti, kteří z České republiky odcházejí na nějakou dobu do zahraničí pracovat? Anebo to už jsou ve druhé nebo třetí generaci potomci exulantů, kteří tam odešli kolem roku 1968?

„Já bych řekl, že z větší části to jsou noví Češi, kteří přicházejí do zahraničí, ať už třeba kvůli studiu, a pak tam potkají partnera a zůstanou tam, anebo tam odcházejí za prací na omezenou dobu. Ale i u těch se někdy stane, že už vlastně v tom prostředí zůstanou. Každopádně při setkávání s těmito lidmi jsem si uvědomoval, jak je opravdu důležité, aby jejich děti mluvily česky. Mne kolikrát překvapovaly, zejména ve věku mezi šestým a desátým rokem, jak dokázaly pochytit znalosti německého jazyka, jak se byly schopny vyjadřovat v němčině. Zároveň u nich ale bylo vidět, jak zapomínají české výrazy, které se týkají každodenního života. A to mne překvapovalo. Uvědomoval jsem si, že právě tento věk je strašně důležitý, aby dítě, pokud bude mít v budoucnu kontakt s českým jazykem – a mělo by, protože to je obrovská deviza –, tak aby ho neztrácelo.“

A stačí v tom případě pro udržení dobré češtiny právě jenom tzv. sobotní škola?

„To určitě ne. Myslím, že tam hrají velkou roli rodiče, protože oni musejí při výchově přemýšlet o tom, jak to jedno sobotní dopoledne doplňovat. Já myslím, že každá z učitelek České školy bez hranic potvrdí, že rodičům říká, že se to dítě samozřejmě nenaučí za dvě hodiny v sobotu dopoledne. Že musí mít přístup k českým knížkám, k české kultuře a musí se také setkávat s českými dětmi. A k tomu zase slouží mimoškolní aktivity, které České školy bez hranic pořádají a se kterými někdy pomáhají i Česká centra. My jsme třeba v Berlíně organizovali ve spolupráci s ambasadou Mikulášskou besídku. Ta byla vždycky velmi úspěšná, tam přicházely skutečně stovky rodin. To nás někdy až zaskočilo, protože na vlastní činnost České školy bez hranic třeba ani nepřišly. Úspěšné byly také různé velikonoční veselice nebo letní pikniky. To jsou takové bezprostřední akce, u kterých se seznamují nejen děti, ale i rodiče. A vznikají tam nová přátelství.“

Na setkání zaznělo, že v současné době se legislativně

mění podmínky Českých škol bez hranic. Nový školský zákon by umožnil, aby děti nemusely skládat rozdílové zkoušky ve své kmenové škole v Česku. Nicméně nastává trochu tvrdší podmínky pro provoz Českých škol bez hranic. Odhadnete, jestli to třeba bude znamenat určité omezení těchto škol?

„My už jsme s tím udělali zkušenost v Berlíně. Ve chvíli, když už jsme znali tato omezení, ke kterým kupříkladu patří i to, že je stanoven určitý počet hodin, který žáci musejí absolvovat, tak jsme přemýšleli, co s tím. Bylo nám jasné, že za provozu, který v Berlíně máme, by škola mohla z tohoto systému vypadnout. A to by nebylo v jejím zájmu. Tak jsme se rozhodli, že musíme rodiče přesvědčit, že to nějaký smysl má. Připravili jsme setkání, na které přiletěla z Paříže i Lucie Boucher. A ne že bychom se je k tomu snažili donutit, ale společně jsme jim vysvětlili, co to přinese, když přistoupíme na tyto podmínky. Že se rozšíří výuka a na žáky bude možná kladen větší nárok. A co zase bude znamenat, když to ponecháme jako nějaké zájmové sdružení, které tu a tam dětem přinese něco o české kultuře a českém jazyku. A vlastně jsme rodiče přesvědčili. Myslím, že jenom jedna rodina odpadla, podle mých informací jen ale na tři týdny, pak sama konstatovala, že by to byla škoda. Takže my jsme s tím udělali dobrou zkušenost a myslím, že to je cesta, kterou je třeba jít. Musí se o tom přesvědčit rodiče. Ti musí pochopit, že pokud chtějí, aby to mělo nějaký smysl, pak se musí také splnit určité předpisy. To je ostatně ve všem. Když cokoliv studujete nebo máte jako hobby nějakého koníčka a chcete se v něm zdokonalit, tak taky musíte absolvovat nějaké kurzy. A pro jejich absolvování je vždycky nějaké kvantum podmínek, zkoušek, předpisů, které musíte zvládnout. A to je vlastně i princip České školy bez hranic.“

Převzato: Radio Praha (ČRo7) – Milena Štráfěldová

O čem jednala Senátní krajská komise

21. června jednala senátní krajská komise. Hlavním bodem jednání byla konference *Migrace a česká společnost*, kterou pořádá komise 3.-4. října v sídle Senátu v Praze, a také pravidla pro udělování medaile, kterou bude Senát oceňovat zahraniční Čechy.

Předseda senátní krajské komise Tomáš Grulich informoval o přípravách říjnové konference. Konferenci zahájí místopředsedkyně Senátu Alena Palečková. První den jednání – pondělí 3. října – bude zaměřen na otázky migrace v české společnosti. S příspěvky vystoupí zástupci ministerstva školství, práce a sociálních věcí, vnitra, kultury, zahraničí a dalších institucí. Úterý 4. října bude věnováno problematice zahraničních Čechů, a to těch, kteří odešli před rokem 1989, i těch současných. Podle představ T. Grulicha by v příspěvcích měly zaznít nikoli zprávy o činnosti spolků za uplynulá období, ale spíš výhledy, plány a projekty do budoucna. Jako příklad takových projektů T. Grulich uvedl Českou školu bez hranic, nebo nedávné předání daru Mezinárodnímu muzeu reformace, který zorganizovali krajané v Ženevě.

Senátní komise dále schválila pravidla pro udělování Medaile předsedy Senátu, kterou budou oceňováni zahraniční Češi za práci v krajských komunitách a za šíření dobrého jména ČR v zahraničí. Předseda Senátu bude každý rok udělovat pět ocenění na návrh krajské komise.

Pravidla pro udělení medaile:

1. Medaile budou udělovány pouze živým osobám, ne in memoriam;
2. Medaile mohou být udělovány osobám žijícím mimo ČR i v ČR, osobám, které mají české i jiné státní občanství;
3. Navrhovaní se významným podílem angažují a jsou úspěšní v uchování tradic českého státu a národního dědictví nebo napomáhají rozvoji a uchování českého jazyka a literatury v zahraničí, podílejí se významně na poli vědeckého výzkumu, na poli kulturním a sportovním, mají vědecké úspěchy a šíří povědomí o české kultuře a sportu v zahraničí, navrhovaní šíří dobré jméno ČR v zahraničí;
4. Navrhovaní se podílejí významně na zkvalitňování vztahů ČR k českým minoritám v zahraničí;
5. Počet udělovaných medailí bude pět za rok;
6. Návrhy se přijímají do 31. října na sekretariátu komise pro krajané;
7. Ceny se budou předávat v prosinci v Senátu;
8. V návrhu na formátu A4 musí být uvedeny osobní údaje, životopis navrhovaného a zdůvodnění návrhu navrhující strany;
9. Stálá komise pro krajané žijící v zahraničí vybere na základě návrhů pět kandidátů na udělení medaile.

Převzato: Krajané.net –

Radio Praha (ČRo7) – M. Krupička

Tomáš Grulich: Český stát má vůči zahraničním Čechům své povinnosti

Začátkem října proběhne v Senátu ČR konference o migraci. Přípravuje ji Stálá senátní komise pro krajané žijící v zahraničí a bude se na ní podílet řada ministerstev a dalších institucí, které se problematice migrantů věnují. Proč se touto otázkou zabývá právě krajská komise, jsme se zeptali jejího předsedy, senátora Tomáše Grulicha:

„Tím, jak jsme se snažili a stále se snažíme, aby se institucionalizoval vztah mezi Českou republikou a mezi Čechy v zahraničí, dospěli jsme k názoru, že by bylo významnější, kdyby se člověk díval na tento akt jako na migraci jako takovou. Musíme se vyrovnat s tím, že z České republiky budou lidi i nadále odcházet. I když ne z důvodů politických a neřekl bych ani výslovně hospodářských, ale i za zkušeností. Nebo tím, jak se globalizuje svět, se tam zkrátka dámy vdají nebo muži ožení. A samozřejmě i toto je součást české diaspory a musíme se o ni starat. Je tradicí, že Stálá komise pro krajané žijící v zahraničí měla vždycky Konzultativní radu, která byla složena většinou ze zástupců jednotlivých skupin Čechů žijících v zahraničí, ale také z lidí, kteří se v České republice o Čechy žijící v zahraničí zajímali. A jak jsme se pořád snažili ten vztah institucionalizovat, vždycky jsme naráželi u některých exekutivních orgánů nejen na nepochopení, ale i na lhostejnost anebo nepřipravenost. A proto jsme se rozhodli, aby Konzultativní rada byla v zásadě co nejširší. Vedle Čechů, kteří žijí v zahraničí, jsme ji rozšířili o zástupce ministerstev, která se dotýkají jak vztahu České republiky ke svým minoritám v zahraničí, tak i k migraci jako

takové. Takže se nám podařilo dostat do této Konzultativní rady zástupce ministerstev zahraničí, školství, kultury, práce a sociálních věcí, průmyslu a obchodu a Úřad vlády. Samozřejmě jsme také hledali někoho z akademické obce, takže je tam odborník na Čechy žijící v zahraničí dr. Stanislav Brouček z Etnologického ústavu AV ČR.“

Nemůže tento přístup být zárodkem toho, že by přeci jenom mohl vzniknout jakýsi centrální orgán pro krajanů?
 „To je samozřejmě hlavní cíl! My jsme si ale řekli, že tato konference bude takovým prvním vstupem. Požádali jsme ministerstva, aby zmapovala, co dělají na poli migrace. A to už hovořím o lidech, kteří přicházejí, i o těch, kteří odcházejí. A aby úřady vyjádřily svou vůli, zda chtějí vůbec spolupracovat, nebo zda tuto problematiku chtějí nechat jen na resortní úrovni. A já se domnívám, že musí dojít k tomu, že si všichni nakonec řekneme, že cíl musí být společný a že musí být vládní. Proto jsem taky s touto konferencí a s jejím obsahem seznámil pana premiéra, který s tím souhlasí. Slíbil, že v září to přednese i na jednání vlády, abychom to skutečně dostali až na tu nejvyšší úroveň. A věřím tomu, že to může být skutečně první krok. Já myslím, že vždycky nejdůležitější krok je ten, aby spolu lidi vůbec začali mluvit, začali si říkat své představy. A pak z toho teprve může něco vzejít. My jsme se ale vždycky, a to po dobu několika let, snažili to dostat na nějakou úroveň, a vždycky jsme se někde zasekli. A já doufám, že jak se rozšíří tato diskuse, by se skutečně mohlo něco podařit.“

Začátek podzimu už po páté patří krajauskému festivalu, kdy se do Prahy sjíždějí krajané z celého světa

Ředitelka festivalu Věra Doušová: „Letošní krajauský festival měl jiný termín, protože jsme letos výjimečně přijali pozvání Folklorního sdružení České republiky, abychom byli hosty Pražského jarmarku.“ V minulých letech měli kraja-

Věra Doušová

né možnost přihlásit se na festival do konce června. Letos byl termín konec dubna a opravdu každý, kdo se přihlásil byť o jeden den později, třeba proto, že pošta šla pomaleji, nebyl přijat. Bylo nám to moc líto, protože já dobře vím, jak se krajané celý rok na festival připravují, nacvičují, šijí si kroje a dělají velkou přípravu. Někteří dokonce musí získat víza, z mnoha zemí je to velmi složité. Tak mi bylo líto, že nemůžeme všem vyhovět, ale na určitých podmínkách jsme se domluvili s Folklorním sdružením a nechtěli jsme tyto podmínky porušovat.“

Festivalu se účastnilo celkem třináct souborů z Chorvatska, Ukrajiny, Srbska a Maďarska. Na závěr byly vyhlášeny i ceny pro nejlepší soubory. Festival, na který i letos do Prahy přijely stovky krajanů, tradičně vyvrcholil nedělním krojovaným průvodem na Hradčanech.

Po něm v Toskánském paláci následovalo vyhlášení cen. Porota pod vedením dirigenta prof. Lubomíra Mátlu hodnotila soubory ve dvou kategoriích. V kategorii pěveckých sborů se na třetím místě umístil Spolek Volyňských Čechů z ukrajinského Žytomiru, druhé místo získal soubor ze srbské Bele Crkve Bella Musica a první místo si odvezl soubor Ozvena z Budapešti. V kategorii taneční se na třetím místě umístil soubor z chorvatského Bjelovarů, druhé místo má soubor Studánka z ukrajinské Mykolajevky a vítězem se stal nejvýznamnější folklorní soubor chorvatských Čechů Holubička z Daruvaru.

Vedle účasti na Pražském jarmarku se krajauské spolky se svými zpěvy a tanci představily také v Dolních Chabrech.

HUMOR

ZPRAVA O SITUACI NA ČESKÉ POLITICKÉ SCÉNĚ JE SIMULTÁNNĚ TLUMOCĚNA DO ZNAKOVÉ ŘEČI.

POKYNY PRO ČTENÁŘE

Přihlášky k členství/odběru časopisu zasílejte na adresu:
Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich
Schlösselgasse 18
A-1080 Wien
 tel./fax/záznamník (od 10:00): **++43-1-79 88 454**
 e-mail: **info@kulturklub.at, www.kulturklub.at**

Nemáme placenou sekretářku, a proto prosíme o pochopení, pokud se nedovoláte. Namluvte svá přání na záznamník, určitě se ozve. Srdečně děkujeme všem novým odběratelům časopisu a věříme, že jsou s ním spokojeni. Zároveň prosíme o Vaše ohlasy, přání, návrhy a kritiky.

Vážení členové v Rakousku, příspěvek na rok 2011 činí **33,- €** (členský příspěvek 16 € + předplatné 17 €). Členství zahrnuje: zaslání časopisu, možnost inzerce na homepage Klubu, možnost inzerce s 20 % slevou v časopise *Kulturní klub* aj.

Vážení čtenáři v Rakousku, abo-příspěvek na rok 2011 činí **35,- €**. Prosíme, uveďte na složence zkratku ABO.

Vážení členové a čtenáři ve světě (s výjimkou ČR a SR), členský příspěvek či abo na rok 2011 činí včetně poštovního **50,- €**.

Bankovní spojení: Bank Austria, číslo účtu: **683 035 901**, IBAN: **AT 03 1200000 683035901**, SWIFT: **BKAUATWW**.

POKYNY PRO INZERENTY (včetně cen)

Rozměry v cm	Cena v €
2,5 × 5,2	6,13
3,2 × 10,5	15,31
6,5 × 5,2	15,31
7,0 × 8,5	26,88
7,0 × 10,5	34,38
5,0 × 17,3	40,00
12,5 × 17,3	100,00

Jednorázový příplatek za rámeček a/nebo šedé pozadí: 2 €.

Kromě výše uvedených rozměrů a standardního černobílého provedení je možno po domluvě otisknout inzerát v barvě a/nebo jiné velikosti. Platba musí být uskutečněna s předstihem 14 dnů před otiskem inzerátu, a to převodem, složenkou, nebo hotově (zasláním v obálce).

Sleva pro členy Kulturního klubu: 20 %.

Bankovní spojení:

- Bank Austria, číslo účtu: **683 035 901**, BLZ: **12000**, IBAN: **AT 03 1200000 683035901**, SWIFT: **BKAUATWW**
- Česká spořitelna, číslo účtu: **1557869023**, kód banky: **0800**, účel: **inzerát**

Objednávky přijímá a případné dotazy Vám zodpoví: Centrální telefon a fax (od 10:00): **++43-1-79 88 454** e-mail: **inzerce@kulturklub.at**

Kursy češtiny

Čeština pro začátečníky i pokročilé,
 dr. MALÁ, tel. č. 602 36 51

Čeština – začátečníci i pokročilí,
 Mag. dr. BRANDEIS,
 tel./fax 0043-1-40 89 841

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTURNÍ SPOLOK

Sekretariát: út 9:00-10:30, čt 18:00-19:30
 Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien
 tel. +43-1-596 13 15, fax +43-1-595 57 99
 rsks@slovaci.at www.slovaci.at

Kurzy

slovenského jazyka
na Slovenskom inštitúte

Slovenský inštitút,
 Wipplingerstrasse 24-26, 1010 Wien,
 informácie: tel. 01/535 40 57

TSCHECHISCHES ZENTRUM
 ČESKÉ CENTRUM

Herrengasse 17, 1010 Wien
 ředitelka dr. Taťjana Langášková
 tel.: +43-1-53 52 360
www.czechcentres.cz/vienna
 e-mail: ccwien@czech.cz
 Po – St 10:00-17:00
 Čt 10:00-18:00, Pá 10:00-16:00

Mag.

Sylvie Šebelová

Sprachtrainerin für Tschechisch

+43 1 920 70 48 *tel+fax*
 +43 699 12 64 29 38 *mobil*
 office@sebelova.at *e-mail*
 www.sebelova.at *web*

KULTURNÍ KLUB

Informační časopis Čechů a Slováků
 v Rakousku
*Informationszeitschrift der Tschechen
 und Slowaken in Österreich*
 Schlösselgasse 18, 1080 Wien
 mobil (od 10:00): 0043-0-664-97 33 764
 fax: 0043-1-79 88 454
 e-mail: **info@kulturklub.at**
www.kulturklub.at

Knihy vydané Kulturním klubem si můžete zakoupit/objednat přímo v Kulturním klubu.

Slowakisches Institut

Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien
 tel./fax: ++43-1 53 54 057
www.sivieden.mfa.sk
 e-mail: si.wien@gmx.at

ZLATNICTVÍ, HODINÁŘSTVÍ

Richard Arnold - Opravy šperků a hodin;
 předělávky, vlastní výroba (těž z doneseného materiálu). 1100 Vídeň, Buchengasse 88,
 tel. / fax 604 54 85,
 po-pá 9-12 a 14-18 hod., so 9 -12 hod.

Galerie auf der Pawlatsche

Institut für Slawistik
 Universitätscampus
 1090 Wien, Spitalgasse 2-4 / Hof 3
www.univie.ac.at/pawlatsche

CzechTourism Wien

Česká centrála cestovního ruchu
 Herrengasse 17, 1010 Wien
 ředitelka Michala SIVEKOVÁ
 tel.: 0043 1 533 21 933, fax: 0043 1 533 21 934
 e-mail: info-at@czechtourism.com
www.czechtourism.com

PRÁVNÍK A ADVOKÁT V ČR

JUDr. Josef Franc
 Kovářská 1169/17, 190 03 Praha 9
 tel./fax: **+420-284 818 008**
mobil: +420-602 850 267
e-mail: Josef.FRANC@seznam.cz

DŮLEŽITÉ ADRESY

Ateliér JAN, Jan a Tamara Brabenec
 Spittelberggasse 7, 1070 Wien
 tel./fax: 526 54 22

MOKI – Theater für Kinder
 tel. 505 98 06, **www.theater-moki.at**

MUDr. Pavol MAZANIK, zubní lékař

Narodil se v r. 1953 na Slovensku, kde po skončení studia začal také pracovat. Má za sebou dlouholetou zubařskou praxi jak na Slovensku, tak od r. 1989 u vídeňské pokladny.

Ordinaci v 11. okrese na Etrichstraße 15/1/13 si otevřel v r. 2000. Pracuje zde v příjemném, klidném a vlídném prostředí. Čekací doby jsou krátké.

POSKYTUJE:

- porcelánové korunky a můstky;
- spolupracuje s implantologem (tzn. korunky, můstky, nasazuje i protézy na implantáty);
- bílé výplně (plomby);
- ústní hygienu;
- parodontologii.

POKLADNY:

- KFA;
- SVA;
- pro ostatní pokladny Wahlarzt.

OTEVŘENO:

- pondělí: 8:00-11:00 hod.
- úterý, čtvrtek: 14:00-18:00 hod.

TEL.: (01) 941 91 17

DOPRAVNÍ SPOJENÍ:

U-Bahn konečná stanice Simmering, pak tramvaj č. 71 směr Kaiserebersdorf, vystoupí se na zastávce Swietelkygasse. Ordinance je na rohu vedle restaurace Kaffee Haltestelle, v 1. patře.

Autem: S1 – výjezd Mannswörth
Tangentia – výjezd Simmeringer Haide

Täglich ab 11:00 bis 23:00h

ALTÖSTERREICHISCHE & BÖHMISCHE KÜCHE
1050 Wien - Margaretenstraße 60 - Tel (0222) 586 09 67

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o nákup českých malířů. Zprostředkování bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7, Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81, mobil 0664/3566676.

Otevřeno vždy od 15. března do 31. října

BIERGARTEN · RESTAURANT

Schweizerhaus

Familie Karl Kolařík
seit 1920

1020 Wien, Prater 116, Tel. 728 01 52

Raumdekor

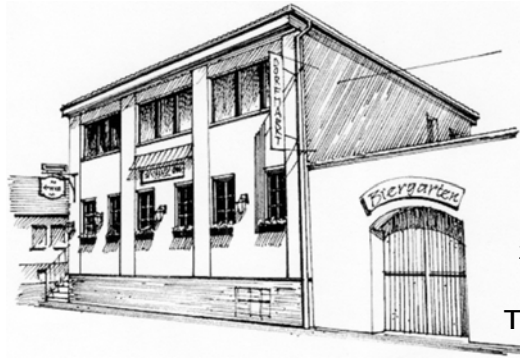
ANTON FLORIÁN
MALERMEISTER

TEL.+FAX **586 86 86**

1060 Wien, Hofmühlgasse 18

E-mail: raumdekor.florian@aon.at

MALEREI - STUCK
JALOUSIEN - ROLLO
ANSTRICH - TAPETEN
TEPPICHE - VORHÄNGE
STIL- UND LIFTKARNISEN
WAND- UND BODENBELÄGE
FARBEN - LACKE - WERKZEUGE
>>> *sleva pro krajany*

Restaurace
privátní pokoje

**BÖHMISCHER
HOF**

So-St 10:30-22:00 hod.

Čt 10:30-14:00 hod.

Laaerstr. 55
2111 HARMANNSDORF
-RÜCKERSDORF

Tel. 02264/200 82
www.hroch.at

**Máte problémy s identifikací
neznámých znaků?**

Obrat'te se s důvěrou
na naši heraldickou kancelář!

Újezdský herold
Heraldická kancelář

VÁCLAV KULLE

Jeřovická è. 114
190 16 Praha 9
Èeská republika

Tel./fax:
pondìlí - pátek
+420/281 972 116

Koniasch Latin Press

Na Hubálce 7, CZ-169 00 Praha 6
tel./fax: +420-220 511 681
koniasch@gmail.com

KLP

Restaurace BÖHMERWALD – rodina Stuchlíkova

Èeská kuchyně a speciality.
Oslavy pro malé i větší skupiny
v romantickém prostředí
èeské a slovenské restaurace.

Na Vaše objednávky se těší rodina Stuchlíkova,
1040 Wien, Argentinierstr. 66 / Wiedner Gürtel 20,
tel./fax: 505 72 34, e-mail: boehmerwald@aon.at,
www.restaurant-boehmerwald.at

otevřeno: po – ne 11-23 hod.

**Restaurant
Schönbrunner Stöckl**

beim Meidlinger Tor
Èeské a slovenské speciality!

rodina
Smadišova

10:00-22:00, otevřeno po celý rok
1130 Wien, Schönbrunn, Meidlinger Tor, tel.: +43-1-813 42 29
tel./fax: +43-1-812 82 71, www.schoenbrunnerstoeckl.com

Zur Böhmischen Kuchl

SPECIALITY ÈESKÉ
A MORAVSKÉ KUCHYNĚ

OTEVŘENO: pondìlí – pátek
11:00-15:00 a 17:30-23:00

1080 Wien, Schlüsselgasse 18
tel.: +43-(0)1-402 57 31 (Dagmar Ficenec)

KOREC und BLAŽEK OEG

Mo-Fr 09:00-19:00, Sa 09:00-15:00
17:00-18:00 – sleva 25 %

Täglich Mittagsmenü - Spezialitäten aus der ganzen
Monarchie - Trennkost- und Seniorenkarte
Simmeringer Hauptstr. 96a, 1110 Wien
Tel. +74 331 81

Přímou v nákupním centru Simmering
3 hod. parkování v garáži zadarmo

Danica Korecová, fa. Korec
tel./fax: 038-7486 159
Info v reštaurácii Pressburg

Kleines Wiener Cafe

DENIS BEZUCHA

1080 Wien, Kochgasse 18
tel. 01/402 32 07
po – pá 9:00-22:00
so – ne zavřeno

Kavárna s èeskou kuchyní. Oslavy
na objednávku. Budějovické pivo.

**Výhodné ubytování ve Vídni
M. SEĎA**

Westbahnstr. 18, 1070 Wien
Tel. 524 38 73, 617 27 06

Jak v Hlupáčkově chytali vrabce

Starostovi v Hlupáčkově létali vrabci do komory na zrní. Měl z toho škodu, mrzelo ho to, ale nevěděl si rady. Jak to jen vrabce odnaučit?

Celá dědina mě musí poslouchat a zrovna tihle vrabci popeláci si budou dělat, co se jim zlíbí? Sedl si za stůl, vzal kus papíru, pero a inkoust a napsal vyhlášku:

Létat do komory a zobat zrní se zakazuje. Starosta.

A ceduli přibíl na komoře na zed'.

Ale vrabci dbali o starostovu vyhlášku jako měsíc o psi štěkot. Zrní jim chutnalo stejně dobře jako předtím. Starosta se zlobil, ale byl s rozumem v koncích. Šel k panu radnímu. Od čeho má radní? Aby mu radili.

„To je přece snadné,“ povídá radní. „Když mně chodili kluci do komory na mléko, chytil jsem jednoho, vyprášil jsem mu kalhoty a těm ostatním už taky zašly laskominy. No tak – chytíme jedno vrabčáka, pořádně ho potrestáme a ostatní si to už rozmyslí chodit panu starostovi na zrní!“

Starostovi se zdála jeho rada rozumná, jen se trochu hanbil, že na to nepřišel sám. Ale jak vrabce chytit? Dlouho si lámali hlavu, na nic nemohli připadnout. Až jeden souseď se ťukl do čela a povídá:

„Víte jak chytají pytláci zajíce? Do oka! Lapíme vrabce taky tak.“

Všichni toho souseďa velice chválili, jak je moudrý. Natáhli do okna starostovy komory drátěné oko a schovali se za roh.

Seděli, seděli, koukali na vrabce, jak létají do komory a z komory. Vrabci spokojeně zobali zrní a o drátěné oko nedbali ani za mák. Sousedé byli z toho celí zarmoucení. Ale v tom leze z komory starostův kocour a v hubě se mu třese vrabec.

„Už ho máme!“ zajásali souseďé, vrabčáka kocourovi vytrhli a hned se začli radit, co s ním.

„Hodíme ho z věže dolů. To bude pro něho nejhorší smrt,“ usnesli se.

Jeden z nich vylezl na kostelní věž a z nejvyššího okénka vyhodil vrabčáka ven. Sousedé stáli dole pod věží a nedočkavě hleděli, až vrabec spadne na zem. Ale kdepak vrabec! Ten jenom frnk jim nad hlavami a byl tentam. Vedle kostela byl les, vrabčák zaletěl mezi stromy, sedl si na jeden vysoký dub až do samého vršíčku a bezstarostně cvrlikal jako o závod. Co teď? Starosta řekl:

„Doneseme z domu žebřík, vylezeme na strom a vrabce chytíme. Podruhé nám už neulítne!“

No dobře. Vzali ten nejdelší žebřík, co v celém Hlupáčkově našli, ale když jej přinesli k lesu, ouha! Protože nesli žebřík napříč, nemohli se s ním do lesa dostat.

„Musíme ho kus uříznout!“ povídá zase souseď, co byl mezi nimi nejchytřejší. Běželi pro pilku, uřízli kus, ale ještě to nestačilo. Tož řezali znovu, a zas kousek, a zas, až se dostali k dubu, co na něm vrabčák seděl. Co jim to bylo platné – žebřík byl tak kraťounký, že by po něm vylezli sotva na pec.

Sedli si smutně do trávy a poslouchali, jak vrabec na stromě pokřikuje.

„My hlupáci,“ povídá po chvíli jeden souseď. „Proč bychom lezli na strom?“

„No, ale jak toho vrabce chytíme?“ divili se ostatní.

„Uděláme to takhle: strom porazíme a chytíme ho na zemi.“

„Ano, ano – tak to uděláme!“ křičeli jeden přes druhého. Hned vzali pily a sekyry, sekali a řezali, řezali a sekali, pot z nich lil, až dub spadl na zem. Hned utíkali hledat mezi větvemi vrabčáka – jenže ten na ně nečekal! Jak strom padal na zem, milý vrabčák zase frnk – a než se ohlédl, byl pryč. Ani neviděli, kam odletěl.

Sedli si na poražený dub, seděli a přemýšleli, jak se to mohlo stát, že jim zase upláchl.

Šel okolo jeden tovaryš po vandru, viděl je tak zkomoucené sedět a ptal se, co se jim stalo! Starosta mu všechno vypověděl: jak mu ti vrabci chodí do komory na zrní, jak jim to zakázal, jak chtěli jednoho hodit z věže dolů, jak jim uletěl na strom a jak oni ten strom porazili – no zkrátka dobře vyříkal mu všechno od Adama.

Vandrovník byl vykutálený ptáček, ten jídal s liškami z jednoho rendlíku. Zatvářil se vážně a povídá:

„Kdybych měl šrůtku uzeneho, hrnec vařeneho hrachu a bochník chleba, já bych vám hned ukázal, jak si poradit!“

Starosta dal donést, co si vandrovník poručil a všichni zvědavě hleděli, jak se asi chytají vrabci na uzene maso, hrách a chléb. Vandrovník sedl do trávy, krájel maso, kousal chléb a nabíral hrách, jedl a jedl, až ani kůřečka nezůstala. Všecko snědl, utřel si do šátku ústa a potom povídá:

„Milí souseďé, proč byste vrabce honili? Zadělejte okénko do komory, vrabci se nedostanou dovnitř a starosta může klidně spát!“

„Že jsme na to nepřišli sami!“ tloukli se Hlupáčkovští do hlavy. Chválili tovaryše a nabízeli mu, když je takový moudrý, ať je u nich učitelem. Ale tovaryš jim za tu čest poděkoval: že prý je lepší trhat po světě podrážky, než z Hlupáčkovských dělat mudrce.

Sebral hůl a šel dál.

LEPŠÍ ŽDIBEC ROZUMU NEŽ HROMADA ZLATA.

Jízda ve Velkém voze

Asi i někteří z vás chtějí být kosmonautem, který vyletí až ke hvězdám. Ale určitě ne tolik jako Šimon. Ten byl přímo posedlý touhou po hvězdách. Večer co večer stál u okna a pozoroval hvězdy a souhvězdí na obloze.

Přišel den Šimonových narozenin. K těm narozeninám dostal Šimon dort se spoustou marcipánu a překrásný hvězďárský dalekohled. Z toho měl ohromnou radost a sotva se setmělo, namířil ho k obloze.

„Tati, podívej, tam jsou jasné hvězdy, kterých jsem si nikdy nevšiml!“

Tatínek si dalekohled vypůjčil, namířil ho stejným směrem jako prve Šimon a řekl: „To je Velký vůz!“

„Velký vůz?“ zeptal se Šimon, aby měl jistotu, že se nepřeslechl.

„Ano, to je souhvězdí Velkého vozu,“ řekl tatínek a vrátil Šimonovi jeho dalekohled.

„A to se v něm dá jako jezdit?“ znejistěl Šimon.

Tatínek se tajemně pousmál a pokrčil rameny.

Od té doby musel Šimon myslet na Velký vůz. Několikrát na něj mířil dalekohledem, ale pokaždé ho našel o kus

dál. To mu dalo jistotu, že určitě jezdí po obloze, a začal si hrozně přát, aby se v něm někdy mohl svézt. Nemyslel už na nic jiného. Přemýšlel jen, jak to udělat, aby se v tom Velkém voze směl projet mezi hvězdami.

Měsíc, který má z oblohy skvělý výhled, hlídá nejen své hvězdy jako pasák ovečky, ale se zalíbením pozoruje také to, co se kde děje za okny domů.

Když Měsíc nakoukl i k Šimonovi a vyslechl jeho touhu po projížďce Velkým vozem, rozhodl se, že mu jeho přání splní.

Šimon už únavou přivřel víčka, když vtom k němu přiletěl dlouhý měsíční paprsek, pevně ho omotal a vynesl vysoko na oblohu. Až tam, kde svítí hvězdy. Šimon byl u vytržení. Kolem něj nádherně zářily a blikaly obrovské kulaté lampy a Šimon z nich nemohl spustit oči.

„To jsou ty hvězdy, které každý večer pozoruješ,“ pronesl tiše Měsíc. „Nemusíš se představovat, už tě všechny znají!“ Usmál se a chytil Šimona kolem ramen. „Mám pro tebe překvapení,“ řekl skoro šeptem.

„Jaké?“ vyzvídal malý hvězdář.

Měsíc ukázal na vůz, který se třpytil zlatem. „Nasedni!“ pobídl ho a malinko ho postrčil kupředu.

„To je ten Velký vůz?“ chtěl vědět Šimon a už do něj nasedal.

„Přesně tak. Mám tady i Malý vůz, ale protože jsi zatoužil po Velkém voze, pro dnešní noc je tvůj. Smíš jet, kam se ti zlíbí, ale před svítáním ať jsi zpátky!“

Šimon se s radostí rozjel. Řízení bylo jednoduché, protože ve voze byla jen jediná páka. Tou určoval směr dopředu, dozadu, doleva, doprava, nebo nahoru a dolů. Za okamžik už pozoroval dvojhvězdy, které se držely za ruce, točily se a prozpěvovaly si veselou písničku. Zadíval se na červeného trpaslíka, který seděl na malé červené lampičce a vesele mu mával. Potkal také bílého obra. Ten pro změnu běhal po veliké bílé hvězdě, až to dunělo. Šimon všechno nadšeně pozoroval. Noc je však krátká. Čas ubíhá rychleji než ve dne, a proto se musel rychle dostat zpátky k Měsíci.

Když přijel na smluvené místo, zaparkoval vůz a celý rozzářený z něj vystoupil.

„To byla nádhera,“ prohlásil, když k němu Měsíc doplul.

„To jsem rád! Ale teď honem zpátky, ať tě doma nehledají!“

Při těch slovech Šimona zase omotal paprskem a v mžiku ho vrátil domů, do jeho pokoje a rovnou do postýlky.

Když se ráno Šimon probudil, honem běžel o svém nočním výletu povědět tatínkovi, který jen udiveně naslouchal.

POLEMIKA

Reakcia na tento článok o Rakúsku, ktorý bol uverejnený v čísle 33. časopisu *Týždeň*

1. Rakúsky príklad

Týždeň, číslo 33/2011, 14. augusta 2011

Smrť následníka trónu Otta von Habsburga, ktorej na Slovensku venoval svoj editoriaal iba tento časopis, ale aj minulotýždňový priateľský futbalový zápas Slovenska s Rakúskom ukazujú, ako veľmi sa naše vzťahy zmenili.
Jaroslav Daniška

Niežby tie dve veci súviseli. Ale Viedeň, tá habsburská cisárska a katolícka Viedeň, bola v 19. storočí nádejou pre väčšiu časť slovenskej elity. Na Viedeň sa obracali v revolučných rokoch Štúr, Hurban a Hodža, Viedeň bola neskôr nádejou pre reformne mysliaceho Milana Hodžu. Fakt, že zostalo iba pri snoch a nádejach, a Viedeň pred Slovákmi uprednostnila politicky a mocensky opodstatnenejšiu dohodu s Budapešťou, zostáva súčasťou našich národných dejín.

Brána do sveta

Viedeň sa na mape slovenského politického myslenia opäť objavila po nastolení komunizmu. Najskôr sa stala centrom politického exilu. Od roku 1947 vysielal z Rakúska vysielateľ Bielej légie, neskôr Rádio Slobodná Európa. Vďaka tomu mal krátko po nastolení komunizmu v Rakúsku svoje zázemie slovenský a československý antikomunizmus. Potom sa stal Devín a sútok Moravy a Dunaja smutným svedkom nielen túžby po slobode, ale aj vraždenia na hranici. Rakúsko zostávalo vzorom a prvým medzinárodným advokátom. Boli to Rakúšania, kto informoval svet o Sviečkovej demonstrácii, rakúska televízia priniesla nielen obrázky, ale aj hlas Jána Čarnogurského. Bol to viedenský arcibiskup kardinál König, kto sa stal dôležitou oporou pre našu cirkev. Ak to zhrnieme, televízia ORF bola pre Slová-

kov vzorom slobodnej televízie, rakúsky kancelár (ale aj minister zahraničných vecí) bol príkladom európskeho štátnika, rakúska ekonomika a výmenný kurz šilingu zase príkladom toho, „kde sme mohli byť, nebyť komunizmu“. November 1989 to len zvýraznil. Jednou z prvých medzinárodných aktivít bol demonštratívny pochod na rakúsku hranicu s názvom Ahoj Európa, organizovaný hnutím Verejnosť proti násiliu, či strihanie ostnatých drôtov.

Rakúsky príklad žil ďalej. Hneď na začiatku v 90. rokoch sa stala Viedeň magnetom pre turistov a pohraničné mestečko Hainburg skromným, ale výstižným vzorom čistého západného mesta. Rakúsko otváralo témy, ktoré boli dôležité pre našu krajinu v čase transformácie a rakúski politici sa naučili chodiť do Bratislavy a najmä po vstupe do EÚ v roku 1995 organizovať rôzne stredoeurópske fóra. Už vtedy sa však pomaly začalo ukazovať aj niečo iné: Rakúsko nebolo schopné hovoriť „v mene“ strednej Európy, otváralo zbytočné konflikty (jadrové elektrárne) a skúsenosť slovenských ošetrovateliek a au-pairiek pripomínala tradičnú rakúsku nadradenosť nad Slovákmi.

Zmena

Ťažko určiť presný rok alebo udalosť, ale zmenu nemožno poprieť. Veď kto dnes pozerá ORF? Alebo ešte príznačnejšie: kto dnes na Slovensku tuší, kto je rakúsky kancelár? Kto vie o ňom viac než jeho meno? O ministrovi zahraničných vecí ani nehovorí. Čim je pre nás Rakúsko v roku 2011? Slovenská umelecká elita sa síce uplynulých desaťročí zamilovala do rakúskeho spisovateľa a dramatika Thomasa Bernharda, ten však symbolizuje predovšetkým anti-Rakúsko a svoju vlasť neskrývane nenávidel. Je to ešte horšie. Vnímanie Rakúska je dnes poznačené nielen vyvážením ekologického odpadu na naše územie či podivným vyšetovaním záhadnej smrti Denisy Šoltísovej. Jeden bratislavský politik mi hovoril, aký bol prekvapený, keď niekedy

v roku 2000 dostal bratislavský Magistrát lobistický list od rakúskeho prezidenta, ktorý sa prihovára za výhody pre malý obchodný dom Soravia. Kardinála Königa síce nahradil iný vo svete vplyvný kardinál Christoph Schönborn, ktorý si nájde čas aj na návštevu Slovenska, o jeho vplyve však ťažko hovoriť. A to viedenskému kardinálovi u nás vychádzajú preklady kníh či článkov. Čo sa to s Rakúskom stalo? Prečo už pre nás nie je tým, čo v minulosti? Sčasti preto, že Rakúsko dnes nie je pre okolitý svet duchovne ani politicky inšpiratívne. Nezaujímá nás, pretože nemá veľmi čím. Niečo to hovorí o Rakúšanoch, ale veľa aj o tom, ako dramaticky sme sa zmenili my. Cisár v roku 1911 ani kancelári v rokoch 1951 alebo 1991 by neverili vlastným očiam.

2. Moja odpoveď do redakcie *Týždňa*:

Vážený pán redaktor Daniška,
vážený pán šéfredaktor Hríb,

(stretli sme sa v máji v Brne, spolu s P. Srhoľcom pri diskusiách pre podnikateľov. Moderoval ste vtedy skupinu ľudí, medzi ktorými som bol i ja).

Chcel by som zareagovať na Váš článok z čísla 33. o Rakúsku:

To, čo píšete v hornej časti – brána do sveta – je pravda.

To, čo píšete v dolnej časti – zmena – je nezmysel.

Keď po páde komunizmu požiadali všetky krajiny bývalého sovietskeho impéria – medzi nimi i Slovensko – o čo najrýchlejší vstup do EU, bolo to – chceme tomu naozaj veriť – nielen preto, aby sa čo najskôr zlepšila materiálno-blahobytná situácia na Slovensku podľa vzoru vtedajších krajín Západnej Európy, ale žiadali o ten vstup i preto, aby sa čo najrýchlejšie pretransformoval totalitný, špiclovský a skorumpovaný režim „socializmu“ v demokratický, otvorený, sociálno-právne, ale i hospodársky-tržne fungujúci režim. Mnohé sa odvtedy zmenilo. Pozitívnym spôsobom. Ale 21 rokov od pádu komunizmu vidieť, že je stále ešte čo enormne naprávať.

Áno, na Slovensku už existujú ľudia, ktorí zarábajú mnoho peňazí a sú milionári. Ale na Slovensku je spoločnosť rozdelená stále ešte podľa pravidiel: malé percento boháčov (u mnohých je pôvod ich bohatstva veľmi diskutabilný, lebo stále ešte neexistuje fungujúci právny systém, ktorý by overil ich zdroje financií) – obrovské percento ľudí, ktorí len tak-tak vyjdú s mzdou každý mesiac a stále ešte skoro neexistujúca tzv. stredná trieda. V Rakúsku, pokiaľ viem, ale i v iných bežných krajinách „Západu“ je najsilnejšia práve stredná trieda a ak sa niekto stane zo dňa na deň boháčom, musí veľmi rýchlo vysvetliť finančnému úradu, ako sa k tým peniazom dostal.

Napriek stúpajúcej možnosti zamestnania a pracovných možností na Slovensku stále sú to ešte stovky, možno tisíce ľudí, ktorí denne dochádzajú vlakom či autom za prácou do Viedne a nie naopak. Jedna pani z Bratislavy, ktorá skoro 10 rokov pracovala na vedúcom postavení jednej zahraničnej firmy vo Viedni a nedávno sa v rámci tejto firmy vrátila na post vedúcej iného rezortu do Bratislavy, mi nedávno povedala: „Môžte mi prosím vysvetliť, ako je to možné, že v Rakúsku sa ľudia zdanlivo napracujú oveľa menej ako na Slovensku a napriek tomu pri výkone tej istej práce jednoducho zarobia oveľa viac a jednak sa nenadrú toľko, ako práve na Slovensku?“ – Nerozoberal som s ňou túto otázku, ale faktom je, že tzv. infraštruktúra, systém spolupodielových firiem či podnikov tu proste funguje neporovnateľne lepšie...

Kedykoľvek sa stretnem s nejakým Slovákom či Čechom, ktorému finančné možnosti umožnili stráviť dovolenku v horskom či inom turistickom prostredí, počúvam o tom, aké je to v Rakúsku nádherné, ako tu všetko funguje, ľudia sa starajú a že to my Slováci či Česi nedoženieme nikdy...

Na Slovensku existuje a stále narastá počet tzv. nevyriešených vrážd, politicky či inak motivovaných. Niektoré sa vlečú ešte z dôb mečiarizmu. Nevieť ani o jednej takto motivovanej a nevysvetlenej vražde v Rakúsku, ak sú niektoré prípady nevyšetrené, tak nie preto, že by v pozadí stála nejaká mafia, o ktorej sa na Slovensku už dlhodobo hovorí i píše verejne.

Je možné, že ani rakúsky premiér či iní politici nie sú svetového kalibru. Ale nezažil som hašterivosť a debaty – označované slovom „pod pás“ či nedôstojné politikov kultúrneho štátu – tak ako som ich zažíval v slovenskej či českej televízii.

V prieskumoch o turistami najviac navštevovaných krajinách, kde sa berie do úvahy priateľnosť, pohotovosť a pomoc personálu, infraštruktúra kultúrno-zábavných podnikov, kulinárske ponuky, bezpečnosť, pohoda – je Rakúsko, a špeciálne Viedeň, vždy na popredných miestach celosvetových ankiet. Zatiaľ som v takýchto anketách nikdy nezaregistroval akékoľvek slovenské mesto.

Máloktoľ bežný človek dokáže vymenovať akéhokoľvek významného politika Švajčiarska či Nórska, občas si niekto spomenie na nejakých športovcov týchto krajín, či turistickú atrakciu. Žiaden súdny človek však nepochybuje o tom, že tieto krajiny sú vrcholom demokracie, životnej úrovne, snáď každý by chcel tieto krajiny aspoň raz v živote navštíviť, sú vyhľadávané nielen turistami, ale všetkými možnými emigrantmi – utečencami z akýchkoľvek totalitných režimov kdekoľvek na svete. Prečo sa všetci hrnú tam, či do Rakúska? Prečo sa všetci nehrnú na Slovensko?

Je mnoho aspektov, na ktoré by som dokázal ešte poukázať, ale radšej budem šetriť energiu na dôležitejšie veci. Reagujem teraz len preto, že nepovažujem za fair, aby v renomovanom časopise, akým *Týždeň* je, vyšiel takýto – prepáčte za výraz – „krátkozraký“ článok.

40 ročné putovanie židovského národa po púšti je mnohokrát biblistami-flozofmi považované za časovú hranicu, ktorá je potrebná k tomu, aby odumreli určité generačné návyky a ľudia začali myslieť inak, po novom. Uplynulo 21 rokov od pádu komunizmu na Slovensku. Hodne sa pozitívnym smerom vylepšilo. Vďaka za to! Až bude tých rokov od dôb komunizmu ale 40 – bolo by snáď vhodnejšie a múdrejšie začať až potom porovnávať. Demokracia nie je len v tom, ako povedal kedysi Václav Havel, že vo vláde či v štáte funguje zopár demokraticky zmýšľajúcich ľudí. Demokracia nastane až vtedy, keď sa celá spoločnosť pretvorí v demokratickú spoločnosť. Držím Slovensku palce, aby na tejto ceste vydržalo a aby sa raz nemuselo hovoriť o tom, aká skvelá je slovenská premiérka Iveta Radičová, či šéfredaktor týždenníku *Týždeň* Štefan Hríb a pár iných osôb, ale aby raz všetci s uznaním povedali: Ej, to Slovensko je nielen krásna zem, ale je to i zem vzdelaných a múdrych ľudí, je to zem, kde vládne právo a poriadok, slušnosť a zdvorilosť, sociálny systém, zdravotníctvo, bezpečnosť – tam by som tak rád chcel žiť!

Váš text je tendenčný, povrchný a jednoducho falošný!

*ThLic. Peter Žaloudek, Czapkasgasse 8, 1030 Wien
www.peterzaloudek.com*

PODZIMNÍ POEZIE

Jan Skácel: Noc s Věstonickou venuší

Babí léto

Včera letěl vzduchem první bílý vlas.
Zazvonil,
když zvolna k zemi padal –
a slova,
hrubá nepokorná slova
v hrdle uvázla mi jako rybí kost.

Mé léto,
ty už také šedivíš?

Je tomu tak
a podzim přijde zítra.
Zas celé stromy budou odlétat,
zas ptát se budem,
kam a komu vstříc.
A ticho, chudé jako polní myš,
tu a tam za zády nám pískne.

Mé léto, ty už také šedivíš?

(mk)

Město, kde luna přes den přespává

Podzimu nevydáš svůj zlatý stud,
aby tě jako jabloň svlékal.

Jsou hvězdy na nebi,
jsou mlčenlivé ryby na dně řek,
jsou prázdná hnízda plná přilétání,
je haluz,
je smrt léta
veliká jako láska velryb.

A město je,
nad kterým luna přes den přespává
a vlastním dechem taje.

Navečer obyčejně trochu přituhne
a ona střemhlav padá,
až křehké proutí,
nahé jasany,
zachytí pád.

A potom svítí.
Svítí jako bílé zvíře skvost,
svítí jak svítla už po staletí
průvodům zarmoucených vdov,
protože tak nějak ten starý Mikulov
dům za domem se toulá dějinami
s očima zavřenýma do dvora.

Protože tak nějak už po staletí luna
tam polapena visí ve větvích
a psíky oštěkaná svítí.

Ó ano,
je takové město.
Střepina luno nad ním přespává.

(mk)

Jaroslav Seifert: Jaro, sbohem

Podzimní píseň

Jak papír shořelý,
než rozpadne se v prach,
už šustí list, jenž padá,
jaro v mém popeli
jde, tančíc na marách,
jaká to promenáda!

Ten obraz podzimu,
starý už jako svět
mě tentokráte děsí.
V španělském kostýmu
někdo si ke mně sed
a tiše hvízdáme si.

Jak papír shořelý
je list, když právě spad
a šustí pod ním tráva.
Dveře se zavřely
a objevil se kat, jenž meč svůj potěžkává.

Zabušit na bránu
a pyšně vykřiknout,
ne však jak ten, kdo prosil!
Po slupkách kaštanů
je k jaru dlouhá pout,
zvláště, jde-li poutník bosý.

(mk)

Antonín Sova:

Když ona přišla na můj sad

Šelestí lupení

Šelestí lupení
zažloutlou promenádou.
Na život, umění,
se stíny záhy kladou.

Strom nevzpomíná dnes,
co pták si zpíval včera.
A nezví schnoucí vřes
o vláze u jezera.

Úsměvy zanikly,
že o nás nezvěděly.
My štěstí zakřikli,
než ještě jsme ho zřeli.

Cizí kol sebe jdem
velikým, němým městem,
se zamklým úsměvem
se zakřiknutým gestem.

Pláču a moh bych se smát,
však lhostejný se jevím.
Krvácel bych tak rád,
ale pro koho, nevím.

(mk)

Česky a slovensky mluvící lékaři ve Vídni

MUDr. Jiřina BODNAR

choroby kožní a pohlavní
po, čt 14-18:30, út 8-13, pá 8-11
Josefstädterstr. 3/4-5, Wien 8
tel. 406 99 41

MUDr. Vít DOLEŽAL

zubní lékař (všechny pokladny)
Kegelgasse 14 / Top 12 (vchod ze Seidl-
gasse 12), 1030 Wien, tel. 713 72 66

MUDr. Eva DRŠATA

oční lékařka (všechny pokladny)
Favoritenstr. 8/2, 1040 Wien,
po, st – odpoledne; út, čt – dopoledne
termín po dohodě na tel. 587 54 27

MUDr. Kamila HAJEK

soukromá léčba homeopatií
Ada-Christen-Gasse 2/F/8, Wien 10
tel. 689 22 80

MUDr. Hana LION

zubní lékařka
Waltenhofengasse 5/2/301, 1100 Wien
Mo 11-17, Di 8-14, Mi 9-17, Do 10-15
tel. 615 46 10, všechny pokladny

MUDr. Kristina LION

všobecná lékařka se specializací
na psychosomatiku a psychoterapii
Röttergasse 37, 1170 Wien
tel. 486-22-86, všechny pokladny

MR MUDr. Vladislav LIPTÁK

internista – sportovní lékař
Innere Medizin – Sportmedizin
gerichtlich beeid. Sachverständiger
Diplomspportarzt, všechny pokladny
Zelinkagasse 12, 1010 Wien-City
po, út, st 14:00-16:00, čt 9:00-11:00
tel. 533 58 34, fax 533 58 34 16

Digitale Praxis: **Dr. med. &**

Dr. dent. med. Josef LUDVÍK

FA f. Zahn-, Mund- u. Kieferheilkunde
Simmeringer Hauptstr. 40/4, 1110 Wien
Po 10:00-13:00, 14:00-19:00,
út 7:30-14:00, st 7:30-14:00,
čt 12:00-17:00 a podle domluvy
tel.: 749 34 76, www.drludvik.at
e-mail: ordination@dr-ludvik.at

MUDr. Pavol MAZANIK

zubní lékař
Etrichstraße 15/1/13, 1110 Wien
po: 8:00-11:00, út, čt: 14:00-18:00
tel.: 941 91 17
pokladny KFA, SVA
pro ostatní pokladny Wahlarzt

MUDr. Iona POLZER

(roz. Bartošková)
choroby oční a optometrické (Wahlarzt)
Wiener Neudorf, Schillerstr. 26, NÖ
po, út 9-12, po + st 17-19 hod.
a po dohodě (i sobota dopoledne možná)
Tel.: 02236-496 93, v akutních přípa-
dech mimo ord. hod.: 0660-3470374
www.gesundeaugen.at

MUDr. Georg SOJKA

neurolog a psychoterapeut
tel. 0664/214 01 63, termín po dohodě

PSYCHOTERAPEUT PSYCHOLOGICKÉ PORADENSTVÍ

Mag. Dr. Ladislav Nykl, Ph.D.

lektor na vídeňské univerzitě
a Masarykově univerzitě v Brně
semináře růstu osobnosti, pomoc
při sociálních problémech, depresích,
psychosomatických problémech atd.

Praxe:

Lederergasse 17/7, Wien 8,
tel.: 523 57 44 nebo 0676/5194833
e-mail: nykl.psychoterapie@aon.at
<http://members.aon.at/nykl>

GESUNDHEITSSTUDIO KROTTENBACH

Med. Univ. Dr. Kamil Maarfia

soukromý všeobecný lékař
pracovní, preventivní a estetická
medicína, životní prostředí

Praxe:

Krottenbachstr. 52 (vchod Budinskygasse
1190 Wien, tel.: 01/9580951
e-mail: dr.maarfia@artdoc.at
www.artdoc.at

Ověřené překlady dokumentů aj.

Univ.-Lektor Dr. Dietmar KOLLER
A-2333 Leopoldsdorf, Weidengasse 2
tel. +43-2235/44 637, +43-676/37 62 117,
+43-1-515 28-444, fax: 02235/44 638
práce: A-1030 Wien, Marxergasse 1a
(City-Tower Wien Mitte/Bhf. Landstr.)
e-mail: dietmar.koller@univie.ac.at
www.tschechisch-slowakisch.com

Ověřené překlady

Mag. Lenka KOVARIK
A-1210 Wien, Felix-Slavik-Str. 3/1/10
tel./fax: 2908809, mobil: 0699/11807581
lenkakovarik@hotmail.com
lenka.kovarik@fh-burgenland.at

Ověřené překlady dokumentů, dokladů,

smluv, úředních listin a tlumočení
Dr. Milan KOŠÍČEK
A-1030 Wien, Salesianergasse 17
tel.: 0664/2537951, fax: 066477-2537951
e-mail: m.kosicek@A1.net

Ověřené překlady

Mag. Pavlína BÖHMOVÁ
A-1100 Wien, Dieselgasse 5/43
tel./fax 2082175, 0699/19544077
e-mail: pavlina@chello.at

Ověřené překlady

Petr Jeremias POPOV-HAMMERSCHMIED
A-1110 Wien, Hugogasse 5/7
tel./fax +43(0)650 9688004
www.petrpopov.info
www.tschechischebahnen.at.tt

ČESKY MLUVÍCÍ PRÁVNÍK

Adresa k dispozici v redakci.

DUCHOVNÍ SLUŽBA

České katolické misie

Katholische Mission für Tschechen
Duchovní správce krajanů Prof. P.ThDr. Jan Horák
1030 Hagenmüllergasse 31,
tel. +43 0664 406 55 41, fax: +430 01 711 84 112
www.sweb.cz/farnost.viden, www.rozhledy.at

**KOSTEL "Nejsvětějšího Vykupitele",
Vídeň 3., Rennweg 63:** mše svatá každou neděli
a svátek v 10:00 hodin.

**CHRÁM "Panny Marie na Nábřeží", Vídeň
1., Salvatorgasse 12:** mše svatá každou neděli a
svátek v 08:30 hodin.

**KAPLE "Panny Marie Pomocnice křesťanů",
Vídeň 13., St. Veit-Gasse 25:** mše svatá 3. sobo-
tu v měsíci v 18:00 hodin platná na neděli.

**KOSTEL "Don Bosco", Vídeň 3., Hagenmül-
lergasse 33:** mše svatá podle kalendáře akcí
kostel Panny Marie na rohu
Linz, Herrenstr. a Redigierst. v centru města
Mše svatá v českém jazyce, každou sobotu v 16.30
hodin. Duchovní správce: P.ThDr. Michal
Kaplánek SDB, tel. 00420 656 354

Římskokatolická

Katedrála sv. Štěpána Wiener St. Stephansdom

svatá zpověď pondělí 16–18, úterý
15–17, středa 13–14 hod.

Kostol Panny Márie Snežnej

1030 Wien, Jaquingasse 12
Svatá omša s kázňou v slovenskom jazyku každú
nedelu a v zasvätený sviatok o 18 hodine.

Klemens Maria Hofbauer klub

Čes. kat. spol. při chrámu Panny Marie
na Nábřeží 1010 Wien, Seitzerg. 5/IV
otevř. každ. pá do 19-22 hod. v ne. a cír.
sv. od 9.30 do 11 hod.

Kaple sv. Stanislava

Kurentgasse 2, Wien 1
mše svatá každý první pátek
v měsíci v 18:00 hodin

EUROPÄISCHE VOLKSSCHULE

Volksschule Dr. Leopold Zechnerschule
1150 Goldschlagstr. 14 / Tel. 9824609
Volksschule Sir Karl Popper 1150 Benedikt
Schellingerg. 1-3 / Tel. 9823403
Sprachclubs in Französisch, Ungarisch,
Tschechisch, Slowakisch, Italienisch

ŠKOLSKÝ SPOLEK KOMENSKÝ

Privátní bilingvní škola obecná

1030 Wien, Sebastianplatz 3
tel.: 714 88 76, fax: 714 88 76 /34

Mateřská škola

tel. (ředitelství): 713 31 88 / 40

Privátní bilingvní reálné gymnázium

2. stupeň

1120 Wien, Singrienergasse 21
ředitelka Mag. H. Huber
tel.: 890 44 04-60

Europäische
Mittelschule Wien
European Middle
School Vienna

1070 Wien, Neustiftgasse 100
Tel: (+43 1) 526 19 78
Fax: (+43 1) 526 19 78-210

Kulturklub der Tschechen
und Slowaken in Österreich
Schlüsselgasse 18
1080 Wien

Nezapomeňte nahlásit případnou změnu adresy!

Irena Ráčková (foto: Gero Fischer)